Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Diagnostika fonematického povědomí u dětí předškolního věku

Diagnosis of phonemic awareness in preschool children

Bc. Simona Kreuzigerová

Vedoucí práce:	doc. PaedDr. Jiřina Klenková, Ph.D.
Studijní program:	Speciální pedagogika (N7506)
Studijní obor:	N SPPG

2021

Odevzdáním této diplomové práce na téma Diagnostika fonematického povědomí u dětí předškolního věku potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 23. 3. 2021

Ráda bych poděkovala paní doc. PaedDr. Jiřině Klenkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat všem ředitelům, kteří mi umožnili na jejich školách provést výzkumné šetření.

ABSTRAKT

Diplomová práce je zpracována na speciálně pedagogické téma. Tématem práce je Diagnostika fonematického povědomí u dětí předškolního věku, přičemž předmětem diplomové práce je posouzení úrovně fonematického povědomí, konkrétně schopnost izolace hlásek. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje čtyři kapitoly zabývající se foneticko-fonologickou rovinou, fonematickým povědomím, foneticko-fonologickou rovinou u dětí předškolního věku a diagnostikou fonematického povědomí. Poslední, pátou kapitolu tvoří praktická část diplomové práce. Cílem výzkumného šetření je zjistit schopnost izolovat první a poslední hlásku slov u předškolních dětí a zároveň zjistit, zda se vyskytuje rozdíl mezi dětmi, které navštěvují mateřskou školu a přípravnou třídu základní školy. U vybraného výzkumného vzorku dětí, které navštěvují běžnou mateřskou školu a přípravnou třídu v běžné základní škole, byl proveden pomocí standardizované testové baterie MABEL Test izolace hlásek, použila se tedy metoda testování. Výzkumné šetření ukázalo, že zhruba třetina dětí v předškolním věku je schopná izolovat hlásky již na začátku školního roku, avšak je značný rozdíl mezi mateřskou školou a přípravnou třídou v základní škole, zároveň se objevily odlišné výsledky mezi jednotlivými pohlavími.

KLÍČOVÁ SLOVA

diagnostika, fonematické povědomí, foneticko-fonologická rovina, MABEL, předškolní věk

ABSTRACT

The diploma thesis is elaborated on a special pedagogical topic. The topic of the thesis is Diagnosis of phonemic awareness in preschool children, while the subject of the diploma thesis is the assessment of the level of phonemic awareness, specifically the ability to isolate sounds. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part contains four chapters dealing with the phonetic-phonological level, phonemic awareness, phonetic-phonological level in preschool children and the diagnosis of phonemic awareness. The last, fifth chapter is the practical part of the thesis. The aim of the research is to find out the ability to isolate the first and last vowel of words in preschool children and at the same time to find out whether there is a difference between children attending kindergarten and preparatory class of primary school. For a selected research sample of children attending a regular kindergarten and a preparatory class in a regular primary school, the Voice Isolation Test was performed using a standardized MABEL test battery, so the testing method was used. The research survey showed that about a third of preschool children are able to isolate sounds at the beginning of the school year, but there is a significant difference between kindergarten and preparatory class in primary school, at the same time there were different results between the sexes.

KEYWORDS

diagnostics, phonemic awareness, phonetic-phonological level, MABEL, preschool age

Obsah

Úvod 7

1 Foneticko-fonologická rovina 8

1.1 Fonetika a fonologie 9

1.1.1 Dělení hlásek českého jazyka 10

1.2 Fonetický a fonologický vývoj 12

1.3 Rozvoj fonologických schopností a fonologického povědomí 13

1.4 Sluchové rozlišování 14

1.4.1 Vydělování hlásek - izolace 15

1.4.2 Vynechávání hlásek - elize 16

2 Fonematické povědomí 18

2.1 Definice fonematického povědomí 18

2.2 Fonematické a fonologické uvědomování 19

2.2.1 Vývoj fonologického uvědomování 20

2.2.2 Odchylky od fyziologického vývoje 20

2.3 Souvislost fonematického povědomí s rozvojem gramotnosti 21

3 Foneticko-fonologická rovina u dětí předškolního věku 23

3.1 Charakteristika dítěte předškolního věku 23

3.2 Psychomotorický vývoj 26

4 Diagnostika fonematického povědomí 30

4.1 Metody, testy 30

4.2 Mabel 32

5 Praktická část 34

5.1 Cíle výzkumu, metodologie a postup šetření 34

5.2 Vlastní šetření 35

5.2.1 Test izolace hlásek 35
5.3 Závěry šetření, diskuze 146
Závěr 149
Seznam použitých informačních zdrojů 150
Seznam příloh 161

Úvod

Fonematické povědomí úzce souvisí s následným rozvojem čtení a psaní. V dnešní době je gramotnost, tedy umění číst a psát základem, bez kterého se v životě neobejdeme. Děti by již před nástupem do povinné školní docházky měly umět izolovat první a poslední hlásku ve slovech. Obtíže s tímto spojené se mohou v budoucnu projevovat při nácviku čtení a psaní.

Teoretická část je členěna do čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na foneticko-fonologickou rovinu, zabývá se pojmy a vývojem fonetiky a fonologie, rozvojem fonologických schopností a také sluchovým rozlišováním. Druhá kapitola seznamuje s pojmem fonematické povědomí a souvislostí s rozvojem gramotnosti. Třetí kapitola vymezuje foneticko-fonologickou rovinu u dětí předškolního věku, charakterizuje předškolní věk a psychomotorický vývoj. Čtvrtá kapitola poukazuje na možnosti diagnostiky fonematického povědomí, jsou zde uvedeny příklady testů u nás i v zahraničí a následně se kapitola podrobně věnuje testu MABEL, se kterým se v této práci pracuje.

Cílem práce není sledovat další oblasti rovin. S daným tématem se autorka práce zabývala již v bakalářské práci na téma Komunikační dovednosti žáků prvních tříd běžné základní školy.

Pátá kapitola se věnuje praktické části práce, která se zabývá diagnostikou fonematického povědomí u dětí předškolního věku. Výzkum byl realizován v ústeckém regionu, přičemž byla použita metoda testování. Jednalo se o výzkum záměrný a zároveň dostupný. Pro složitost zařazení (metoda testování, individuální přístup) je výzkum hodnocen jako smíšený. Testování předškolních dětí proběhlo ve třídách běžné mateřské školy a přípravných třídách běžné základní školy pomocí testové baterie MABEL. Vše bylo zaznamenáno na záznamový arch, který je součástí testu. Samotné testování bylo nahráváno na záznamník pro pozdější překontrolování výpovědí dětí.

Cílem výzkumného šetření je zjistit schopnost izolovat první a poslední hlásku slov u dětí předškolního věku a zároveň zjistit, zda se vyskytuje rozdíl mezi dětmi, které navštěvují mateřskou školu či přípravnou třídu základní školy.

1 Foneticko-fonologická rovina

Foneticko-fonologická rovina obsahuje zvukovou stránku řeči, kdy základními jednotkami jsou hlásky – fonémy. U dětí, které mají problémy s nedokonalou výslovností, dochází ke ztížené komunikaci s okolím. Tyto děti na sebe strhávají pozornost, posluchač řeší spíše nedostatky promluvy, než její obsah. Osvojení si této roviny trvá určitou dobu. Ovlivňují ji faktory jako motorika řečových orgánů, fonematická diferenciace, úroveň komunikačních schopností, podstatnou roli hrají intelektová schopnost dítěte a prostředí, ve kterém vyrůstá a žije (I. Bytešníková, 2012).

Dle V. Lechty (1990) je možné sledovat foneticko-fonologickou rovinu již brzo po narození, nejdříve ze všech jazykových rovin. Avšak klíčovým momentem je, když dítě produkuje hlásky s vědomou zrakovou a sluchovou kontrolou, tedy období přechodu z pudového žvatlání na napodobující žvatlání (okolo 8. měsíce věku dítěte).

Ve foneticko-fonologické rovině se sleduje výslovnost a artikulační obratnost dětí. Výslovnost lze sledovat v přirozeném řečovém projevu, případně pojmenováním obrázků či vyprávěním podle obrázků. Artikulační obratnost tedy vyslovování slov lze sledovat ve slovech, kde se objevuje tupá x ostrá sykavka (švestka, žáci), měkká x tvrdá slabika (dědeček, hodiny) a ve slovech se souhláskovými shluky (strašidlo, plavba), kdy lze zjistit, zda nedochází ke komolení, spodobě nebo zkracování slov. Do foneticko-fonologické roviny se řadí sluchové vnímání hlásek, které velmi úzce souvisí se sluchovou diferenciací hlásek tedy schopnost rozlišit dvě hlásky, které znějí velmi podobně. Dále se sem řadí schopnost sluchové analýzy, syntézy a sluchová paměť (J. Bednářová; V. Šmardová, 2015).

J. Klenková (2006) konstatuje, že zvuky, které dítě produkuje před obdobím napodobujícího žvatlání, se nepokládají za hlásky mateřského jazyka. Důležitá je znalost fixace hlásek, přičemž nejdříve se fixují samohlásky a až poté souhlásky, které se fixují v pořadí – závěrové, úžinové jednoduché, polozávěrové a nakonec úžinové se zvláštním způsobem tvoření.

Ze všech jazykových rovin je tato rovina nejsnadněji sledovatelná, přičemž důležitou součást řečového vývoje tvoří schopnost fonematické diferenciace, která se začíná rozvíjet kolem 8. měsíce věku dítěte (M. Kocurová, 2002).

1.1 Fonetika a fonologie

J. Dvořák (1998, s. 59) definuje fonetiku jako *„obor zabývající se fyzikální charakteristikou řečových zvuků; podává popis základních i vyšších zvukových jednotek řeči (např. hlásky, slabiky), popis jejich kombinací a změn; tvoří ji subdisciplíny artikulační, akustická, auditivní.“* Fonologii následně definuje: *„jazykovědný obor, zkoumající využívání a fungování zvukových signálů v jazyce; studuje soustavu zvukových prostředků jazyka a jeho systém fonémů; zkoumá funkce hlásek vzhledem k vyšším složkám jazyka.“*

J. Vyštejn (1983) ve své publikaci zmiňuje pouze fonetiku, kterou dělí na fonetiku obecnou a speciální, také letmo uvádí termín fonetika historická a synchronní. Obecná fonetika zkoumá všeobecné vlastnosti zvukové stránky řeči, fonetika speciální řeší popis a rozbor určitého jazyka. M. Krčmová (2008) mluví oproti fonetice obecné a speciální také o fonetice srovnávací (porovnání dvou různých jazyků), historické (vývoj jazyka) a aplikované (uvádí poznatky do praxe př. logopedie). M. Krčmová (2008) dělí i fonologii a to na obecnou, historickou.

Fonetika spolupracuje s různými vědami – lingvistika, anatomie, fyziologie, foniatrie, logopedie apod. (B. Hála, 1975).

K. Thorová (2015) mluví *o fonologii* jako o nauce o hláskách (fonémech), které určují význam slov. Naopak fonetika je věda zabývající se tvorbou hlásek ve zvukovém ústrojí, jejich šíření a vnímání. Hlásky určující význam slov se nazývají fonémy, ty tvoří základ jazyka, přičemž v psané formě jsou to grafémy.

K. Ohnesorg (1974) považuje u fonetiky za nejmenší jednotku hlásku, u fonologie pokládá za základní prvek foném (hlásky, které mají rozlišovací funkci). Pro příklad uvádí hlásky a/á, pro fonetika to jsou dvě různé hlásky s rozličnými akustickými a artikulačními vlastnostmi. Pro fonologa to jsou dva fonémy, neboť záměnou a/á by se změnil smysl slova.

Fonetika i fonologie spolu úzce souvisejí a navzájem se prolínají. Fonetika zkoumá oblast zvuku zejména ze tří hledisek: fyziologicko-artikulačního, auditivního, akustického a trochu i z hlediska funkčního. Z hlediska fyziologicky-artikulačního se zabývá tvorbou signálu, mechanismem tvoření zvuků a tvorbou prozodických složek řeči. Výsledkem je poté popis tvoření a spojování hlásek. V rámci auditivního hlediska se zkoumá sluchový orgán,

schopnost identifikace a porozumění. Hledisko akustické se zaměřuje na rozbor již vytvořeného zvukového signálu, bez ohledu, jak ho bylo vytvořeno. V souvislosti s funkčním hlediskem, kdy je pozornost zaměřena na složky zvuku, které jsou pro percepci nutné, se fonetika nejvíce stýká s fonologií. Fonologie se zabývá jazykovou strukturou, studuje zvukové rozlišování jednotek a pravidla jejich užívání. Základní jednotkou je foném, morfém je poté nejmenší zvukový prostředek schopný rozlišit minimální významovou jednotku jazyka (M. Krčmová, 2008).

1.1.1 Dělení hlásek českého jazyka

Sdělovací proces se provádí základními a nedělitelnými útvary řeči, které se nazývají hlásky. Hlásky lze definovat jako nejmenší, nedělitelné jednotky. Při realizaci hlásek lze sledovat tři aspekty: tvoření, slyšení a vidění. Dalo by se považovat, že počet hlásek je neomezený, avšak v praxi tomu tak není. Český jazyk zahrnuje 25 souhlásek a 5 samohlásek, přičemž jednotlivé jazyky mají počet různý (B. Hála, 1975). M. Čechová (2012) uvádí, že počet českých hlásek je 42, přičemž z fonetického hlediska je přechod mezi samohláskami a souhláskami plynulý, není mezi nimi žádná ostrá hranice.

Hlásky se dělí na samohlásky a souhlásky. Při artikulaci samohlásky prochází výdechový proud bez překážek. Samohlásky lze rozdělit podle svislé polohy jazyka (vysoké, středové, nízké) a podle vodorovné polohy jazyka (přední, střední, zadní), jedná se o samohláskový trojúhelník. Pokud se spojí dvě samohlásky uvnitř jedné slabiky, mluví se o dvojhlásce (au, eu, ou). Naopak při artikulaci souhlásek naráží výdechový proud na překážku. Souhlásky se klasifikují podle tří kritérií: podle způsobu artikulace - překážka bývá úplná (závěrová) nebo neúplná (úžinová, polozávěrová), podle místa artikulace (obouretné, retozubné, dásňové, tvrdopatrové, měkkopatrové, hrtanové) a podle znělosti – znělé, neznělé (J. Vyštejn, 1983).

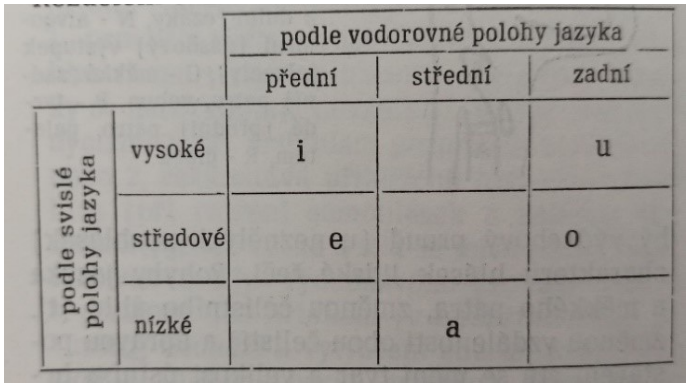

podle svislé polohy jazyka	podle vodorovné polohy jazyka: přední	střední	zadní
vysoké	i		u
středové	e		o
nízké		a	

Obrázek 1: Rozdělení samohlásek (J. Vyštejn, 1983)

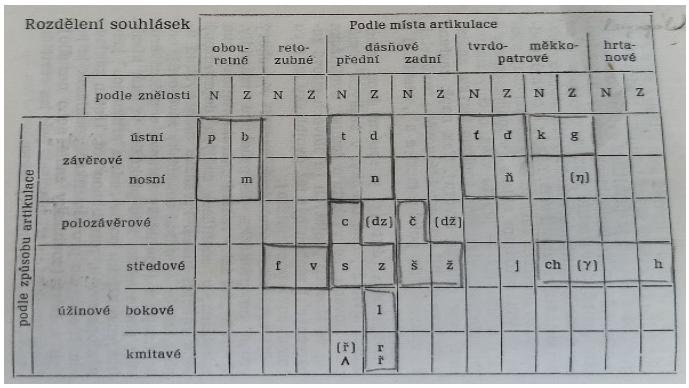

Rozdělení souhlásek — Podle místa artikulace

podle způsobu artikulace	podle znělosti	obouretné N	obouretné Z	retozubné N	retozubné Z	dásňové přední N	dásňové přední Z	dásňové zadní N	dásňové zadní Z	tvrdopatrové N	tvrdopatrové Z	měkkopatrové N	měkkopatrové Z	hrtanové N	hrtanové Z
závěrové	ústní	p	b			t	d			ť	ď	k	g		
závěrové	nosní		m				n				ň		(ŋ)		
polozávěrové						c	(dz)	č	(dž)						
úžinové	středové			f	v	s	z	š	ž		j	ch	(γ)		h
úžinové	bokové						l								
úžinové	kmitavé					(ř) ʌ	r ř								

Obrázek 2: Rozdělení souhlásek (J. Vyštejn, 1983)

B. Hála (1948) popisuje samohlásky z hlediska tvoření, akustického dojmu a trvání. Základními momenty při tvoření samohlásek je posun jazyka, pohyb rtů a čelistí a pohyb měkkého patra. Dle autora lze členit samohlásky podle posunu jazyka (směrem vodorovným a svislým), podle pohybů rtů (zaokrouhlené, nezaokrouhlené, zaostřené, nezaostřené), podle účasti měkkého patra (nosové, nenosové), podle stupně posunu jazyka k patru (základní, otevřené, zavřené), podle účasti hlasivek (hlasité, nehlasné, šeptané), podle svalového napětí (napjaté – nenapjaté), podle provedení artikulačního úkonu (plné, redukované) a podle trvání dojmu (krátké, polodlouhé, dlouhé). Souhlásky třídí podle druhu překážky (závěrové, polozávěrové, úžinové), podle účasti hlasu (znělé, neznělé), podle účasti nosní dutiny (ústní, nosní), podle místa tvoření (obouretné, retozubné, mezizubné, zubné, dásňové, tvrdopatrové, měkkopatrové, hrdelní, hrtanové), podle sluchového dojmu (výbuchové, třené, afrikáty), podle druhu artikulujícího orgánu (retné, jazyčné, hlasivkové) a podle síly (napjaté, nenapjaté, povolené).

Základním rozdílem mezi samohláskami a souhláskami je ve stupni uvolněnosti nadhrtanového traktu, kdy u samohlásek je volnější, než při tvorbě souhlásek. Při samohláskách pracuje zejména hlasové ústrojí, kdežto při souhláskách artikulační orgány nad hrtanem. Rozdíl spočívá i v průběhu artikulace v čase, kdy se hlásky skládají ze tří fází – intenze (vytvoření svalového napětí v mluvních orgánech), tenze (mluvidla setrvávají v jistém postavení), detenze (uvolnění artikulačního svalstva). Liší se také šířkou ústního průchodu, artikulační námahou a sluchovým dojmem (B. Hála, 1975).

Samohlásky tvoří jádro slabiky, jsou slabikotvorné (lavice), kdežto souhlásky jen výjimečně (sedm). Pokud se jedná o konsonant, který plní funkci jádra slabiky, nazýváme je sonory (S. Kavka, 1994).

M. Krčmová (2006) dělí hlásky z akustického hlediska na vokály (samohlásky) – volný hlas s rezonancí a na konsonanty (souhlásky), které lze dělit podle hlasové a šumové složky na hlásky klouzavé – mají blízko k vokálu, sonory – vedle hlasu se podílí i rezonance a vlastní konsonanty šumové – zřetelná složka kmitů (šumů).

1.2 Fonetický a fonologický vývoj

Foneticko-fonologická rovina se rozvíjí prakticky od prenatálního období, kdy již plod dokáže rozlišovat některé hlásky a shluky a zároveň i některé prozodické vlastnosti řeči (K. Thorová, 2015).

Fonologický vývoj probíhá postupně a to do zhruba 6.5 roku, přičemž krajní hranice tvoří 7 – 8 let, kdy by dítě mělo vše zvládat. Dítě zprvu rozlišuje velmi odlišné zvuky jazyka, poté zvuky podobnější, dokud se nenaučí i nejmenší rozdíly mezi jednotlivými fonémy (Z. Matějček, 1993).

Klenková (2006) uvádí, že vývoj výslovnosti začíná brzy po narození a bývá ukončen zhruba v 5 letech dítěte. Vývoj výslovnosti ovlivňuje mnoho faktorů – obratnost mluvních orgánů, vyzrálost fonematického sluchu, úroveň intelektu, prostředí ve kterém dítě žije, mluvní vzor apod.

Fonetický a fonologický vývoj bývá u některých slov ukončen současně (např. máma, táta). Fonetický vývoj hlásek bývá v běžných slovech ukončen ve dvou letech, avšak v určitých slovech dítě hlásky neužívá vhodně, neboť není dokončen ještě vývoj fonologický,

příkladem může být souhlásková redukce u slova tma apod., zde je tolerance až do 4 let. Ve vývoji se však může objevit i případ opačný, kdy fonetický vývoj předbíhá vývoj fonologický. Je přirozené, že do určitého věku si děti zjednodušují slova v důsledku obtížné artikulace určitých hlásek, avšak pokud tyto projevy přetrvávají, může se jednat o poruchu fonologického procesu (J. Dvořák, 2003).

F. Smolík; G. S. Málková (2014) poukazují na to, že mluvený jazyk si děti osvojí pouze, pokud si osvojí zvuky a jejich kombinace v jejich mateřském jazyce. Velmi podstatný vývoj porozumění a produkce jazyka nastává mezi prvním až šestým rokem života dítěte.

Již K. Ohnesorg (1991) uvádí, že dítě nejprve vnímá zvukovou stránku řeči tedy její melodii a rytmus, až později převažuje význam slov. Systém zvuků jazyka si dítě uvědomuje dříve, než je začne samo správně tvořit. Zpočátku ani dítě neslyší, že tvoří zvuky odchylně od okolí.

1.3 Rozvoj fonologických schopností a fonologického povědomí

Deficity ve foneticko-fonologické rovině mohou být ukazatelem nesprávného řečového vývoje, proto se u dětí předškolního věku zařazují do denního programu dechová cvičení, fonační cvičení či cvičení fonematické diferenciace. Dále je vhodné využít různá říkadla, říkanky a rozpočítadla, která pomáhají rozvíjet rytmické cítění, melodii, tempo a dynamiku řečového projevu. Důležitou roli při rozvoji foneticko-fonologické roviny hraje i zpěv, který souvisí se správným dýcháním, tvořením hlasu a přesnější výslovností (I. Bytešníková, 2012).

Rozvoj fonologického povědomí souvisí se skladbou zvuků určitého jazyka, s principy uspořádání těchto zvuků ve slovech a s frekvenčním výskytem různých forem stavby slabiky v určitém jazyce. Vývoj fonologického povědomí ovlivňuje fonologická struktura slov v určitém jazyce a stavba slabiky v určitém jazyce. Fonologické povědomí má kontinuální charakter, neboť lze sledovat odlišné projevy v průběhu předškolních a raných školních let dítěte (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

Pro rozvoj fonologického povědomí jsou důležité dětské aktivity zaměřené na jazyk, které rozvíjejí slovní zásobu i vnímání rytmu řeči, její melodii a jednoduché rýmy (L. Májová, 2009).

Fonologické povědomí lze chápat jako schopnost rozpoznávat a manipulovat dílčí zvuky, které vytváří slova, přičemž v literatuře se často objevuje termín fonematické povědomí. Američtí autoři používají spíše termín fonologická citlivost, než fonologické povědomí (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

Dle G. T. Gillon (2017) lze rozlišit dvě skupiny teorií, které popisují osvojení si fonologického systému mateřského jazyka – lineární a hierarchickou. Lineární teorie představuje pouze dvě úrovně – slabičnou a fonémickou (slabika: hrad, fonémy: h – r – a – d), kdežto hierarchická teorie představuje úrovně tři – slabika (hrad), slabičný základ (hr – ad), fonémy (h – r – a – d).

1.4 Sluchové rozlišování

Jedná se o dílčí sluchovou funkci v rámci sluchového vnímání. Mezi další funkce se řadí – naslouchání, sluchová analýza a syntéza, vnímání rytmu a sluchová paměť. Nezralost této oblasti, může být příčinou specifických poruch učení, zejména dysortografie, případně dyslexie (H. Otevřelová, 2016).

Sluchem vnímá již plod v prenatálním období, přičemž po narození reaguje dítě na hlas matky. V 1. roce dítě reaguje na jednodušší pokyny. K diferenciaci tedy rozlišování různých zvuků dochází zejména v předškolním období. Aby mohlo dítě správně vyslovovat a později umělo i číst a psát, musí umět správně odlišit jednotlivé hlásky - sykavky, měkké a tvrdé souhlásky, znělé a neznělé souhlásky, krátké a dlouhé samohlásky (J. Bednářová; V. Šmardová, 2015).

Sluchové rozlišování je z části naučená dovednost a vyvíjí se postupně. Od 1 do 3 let dítě rozumí větám, později dochází k jemnějšímu rozlišování, kdy se dítě naučí rozpoznat ve větě slabiky a následně i rozpoznávat jednotlivé hlásky. Dítě v předškolním věku se učí pomocí písniček a říkadel slyšet rytmus řeči a následně rozlišovat slabiky slov. Přitom předškolní dítě by mělo zvládnout rozlišit první hlásku ve slovech a identifikovat rozdílná slova včetně slov nesmyslných (S. Pekárková, 2016).

J. Bednářová; V. Šmardová (2015) uvádí, co by měly děti v předškolním věku v určitých letech zvládat. Ve 4 letech by mělo dítě umět rozlišit s vizuálním podnětem změnu hlásky (hodinky – holínky) a změnu samohlásky (kapr – kopr). V 5 letech by dítě mělo

zvládat rozlišit změnu hlásky i samohlásky již bez vizuálního podnětu. Dále by mělo rozpoznat znělé a neznělé hlásky, sykavky (kosa – koza) s i bez vizuálního podnětu a také změnu délky hlásek (lak – lák). Mezi 5. a 6. rokem dítě zpravidla rozlišuje změnu měkčení (lety – letí). Od 6 let by mělo dítě umět rozlišit bezvýznamové slabiky (tam – dam).

Aby dítě zvládlo správně sluchově rozlišovat, musí nejprve zvládnout sluchovou koncentraci a sluchové vnímání figury a pozadí (co je důležité a co je možné upozadit). V rámci sluchového rozlišování lze sledovat sluchovou diferenciaci hlásek (drak x mrak, les x pes), rozlišování znělých a neznělých hlásek (tělo x dělo, kosa x koza), diferenciaci délky (pára x párá, ni x ní) a měkčení (tyká x tiká, dydy x dydi). Většinou již v 5 letech umí dítě určit, zda jsou dvě slova stejná, či se liší (H. Otevřelová, 2016).

O. Zelinková (2003) uvádí možná cvičení, která slouží k rozvoji sluchové diferenciace – rozlišování slabik (zda jsou stejné či nikoliv); rozlišování smysluplných slov a pseudoslov; určování hlásky, kterou se dvě slova liší; určování hlásky, kterou lze nahradit, aby vzniklo slovo jiné; tvoření vět se slovy, které se liší jednou hláskou.

1.4.1 Vydělování hlásek - izolace

J. Dvořák (1998, s. 80) definuje izolaci jako *„odloučení, osamocení, oddělení od ostatních nebo od něčeho (např. nemocného, postiženého od zdravých)“*.

Děti bývají schopné izolovat počáteční nebo i koncové hlásky v pseudoslovech v předškolním věku již před začátkem výuky písmen. Pěti až šestileté děti v Česku v testu izolace hlásek v pseudoslovech izolují zhruba 11 z 16 položek správně, 30% dětí dokonce mělo 100% úspěšnost. Izolace koncové hlásky je pro děti obtížnější, 100% úspěšnost má zhruba 17% dětí (G. S. Málková; M. Caravolas, 2017).

J. Bednářová; V. Šmardová (1999) konstatují, že vydělování hlásek nastává kolem 5. roku života, přičemž si dítě musí zapamatovat zvukovou podobu slova, diskriminovat a izolovat. Izolace hlásek lze nacvičit a to zpočátku samohláskou, která tvoří slabiku na začátku slova (ucho), kdy bývá s postupným prodlužováním pauzy mezi slabikami samohláska vyslovována samostatně. Následuje nácvik souhlásky na začátku slov a to zprvu ve shluku (sss-lon). Některé děti nejdříve izolují celé slabiky, kdy lze použít souhlásku,

kterou již dítě zvládá izolovat ze souhláskového shluku a srovnávat. Obdobným postupem se pracuje i při izolaci koncové hlásky.

Vydělování hlásek, konkrétně počáteční a koncové hlásky měří Test izolace hlásek, který je jedním z testových baterií Mabel. Tento test se liší mírou fonologické složitosti a je vhodný pro děti předškolního věku, případně pro děti prvního ročníku základní školy (M. Caravolas; M. Mikulajová.; S. Defior; G. S. Málková, 2018).

1.4.2 Vynechávání hlásek - elize

J. Dvořák (1998, s. 54) definuje elizi jako *„vypouštění hlásky v různých jazykových formách (např. v nespisovné češtině – řekl = řek')"*.

Elize spočívá ve vynechávání hlásky či skupin hlásek. V českém jazyce se vypouští souhlásky ve složitějších skupinách uvnitř slov (př. jablko [japko]) a často i souhlásky v rychlé mluvě – j, h, v (př. To jim nedaruju [toim nedaruju]). Dalšími příklady elize mohou být například - kostka [koska], dobrý den [brý den] apod. (M. Krčmová, 2008). V anglickém jazyce se naopak vypouští hlásky zejména ve slovech, kde se nachází apostrof – isn't (is not), I'll (I will), haven't (have not)… Celá slabika se vynechává například při výslovnosti slova knihovna - library [laibri] (T. R. Kansakar, 1998).

Vynechávání hlásek v pseudoslovech s rozdílnou mírou fonologické složitosti hodnotí Test elize hlásek, který tvoří sadu testových baterií Mabel. Cílové fonémy tvoří první a poslední souhlásky v pseudoslovech. Test je vhodný pro děti 6 – 12 let, které zvládají Test izolace hlásek v pseudoslovech nad 80%, neboť je těžší než Test izolace hlásek (M. Caravolas; M. Mikulajová.; S. Defior; G. S. Málková, 2018).

Na vynechávání první a poslední hlásky ve slově se zaměřuje například aplikace Včelka, která nabízí cvičení na rozvoj fonematického uvědomování, rozpoznávání a manipulaci s hláskami ve slově pro předškoláky nebo rané školáky. Procvičuje určování a následné vynechávání první či poslední hlásky ve slově. Tato dovednost souvisí s orientací v hláskové struktuře slov a je nezbytná pro správný vývoj čtení a psaní. V rámci cvičení si může dítě provést rovnou kontrolu. Do aplikace se lze přihlásit pomocí Google účtu, případně přes Bakaláře, přičemž lze aplikaci využít nejen na počítači, ale i na tabletu či

telefonu (M. Zwinger; M. Hudeček; Š. Rozsíval; M. Lisý; V. Pavlíková; Renata Wolfová, 2013).

2 Fonematické povědomí

Fonematickým povědomím se zabývají zejména zahraniční autoři. U nás se tomuto tématu velmi věnuje doc. PhDr. Gabriela Seidlová Málková, Ph.D., v zahraničí potom například Dr. Marilyn Jager Adams, Gail T. Gillon, PhD., Dr. Victoria Groves-Scott, Christine McCormick, PhD. a další.

Pojem se objevuje již v 80. letech minulého století a to zejména v rámci výzkumů vývoje jazyka a gramotnostních dovedností, v souvislosti s rozvojem čtení a psaní. Jeden z prvních autorů, který se tématem fonematického povědomí zabýval, byl D. B. Elkonin, který vytvořil vlastní metodu rozvoje čtení, ve které je základní mechanismus čtení formován na základě poznání zvukové stránky mateřského jazyka (E. Kulhánková; G. Málková, 2008).

V odborné literatuře se pojem objevuje nejednotně. Používá se nejen fonematické povědomí, ale také fonematické uvědomování, fonematická diferenciace, fonematický sluch, sluchové rozlišování, fonémové uvědomění či sluchová analýza a syntéza (J. Jošt, 2011).

Vývoj fonematického povědomí probíhá v různých jazycích odlišně, neexistuje žádný univerzální charakter (J. C. Ziegler; U. Goswami, 2005). Zároveň se vývoj fonematického povědomí často sleduje jako úroveň v rámci sledování vývoje fonologického povědomí (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

M. J Adams (1990) nastínil 5 úrovní fonematického povědomí: základní schopnost slyšet zvuky slov; schopnost srovnávat a porovnávat zvuky slov pomocí rýmů; uvědomění si, že slova lze rozdělit na hlásky a povědomí o dělení na slabiky; porozumění tomu, že slova lze dělit do řad fonémů; schopnost přidávat, odebírat nebo přesouvat fonémy a tím vytvářet slovo.

2.1 Definice fonematického povědomí

Fonematické povědomí lze definovat jako *„dovednost vědomě analyzovat a manipulovat se slovy či zvuky mluveného jazyka na úrovni fonémů“* (F. Smolík; G. S. Málková, 2014, s. 102).

O. Zelinková (2007, s. 129) vymezuje fonematické povědomí jako „*pochopení, že slova a slabiky jsou tvořeny zvuky řeči, které jsou reprezentovány alfabetickými symboly (alfabetický princip: písmena odpovídající fonémům) nebo písmeny*“.

J. Sodoro; R. M. Allinder; J. K. Rankin-Ericsson (2002, s. 223) definují fonematické povědomí jako „*vědomá schopnost objevit v jazyce fonémy a manipulovat s nimi, bez ohledu na význam a reprezentaci fonémů v psaném jazyce*“.

Dítě je schopné uvědomovat si zvukovou stavbu svého mateřského jazyka, dokáže rozpoznat, jaké zvuky tvoří slova, a s těmi zvuky si i hrát, manipulovat s nimi. Aby bylo dítě schopné manipulovat se slovy na úrovni fonémů, musí umět vydělit jednotlivé fonémy z řeči a rozpoznávat je ve slovech (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

Fonematické povědomí se týká spíše struktury slov, než jejich významu. Jedná se o pochopení, že psané slovo je složeno z grafémů, které odpovídá fonémům (alfabetický princip), musí začínající čtenáři nejprve pochopit, že slova jsou složena ze zvuků (fonematické uvědomění). Slova nelze chápat jako nedělitelný zvukový proud (K. Hempenstall, 2017).

2.2 Fonematické a fonologické uvědomování

Termíny fonematické uvědomování a fonologické uvědomování jsou na sebe závislé a často se zaměňují. Fonematické uvědomování je schopnost slyšet a manipulovat s jednotlivými fonémy. Kdežto fonologické uvědomování zahrnuje nejen tuto schopnost, ale také zahrnuje schopnost slyšet a manipulovat s většími jednotkami zvuku jako jsou slabiky, rýmy apod. (Reading Rockets, 2016).

Obdobně uvádí rozdíl mezi fonematickým uvědomováním a uvědomováním fonologickým i E. Kulhánková; G. Málková (2008), které popisují fonematické uvědomování jako schopnost umět členit slova na jednotlivé fonémy a schopnost s nimi pracovat. Fonologické uvědomování představuje schopnost rozeznat fonologické jednotky - rýmy, slabiky.

J. Dvořák (2003, s. 200) používá termín fonémické uvědomění. „*Fonémické uvědomění je znalost fonémických identit, tj. rozpoznání individuálních fonémů v mluvených slovech v kontextu.“*

2.2.1 Vývoj fonologického uvědomování

Vývoj fonologického uvědomování je náročný proces, který probíhá od intuitivního porozumění struktuře jazyka ke schopnosti dítěte operovat s lingvistickými jednotkami slov. Jedná se o kontinuální vývoj fonologických schopností. Vývoj souvisí se skladbou zvuků určitého jazyka, s principy uspořádání těchto zvuků ve slovech a s frekvenčním výskytem různých forem stavby slabiky v daném jazyce (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

Vývoj probíhá od fonematického uvědomování k uvědomování fonetickému (E. Kulhánková; G. Málková, 2008).

Fonologické uvědomování se vyvíjí postupně. Zprvu dítě rozlišuje různé zvuky mateřského jazyka, později čím dál podobnější zvuky až se dítě naučí diferencovat i nejmenší rozdíly mezi fonémy. Norma, kdy by dítě mělo zvládnout rozeznat i nejjemnější rozdíly je 6 a půl roku, hranice potom činí 7 – 8 let (Z. Matějček, 1993).

Z hlediska vývoje fonologického uvědomování není úplná shoda, nelze přesně určit průběh vývoje, avšak nevyvíjí se spontánně. Vývoj fonologického uvědomování se váže na rozvoj řeči, seznamování se s písmeny a alfabetickým zápisem. Vývoj probíhá od uvědomování si větších řečových celků po vnímání menších částí. Zásadní je období mezi 18. měsícem a 3. rokem, kdy dochází k prudkému rozvoji řeči, slovní zásoba narůstá a utváří i určitou míru fonologického povědomí. Okolo 4. roku si dítě uvědomuje, že lze řeč dělit na menší celky, chápe slabikovou strukturu slov a dovede tvořit první rýmy. Mezi 5. a 6. rokem umí většina dětí vyčlenit alespoň počáteční hlásky ve slovech (L. Májová, 2009).

2.2.2 Odchylky od fyziologického vývoje

Pokud není dostatečně vyvinuta fonematická diferenciace, nemůže dítě správně realizovat jednotlivé fonémy. Dítě nevnímá ani fonologickou a fonetickou rozdílnost, což se může později projevit při psaní, kdy dítě často zaměňuje hlásky. Protože správná fonematická diferenciace přispívá ke správné výslovnosti a pochopení významu slov, její narušení souvisí s opožděným řečovým rozvojem. Odchylka spočívá v patologii korové oblasti a zpomaleném utváření spojů mezi analyzátory (J. Dvořák, 2003).

Nesprávné fonematické a fonologické uvědomování může být příčinou narušené foneticko-fonologické roviny, kdy lze hovořit o narušené komunikační schopnosti (V. Lechta, 2002).

Odchylky fonematického a fonologického uvědomování se objevují zejména u dětí s mentální retardací (čím nižší IQ, tím větší problém), s lehkou mozkovou dysfunkcí (často se objevuje opožděný vývoj řeči) a u dětí s dětskou mozkovou obrnou (narušená hybnost). Dále se objevují rozdíly ve fonematickém a fonologickém uvědomování u dětí s postižením zraku (nemožnost odezírání – záměny hlásek) a u dětí s postižením sluchu (nelze napodobovat zvuky). Roli hraje míra postižení (V. Lechta, 2002).

2.3 Souvislost fonematického povědomí s rozvojem gramotnosti

G. S. Málková (2017) hovoří o tzv. alfabetickém principu, což je uvědomění toho, že se slova skládají z písmen. Tento princip je základem pro úspěšnost ve čtení a psaní. Zvládnutí alfabetického principu úzce souvisí se schopností dekódovat (rozpoznávat slova při čtení) a kódovat (psát slova). Protože jsou čtení i psaní složité procesy, zahrnují nejen dobrou schopnost kódování a dekódování, ale schopnost číst a psát souvisí také se slovní zásobou, porozuměním gramatice a pragmatice. Fonematické povědomí tvoří se znalostí písmen klíčové předpoklady pro rozvoj počátečního čtení a psaní.

W. Grabe (2009) konstatuje, že zvládnutí alfabetického principu v jednom jazyce znamená nemuset se alfabetický princip učit v jazyce dalším, neboť je tato dovednost přenositelná mezi jazyky. Platí to i naopak, pokud alfabetický princip dělá potíže v mateřském jazyce, objevují se problémy i v jiných jazycích. Proto je důležité dbát na správný rozvoj fonematického povědomí již v jazyce mateřském.

Zřetelný význam fonematického uvědomování je zejména v počátečních fázích rozvoje gramotnosti, ale jeho důležitost přetrvává i v dalších stádiích. Fonematické uvědomování a dovednosti fonologického zpracování předpovídají následující rozvoj čtení a jsou v popředí zájmu diskuse o poruchách čtení a učení. Problémy ve fonematickém uvědomování se projevují spíše při psaní než při čtení, neboť při psaní nelze využívat kompenzační strategie (E. Kulhánková; G. Málková, 2008).

Za rozvoj čtenářské gramotnosti stojí čtyři základní dovednosti, jež jsou: rýmování, dělení slov na slabiky a izolace jednotlivých hlásek, spojování jednotlivých hlásek a manipulace s hláskami (objevuje se nejpozději). O tom, která z oblastí má na rozvoj čtenářské gramotnosti největší vliv, se vedou různé diskuze. Podstatná je však zejména sluchová analýza a syntéza, které nesou významnou odpovědnost za průběh nabývání čtenářských dovedností (L. Májová, 2009). *Rozdíly ve schopnostech dětí manipulovat s fonémy jsou hlavní příčinou v individuálních odlišnostech ve schopnosti naučit se číst* (L. Májová, 2009, s. 22).

3 Foneticko-fonologická rovina u dětí předškolního věku

Jedná se o sluchové rozlišování hlásek a jejich výslovnost. Sluchové rozlišování je v úzkém vztahu k výslovnosti, přičemž výslovnost se řídí cestou nejmenší námahy (od hlásek artikulačně nejlehčích po nejobtížnější). Do 5 let je nesprávná výslovnost považována za fyziologickou, do 5 – 7 let za prodlouženou fyziologickou, po 7. roce se jedná o pravou dyslálii, kdy je již malá pravděpodobnost, že se výslovnost upraví spontánně (J. Bednářová; V. Šmardová, 2015).

Lechta (1990) zmiňuje, že osvojování si foneticko-fonetické roviny začíná jako první a trvá delší období. Je to dáno především úrovní motoriky mluvidel, schopností fonematické diferenciace a úrovní komunikačního záměru dítěte. Dále hrají roli rozumové schopnosti dítěte a podnětnost prostředí.

Pokud je řeč oslabena ve foneticko-fonologické rovině, objevují se u dětí potíže s fonematickou diferenciací (chyby v rozlišování sykavek, krátké x dlouhé hlásky, měkké x tvrdé souhlásky…), analýzou a syntézou (rozklad slov na hlásky a slabiky, skládání z hlásek), sluchovou pamětí (zapamatování čísel, sled činností…). Někdy se objevuje i artikulační neobratnost (zvýšené úsilí při artikulaci) a specifické asimilace (spodoba ostrých x tupých sykavek, měkkých x tvrdých slabik). Fonematické uvědomování má významnou roli při rozvoji řeči i čtenářských dovedností (J. Bednářová; V. Šmardová, 2015).

V období mezi 5. – 6. rokem se začíná ukončovat vývoj fonematické diferenciace. Děti by v tomto věku měly umět vyslovit veškeré hlásky, potíže mohou přetrvávat pouze u vibrantů. Pedagog by měl do vzdělávacího procesu zařadit artikulační, fonetické a rytmické hry. Při rozvoji foneticko-fonologické roviny zastává důležité místo zpěv, který působí na správné dýchání, tvoření hlasu a přesnější výslovnost (I. Bytešníková, 2012).

3.1 Charakteristika dítěte předškolního věku

Z. Matějček (2005) charakterizuje předškolní věk jako období, kdy je dítě schopno opouštět rodinu a zapojovat se do širších společenských okruhů, přičemž dítě přijímá nároky formálního vzdělávání.

Předškolní věk bývá chápán jako období od 3 do 6 let. Komplexněji vymezené období zahrnuje celý věkový rozsah od narození do 6 let. Předškolní věk lze dělit na raný (do 3 let)

a starší (do 6 let). Po celé období předškolního věku je dítě úzce spjato s rodinným prostředím (S. Koťátková, 2014).

I J. Langmeier; D. Krejčířová (2006) vymezují předškolní věk v širším a úzkém smyslu. V širším smyslu se předškolní věk označuje jako celé období od narození až do vstupu do školy, v užším smyslu je předškolní věk „věkem mateřské školy".

U dítěte předškolního věku se sleduje tělesný vývoj – v předškolním období by mělo dítě zvládat sebeobslužné činnosti, rozvíjí se jemná motorika, zejména souhrn drobného svalstva prstů; vývoj poznávacích procesů (vnímání, paměť, fantazie, myšlení, chápání prostoru a času) – slouží k poznávání okolních skutečností; školní zralost – kritéria v oblasti tělesné, duševní a sociální, které musí dítě splňovat před vstupem do školy (J. Klenková; H. Kolbábková, 2013).

K. E. Allen, L. R. Marotz (2002) popisují předškolní děti ve věku 3 – 5 let jako děti plné energie, zvědavosti a nadšení. Ve všem co dělají, projevují fantazii a kreativitu. V tomto období se rozvíjí intelekt, rozšiřuje slovní zásoba. Děti jsou přesvědčeny o pravdivosti svých názorů, touží po vlastní nezávislosti, ale zároveň musí mít oporu v dospělých, kteří jim v případě nesnází pomohou. V této době si začínají uvědomovat potřeby ostatních a začínají získávat kontrolu nad svým chováním.

J. Bednářová; V. Šmardová (2015) uvádí charakteristiky dětí předškolního věku a člení je na oblasti: motorika, zrakové vnímání, vnímání času a prostoru, řeč, sluchové vnímání, základní matematické představy, sociální dovednosti, hra a sebeobsluha. V předškolním věku hraje *motorika* - tělesná aktivita a přesnost pohybů důležitou roli, určují, zda dítě bude některé činnosti v důsledku neobratnosti vynechávat a tím může být později ovlivněno mnoho schopností a dovedností. V oblasti jemné motoriky děti často rády pracují se stavebnicemi, mozaikami apod., přičemž při rozvoji motoriky, zejména jemné motoriky, má významný vliv hmatové vnímaní, které slouží i při rozvoji emocí a komunikace. Lateralita dětí se začíná užívat zhruba ve 4 letech, později v 5 – 7 letech se zřetelně projevuje a vyhraňuje, ustaluje se až v 10 – 11 letech. Okolo 3. roku by měl být navozen špetkový úchop a tímto úchopem by se měla držet tužka. Předchází se tak budoucím obtížím ve psaní. Navíc aby dítě mohlo kreslit a poté psát, neobejde se to bez souhry mezi okem a rukou tedy vizuomotorické koordinace. Pro předškolní věk je charakteristické *zrakové vnímání*

zaměřené spíše na celek, než na detail. Charakteristický je i konkrétní obsah, kdy je dítě schopno přesněji vnímat tvary. *Vnímání prostoru* souvisí s orientací v prostředí a podílí se na koordinaci pohybů. Děti zprvu chápou pojmy nahoře-dole, vpředu-vzadu, později okolo 5. roku pojmy vpravo-vlevo. *Vnímání času* je pozvolné, předškolní dítě žije přítomností a plynutí času vymezuje událostmi, které ho obklopují př. den x noc. Nejprudší tempo *vývoje řeči* probíhá od 3 – 4 let. Zásadním obdobím pro vývoj řeči je však mezi 6 – 7 rokem. Do 4 let považujeme dysgramatismy za fyziologické. Co se týče *základních matematických představ*, předškolní dítě pozná základní geometrické tvary, umí řadit dle více kritérií, třídit a porovnávat. *Sociální dovednosti* závisí na velkém množství vlivů. Dítě v předškolním věku by mělo znát základní pravidla chování na ulici, rozlišovat mezi hrou a úkolem, projevuje zdvořilostní chování apod. *Hra* je podstatná činnost pro získávání zkušeností. Předškolní dítě zvládne složitější pohybovou koordinaci, rádo si hraje ve skupině, při hře kooperuje, zapojí se do společenských her s pravidly, na významu nabývají didaktické hry, kdy dochází k záměrnému učení. Děti v předškolním věku jsou již schopné *sebeobsluhy*, zvládají hygienu, oblékání, stolování samostatně.

V předškolním věku dítě vyspívá po všech stránkách a je velice aktivní. Dítě přijímá kulturní nároky společnosti (používá jídelní příbor, tužku a papír), má rádo pohádky, hra je plná fantazie. V tomto věku se vytváří tzv. prosociální chování (souhra, soucit, společná zábava, první přátelství). Nyní je dítě velice přístupné vnějším vlivům (osvojuje si hygienické, pracovní, společenské návyky), velmi dobře přijímá všechny zvláštnosti a nápadnosti druhých dětí (Z. Matějček, 2005).

Před nástupem do školy, bývají děti samostatné, začínají mít svůj vlastní svět a v něm vlastní role. Předškolák by měl vydržet pozornost 15 – 20 minut a to i u činností, které ho netěší, ale dostal je za úkol. Dítě má zájem o písmenka, snaží se i psát. Důležité je, aby se dítě nenaučilo první písmena špatně (D. Kutálková, 2014).

Děti v předškolním věku jsou rozumnější a více otevřené vyjednávání. Občas se vyskytnou náhlé výkyvy nálad. Důležité je podporovat sebevědomí dítěte, oslavovat jeho jedinečnost a pomáhat mu v úkolech, které jsou obtížné. Vše, co dítě zažije v předškolním věku, využije nejen následně ve škole, ale i v celém životě (K. Daviesová, 2008).

3.2 Psychomotorický vývoj

Při vymezení, co pojem psychomotorický vývoj znamená, lze zjistit, že jde o vývoj dovedností v oblasti pohybu, řeči, duševního a sociálního života. Může se mluvit i o jakémsi sledu dějů vedoucích od závislosti k autonomii dítěte. To, kdy přesně by mělo dítě daných dovedností dosáhnout je pouze orientační. Důležité je sledovat, zda je vývoj dovedností a schopností dítěte přiměřený kalendářnímu věku. Pokud tomu tak není a dítě se shledává výrazně opožděným, musí se nechat vyšetřit a odhalit příčinu opoždění (Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, 2018).

T. Hellbrűgge; L. Šoltés; A. Archalousová; D. Ilenčíková (2010) uvádí psychomotorický vývoj kojence, který dělí od narození po jednotlivých měsících, přičemž se u každého měsíce zaobírají vývojem lezení, sezení, chůze, uchopování, percepce, sociálního chování a hlasových projevů. *Vývoj lezení* zahrnuje postupné napřimování z polohy na břichu až ke koordinovanému pohybu vpřed na všech čtyřech. Poskytuje základní cvičení pro svaly, koordinaci a rovnováhu, což je nezbytné pro chůzi – v 1. měsíci novorozenec trénuje zdvihání hlavy, asi po půl roce udrží kojenec hlavu samo a začíná se podepírat rukama, následně kojenec zjistí, že se může opřít i o kolena a okolo 9. měsíce se dítě houpe na čtyřech. Vývoj sezení slouží k umožnění jemných a cílených pohybů rukou. Nutnost je vzpřímené držení hlavy, ohybnost v bederních kloubech a otáčení trupu – tuto polohu dítě zpravidla ovládá do 10. měsíce. Vývoj chůze v novorozeneckém věku lze sledovat, pokud se dítě občas postaví na nohy, neboť do 10. měsíce nezaujímá vzpřímenou polohu. V 1. roce umí kojenci ujít několik kroků pouze v 60 %, zhruba až po dalším čtvrt roce umí dítě chodit samo. Vývoj uchopování je významný pro duševní vývoj, nezávislost a samostatnost osobnosti a pro vývoj k jiným osobám. K uchopování nepatří jen otevírání a zavírání dlaně, ale i způsob jakým dítě předmět uchopí. Zprvu dítě uchopuje celou plochou dlaně, později do 12. měsíce se vyvíjí úchop klešťový, kdy je předmět uchopován pouze palcem s ukazováčkem. Vývoj percepce tedy schopnost vnímání a chápání souvisí v budoucnu s naším jednáním. Novorozenec zprvu vnímá kůží, následně zejména zrakem a sluchem. Okolo roku dává dítě do souvislostí svoje pozorování a zkušenosti. *Vývojem sociálního chování* rozumíme, jak se dítě chová ke svým blízkým, jak s nimi navazuje kontakty a také osamostatňovaní dítěte. Základními předpoklady pro sociální, emocionální

a duševní vývoj jsou fyzická blízkost a citové pouto. Na konci 1. roku lze pozorovat některé sociální hry. *Vývoj zvukových projevů* vede k vývoji řeči. Zprvu dítě využívá pláč, poté broukání, mezi 5. – 6. měsícem začíná žvatlat. První slova se objevují okolo 12. měsíce.

D. Sobotková; J. Dittrichová (2012) vymezují vývojové etapy na období od narození do 2. měsíce (novorozenec je převážně v poloze na zádech a spí, charakteristické období vnímání, na konci 2. měsíce dochází k úmyslnému úsměvu -prvnímu sociálnímu dialogu, pro novorozence je důležitý pocit bezpečí a dialog mezi dítětem a rodiči), 3 – 6 měsíců (spánek se soustřeďuje do nočních hodin, začíná se objevovat broukání a hra, měla by převládat symetrická poloha na zádech, pro rozumový vývoj je podstatná motorická dovednost rukou, dítě se začíná hlasitě smát, dávat pozor na přetížení dítěte), 7 – 10 měsíců (lezení, tendence k postupnému vzpřimování, posazování z kleku, házení věcí, poznávání, děti napodobují činnosti dospělých, objevuje se již vyslovování dvojslabik), 11 – 14 měsíců (lezení, později chůze zdokonalování koordinačních pohybů rukou a prstů, první slova, dítě si začíná uvědomovat vlastní „já“), 15 – 18 měsíců (batolata již většinou chodí bez problému, děti láká lezení do výšek a začínají chodit do schodů, kategorizace věcí, často si děti povídají samy pro sebe, začíná proces osamostatňovaní) a 19 – 24 měsíců (pohyby jsou koordinovanější a plynulejší, děti rády běhají a poskakují, děti jsou šikovnější nejen v hrubé, ale i jemné motorice, dochází zde k velkému pokroku ve vývoji poznávacích procesů, často se objevuje otázka „Co to je?“, obvykle se objevuje slovní negace, děti se dostávají do období vzdoru. Oproti publikaci T. Hellbrűgge; L. Šoltés; A. Archalousová; D. Ilenčíková (2010) se zde autorky zaměřují na to, co je důležité a potřebné pro správný vývoj dítěte a také na to, čeho se vyvarovat.

Z. Matějček (2005) se zabývá psychomotorickým vývojem dětí do 6 let věku. Jednotlivé vývojové etapy rozčleňuje na období do půl roku, druhý půlrok, batole, dva roky, třetí rok a předškolní věk. Psychomotorický vývoj do dvou let popisuje obdobně jako předchozí autoři. Zmiňuje však termín „biologické zrcadlo“, kdy vlastně neuvědoměle, instinktivně, sami od sebe pomáháme dětem v učení tím, že mu nastavujeme v sobě jakési zrcadlo. Ač zpravidla nevědomě, zvýrazňuje se tím dítěti, co má správně dělat nebo co by mělo začít dělat. Například dítě se nějakým způsobem zatváří a my také, dítě houkne – my také. Pokroky v polovině 3. roku bývají pomalejší, velký skok nastává v závěru či po 3. roce.

Ve 3. letech vyspívá rychle schopnost udržovat rovnováhu. Objevuje se zde i tzv. období vzdoru, kdy se děti vztekají a mívají jakési „záchvaty“, toto období je z pohledu vývojové psychologie skoro stejně tak podstatné jako později puberta. Od konce 3. roku ve vývoji dětí vyspívá zejména to, co souvisí s lidskou kulturou a civilizací. Dítě už umí chodit, běhat, skákat a nyní je schopné užívat prvních pohybových strojů. Velmi se zlepšila i jemná motorika, dítě je schopné spojit dvě čáry, začíná kreslit a zpodobovat věci okolního světa. Většina dětí v této době mluví ve větách rozvitých a ovládají základní formy skladby mateřského jazyka. Také jsou děti po 3. roce schopné spolupracovat ve hře, do této doby si hrály tzv. paralelně. Následuje předškolní věk, z časového hlediska se jedná o 4., 5., 6. rok. Děti v tomto období vyspívají po všech stránkách: tělesně, pohybově, intelektově, citově i společensky. Jsou velmi aktivní, podle zájmu si často opatří podněty vlastním úsilím. Na konci předškolního věku by mělo být dítě již dost samostatné, schopné pozornosti alespoň 10 minut. Fantazii střídá logické usuzování. Vývoj řeči často odráží pokroky v myšlení, rozšířila se slovní zásoba a až na některé hlásky, které ještě mohou dělat problémy, by mělo dítě v této době komunikovat s okolím bez problému, s náležitě rozvinutou skladbou.

K. E. Allen, L. R. Marotz (2002) rozdělují vývojové etapy: kojenec, batole, předškolák a dítě v mladším školním věku. Zabývají se vývojovými a růstovými profily, motorickým vývojem, percepčně-kognitivním vývojem, řečí a jazykem, osobnostně-sociálním vývojem. Autoři nabízejí ucelený přehled tipů pro rodiče k učení a rozvíjení aktivit dítěte, ale hlavně i rady, na co si dávat pozor z hlediska nesprávného vývoje dítěte. S odborníkem by se měl rodič poradit pokud: *dítě na konci měsíce* – nereaguje úlekem na náhlý hluk; saje s obtížemi; nepřibírá na váze; nedívá se do očí; neotáčí hlavu, když je novorozenec na břiše; *dítě na konci čtvrtého měsíce* – nesměje se; nespojuje ruce nad hrudníkem; neotáčí hlavou po směru zvuku; nenatahuje se po předmětech; nezvedá hlavičku z polohy na břiše; *dítě na konci osmého měsíce* – nezkoumá ruce a předměty; nesměje se a nebrouká; neumí samo sedět, nezačíná jíst pevnou stravu; *dítě na konci dvanáctého měsíce* – nemá žádné zuby; nestaví se; nenapodobuje zvuky; nepřendává předměty z jedné ruky do druhé; nekrmí se; neleze po rukou a kolenou; *dítě ve dvou letech* – nezkouší mluvit a opakovat slova; nerozumí novým slovům; nechodí samo; nedává najevo emoce; nezajímá se o obrázky; nepoznává se v zrcadle; nezkouší se samo krmit; *dítě ve třech letech* – omezený jídelníček; nechodí; naráží do předmětů; neplní jednoduché pokyny; neukazuje a nepojmenovává známé předměty;

nebaví ho čtení; nezajímají ho ostatní děti; netřídí předměty podle jednoho kritéria; nemluví ve větách o 2 – 3 slovech; *dítě ve čtyřech letech* – mluví tak, že mu není rozumět; nechápe jednoduché pokyny; neví, jak se jmenuje, kolik mu je; nerado si hraje s druhými dětmi; nedává žádné otázky; nevydrží u jedné činnosti ani 3 minuty; padá, když se snaží skákat; neudrží vůbec rovnováhu na jedné noze; nespolupracuje při oblékání; nemluví ve větách o 3 – 4 slovech; *dítě do pěti let* – nedokáže říct své jméno a příjmení; nerozlišuje jednoduché tvary; nejde mu při mluvení rozumět; neovládá vlastní postoj a pohyby; nedokáže se samo obléct; neumí si samo dojít na toaletu; neudrží moč ani stolici; nezapne knoflík či zatáhnout zip, neskáče na jedné noze; *dítě do šesti let* – nestřídá nohy; nedokáže se řídit několika pokyny následujícími po sobě; nesloží větu o 4 – 5 slovech; neumí stříhat podle linek; neudrží vůbec pozornost; nehraje si s druhými; nedívá se do očí, když s někým mluví; neumí se samo umýt. Není zahrnuto dítě v mladším školním věku, neboť toto období není obsahem diplomové práce.

4 Diagnostika fonematického povědomí

Na rozdíl od České republiky existuje v zahraničí více testových baterií, které diagnostikují fonematické povědomí. Testovou baterii vždy vybíráme dle vývojové úrovně dítěte (nesmí to být snadné ani náročné). Testy lze dělit na standardizované (porovnání dítěte s výkonem běžné populace vrstevníků), diagnostiku založenou na kritériu (zkoumá individuální výkonový profil dítěte) a screeningové vyšetření (orientační zmapování výkonů dítěte) (G. T. Gillon, 2017).

Při tvorbě testů fonematického povědomí se musí myslet na několik faktorů: způsob prezentace podnětů; známost slova; formát očekávané odpovědi; cílová jazyková jednotka; fonologické vlastnosti a stavba slov; náročnost požadované kognitivní operace (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

Testy fonematického povědomí lze klasifikovat. M. J. Adams (1990) dělí úlohy do šesti kategorií dle vývojové náročnosti (rozpoznání rýmu; rozpoznání odlišného slova ve skupině slov; skládání hlásek; členění slabik; manipulace s fonémy; rozkládání slov na hlásky).

Jak již bylo zmíněno, fonematické povědomí je součást fonologického povědomí. Při diagnostice fonematického povědomí, nelze tedy opomenout diagnostikování povědomí fonologického.

4.1 Metody, testy

Testové baterie zaměřené na děti v předškolním věku se v zahraničí objevují více, než u nás, kde se úlohy pro děti předškolního věku objevují zřídka. V českém prostředí mají spíše formu obecných vodítek, jako příklad lze uvést knihu Diagnostika předškoláka od J. Klenkové, H. Kolbábkové z roku 2005 nebo knihu Diagnostika dítěte předškolního věku od J. Bednářové, V. Šmardové z roku 2015 (F. Smolík; G. S. Málková, 2014).

Jediná česká testová baterie, která hodnotí ranou gramotnost a jejíž součástí je posuzovat fonematické povědomí se nazývá MABEL. Této testové baterii se věnuje samostatně kapitola (4.2).

F. Smolík; G. S. Málková (2014) uvádí několik zahraničních testových baterií hodnotících fonologické povědomí v předškolním věku:

CTOPP – Comprehesive Test of Phonological processing – Americký soubor testů hodnotící fonologické povědomí, fonologickou paměť a rychlé jmenování. Existují dvě verze, první umožnuje diagnostiku dětí předškolního a raného školního věku (5-6 let), druhá diagnostikuje děti, adolescenty a dospívající (7-24 let). Test je kvalitní a přehledný. Verze pro předškolní děti obsahuje osm subtestů: rychlé jmenování barev a objektů, test paměti na čísla, opakování pseudoslov, spojování zvuků, elize částí slov a fonémů ve slovech, test skládání slov a pseudoslov.

PAT – Phonological Abilities Test – Anglický soubor testů se zaměřuje na děti od 4 do 7 let a 11 měsíců. Obsahuje úlohy: identifikace rýmů, produkce rýmů, dokončování slov, elize hlásek, znalost písmen, hodnocení řečové produkce dítěte.

PIPA – Preschool and Primary Inventory of Phonological Awareness – Americký soubor standardizovaných testů hodnotící fonologické schopnosti předškolních dětí. Zaměřuje se na slabičné povědomí, povědomí na úrovni intraslabičných jednotek a fonematické povědomí. Normy existují i pro Velkou Británii a Austrálii. Test je určen pro děti od 3 do 6 let a 11 měsíců. Obsahuje šest subtestů: test rozpoznávání rýmů, test členění slov na slabiky, test rozpoznávání shodných zvuků na začátku slov, test izolace hlásek, test členění slov na fonémy, test znalosti zvuků.

TOPAS – Test of Phonological Awareness Skills – Americká testová baterie hodnotí fonologické povědomí u dětí předškolního a raně školního věku. Test je určen pro děti od 5 do 11 let. Zaměřuje se na porovnávání zvuků, členění slov na hlásky a skládání slov. Obsahuje úlohy: doplňování vět podle rýmů, test neúplných slov, elize hlásek, řazení zvuků.

Dále lze zmínit:

DORA Phonemic Awareness - Slouží pro důkladné posouzení dovedností fonematického povědomí. Hodnocení bylo navrženo tak, aby učitelům a rodičům poskytlo informace o tom, které děti bojují s rozlišováním a manipulací s fonémy ve slovech. Toto hodnocení lze použít ke screeningu nebo diagnostice dětí, které mohou být ohroženy čtenářskými obtížemi. Napomáhá k včasnému zjištění odchylek. Test měří devět dovedností pomocí sluchových

úkolů v oblasti fonematického povědomí – přidání, vynechání, náhrada, rozlišování, kategorizace, míchání, členění, izolace, rýmování. Testování probíhá online, přičemž přehledy výsledků a skóre jsou k dispozici ihned po dokončení (Seton Testing Services, 2016).

Yopp-Singer Test of Phoneme Segmentation – Anglický test pro děti předškolního věku, ale vhodný také pro děti raného a staršího školního věku. Test obsahuje běžných 22 slov, které mají děti za úkol rozdělit na hlásky. Čím více má dítě správných odpovědí, tím lepší má fonematické povědomí. V opačném případě je vhodná intervence (H. K. Yopp, 1995).

4.2 Mabel

Jedná se o multilingvální testovou baterii, která slouží k hodnocení raných gramotnostních dovedností a dovedností souvisejících s rozvojem gramotnosti. (M. Caravolas; M. Mikulajová; S. Defior; G. S.Málková, 2020).

Testová baterie vznikala v letech 2008 – 2012, intenzivní výzkum vývoje počáteční gramotnosti probíhal dlouhodobě v několika jazycích - v angličtině, francouzštině, španělštině, češtině a slovenštině, přičemž v každé zemi byl výzkum realizován samostatně. Cílem studie bylo popsat kognitivní, jazykové a environmentální předpoklady rozvoje počáteční gramotnosti dětí od mateřské školy do druhého ročníku základní školy. Dodatečně byla vyvinuta testová baterie i pro velštinu. V budoucnu lze očekávat i portugalská a polská verze MABEL (M. Caravolas; M. Mikulajová; S. Defior; G. S.Málková, 2020).

MABEL (Multilingual Assessment Battery of Early Literacy) obsahuje 15 testů rané gramotnosti:

- Test rychlého čtení slov
- Test izolace hlásek
- Test psaní jednoduchých slov
- Test znalosti písmen – Psaní písmen
- Test rychlého jmenování (RAN) – Obrázky
- Test rychlého jmenování (RAN) – Písmena
- Test rychlého jmenování (RAN) – Číslice

- Test rychlého jmenování (RAN) – Barvy
- Test psaní pseudoslov
- Test psaní složitějších slov
- Test skládání hlásek
- Test elize hlásek
- Test spojování obrázků a slov
- Test rychlého čtení pseudoslov
- Test znalosti písmen – Pojmenovávání písmen

Projekt ELDEL (Enhancing Literacy Development in European Languages) byl financován z prostředků 7. Rámcového programu EU, Marie Curie – Initial Training Network. Zapojeno bylo celkem sedm univerzit: Bangor University ve Velké Británii, Université de Poitiers ve Francii, Universidad de Granada ve Španělsku, Université Blaise Pascala Clermont Ferrand ve Francii, University of York ve Velké Británii, Univerzita Komenského na Slovensku a Univerzita Karlova v České republice. Na projektu, který vytvořil testovou baterii, se podíleli - Markéta Caravolas, Denis Alamargot, Sylvia Defior, Michel Fayol, Charles Hulme, Marína Mikulajová, Gabriela Seidlová Málková a stážisté Petroula Mousikou, Corina Effrim, Miroslav Litavský, Eduardo Onochie, Naymé Salas a Miroslava Schöffelová (M. Caravolas; M. Mikulajová; S. Defior; G. S.Málková, 2020).

MABEL má přehledné stránky s jednotlivě popsanými testy, kde je registrace a užívání testových baterií ve verzi pro první fázi distribuce bezplatné, tato fáze bude trvat do 31. 5. 2021. Poté bude následovat fáze druhá, kdy bude možné obnovit registraci. Registrovat se a využívat testy mohou profesionálové z oblasti vzdělávání: školní psycholog, psycholog působící v oblasti vzdělávání, klinický psycholog, koordinátor vzdělávacích programů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, učitel dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, speciální pedagog, školský a klinických logoped, dále také studenti těchto oborů a badatelé v oblasti výzkumu vývoje gramotnosti. Způsobilost a kvalifikovanost se v procesu registrace ověřuje (M. Caravolas; M. Mikulajová; S. Defior; G. S.Málková, 2020).

5 Praktická část

5.1 Cíle výzkumu, metodologie a postup šetření

Hlavním cílem empirické části diplomové práce je zjistit schopnost izolovat první a poslední hlásku pseudoslov u dětí předškolního věku.

K dosažení cíle výzkumu byly formulovány výzkumné otázky:

Otázka č. 1: Jsou děti předškolního věku schopné izolovat první hlásku?

Otázka č. 2: Jsou děti předškolního věku schopné izolovat poslední hlásku?

Otázka č. 3: Je pro děti snazší izolovat první nebo poslední hlásku?

Otázka č. 4: Je rozdíl mezi dětmi v běžné mateřské škole a přípravné třídě běžné základní školy?

Otázka č. 5: Liší se schopnost izolovat hlásky mezi chlapci a dívkami?

Jelikož se jednalo o metodu testování, ale zároveň se děti testovaly individuálně, bylo výzkumné šetření smíšeného charakteru. Jedná se o obecný přístup, kde se prolínají kvantitativní a kvalitativní metody v rámci jednoho výzkumného šetření, přičemž tyto přístupy se vzájemně doplňují (J. Hendl, 2016).

Ke zjištění schopnosti izolovat počáteční a koncové hlásky u dětí předškolního věku byla použita metoda testování. Výzkum byl proveden v Ústí nad Labem v jedné běžné mateřské škole, kde byly navštíveny dvě třídy předškolních dětí a ve dvou běžných základních školách, kde se prošly celkem tři přípravné třídy. Jedná se o výzkum záměrný, neboť se vyhledávaly školy s předškolními dětmi v Ústí nad Labem a zároveň dostupný, většina ředitelů škol kvůli epidemiologické situaci výzkum neumožnila uskutečnit, dále bylo možné výzkumné šetření provést pouze s dětmi, jejichž rodiče podepsali informovaný souhlas.

Výzkumné šetření bylo provedeno během 14 dní v měsíci září. Původně měl být výzkum realizován v měsíci červnu, kdy jsou předškolní děti starší a zanedlouho nastupují do povinné školní docházky. Bohužel však musel být výzkum z epidemiologického důvodu přesunut. Protože se epidemiologická situace během září opět zhoršovala a předpokládalo se zavření škol, byl výzkum započat co nejdříve, aby se výzkumné šetření stihlo provést.

Jednotliví ředitelé škol byli zprvu kontaktováni prostřednictvím emailu, přičemž z pěti mateřských škol bylo možné výzkumné šetření provést pouze v jedné z nich. Dále bylo kontaktováno deset ředitelů základních škol, výzkum bylo možné provést ve dvou z nich. Ředitelům byl zaslán informovaný souhlas, zároveň jim byl představen cíl výzkumu a jakým způsobem bude výzkum probíhat. Informovaný souhlas předali ředitelé učitelkám, které jej nechaly podepsat rodiči dětí. Informovaný souhlas pro rodiče obsahoval veškeré potřebné informace o výzkumném šetření, který byl doplněn telefonním číslem v případě nejasností.

Pro sledování schopnosti izolace hlásek byla použita metoda testování pomocí standardizovaného didaktického testu MABEL Test izolace hlásek. V mateřské škole byla v každé třídě jedna paní učitelka, v přípravné třídě byla vždy jedna paní učitelka a jedna asistentka pedagoga. Každé dítě bylo testováno individuálně v ústraní ve třídě, případně v kabinetu učitele. Nejprve byl dítěti test představen, následoval zácvik, kdy se vyzkoušelo několik zácvičných položek a poté probíhalo samotné testování, které bylo zaznamenáváno na záznamový arch, který tvořil dvě části – první hláska a poslední hláska. Zároveň se každá část dělí na dva bloky po osmi položkách. První blok vždy obsahuje pseudoslova o třech hláskách: souhláska – samohláska – souhláska (CVC) a druhý blok je vždy tvořen pseudoslovy o čtyřech hláskách: souhláska – souhláska – samohláska – souhláska (CCVC). Nejprve se zaznamenávalo, jak dítě položku zopakovalo a poté jak izolovalo danou hlásku. Úloha izolace hlásek obsahovala celkem 32 položek. Aby bylo možné si posléze překontrolovat výpovědi dětí, bylo samotné testování nahráváno na záznamník. Při vyhodnocení výsledků úloh se pracovalo s hrubým skóre, kdy za každý správně vydělený foném získává dítě dva body. Pokud dítě správně izoluje foném z nesprávného slova, získává jeden bod. Maximální počet bodů z testu izolace hlásek je 64 bodů.

5.2 Vlastní šetření

5.2.1 Test izolace hlásek

Celkem bylo individuálně vyzkoušeno pomocí testu Mabel – izolace hlásek 60 dětí – 25 chlapců, 35 dívek, 30 předškolních dětí z běžné mateřské školy a 30 předškolních dětí z přípravné třídy u běžné základní školy. Jedná se o výzkumné šetření smíšeného charakteru, založené na hodnocení schopnosti izolovat počáteční a koncové hlásky pseudoslov.

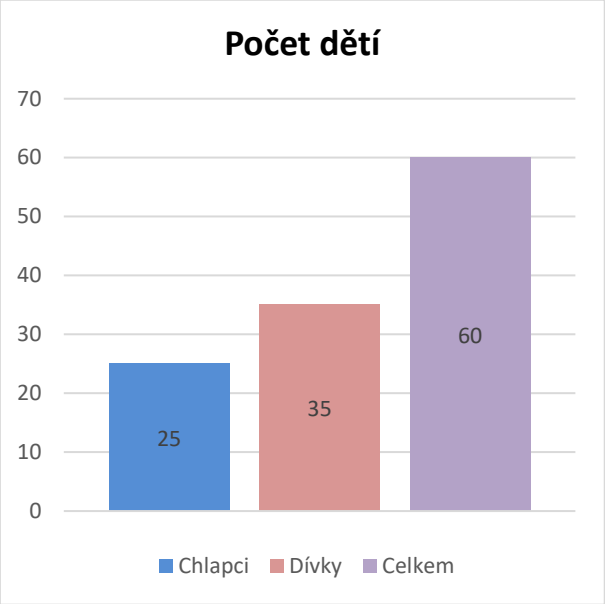

Graf 1: Počet dětí

Celkový výzkumný vzorek zahrnoval 60 dětí, 25 chlapců a 35 dívek.

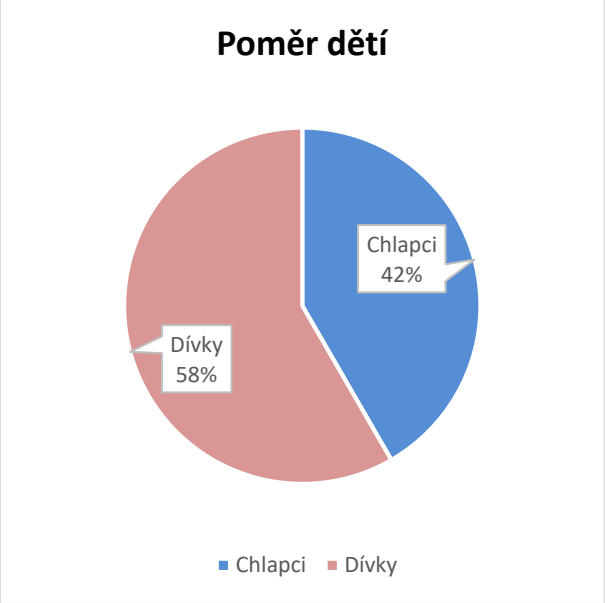

Graf 2: Poměr dětí

Poměrově se jednalo o 42% chlapců a 58% dívek.

***a*) <u>Běžná mateřská škola:</u>**

Ve dvou třídách mateřské školy bylo sledováno celkem 30 dětí – 20 dívek, 10 chlapců. Pro přehlednost jsou děti rozdělené na dívky a chlapce, přičemž jména jsou anonymizována, v přehledu se dále uvádí místo jmen čísla, kterými jsou jednotlivé děti označeny.

Jako první jsou vždy uvedeny výsledky jednotlivých skupin, které jsou shrnuty v tabulce, kde je uvedeno celkové skóre dětí a jejich procentuální úspěšnost. Následně jsou popisovány výsledky jednotlivých dětí (nejprve dívek – MŠ, ZŠ; poté chlapců – MŠ, ZŠ), které jsou doplněny pro větší přehlednost grafy. Výsledky jsou děleny na dva bloky (první hláska / poslední hláska), které jsou dále členěny na dvě části (první část CVC: souhláska – samohláska – souhláska; druhá část CCVC: souhláska – souhláska – samohláska – souhláska).

Úspěšnost je hodnocena následovně:

- 0% - 20% vysoce podprůměrná
- 21% - 50% podprůměrná
- 51% - 60% průměrná
- 61% - 80% nadprůměrná
- 81% - 100% vysoce nadprůměrná

- ***Dívky MŠ***

Dívky skóre	První hláska celkem	Poslední hláska celkem	Celkový výsledek	%
1	14	16	30	47%
2	20	30	50	78%
3	ukončeno			0%
4	18	24	42	66%
5	30	24	54	84%
6	ukončeno			0%
7	26	12	38	59%
8	27	22	49	77%
9	24	10	34	53%
10	29	24	53	83%
11	10	10	20	31%
12	4	ukončeno	4	6%
13	26	32	58	91%
14	6	9	15	23%
15	4	6	10	16%
16	14	23	37	58%
17	ukončeno			0%
18	24	26	50	78%
19	15	18	33	52%
20	30	30	60	94%

Tabulka 1: Dívky skóre celkem MŠ

Tabulka č. 1 znázorňuje celkový počet bodů u jednotlivých dívek v mateřské škole a zároveň nám ukazuje procentuální úspěšnost všech dívek. Test byl předem ukončen u čtyř z nich. Úspěšnost dívek MŠ: 5 dívek vysoce podprůměrná, 3 dívky podprůměrná, 4 dívky průměrná, 4 dívky nadprůměrná, 4 dívky vysoce nadprůměrná.

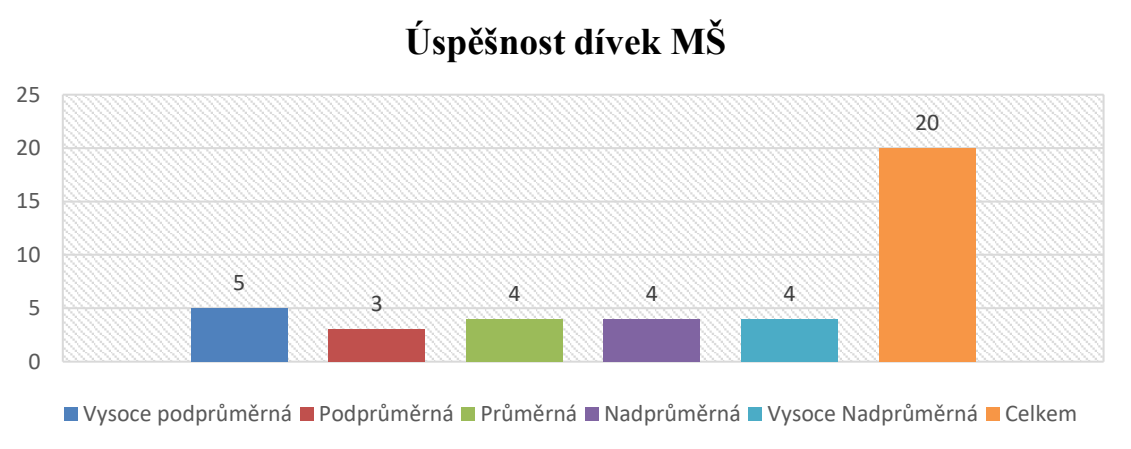

Graf 3: Úspěšnost dívek MŠ

Dívka č. 1 v první části prvního bloku správně zopakovala tři pseudoslova (vél, bák, kep), u kterých i následně správně izolovala počáteční hlásku. Dvě slova nezopakovala, ale provedla správně izolaci (zik, nur). Slovo RAT nezopakovala a izolovala N. Vždy, když testovou položku nezopakovala, pouze izolovala, bylo připomínáno, aby slovo vždy nejprve zopakovala a až potom řekla, na co začíná. Pseudoslovo MOCH zopakovala jako NO a izolovala NU. Slovo LUC zopakovala LU a izolovala U. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala a zároveň provedla i správně izolaci počáteční hlásky u dvou položek (blouch, drůš). U tří položek sice správně zopakovala (krač, švit, cvam), ale nesprávně izolovala (g, s, d). Pseudoslovo FLÁT zopakovala jako FRÁT, avšak správně izolovala. Dvě slova nesprávně zopakovala i izolovala, slovo PROT zopakovala PLOT a nesprávně izolovala B, položku KLEN zopakovala KVEN a izolovala D.

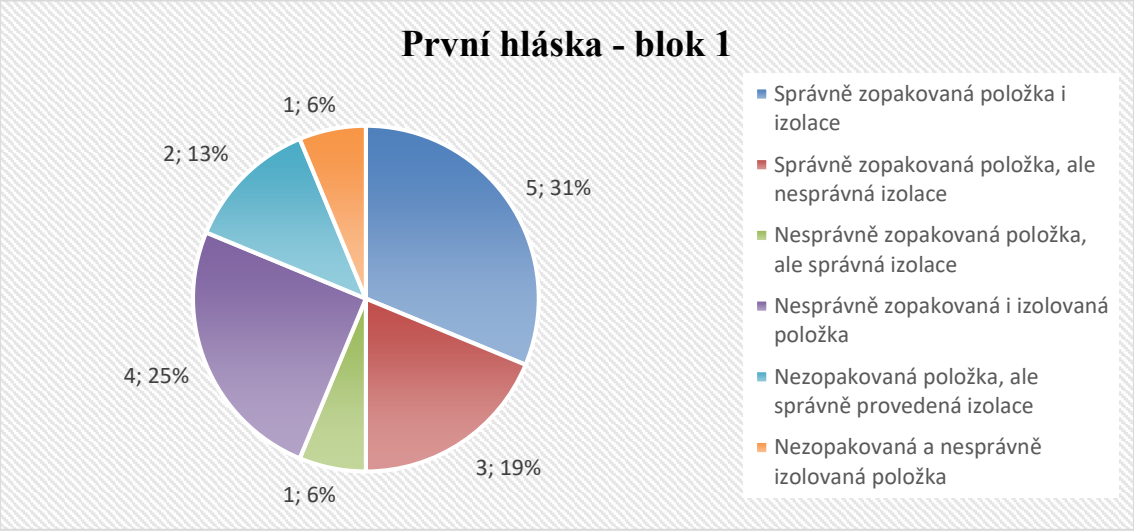

Graf 4: Dívka č. 1 MŠ - blok 1

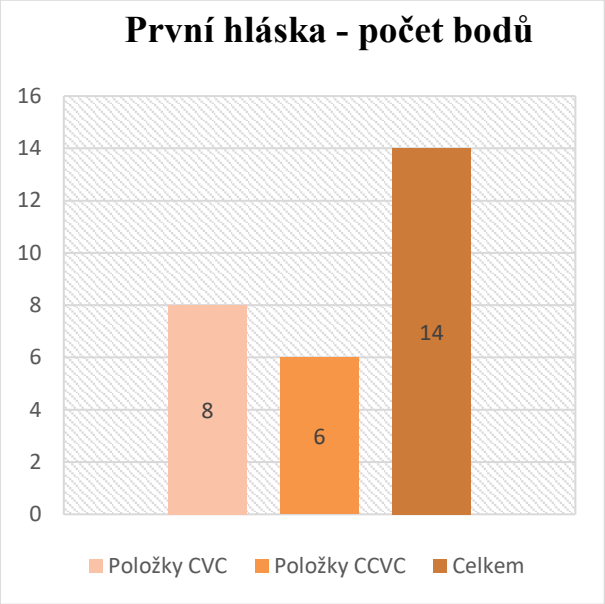

Graf 5: Dívka č. 1 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 6 bodů, celkem tedy získala 14 bodů.

V první části druhého bloku dívka správně zopakovala i izolovala tři pseudoslova (zal, ter, táp). Tři slova správně zopakovala (lus, nym, duf), ale nesprávně izolovala (p, p, p). Slovo KAN nezopakovala a nesprávně izolovala K. Položku MIR zopakovala ML a nesprávně izolovala L. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět položek (rulp, hýsk, šolf, perk, višť). Zbylá tři pseudoslova také správně zopakovala (dast, korš, benc), ale nesprávně izolovala (p, p, s).

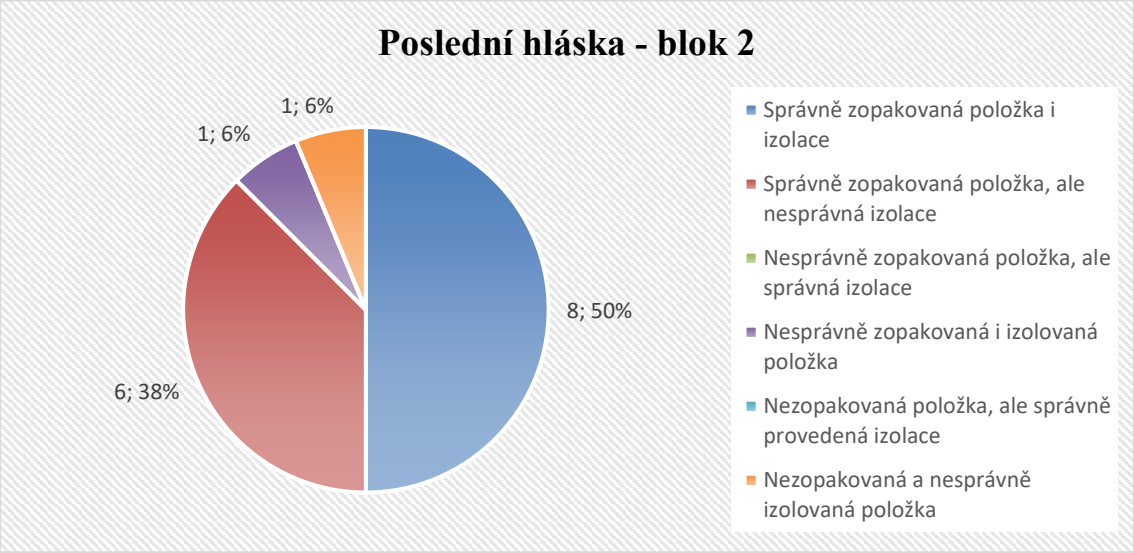

Graf 6: Dívka č. 1 MŠ – blok 2

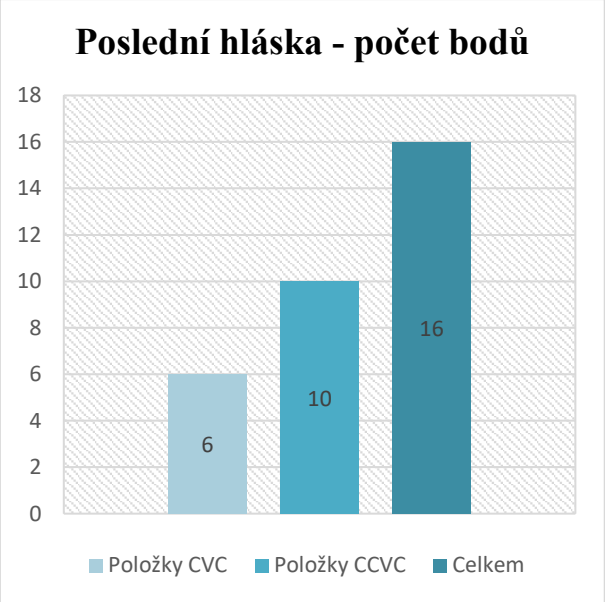

Graf 7: Dívka č. 1 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získala 16 bodů.

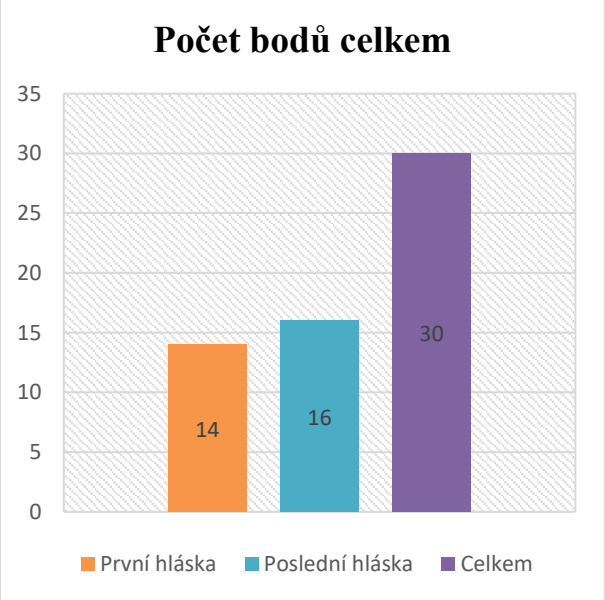

Graf 8: Dívka č. 1 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 30 bodů, za první blok 14 bodů a za druhý blok 16 bodů.

Dívka č. 2 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala čtyři pseudoslova (nur, rat, vél, luc). Nezopakovala, ale správně izolovala dvě slova (zik, bák).

Slovo MOCH nesprávně zopakovala NOCH, avšak z nesprávně zopakovaného slova dobře izolovala hlásku N. Položku KEP nesprávně zopakovala, ale správně izolovala. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala tři testové položky (krač, švit, blouch). Ostatní pseudoslova (flát, prot, drůš, klen, cvam) správně zopakovala, ale nesprávně izolovala počáteční hlásku (n, m, b, b, s).

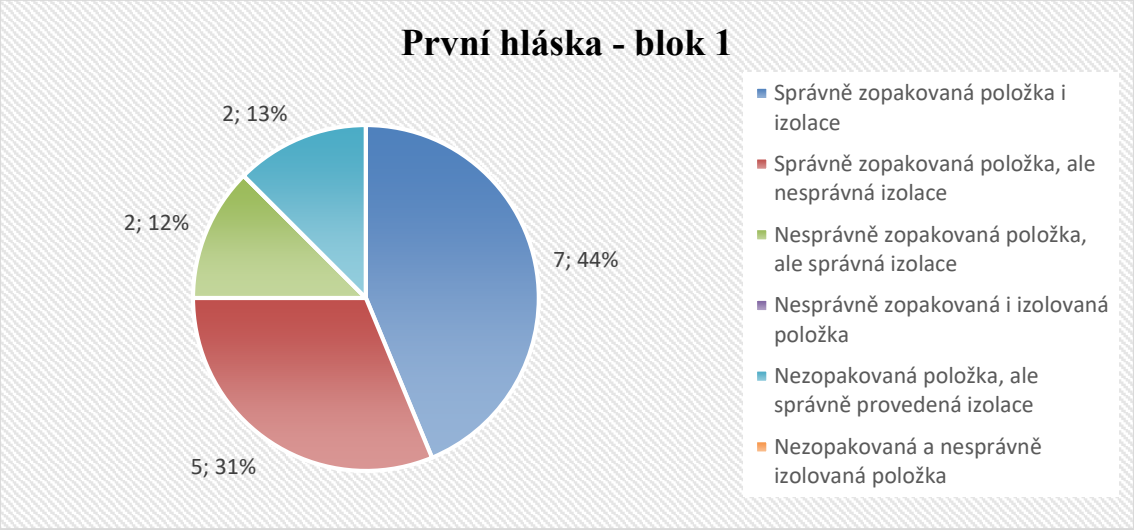

Graf 9: Dívka č. 2 MŠ – blok 1

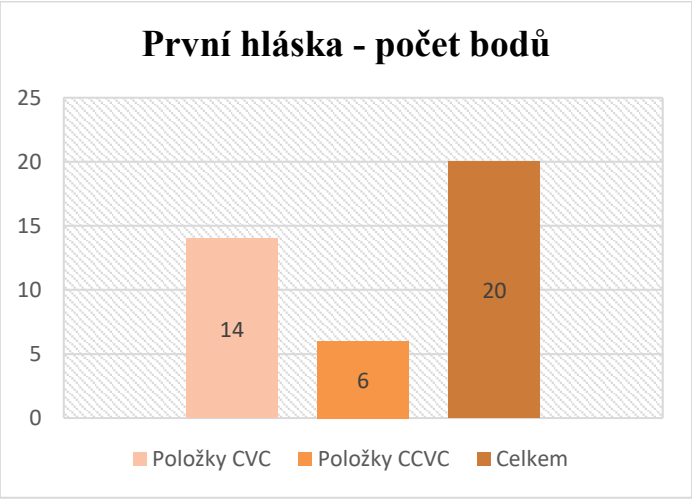

Graf 10: Dívka č. 2 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 14 bodů, za druhou 6 bodů, celkem tedy získala 20 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala sedm pseudoslov (kan, zal, ter, táp, lus, nym, duf). Pouze slovo MIR špatně zopakovala MIN, avšak správně jej následně izolovala. Ve druhé části druhého bloku opět správně zopakovala i izolovala sedm testových

položek (dast, korš, rulp, hýsk, šolf, benc, perk). Slovo VIŠŤ správně zopakovala, ale nesprávně izolovala Š.

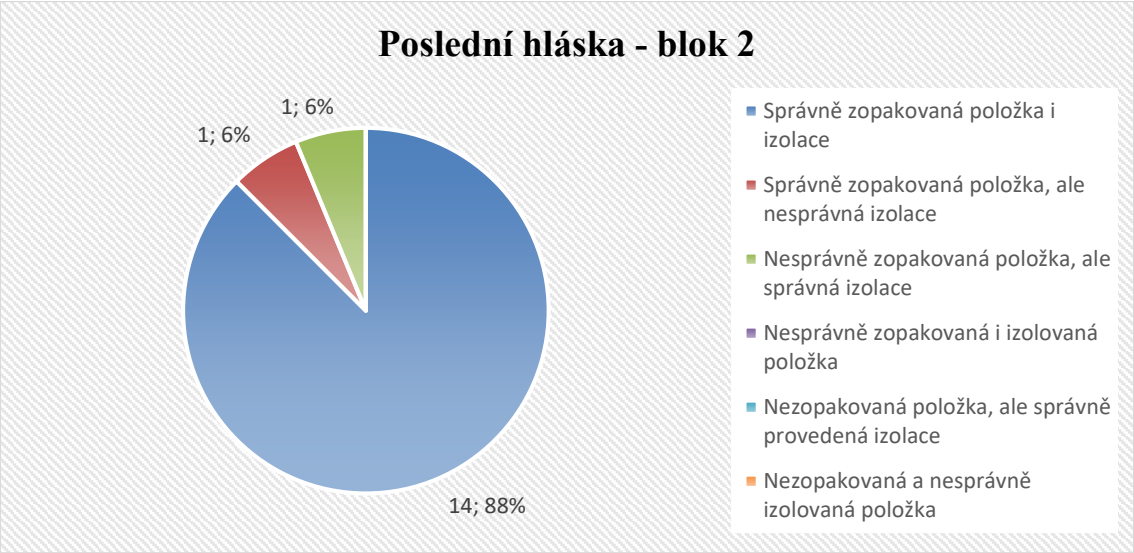

Graf 11: Dívka č. 2 MŠ – blok 2

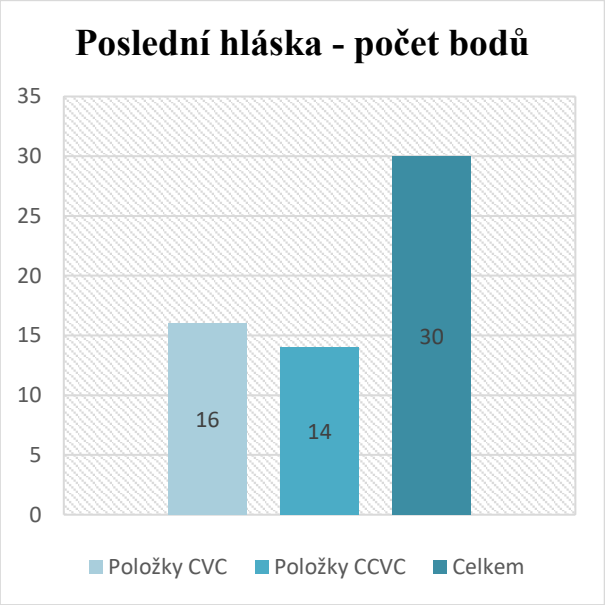

Graf 12: Dívka č. 2 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 30 bodů.

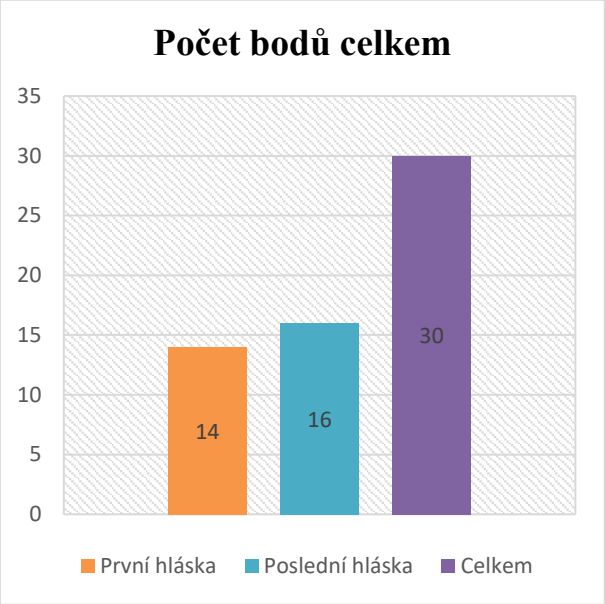

Graf 13: Dívka č. 2 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 30 bodů, za první blok 14 bodů a za druhý blok 16 bodů.

U dívky č. 3 byl test předčasně ukončen. Dívka prokázala, že opakovat slova umí, ale nepochopila zadání izolace hlásek. Při zácvičných položkách některá pseudoslova izolovala, ale při samotném testování již žádná. Všechna pseudoslova izolovala jako A. Dívka tedy získala 0 bodů.

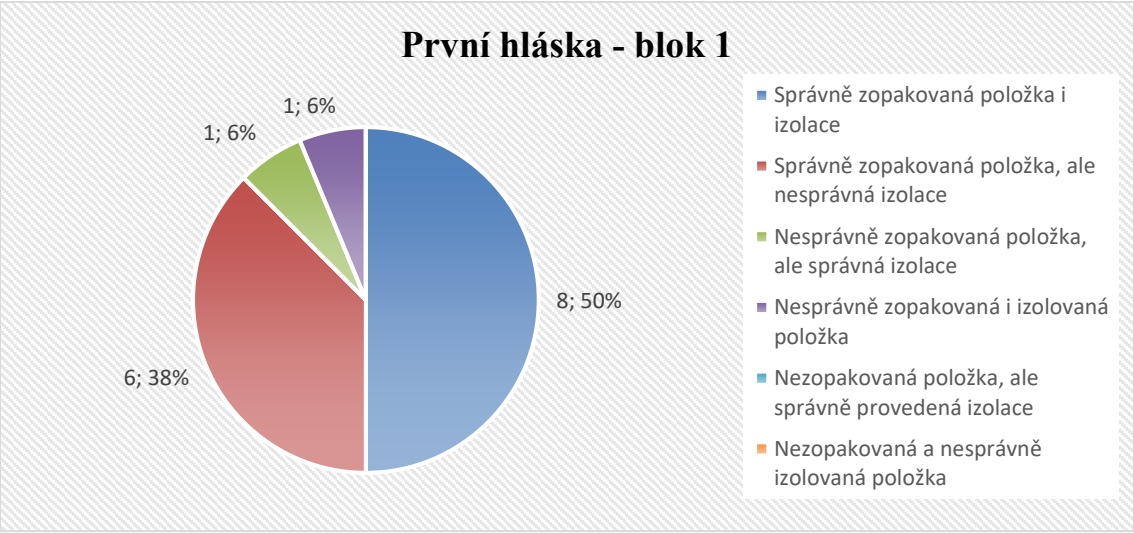

Graf 14: Dívka č. 4 MŠ - blok 1

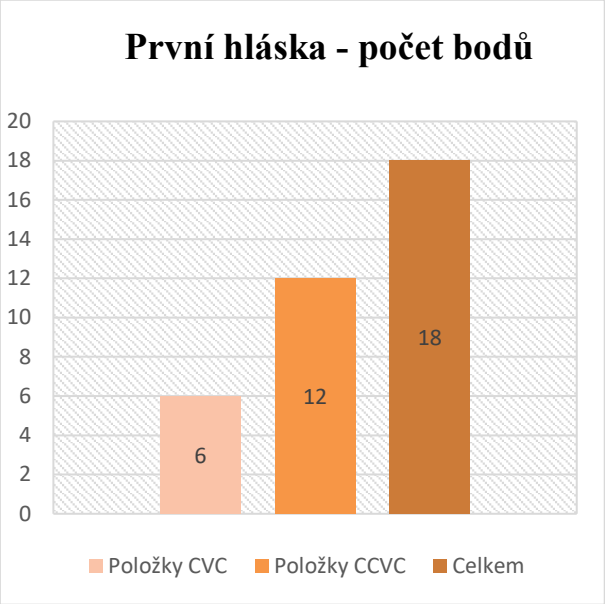

Graf 15: Dívka č. 4 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 12 bodů, celkem tedy získala 18 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala čtyři testované položky (zal, ter, lus, duf). Správně zopakovala, ale nesprávně izolovala tři slova (kan – n, mir – nevěděla, táp – t). Jedno pseudoslovo (nym) nesprávně zopakovala NEM, ale správně jej izolovala. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět pseudoslov (rulp, hýsk, šolf, benc, perk). Slovo DAST správně zopakovala, ale nesprávně izolovala DAS. Dvě slova (korš, višť) nesprávně zopakovala (koršť,vť), avšak správně je izolovala.

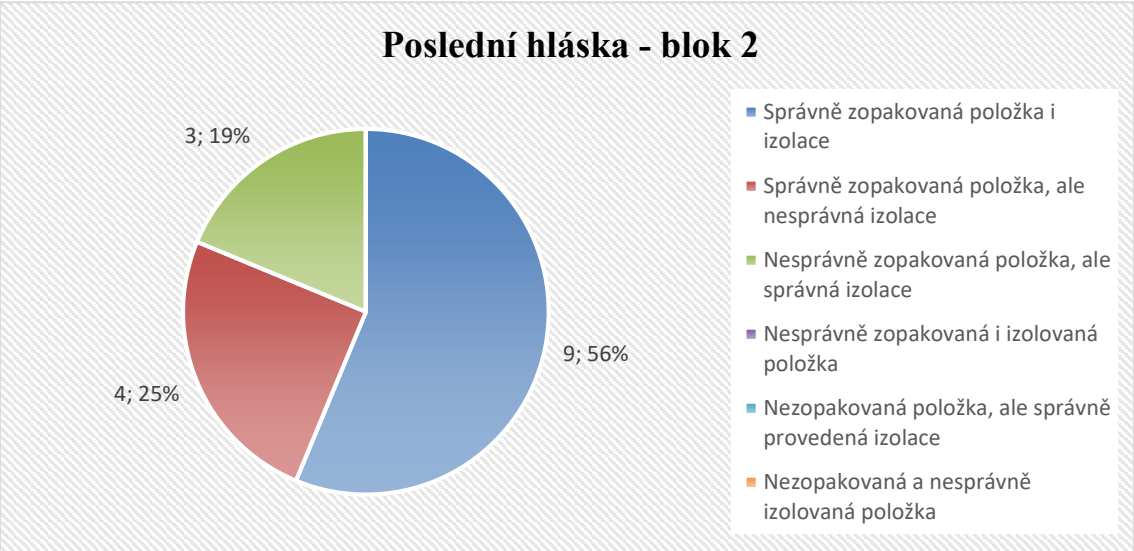

Graf 16: Dívka č. 4 MŠ – blok 2

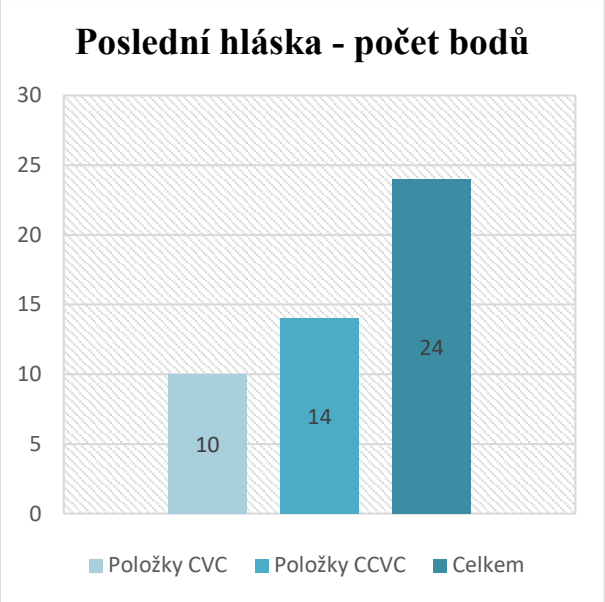

Graf 17: Dívka č. 4 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 24 bodů.

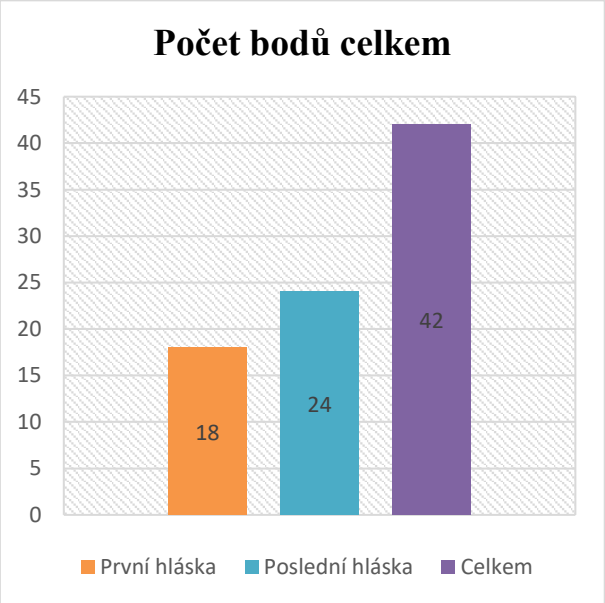

Graf 18: Dívka č. 4 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 42 bodů, za první blok 18 bodů a za druhý blok 24 bodů.

Dívka č. 5 v první části prvního bloku správně zopakovala a izolovala všechna uvedená pseudoslova. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala a izolovala sedm slov, kromě slova KRAČ, které sice správně zopakovala, ale izolovala R.

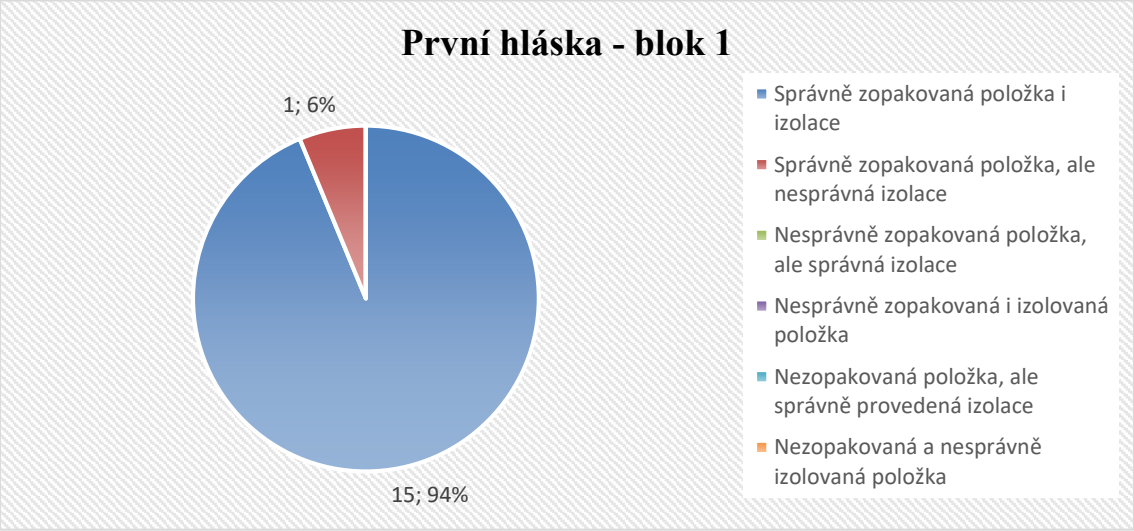

Graf 19: Dívka č. 5 MŠ – blok 1

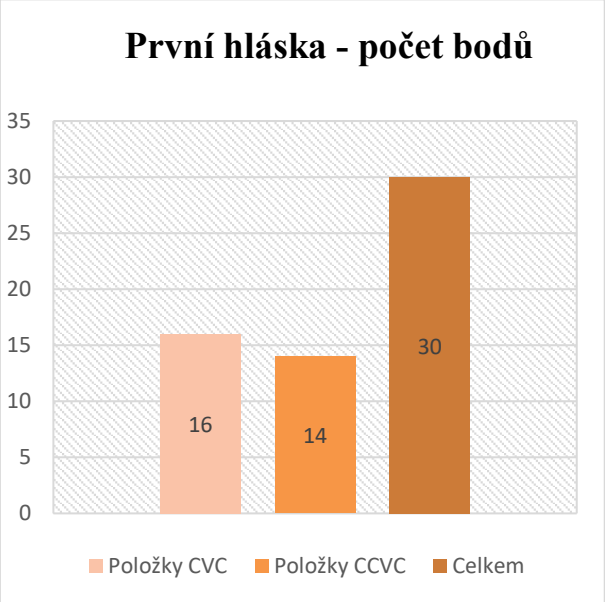

Graf 20: Dívka č. 5 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 30 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala a izolovala pět slov (mir, zal, táp, lus, duf). Zbylá pseudoslova zopakovala také dobře (kan, ter, nym), ale provedla špatnou izolaci (k, t,

n). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala a izolovala sedm testových položek, pouze slovo BENC zopakovala správně, ale izolovala B.

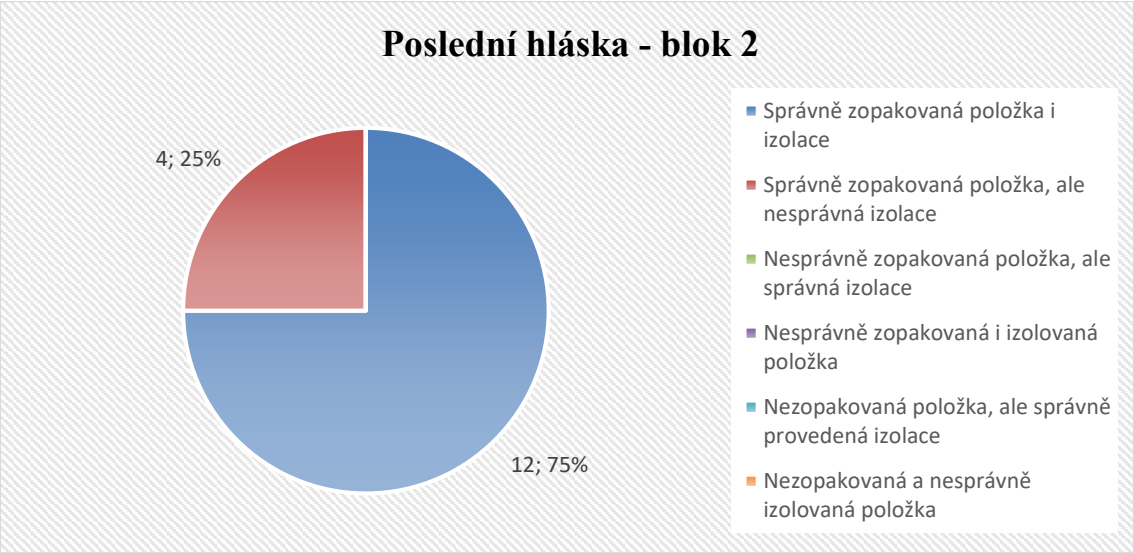

Graf 21: Dívka č. 5 MŠ – blok 2

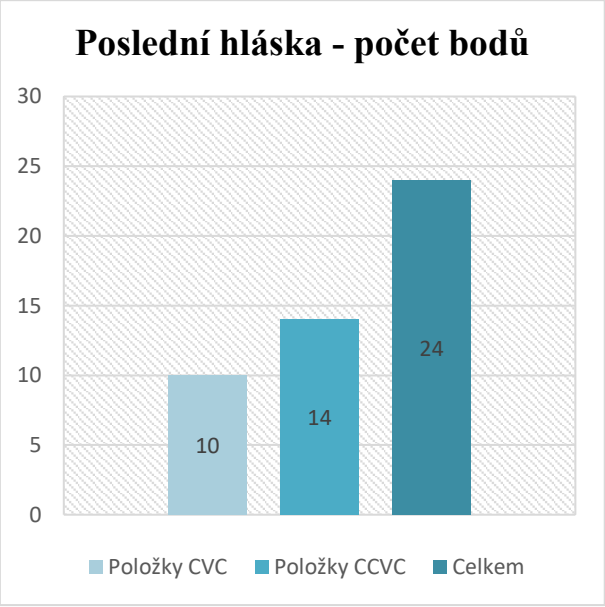

Graf 22: Dívka č. 5 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 24 bodů.

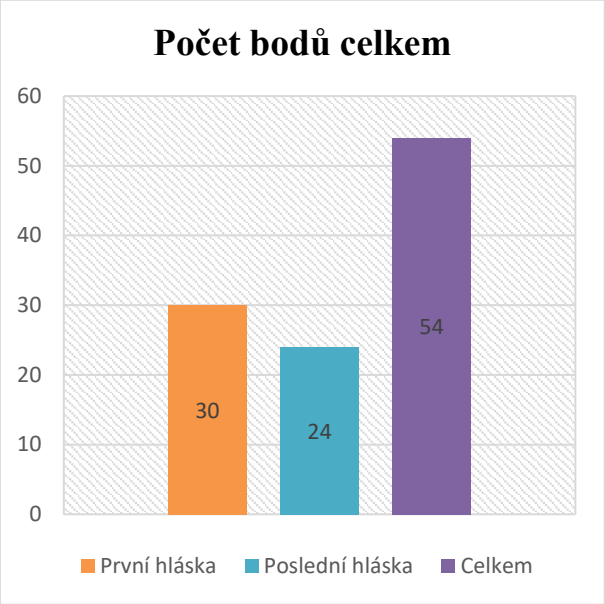

Graf 23: Dívka č. 5 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 54 bodů, za první blok 30 bodů a za druhý blok 24 bodů.

Test u **dívky č. 6** byl ukončen předčasně. Dívka slova opakovala, ale neporozuměla instrukci, poznat, na co slovo začíná/končí. Její skóre činí 0 bodů.

Dívka č. 7 v první části prvního bloku správně zopakovala a izolovala sedm testových položek. Pouze pseudoslovo VÉL sice dobře zopakovala, ale nesprávně izolovala L. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala šest slov kromě dvou slov KRAČ a DRŮŠ, která zopakovala správně, ale špatně izolovala L a A.

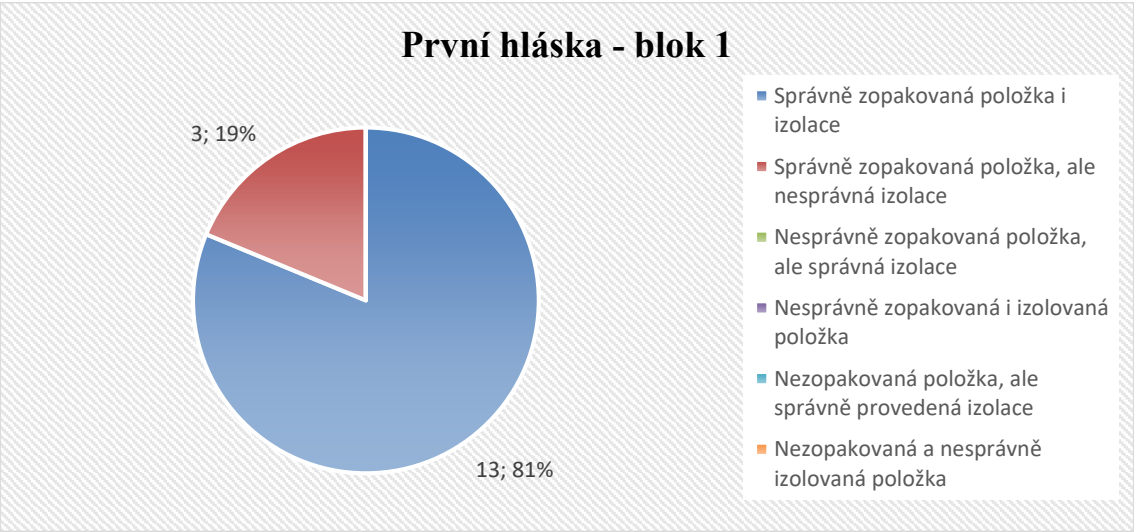

Graf 24: Dívka č. 7 MŠ – blok 1

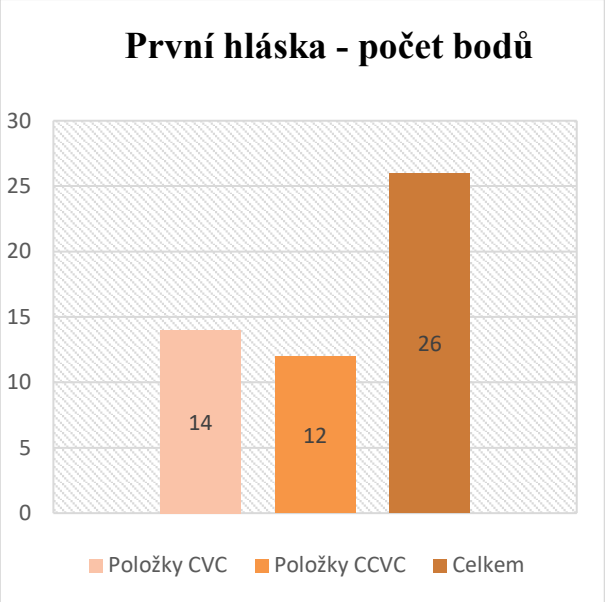

Graf 25: Dívka č. 7 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 14 bodů, za druhou 12 bodů, celkem tedy získala 26 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala a izolovala čtyři položky (kan, mir, zal, ter). Dvě slova (táp a nym) správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (l, l). Další dvě slova opět spávně zopakovala, ale izolaci nevěděla. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala a izolovala dvě pseudoslova (rupl, benc). Zbylá čtyři slova správně zopakovala, avšak nesprávně izolovala (dast – l, korš – l, hýsk – s, šolf – š, perk – l, višť – v).

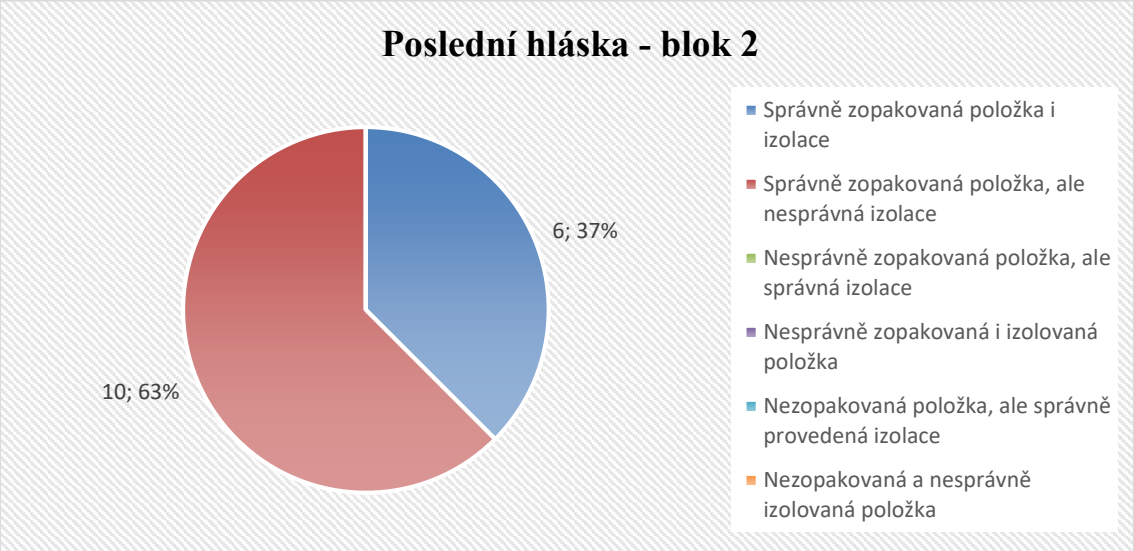

Graf 26: Dívka č. 7 MŠ – blok 2

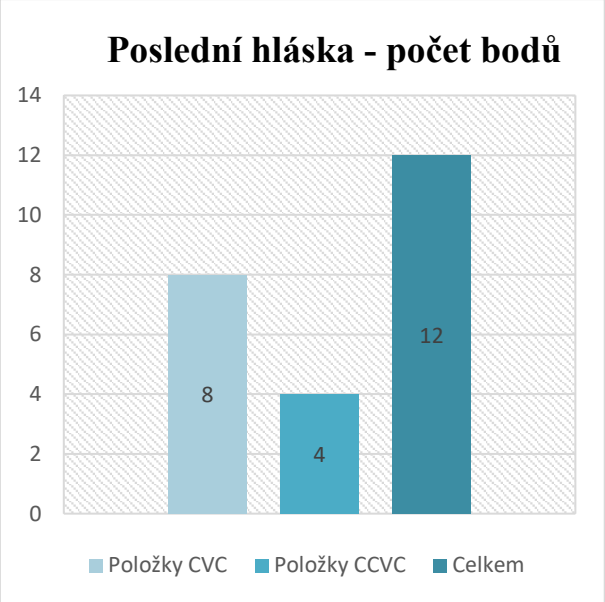

Graf 27: Dívka č. 7 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 4 body, celkem tedy získala 12 bodů.

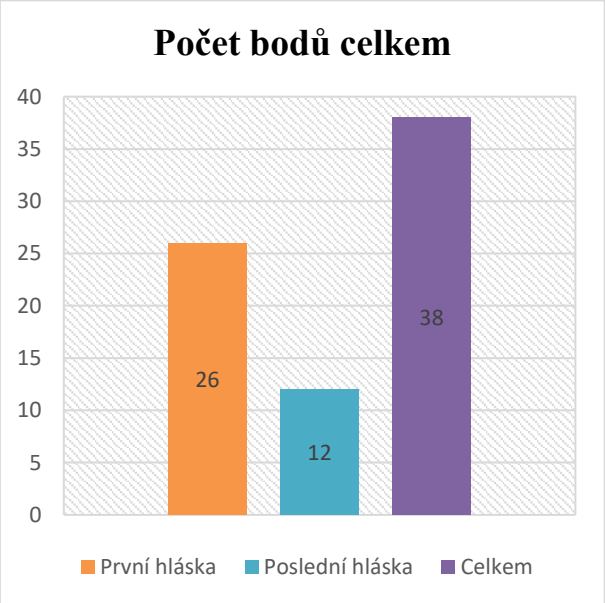

Celkově získala 38 bodů, za první blok 26 bodů a za druhý blok 12 bodů.

Dívka č. 8 v první části prvního bloku správně zopakovala a izolovala všechny pseudoslova. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět testových

položek (krač, švit, prot, drůš, cvam). Dvě slova správně zopakovala (blouch, klen), avšak nesprávně izolovala (p, n). Slovo FLÁT nesprávně zopakovala LÁT a izolovala L.

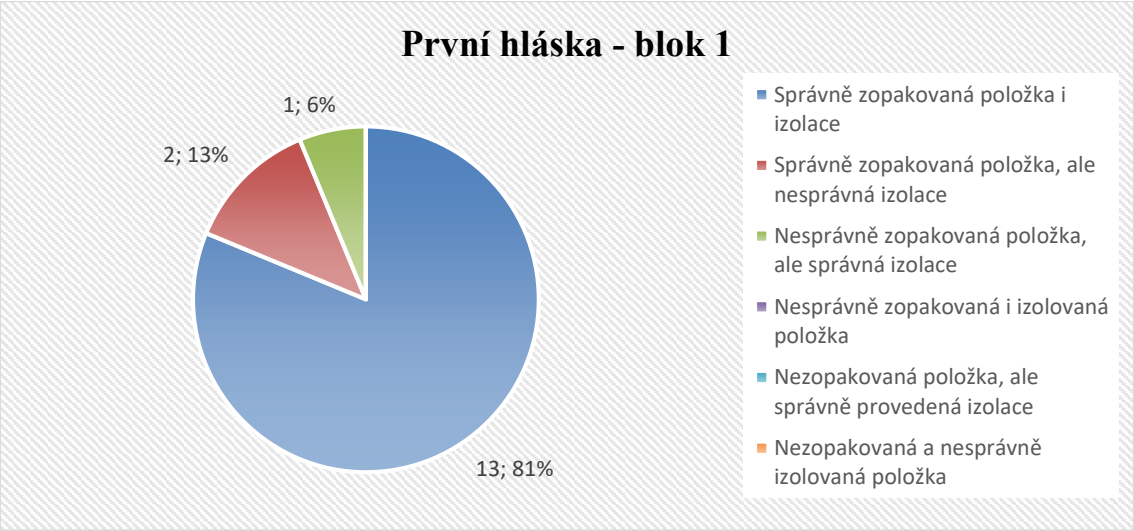

Graf 28: Dívka č. 8 MŠ – blok 1

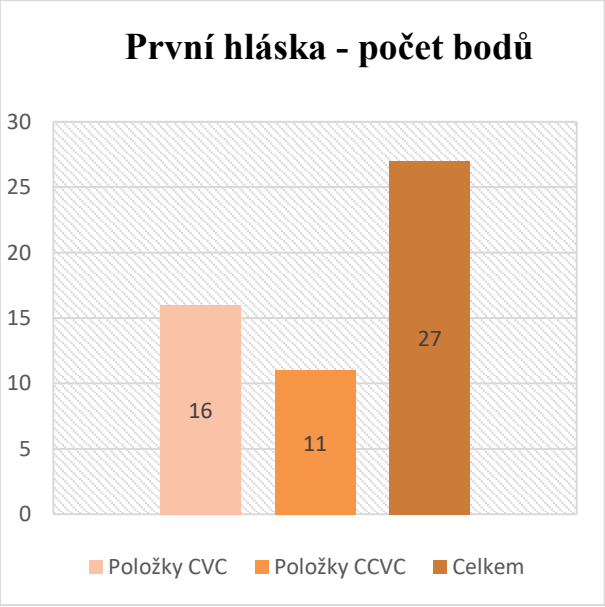

Graf 29: Dívka č. 8 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 11 bodů, celkem tedy získala 27 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala a izolovala šest pseudoslov kromě MIR a LUS. Tyto dvě slova (mir, lus) správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (m, l). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala čtyři slova (korš, hýsk, benc, perk). Dvě

testové položky správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (dast – s, rulp – r). Dvě slova (šolf, višť) nesprávně zopakovala, ale následně správně izolovala (šolk, ušk).

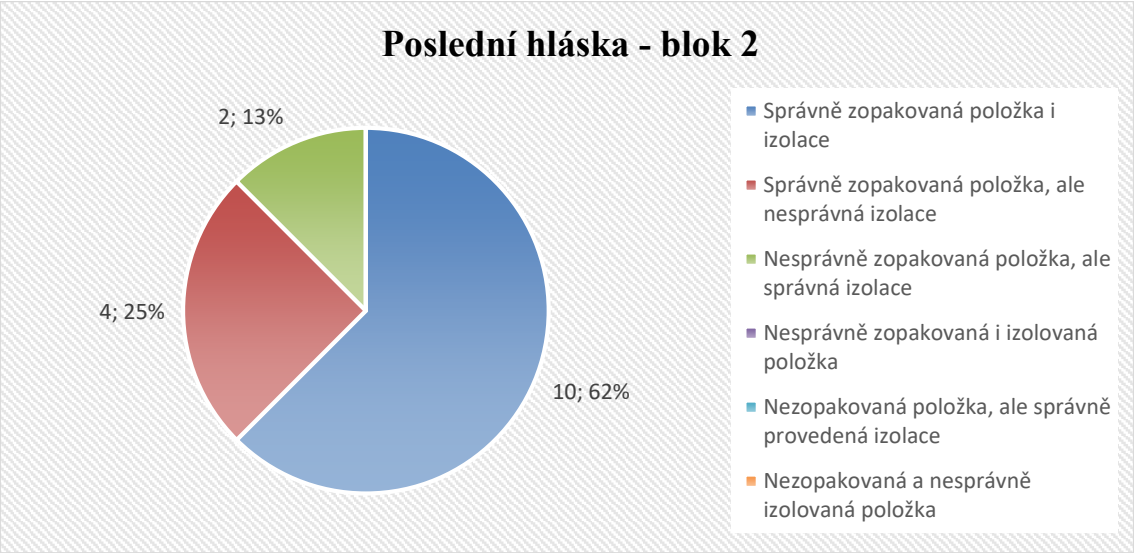

Graf 30: Dívka č. 8 MŠ – blok 2

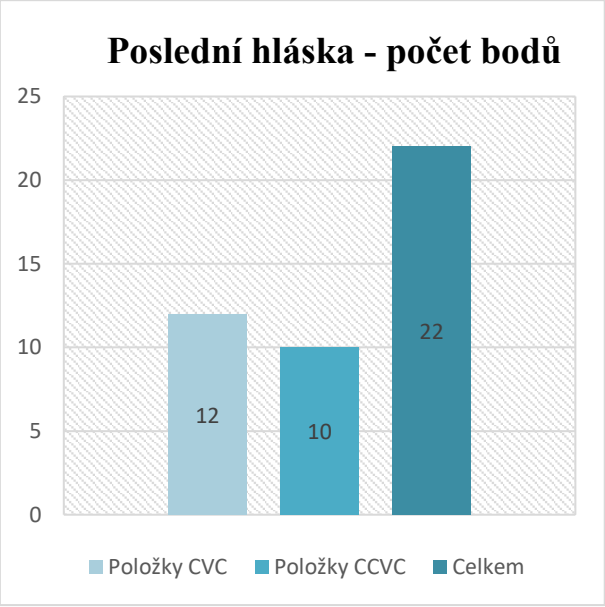

Graf 31: Dívka č. 8 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 12 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získala 22 bodů.

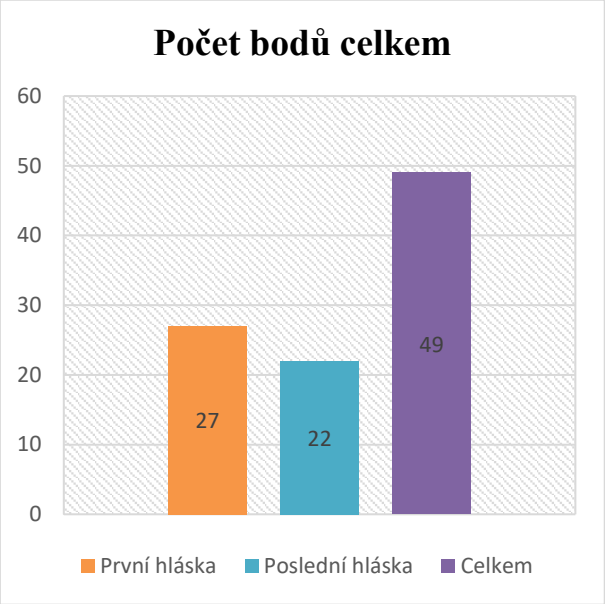

Graf 32: Dívka č. 8 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 49 bodů, za první blok 27 bodů a za druhý blok 22 bodů.

Dívka č. 9 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět testových položek (zik, moch, vél, bák, kep). Tři slova (nur, rat, luc) správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (nu, n, vu). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala sedm pseudoslov. Pouze slovo DRŮŠ správně zopakovala, ale nesprávně izolovala DU.

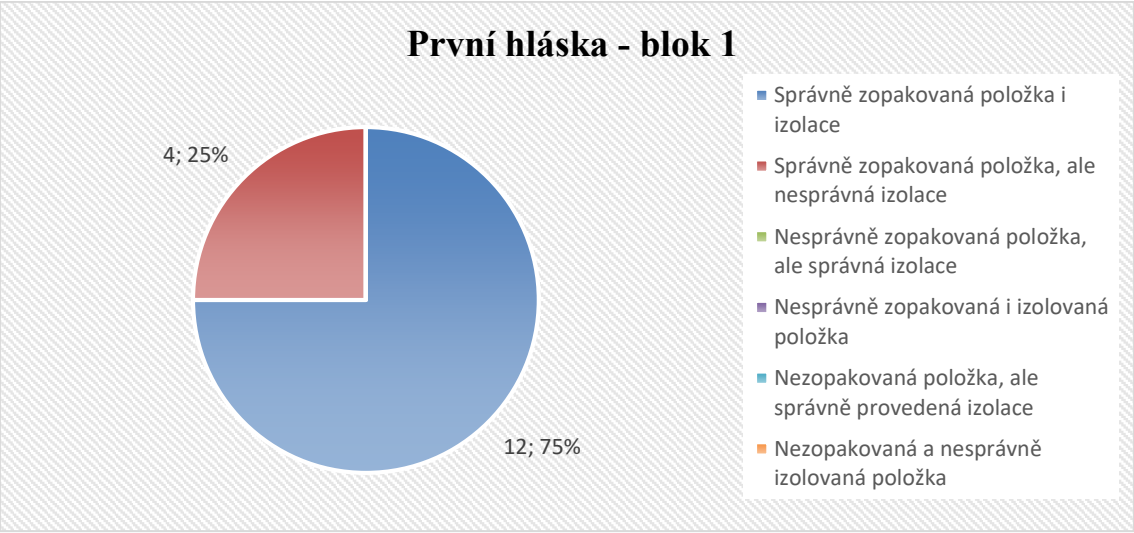

Graf 33: Dívka č. 9 MŠ – blok 1

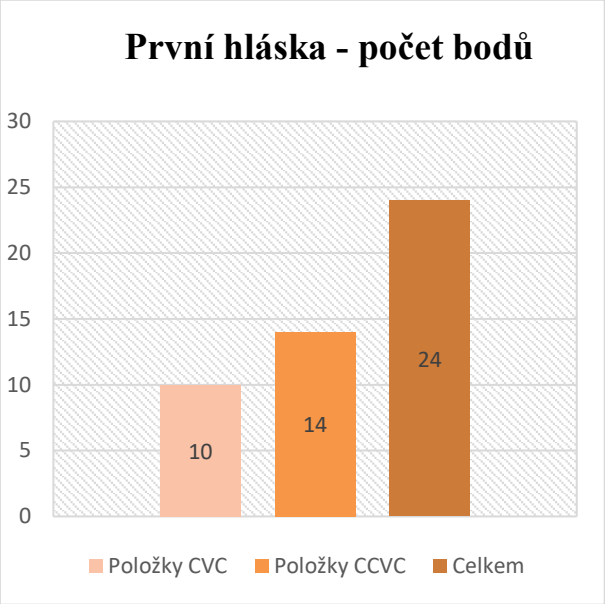

Graf 34: Dívka č. 9 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 24 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala dvě slova (zal, nym). Zbylá slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (kan – k, mir – n, ter – t, táp – t, lus – u, duf – du). Očividně měla dívka tendenci spíše izolovat hlásku první než poslední. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři pseudoslova (korš, rulp, perk). Ostatní slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (dast – d, hýsk – s, šolf – š, benc – be, višť – š).

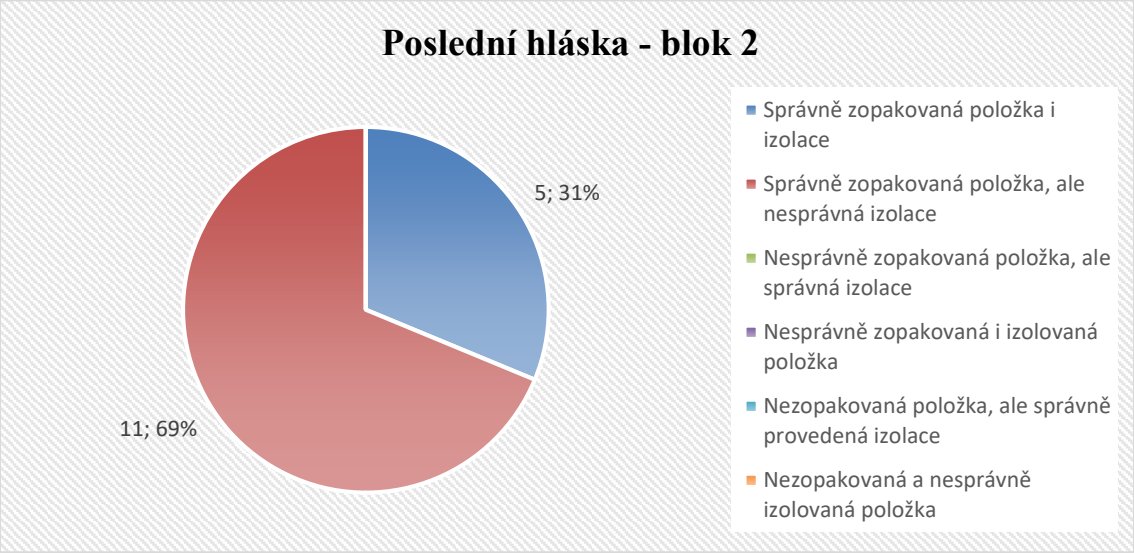

Graf 35: Dívka č. 9 MŠ – blok 2

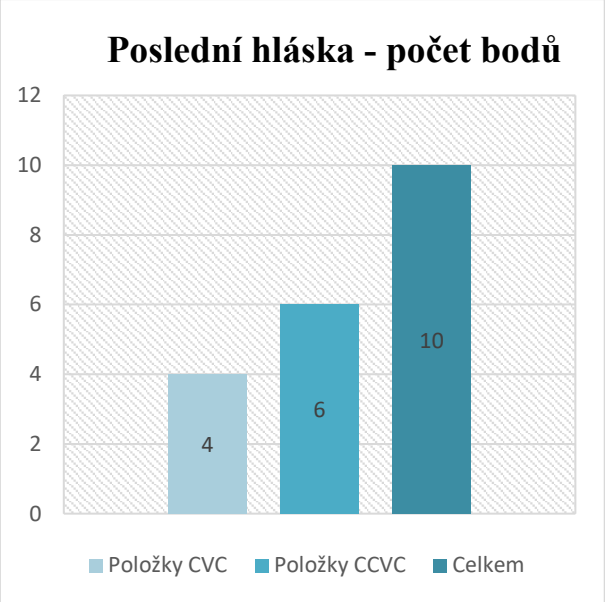

Graf 36: Dívka č. 9 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 6 bodů, celkem tedy získala 10 bodů.

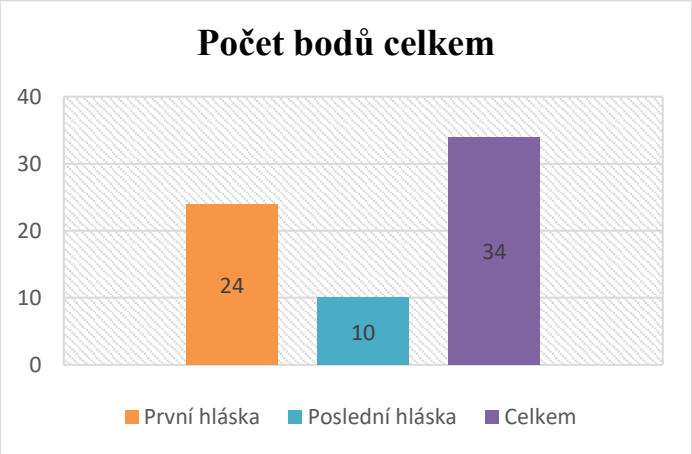

Graf 37: Dívka č. 9 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 34 bodů, za první blok 24 bodů a za druhý blok 10 bodů.

Dívka č. 10 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala všechny testové položky. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala šest pseudoslov (krač, švit, prot, drůš, klen, cvam). Slovo FLÁT správně zopakovala, ale nesprávně izolovala Š. Slovo BLOUCH zopakovala BROUCH, avšak správně izolovala B.

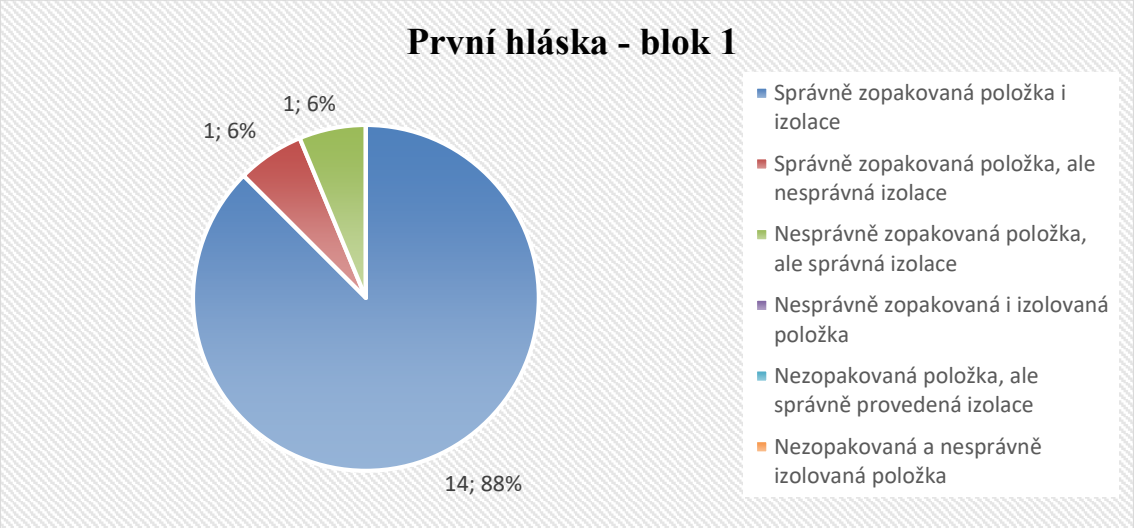

Graf 38: Dívka č. 10 MŠ – blok 1

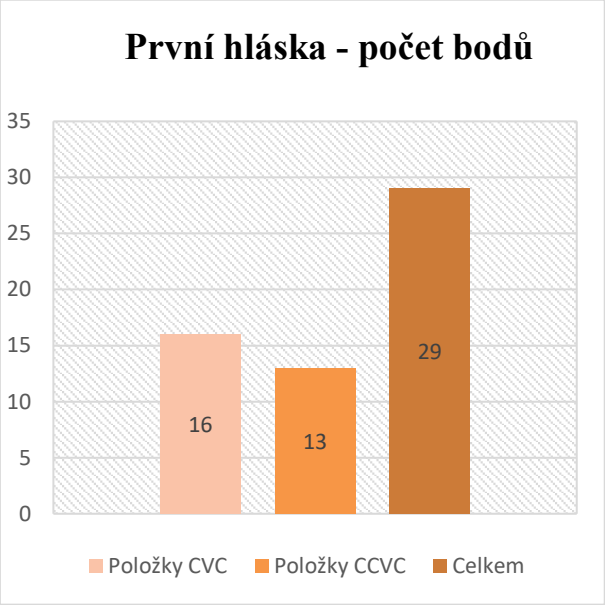

Graf 39: Dívka č. 10 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 13 bodů, celkem tedy získala 29 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět pseudoslov (zal, ter, táp, lus, nym, duf). Tři slova (kan, mir, nym) správně zopakovala, ale neizolovala hlásku, nevěděla. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala sedm testových položek. Pouze pseudoslovo ŠOLF správně zopakovala, ale izolovala Š.

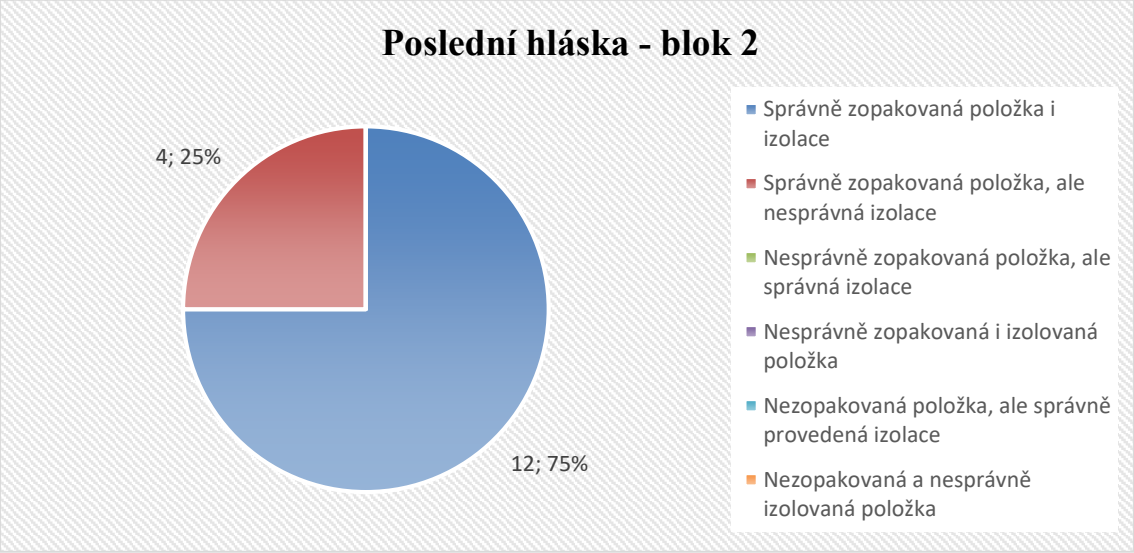

Graf 40: Dívka č. 10 MŠ – blok 1

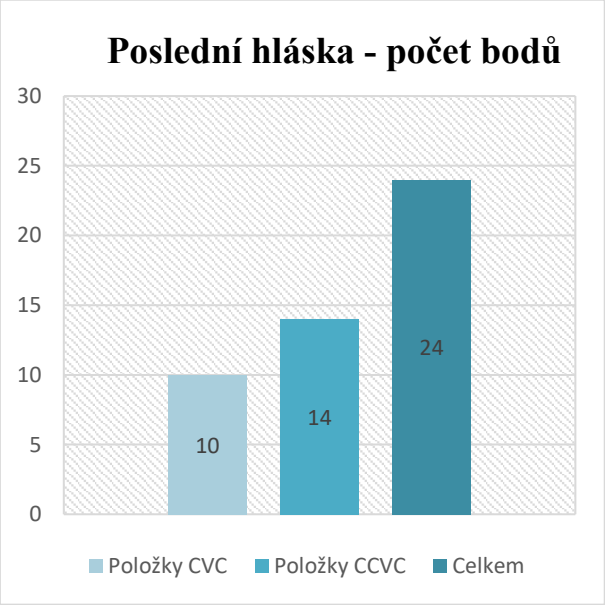

Graf 41: Dívka č. 10 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 24 bodů.

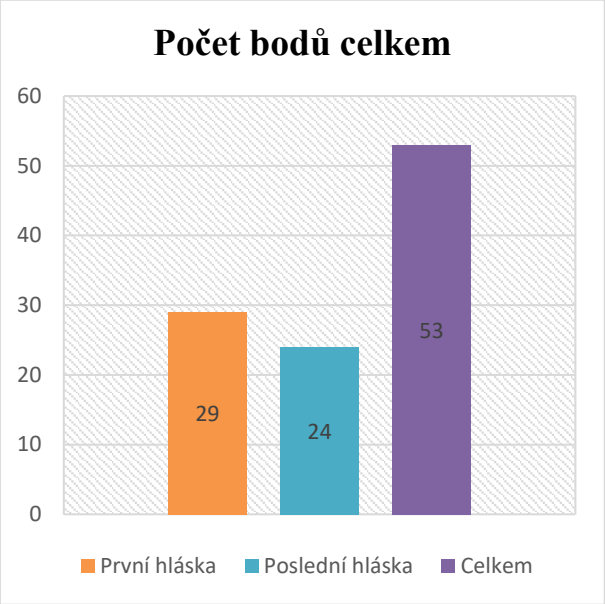

Graf 42: Dívka č. 10 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 53 bodů, za první blok 29 bodů a za druhý blok 24 bodů.

Dívka č. 11 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (zik, moch). Pět slov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (rat – vůbec neizolovala, vél – ve, bák – bá, kep – ke, luc – lu). Dívka evidentně většinou neizolovala pouhou hlásku. Slovo NUR nesprávně zopakovala NU, avšak správně jej izolovala. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě testové položky (švit, flát). Zbylých šest slov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (krač – kla, prot – pru, blouch – blo, drůš – drů, klen – ke, cvam – cva).

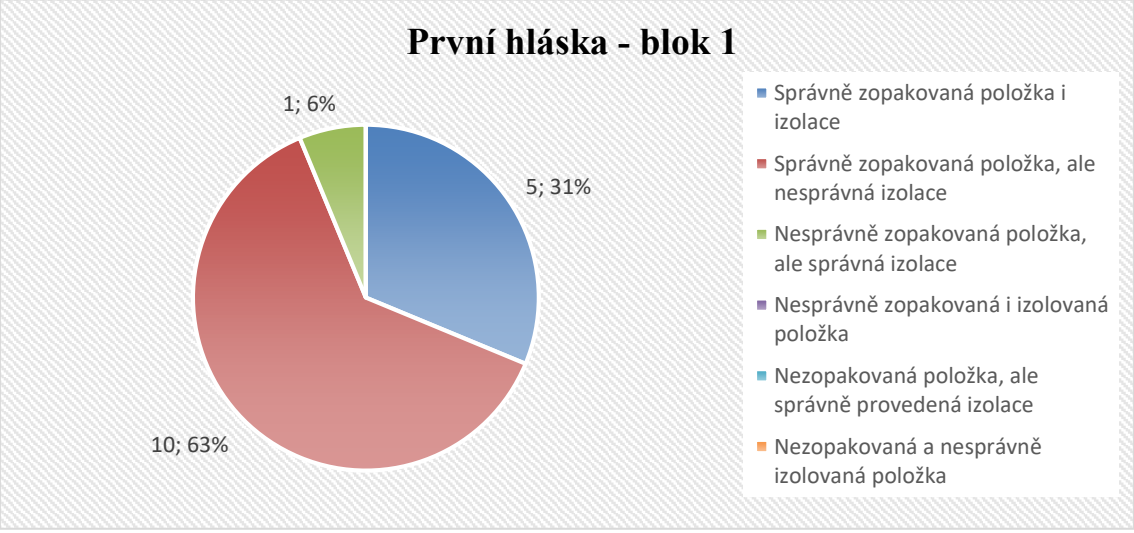

Graf 43: Dívka č. 11 MŠ – blok 1

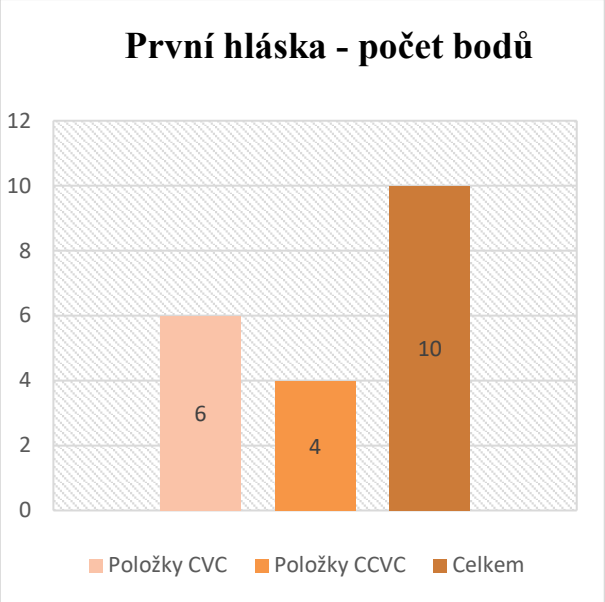

Graf 44: Dívka č. 11 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 4 body, celkem tedy získala 10 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři slova (zal, táp, nym). Čtyři pseudoslova správně zopakovala, avšak nesprávně izolovala (mir – m, ter – t, lus – lu, duf – l). Slovo KAN zopakovala jako KAM, ale správně jej izolovala. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pouze jedno slovo (rulp). Šest testových položek správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (dast – d, korš – ko, hýsk – p, šolf – ko, benc – ko, perk – pe). Slovo VIŠŤ nesprávně zopakovala VŠT a nesprávně izolovala BE.

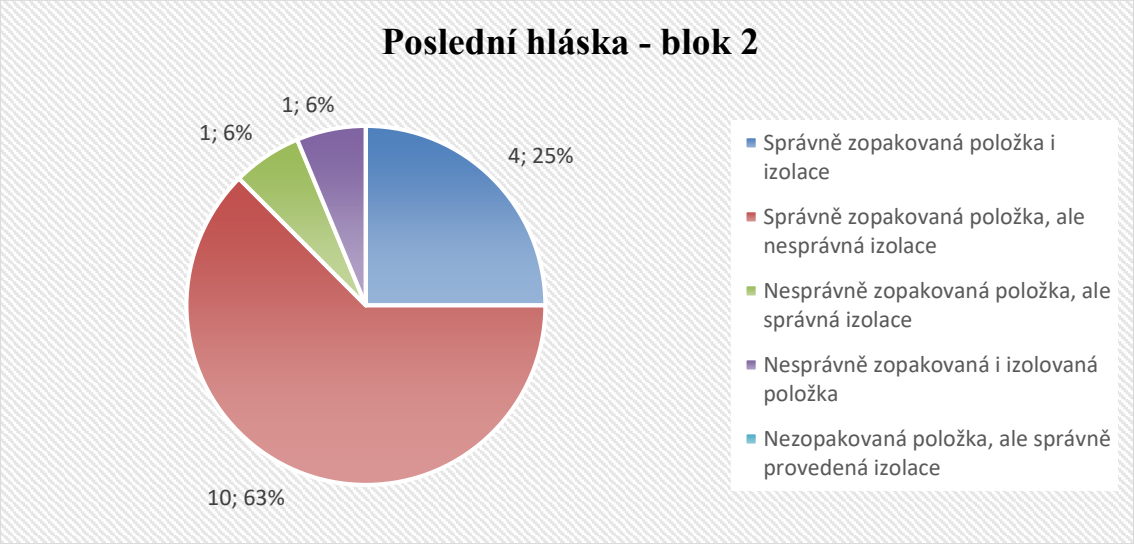

Graf 45: Dívka č. 11 MŠ – blok 2

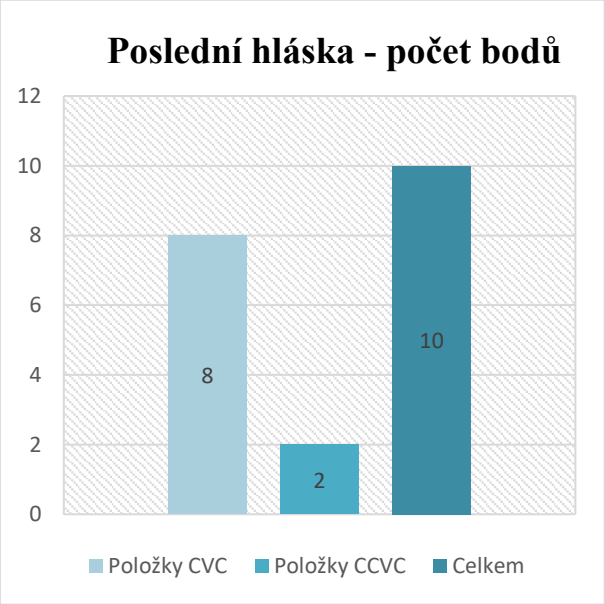

Graf 46: Dívka č. 11 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 2 body, celkem tedy získala 10 bodů.

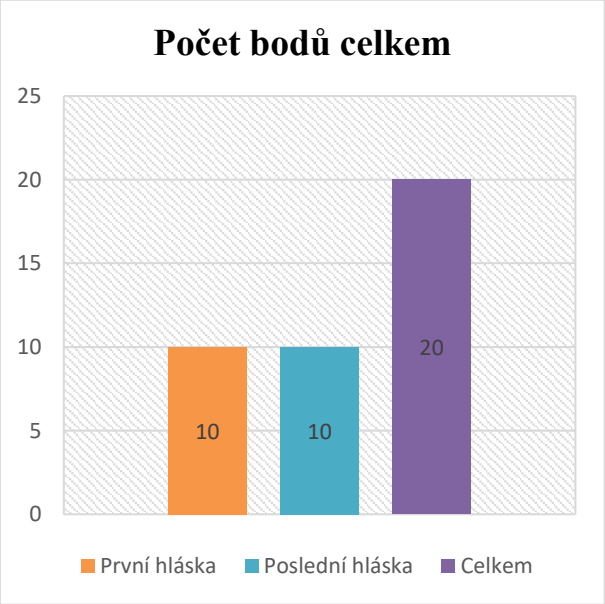

Graf 47: Dívka č. 11 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 20 bodů, za první blok 10 bodů a za druhý blok 10 bodů.

Dívka č. 12 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (rat, luc). Šest slov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (zik – neizolovala vůbec, nur - neizolovala vůbec, moch - neizolovala vůbec, vél – ve, bák - neizolovala vůbec, kep - neizolovala vůbec). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala všechna slova, ale zároveň všechna slova nesprávně izolovala (krač – kra, švit - neizolovala vůbec, flát - neizolovala vůbec, prot - neizolovala vůbec, blouch – bé, drůš - neizolovala vůbec, klen - neizolovala vůbec, cvam – cve).

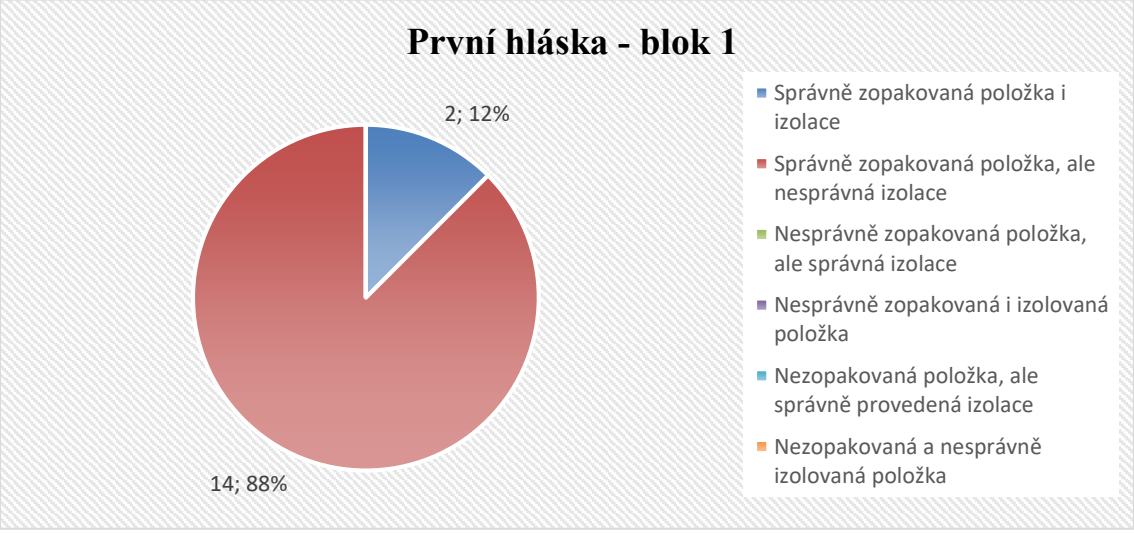

Graf 48: Dívka č. 12 MŠ – blok 1

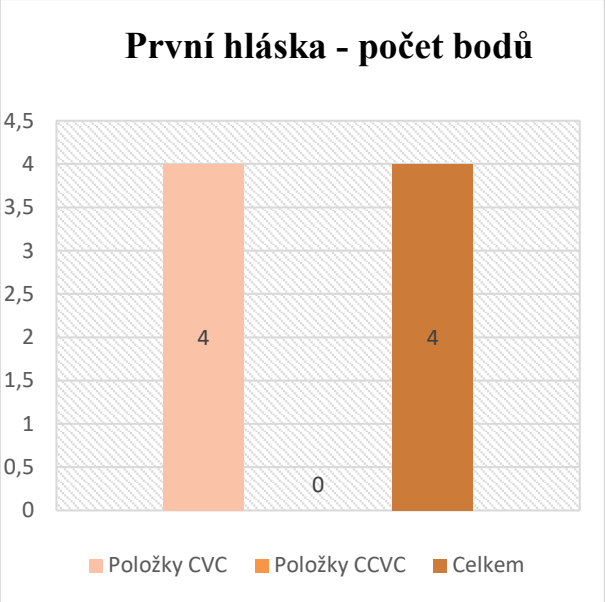

Graf 49: Dívka č. 12 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 0 bodů, celkem tedy získala 4 body.

Druhý blok byl u dívky č. 12 ukončen, dívka nechápala zadání. Za celý druhý blok získala 0 bodů.

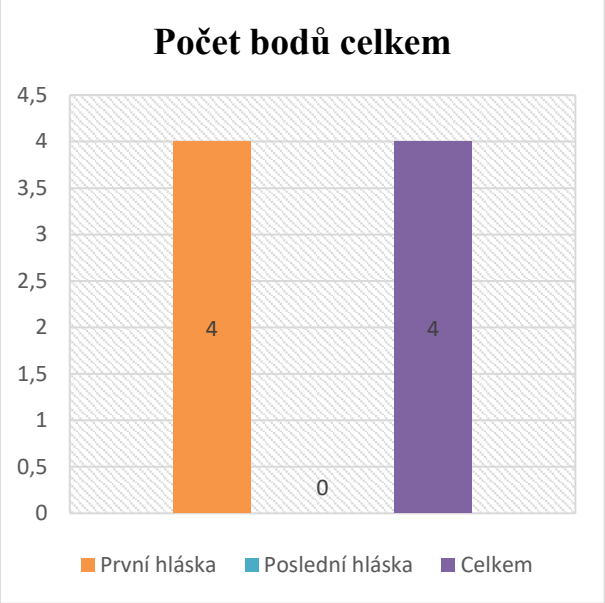

Graf 50: Dívka č. 12 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 4 body, za první blok 4 body a za druhý blok 0 bodů.

Dívka č. 13 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět pseudoslov (zik, rat, moch, bák, luc). Zbylá slova (nur, vél, kep) správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (r, l, p). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala sedm slov. Pouze slovo ŠVIT nesprávně zopakovala ŠVIK, ale izolaci provedla správně.

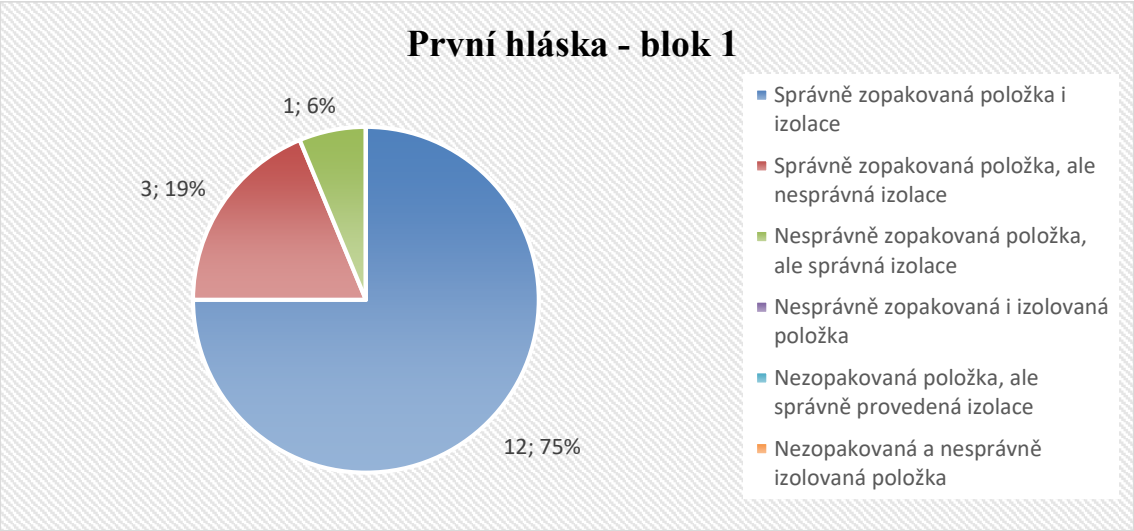

Graf 51: Dívka č. 13 MŠ – blok 1

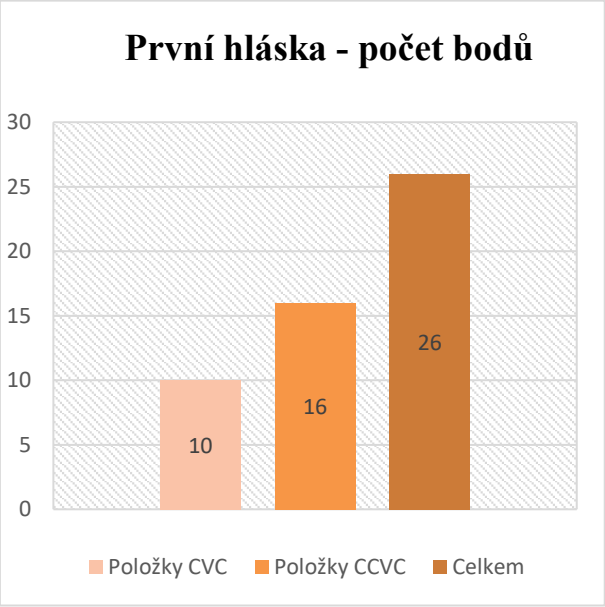

Graf 52: Dívka č. 13 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 16 bodů, celkem získala 26 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala všechna pseudoslova. Ve druhé části druhého bloku také zopakovala i izolovala všechny testové položky správně.

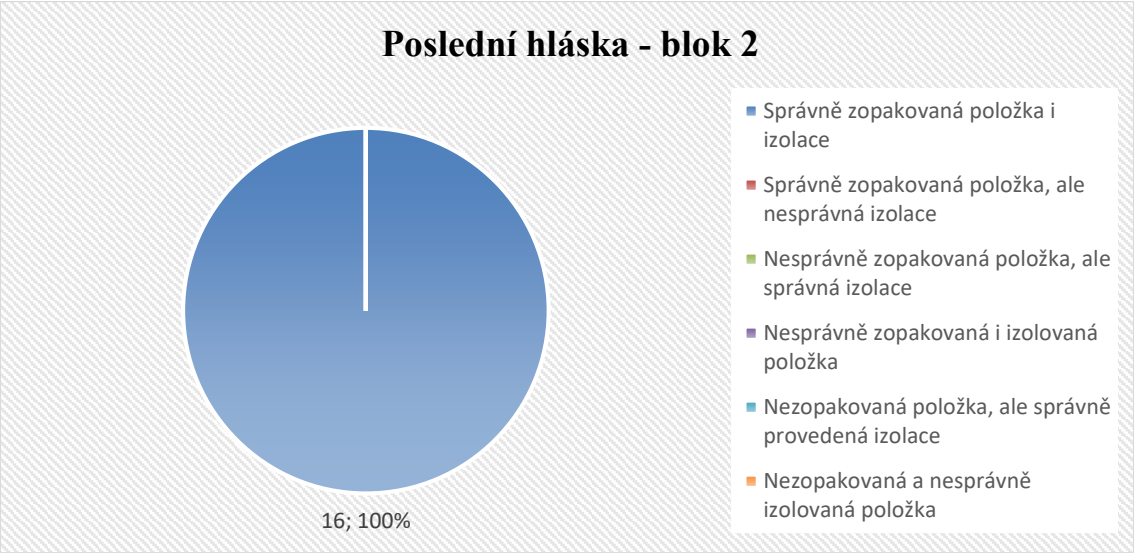

Graf 53: Dívka č. 13 MŠ – blok 2

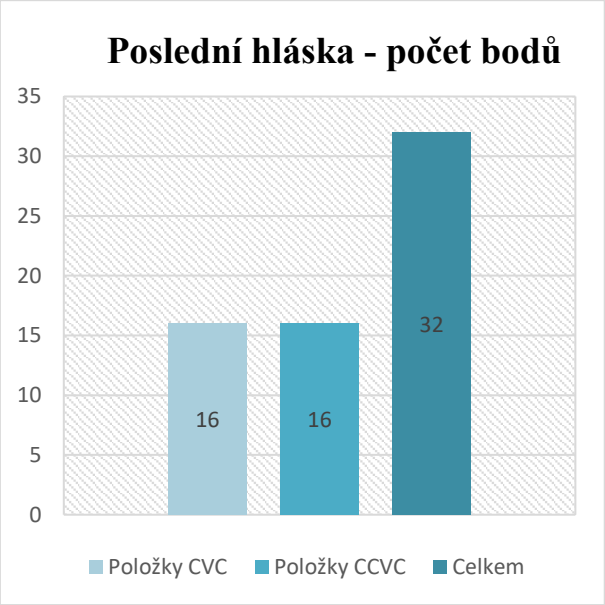

Graf 54: Dívka č. 13 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 16 bodů, celkem tedy získala 32 bodů.

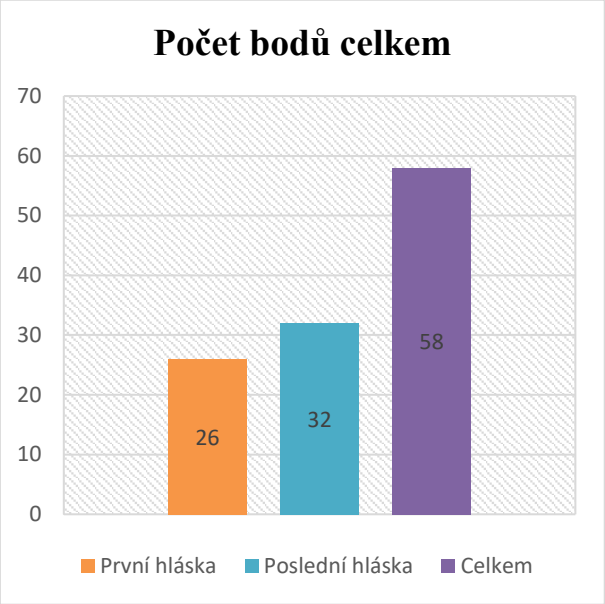

Graf 55: Dívka č. 13 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 58 bodů, za první blok 26 bodů a za druhý blok 32 bodů.

Dívka č. 14 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala tři pseudoslova (zik, rat, luc). Zbylá slova zopakovala správně, ale nesprávně provedla izolaci (nur – i, moch – v, vél – r, bák – r, kep – p). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala všechna slova, avšak žádné ze slov správně neizolovala (krač – f, švit – r, flát – b, prot – pr, blouch – r, drůš – b, klen – r, cvam – r).

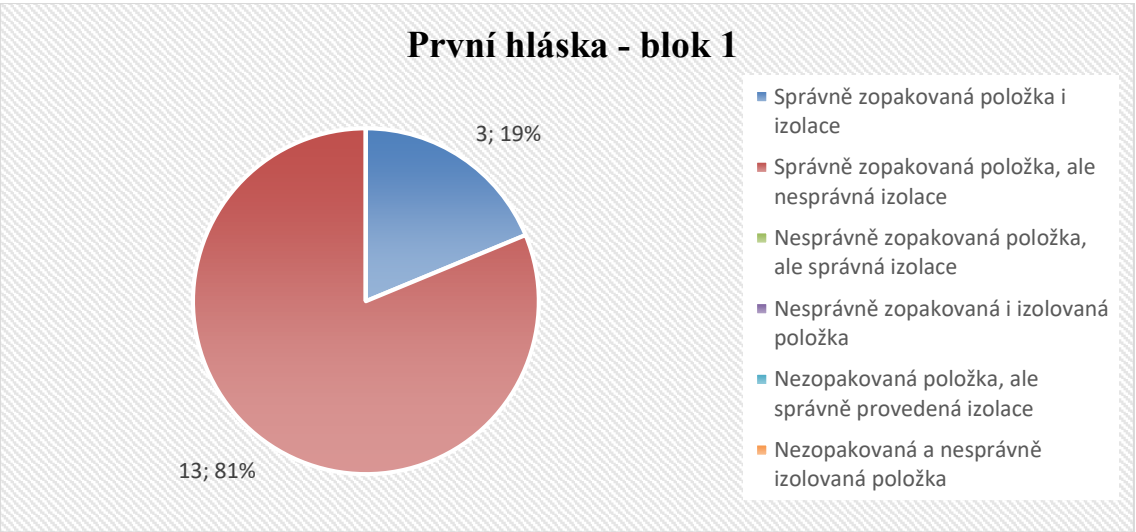

Graf 56: Dívka č. 14 MŠ – blok 1

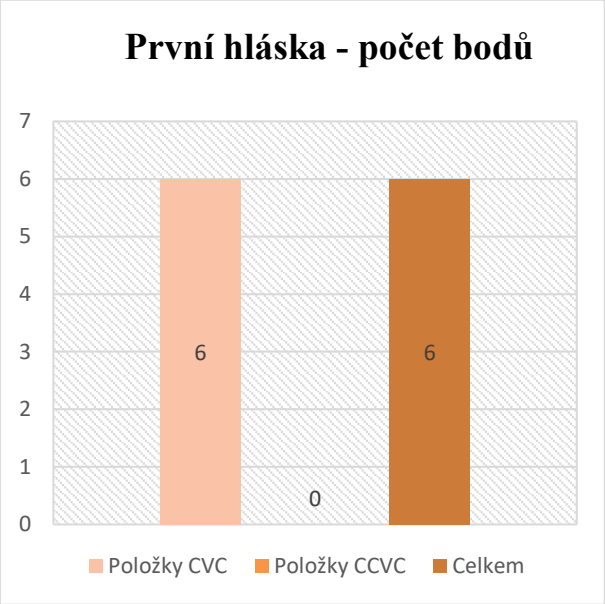

Graf 57: Dívka č. 14 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 0 bodů, celkem získala 6 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (lus, duf). Zbylá slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (kan – r, mir – a, zal – r, ter – a, táp – r, nym – p). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala dvě testové položky (dast, korš). Pět slov zopakovala správně, ale nesprávně izolovala (hýsk – t, šolf – r, benc – r, perk – ku, višť – r). Slovo RULP nezopakovala, avšak správně izolovala.

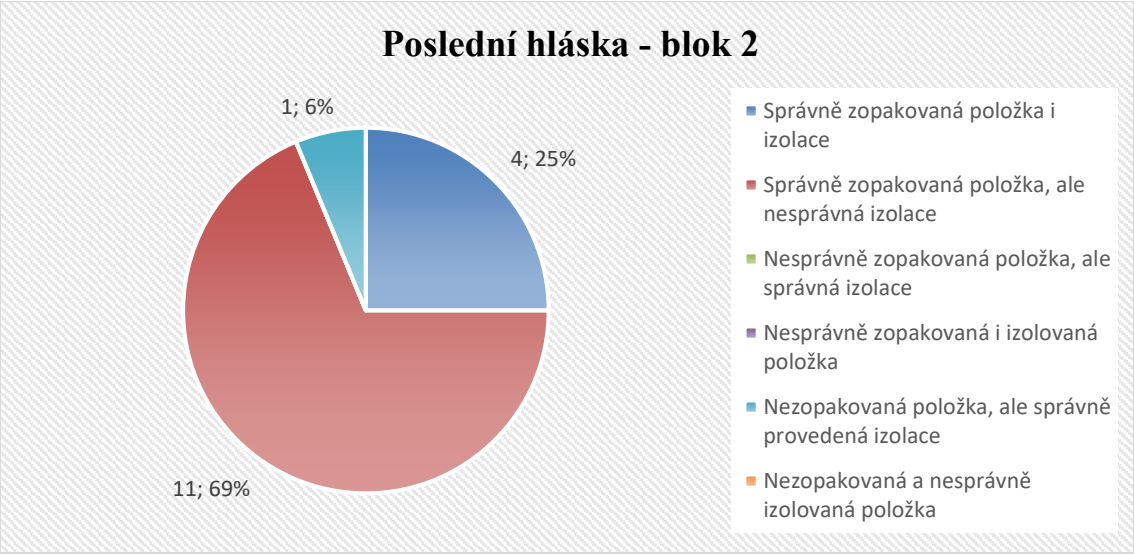

Graf 58: Dívka č. 14 MŠ – blok 2

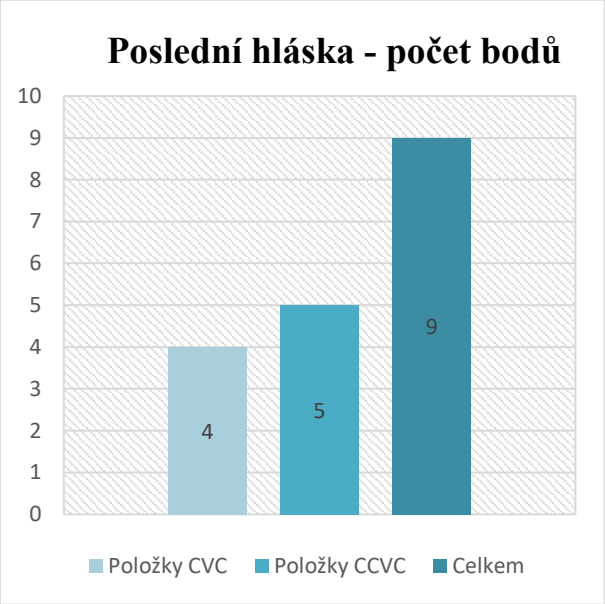

Graf 59: Dívka č. 14 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 5 bodů, celkem tedy získala 9 bodů.

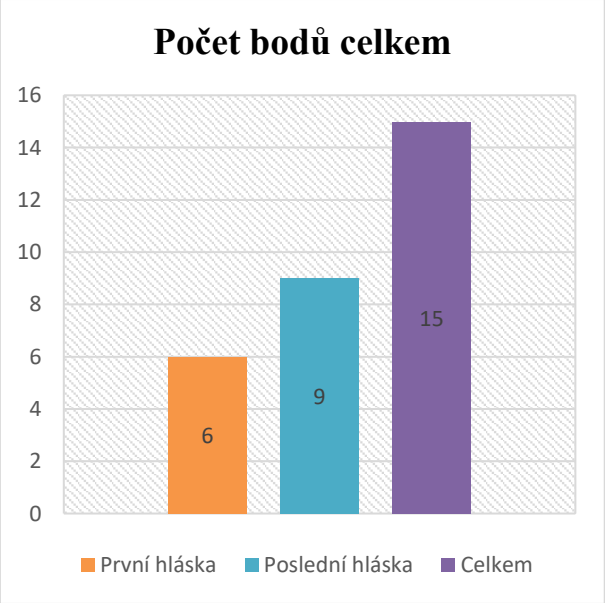

Graf 60: Dívka č. 14 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 15 bodů, za první blok 6 bodů a za druhý blok 9 bodů.

Dívka č. 15 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (zik, moch). Zbylá slova správně zopakovala, avšak nesprávně izolovala (nur – s, rat – ra, vél – vé, bák – r, kep – kr, luc – lu). Ve druhé části prvního bloku sedm testových

položek správně zopakovala, ale provedla nesprávnou izolaci (krač – r, švit – švi, flát – vlá, blouch – bol, drůš – drů, klen – le, cvam – cva. Slovo PROT nesprávně zopakovala PR a izolovala LO.

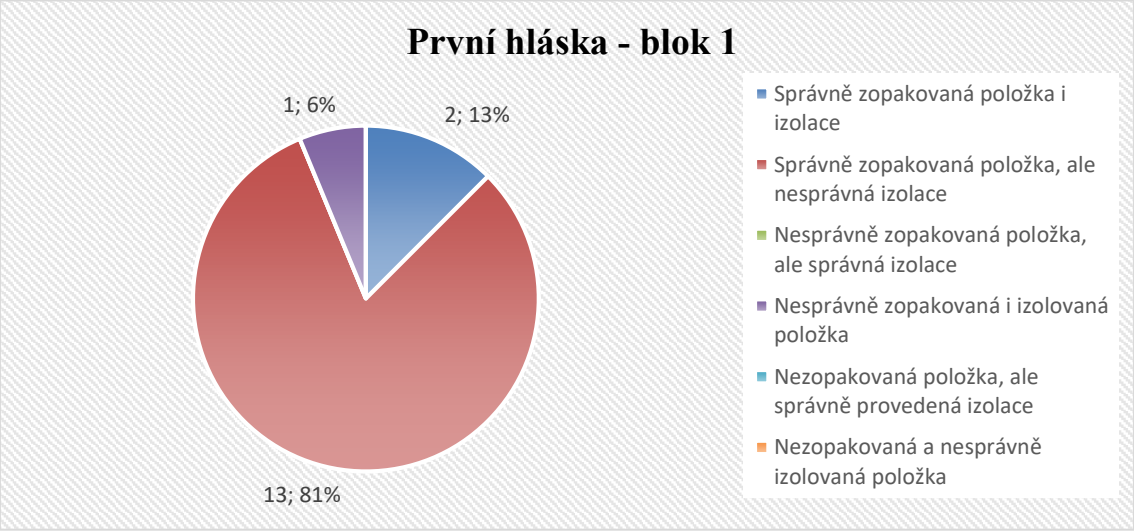

Graf 61: Dívka č. 15 MŠ – blok 1

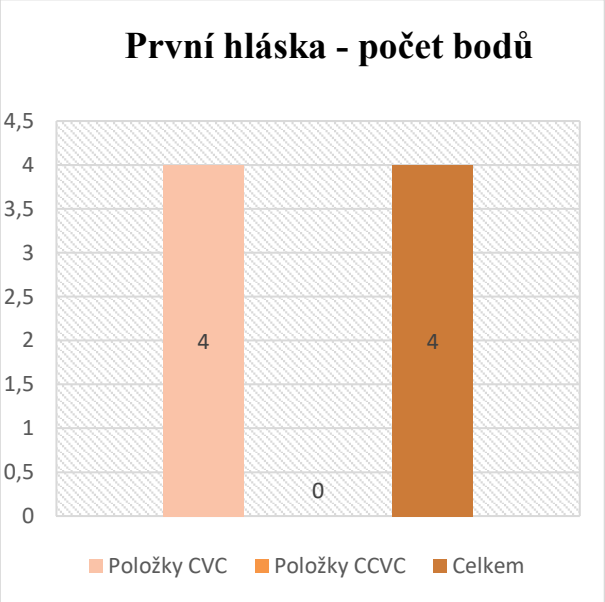

Graf 62: Dívka č. 15 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 0 bodů, celkem tedy získala 4 body.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři slova (mir, zal, ter). Ostatní pseudoslova správně zopakovala, avšak nesprávně izolovala (kan – l, táp – l, lus – su, nym

– l, duf – du). Ve druhé části druhého bloku všechna slova správně zopakovala, ale žádné správně neizolovala (dast – d, korš – le, rulp – r, hýsk – hý, šolf – l, benc – l, perk – r, višť – l).

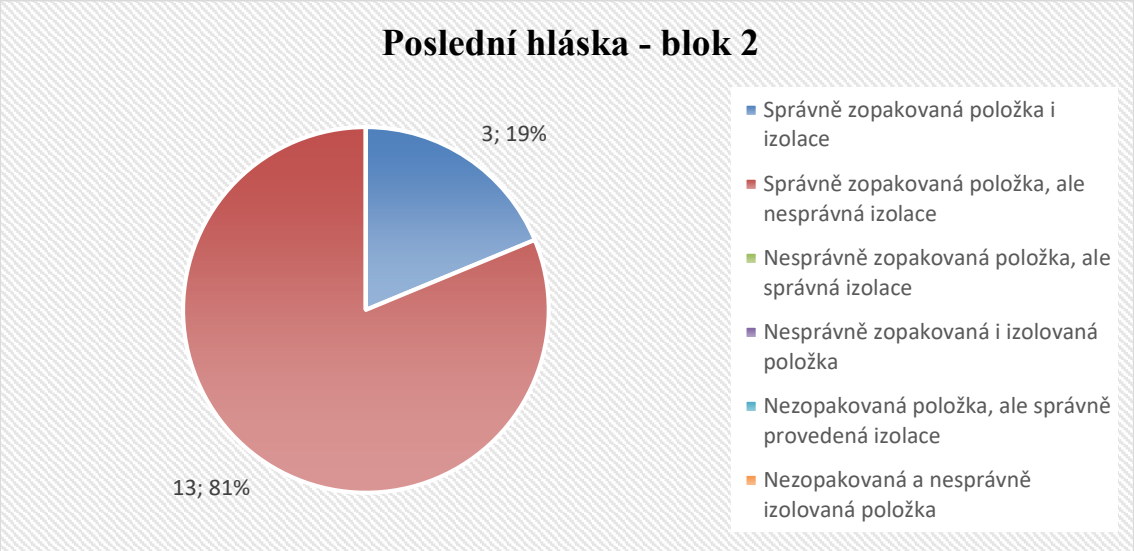

Graf 63: Dívka č. 15 MŠ – blok 2

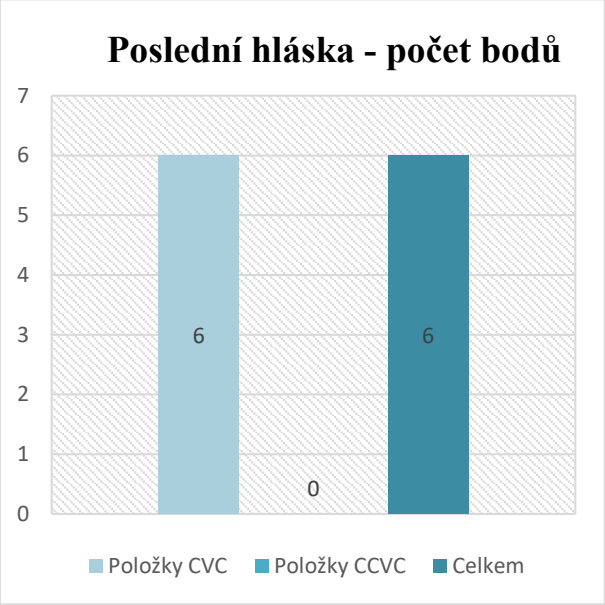

Graf 64: Dívka č. 15 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 0 bodů, celkem tedy získala 6 bodů.

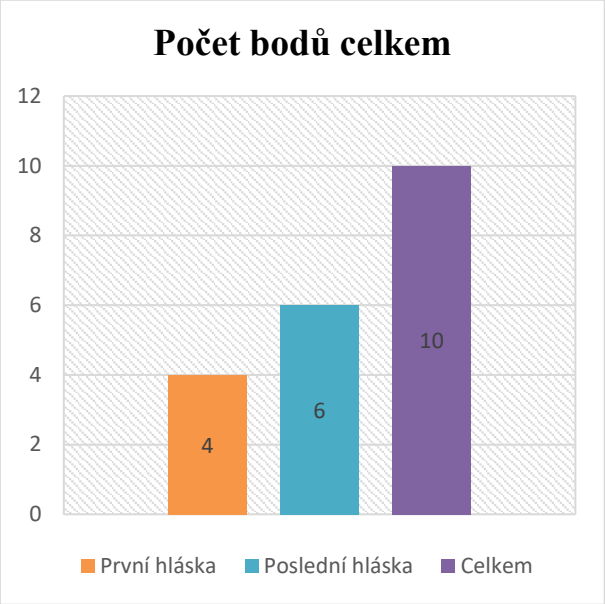

Graf 65: Dívka č. 15 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 10 bodů, za první blok 4 body a za druhý blok 6 bodů.

Dívka č. 16 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala tři pseudoslova (nur, rat, moch). Čtyři slova správně zopakovala, ale neizolovala (vél – ve, bák – bá, kep – ke, luc – lů). Slovo ZIK vůbec nezopakovala, ale správně izolovala. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala tři testové položky (flát, blouch, cvam). Čtyři pseudoslova správně zopakovala, ale neizolovala (krač – kr, prot – pr, drůš – drů, klen – kl). Slovo ŠVIT vůbec nezopakovala, ale správně izolovala.

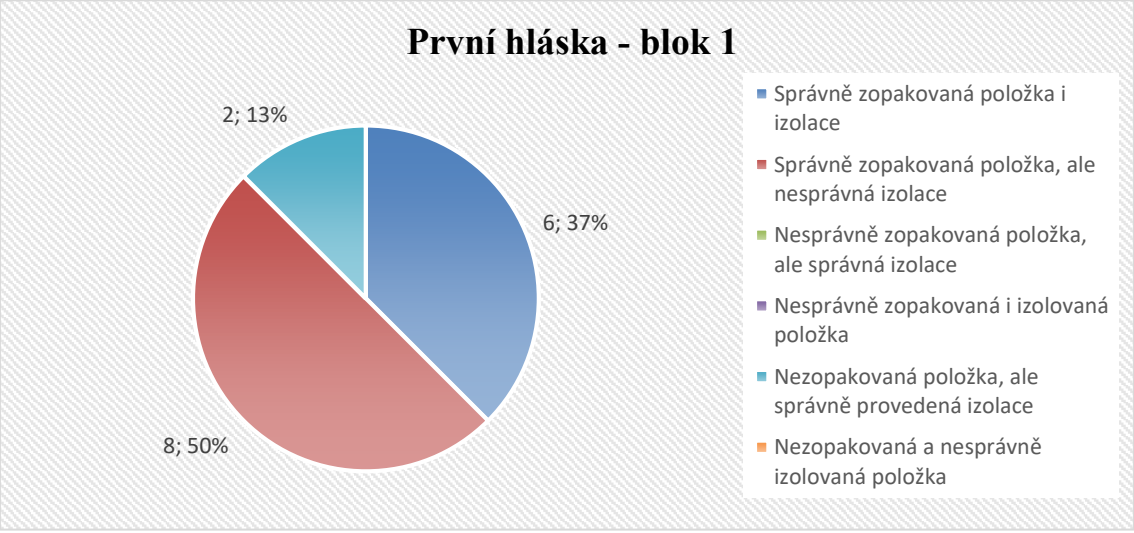

Graf 66: Dívka č. 16 MŠ – blok 1

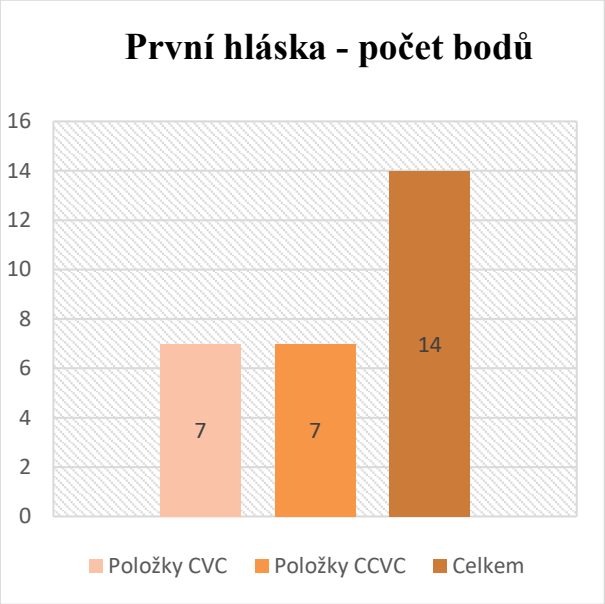

Graf 67: Dívka č. 16 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 7 bodů, za druhou 7 bodů, celkem tedy získala 14 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala šest pseudoslov. Slovo KAN zopakovala správně, ale izolovala DU. Slovo TER nesprávně zopakovala TRE, ale správně jej izolovala. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala čtyři testové položky (dast, korš, rulp, perk). Tři slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (hýsk – p, šolf – p, benc – f). Slovo VIŠŤ nesprávně zopakovala VIŠT a následně provedla správnou izolaci.

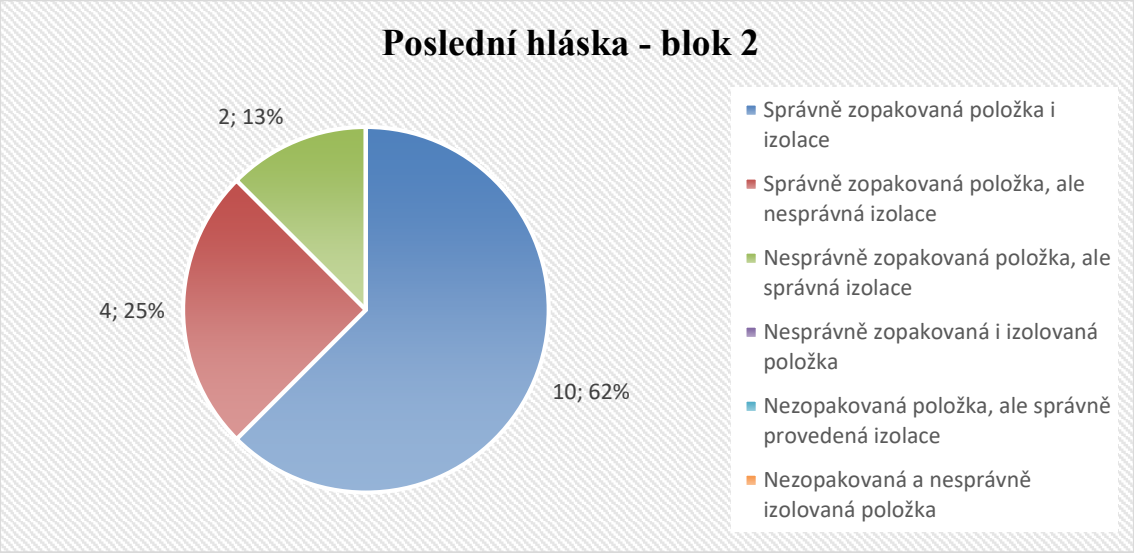

Graf 68: Dívka č. 16 MŠ – blok 2

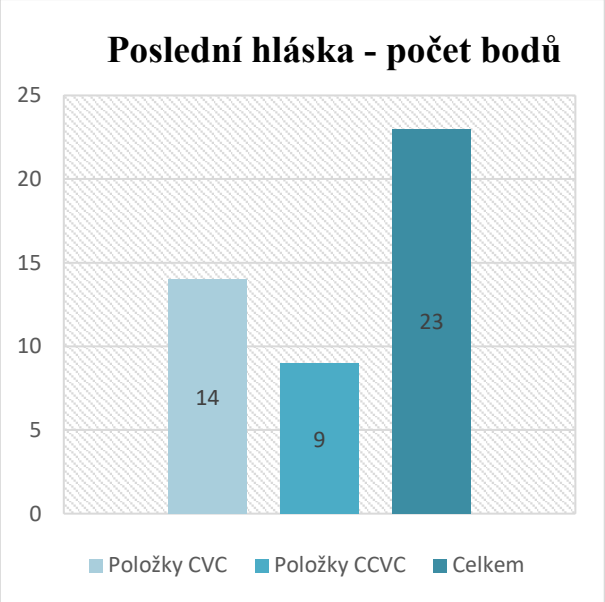

Graf 69: Dívka č. 16 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 14 bodů, za druhou 9 bodů, celkem získala 23 bodů.

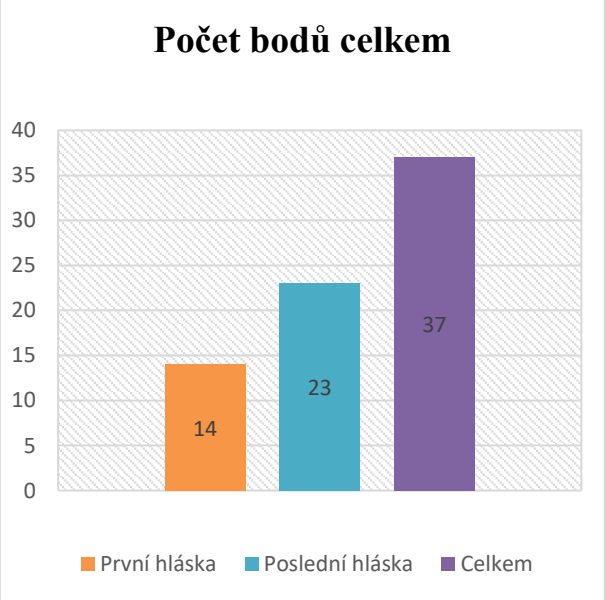

Graf 70: Dívka č. 16 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 37 bodů, za první blok 14 bodů a za druhý blok 23 bodů.

Dívka č. 17 byla předčasně ukončena, odpovídala chybně ve čtyřech za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu. Nepochopila zadané instrukce.

Dívka č. 18 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět testových položek (zik, rat, moch, bák, luc). Zbylá slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (nur – r, vél – ve, kep – ke). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala sedm pseudoslov. Pouze slovo CVAM správně zopakovala, ale nesprávně izolovala S.

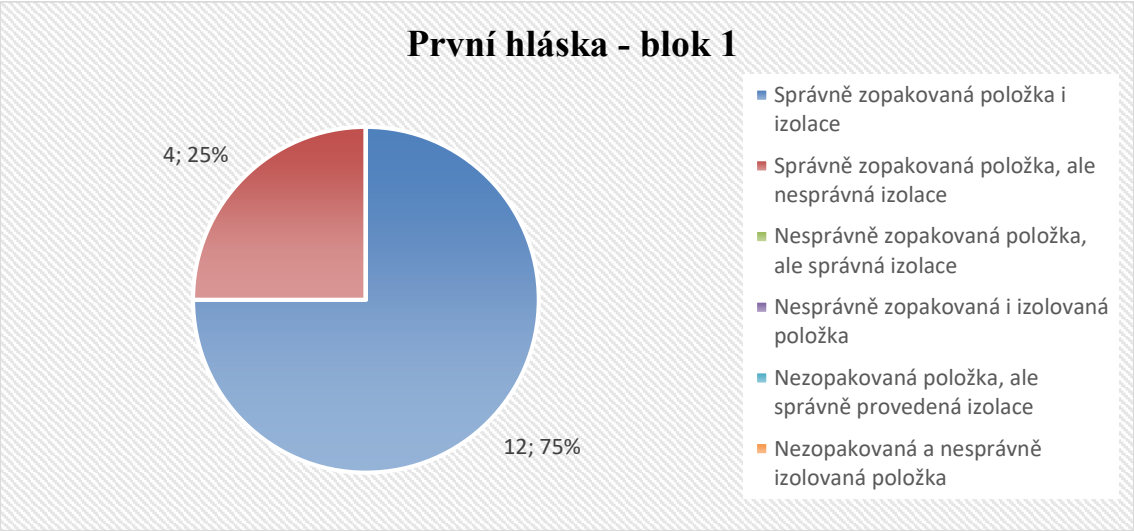

Graf 71: Dívka č. 18 MŠ – blok 1

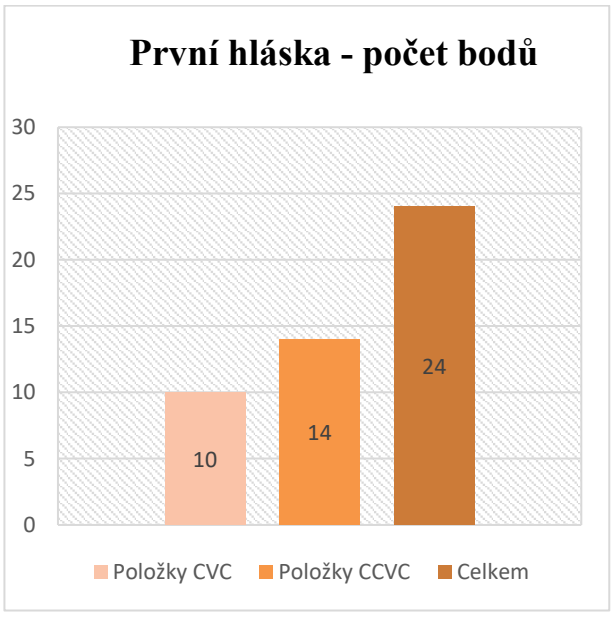

Graf 72: Dívka č. 18 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 24 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala šest pseudoslov. Pouze dvě slova (mir, nym) správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (m, n). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala sedm slov. Pouze pseudoslovo HÝSK zopakovala správně, ale izolovala nesprávně HÝ.

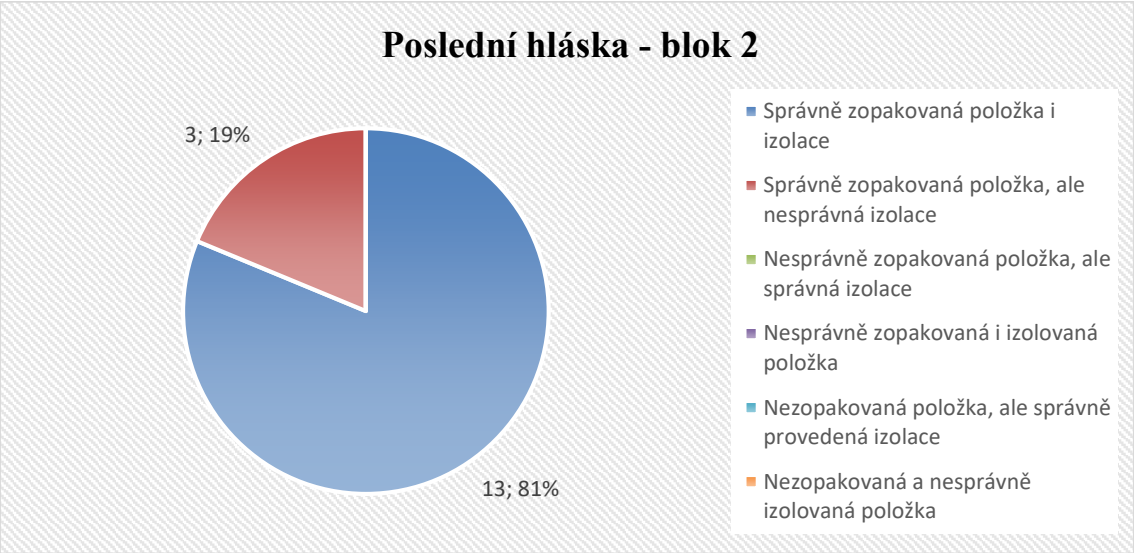

Graf 73: Dívka č. 18 MŠ – blok 2

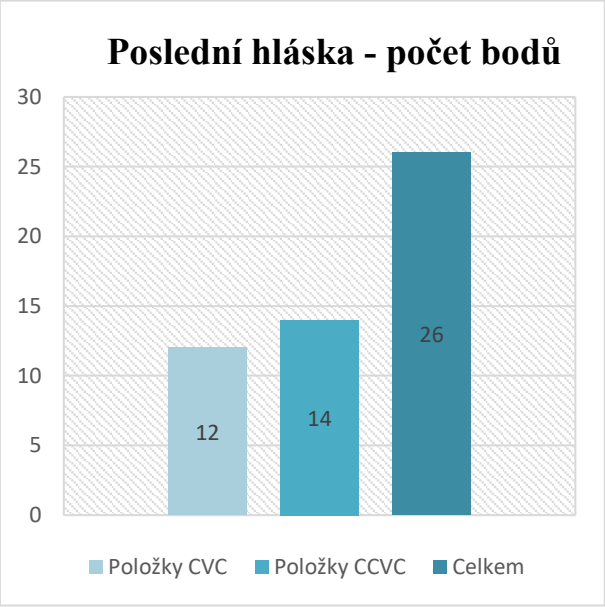

Graf 74: Dívka č. 18 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 12 bodů, za druhou 14 bodů, celkem získala 26 bodů.

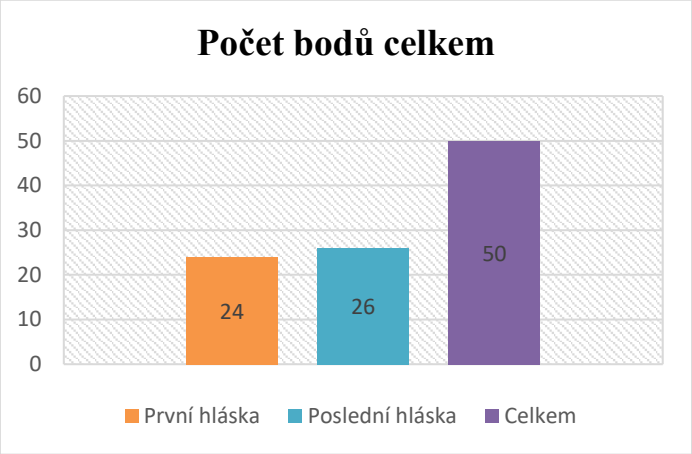

Graf 75: Dívka č. 18 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 50 bodů, za první blok 24 bodů a za druhý blok 26 bodů.

Dívka č. 19 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (rat, kep). Dvě slova (moch, luc) správně zopakovala, ale vůbec neizolovala. Čtyři slova (zik, nur, vél, bák) nesprávně zopakovala i nesprávně izolovala (zika – zi, nuna – nu, vel – ve, bak – ba). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět pseudoslov (krač, prot, drůš, klen, cvam). Dvě slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (švit – švi, blouch – bloch). Slovo FLÁT zopakovala nesprávně VLAT a následně provedla správnou izolaci. Za tuto část získala 11 bodů.

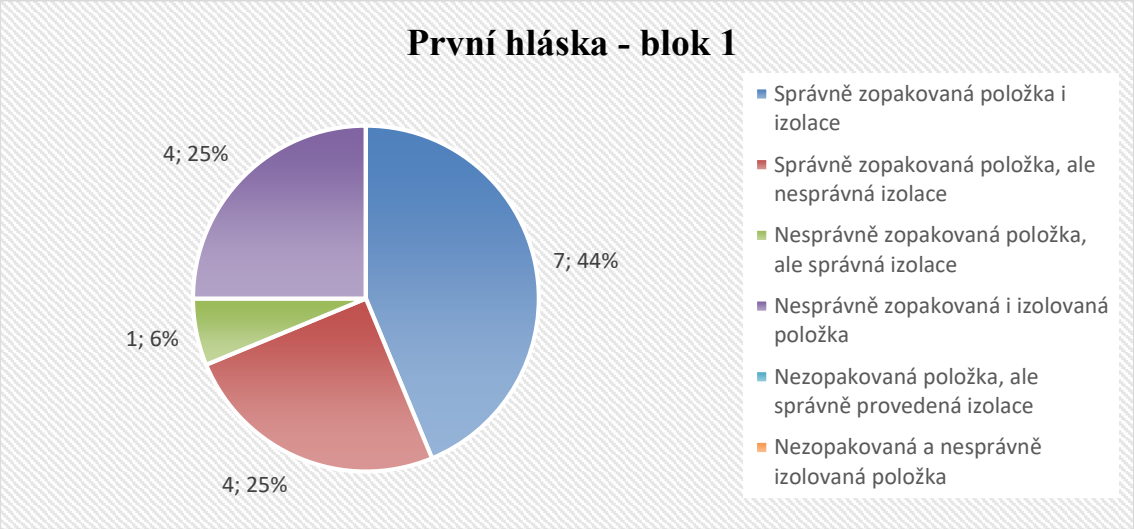

Graf 76: Dívka č. 19 MŠ – blok 1

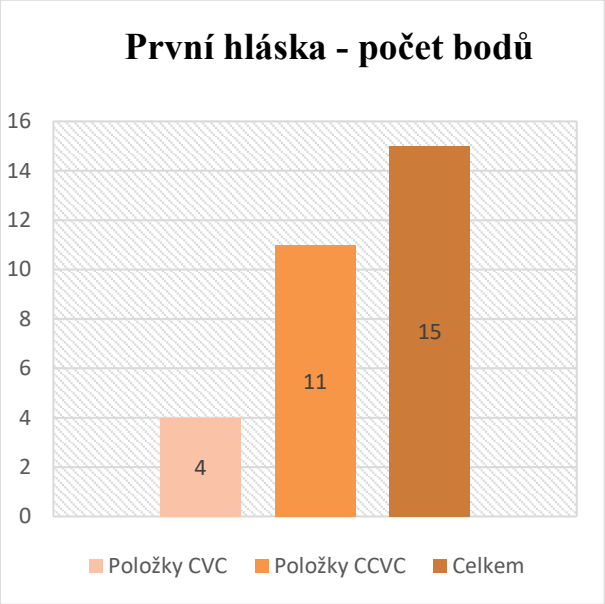

Graf 77: Dívka č. 19 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 11 bodů, celkem tedy získala 15 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala čtyři pseudoslova (mir, zal, ter, duf). Ostatní slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (kan – ka, táp – ta, lus – lu, nym – ny). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala čtyři testové položky (korš, hýsk, benc, višť). Tři slova správně zopakovala, ale provedla nesprávnou izolaci (dast – das, rulp – rul, šolf – šo). Slovo PERK zopakovala nesprávně BERK, ale provedla správnou izolaci.

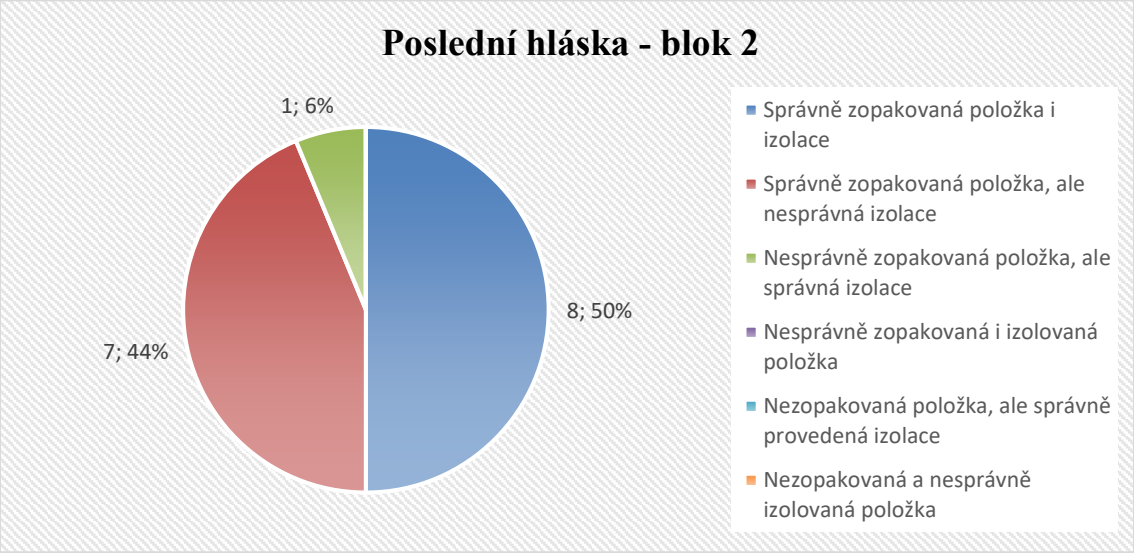

Graf 78: Dívka č. 19 MŠ – blok 2

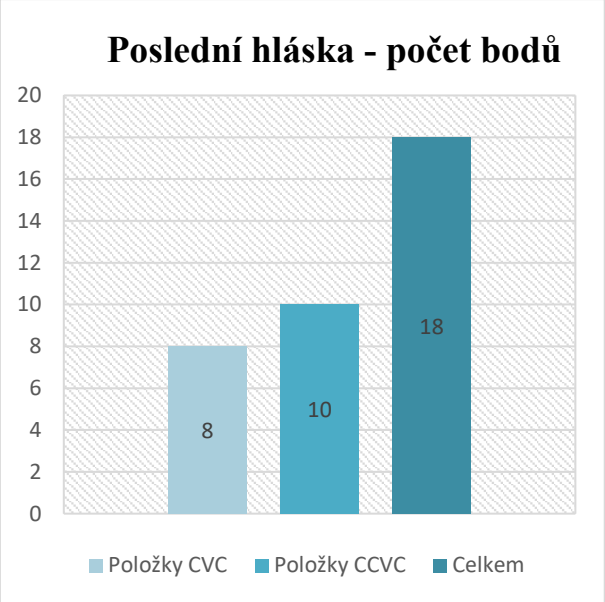

Graf 79: Dívka č. 19 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získala 18 bodů.

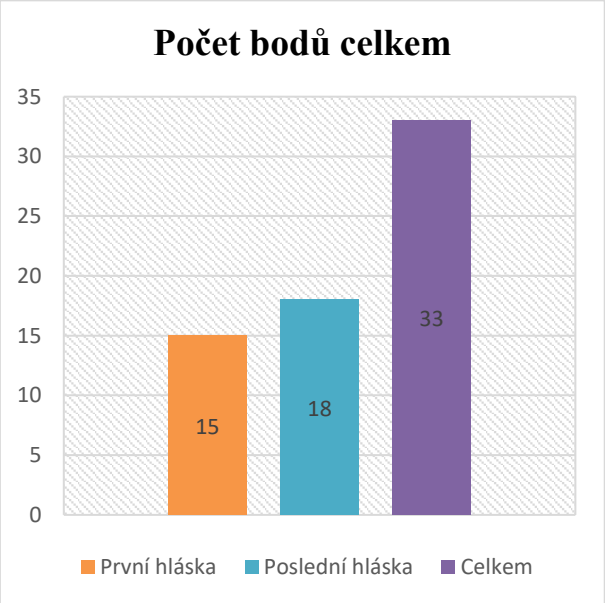

Graf 80: Dívka č. 19 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 33 bodů, za první blok 15 bodů a za druhý blok 18 bodů.

Dívka č. 20 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala všechna pseudoslova. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala sedm slov. Pouze slovo FLÁT správně zopakovala, ale nesprávně izolovala P.

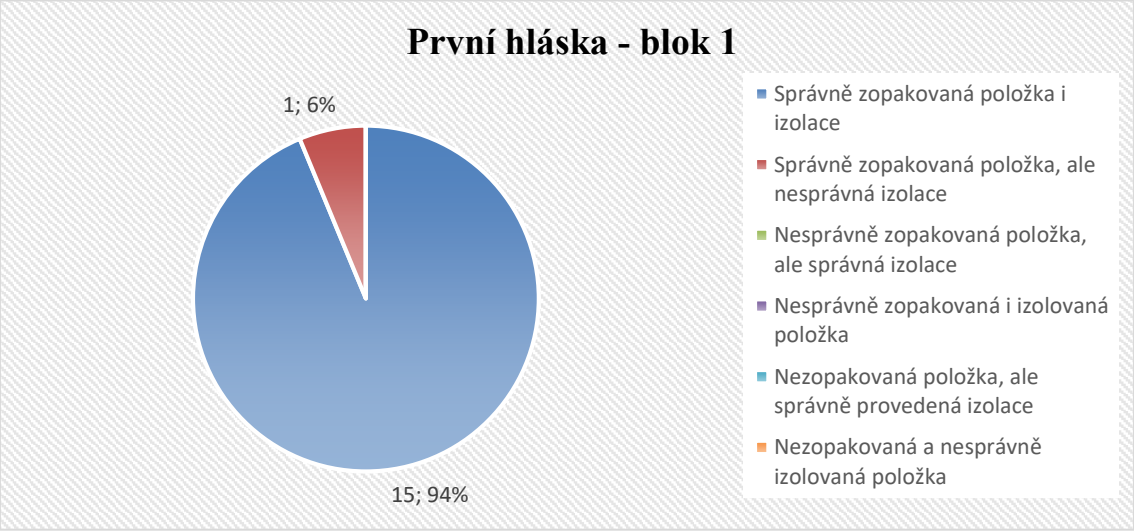

Graf 81: Dívka č. 20 MŠ – blok 1

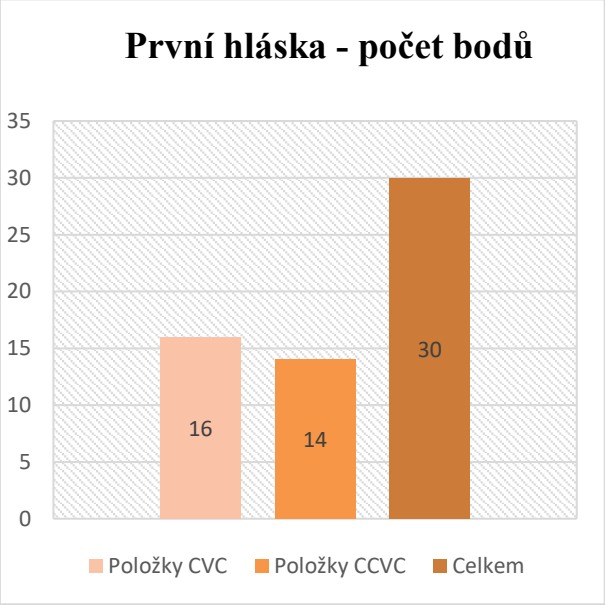

Graf 82: Dívka č. 20 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 14 bodů, celkem získala 30 bodů.

V první části druhého bloku opět správně zopakovala i izolovala všechna slova. Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovalo sedm pseudoslov. Jen slovo BENC správně zopakovala, ale nesprávně izolovala S.

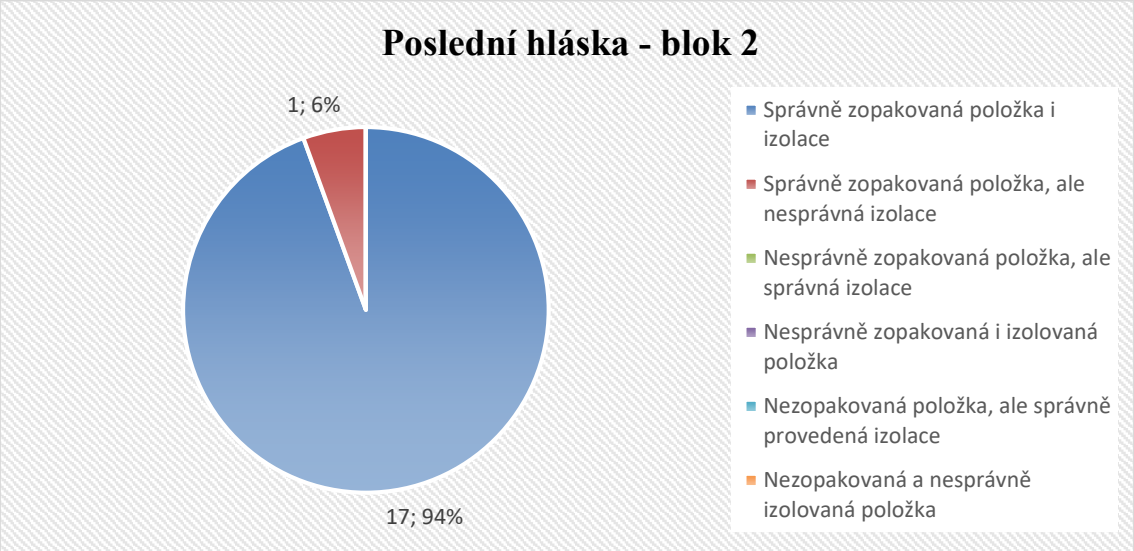

Graf 83: Dívka č. 20 MŠ – blok 2

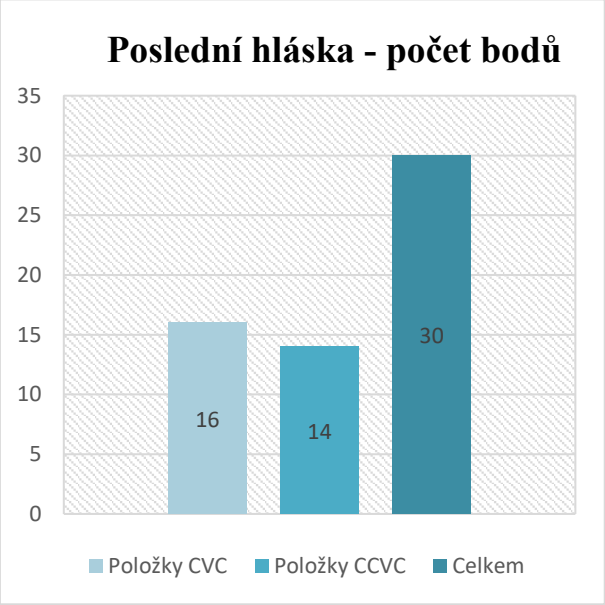

Graf 84: Dívka č. 20 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 16 bodů, za druhou 14 bodů, celkem tedy získala 30 bodů.

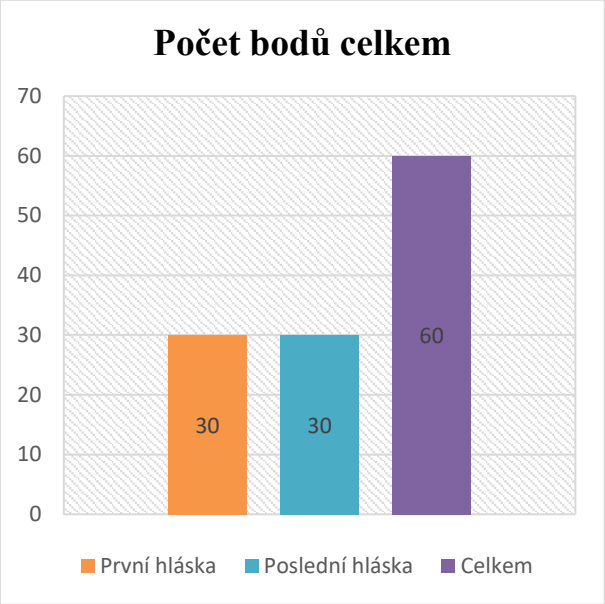

Graf 85: Dívka č. 20 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 60 bodů, za první blok 30 bodů a za druhý blok 30 bodů.

- ***Chlapci MŠ***

Chlapci skóre	První hláska celkem	Poslední hláska celkem	Celkový výsledek	%
1	18	30	48	75%
2	10	16	26	41%
3	ukončeno			0%
4	16	24	40	63%
5	ukončeno			0%
6	20	10	30	47%
7	6	12	18	28%
8	14	18	32	50%
9	6	ukončeno	6	9%
10	20	16	36	56%

Tabulka 2: Chlapci skóre celkem MŠ

Tabulka č. 2 znázorňuje celkový počet bodů u jednotlivých chlapců v mateřské škole a zároveň nám ukazuje procentuální úspěšnost všech chlapců. Test byl předem ukončen u dvou z nich. Úspěšnost chlapců MŠ: 3 chlapci vysoce podprůměrná, 4 chlapci podprůměrná, 1 chlapec průměrná, 2 chlapci nadprůměrná, 0 chlapců vysoce nadprůměrná.

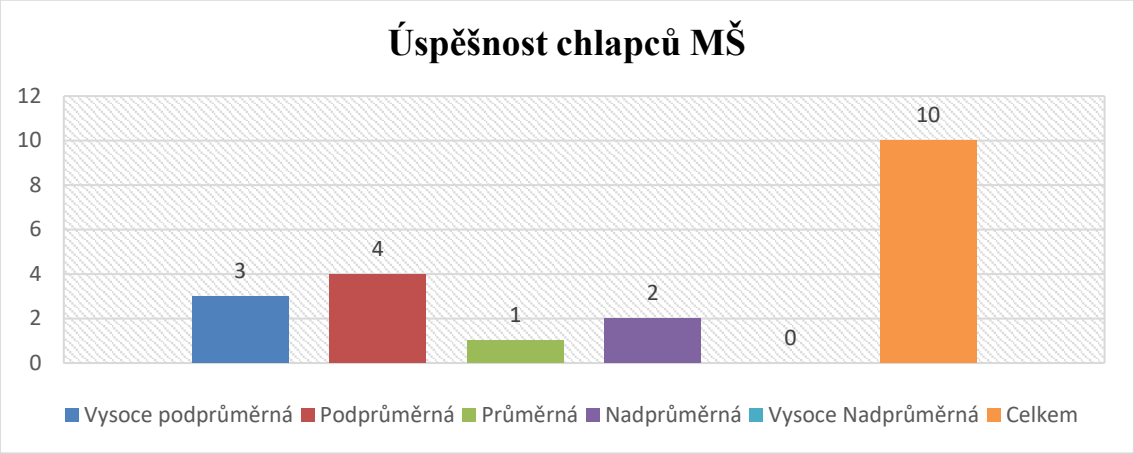

Graf 86: Úspěšnost chlapců MŠ

Chlapec č. 1 v první části prvního bloku správně zopakoval i správně izoloval šest pseudoslov. Slovo KEP správně zopakoval, avšak nesprávně izoloval KE. Slovo LUC zopakoval LUČ a izoloval nesprávně LU. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval slova tři (prot, klen, cvam). Tři testové položky správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (krač – vůbec neizoloval, švit – svi, flát – fl). Dvě pseudoslova nesprávně zopakoval i izoloval (blouch – brouch – vůbec neizoloval, drůš –grůš – gr).

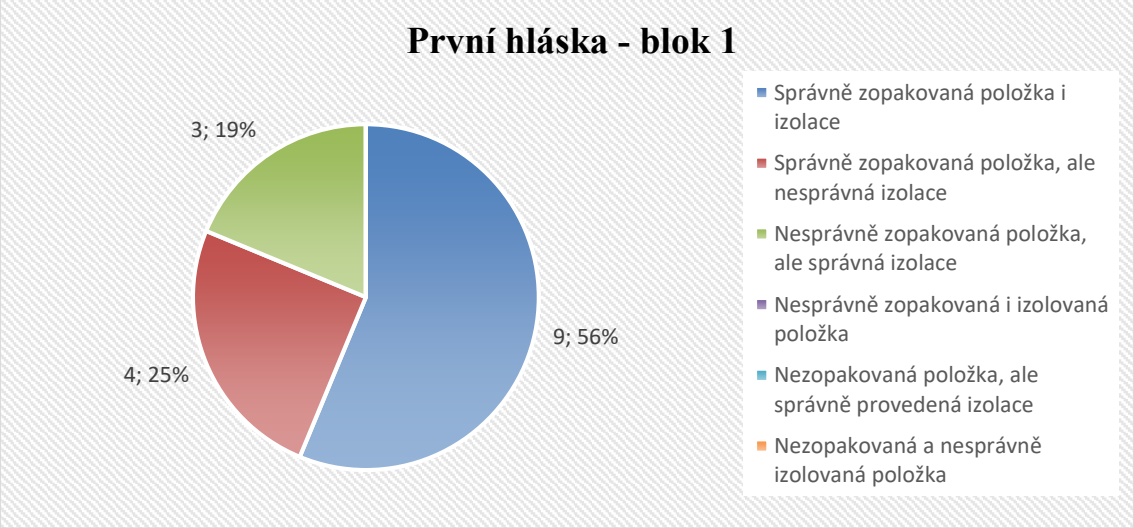

Graf 87: Chlapec č. 1 MŠ – blok 1

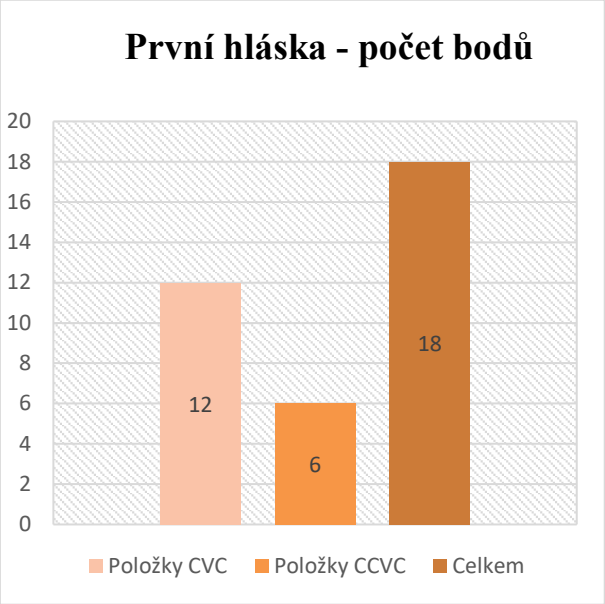

Graf 88: Chlapec č. 1 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 12 bodů, za druhou 6 bodů, celkem získal 18 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i správně izoloval sedm pseudoslov. Pouze slovo ZAL správně zopakoval, ale nesprávně izoloval R. Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval všechny testové položky.

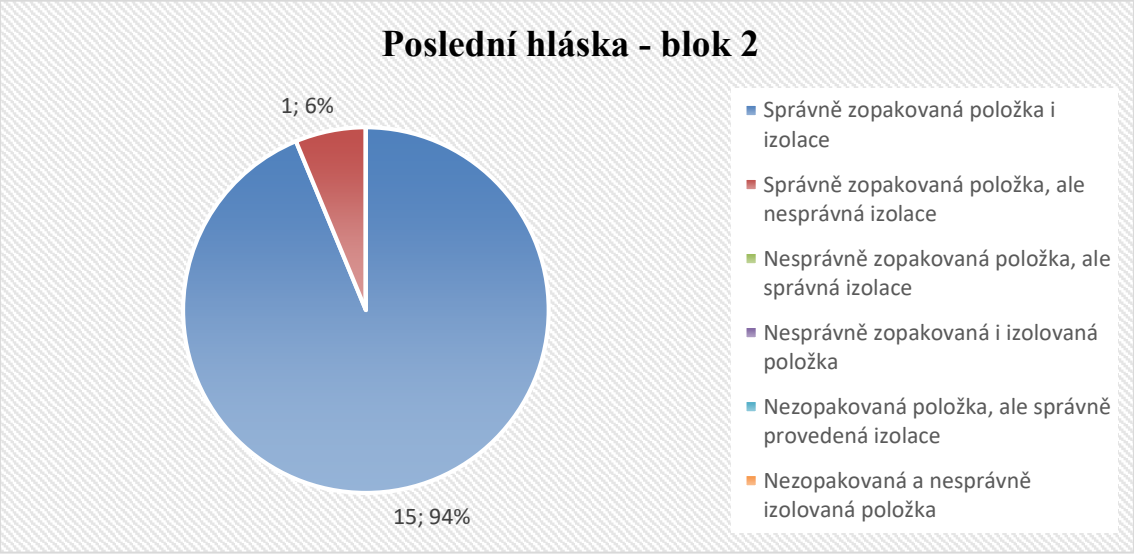

Graf 89: Chlapec č. 1 MŠ – blok 2

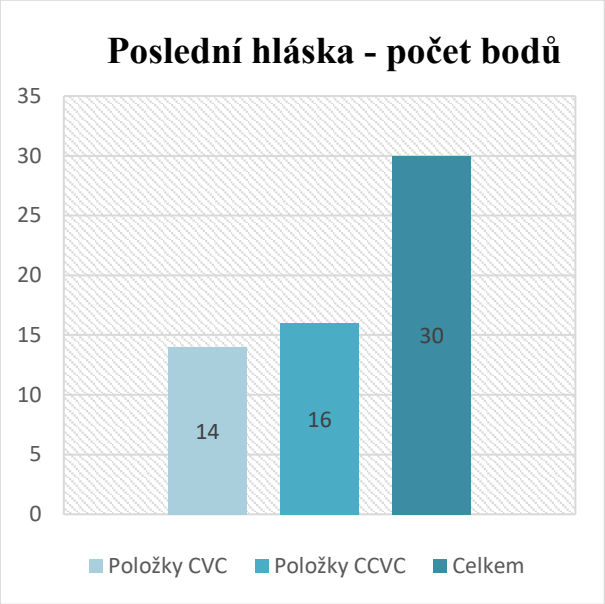

Graf 90: Chlapec č. 1 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 14 bodů, za druhou 16 bodů, celkem získal 30 bodů.

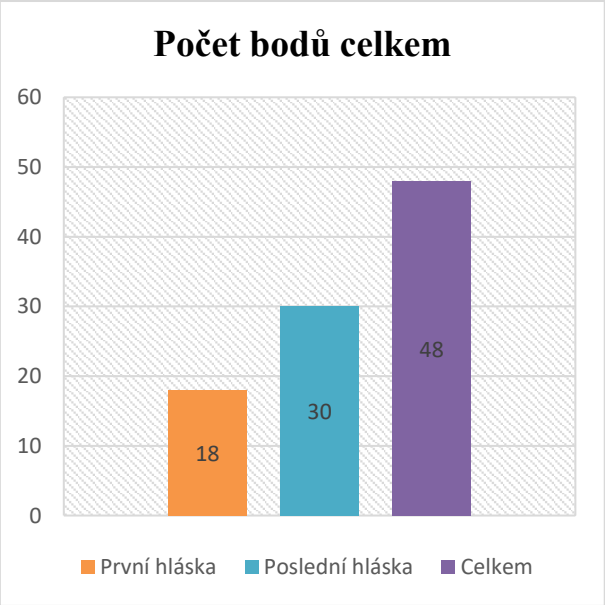

Graf 91: Chlapec č. 1 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 48 bodů, za první blok 18 bodů a za druhý blok 30 bodů.

Chlapec č. 2 v první části prvního bloku správně zopakoval i správně izoloval tři pseudoslova (zik, bák, luc). Čtyři slova zopakoval správně, ale nesprávně izoloval (nur – nu, moch – mo, vél – ve, kep – ke). Slovo RAT nesprávně zopakoval HLAD a vůbec položku

neizoloval. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i správně izoloval dvě slova (švit, drůš). Pět pseudoslov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (krač – kra, flát – fla, prot – pro, blouch – bol, klen – kle). Slovo CVAM zopakoval správně, ale vůbec jej neizoloval.

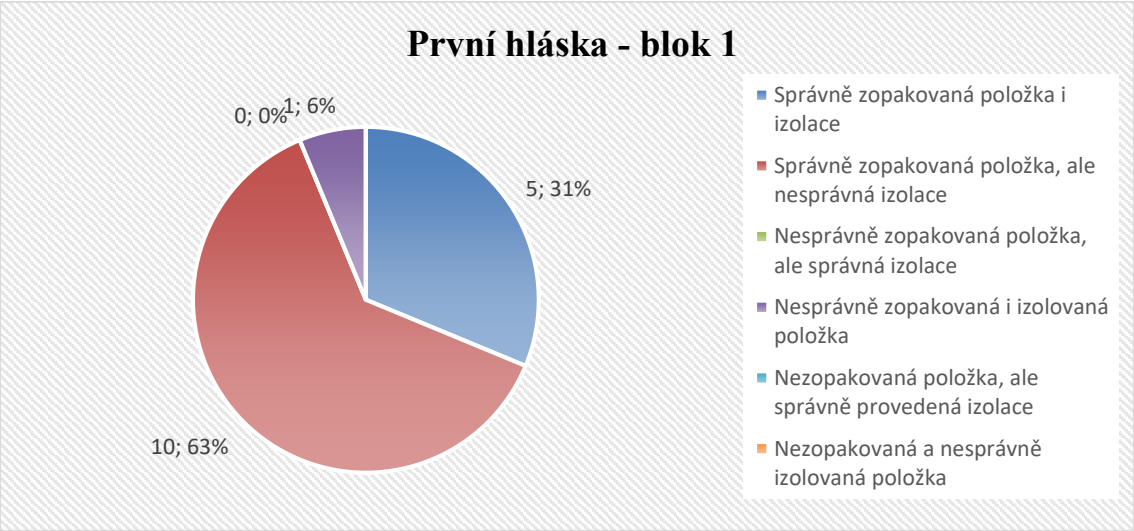

Graf 92: Chlapec č. 2 MŠ – blok 1

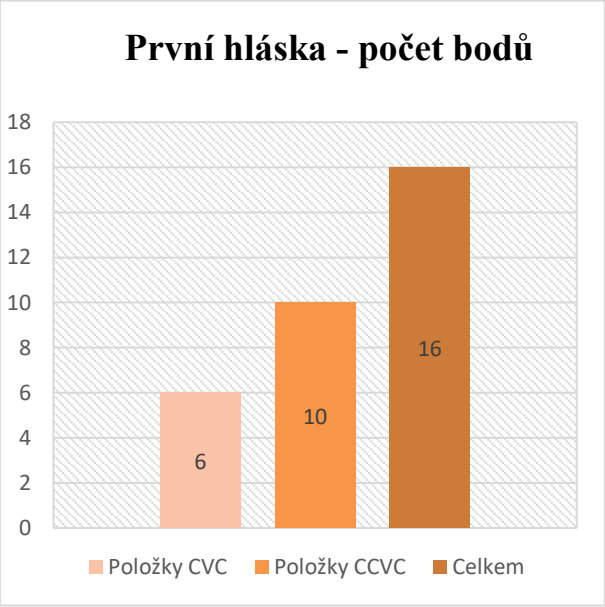

Graf 93: Chlapec č. 2 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získal 16 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval dvě testové položky (lus, duf). Zbylá slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (nym – n, ostatní slova vůbec neizoloval). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval šest pseudoslov (korš, rulp, hýsk, šolf, benc, perk). Slovo DAST zopakoval správně, ale vůbec neizoloval. Pseudoslovo VIŠŤ nesprávně zopakoval VŠŤ a nesprávně izoloval VŠ.

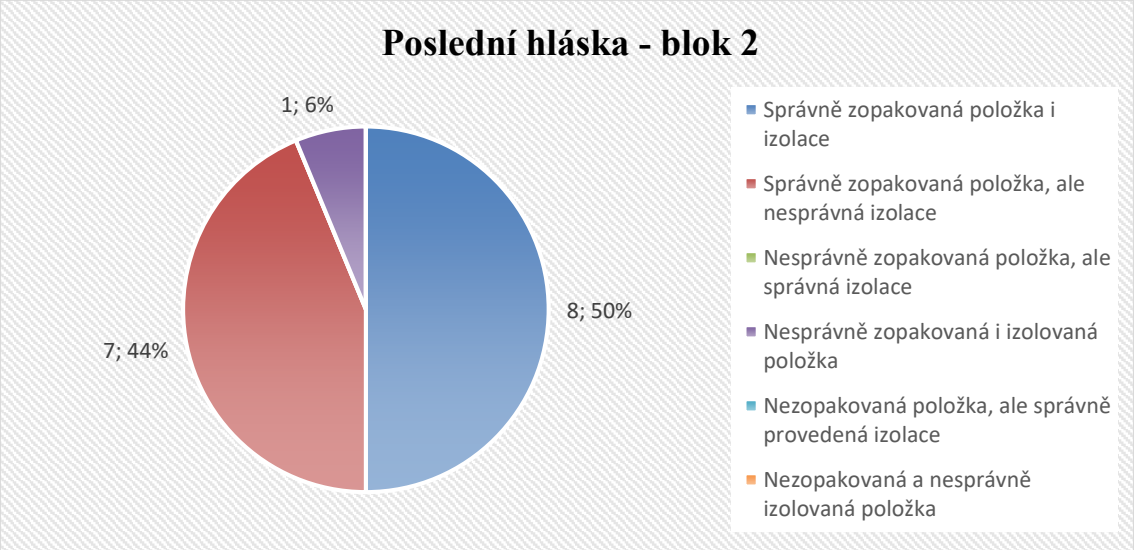

Graf 94: Chlapec č. 2 MŠ – blok 2

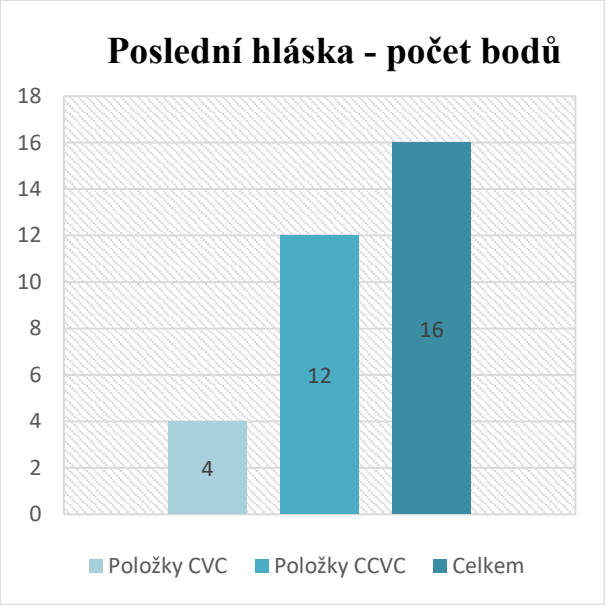

Graf 95: Chlapec č. 2 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 4 body, za druhou 12 bodů, celkem získal 16 bodů.

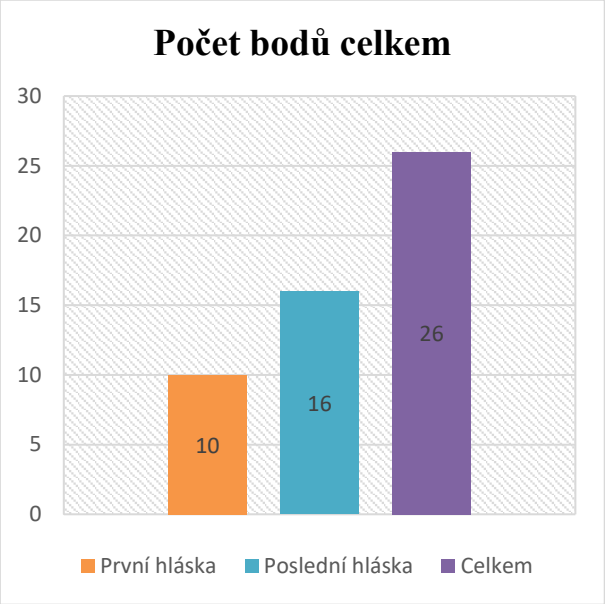

Graf 96: Chlapec č. 2 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 26 bodů, za první blok 10 bodů a za druhý blok 16 bodů.

Chlapec č. 3 byl předčasně ukončen, neboť nepochopil instrukce a zadání.

Chlapec č. 4 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval pouze jedno slovo (rat). Dvě pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (moch – n, vél – b). Slovo KEP nezopakoval ani neizoloval. Ostatní testové položky vůbec nezopakoval, ale správně je izoloval (zik, nur, bák, kep, luc). Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i správně izoloval tři pseudoslova (švit, prot, cvam). Čtyři položky (krač, flát, blouch, drůš) vůbec nezopakoval, ale všechny správně izoloval. Slovo KLEN zopakoval správně, ale vůbec neizoloval.

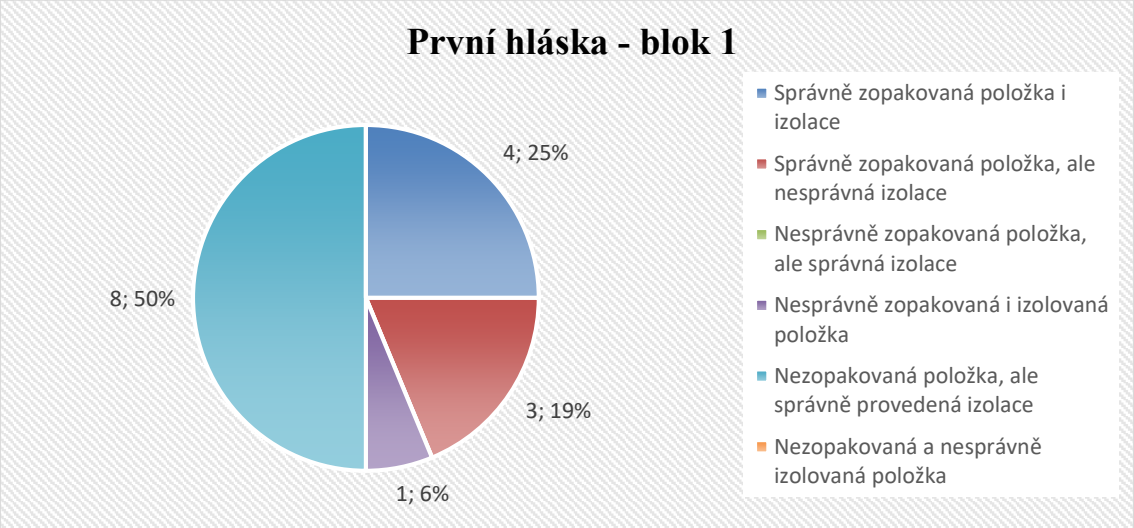

Graf 97: Chlapec č. 4 MŠ – blok 1

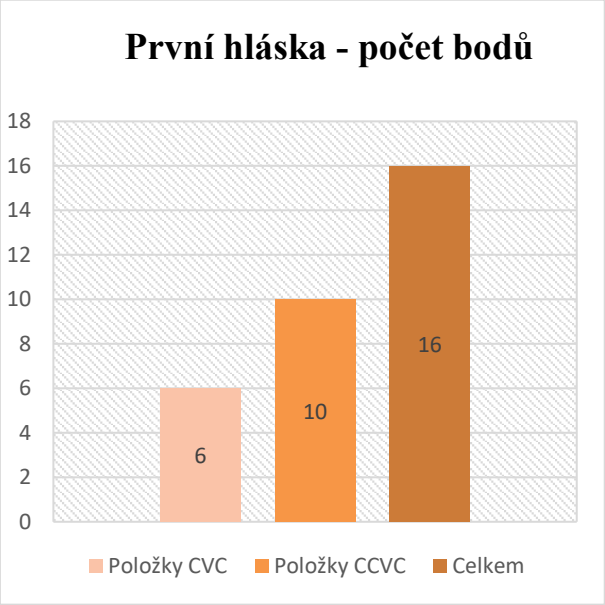

Graf 98: Chlapec č. 4 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získal 16 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval čtyři pseudoslova (mir, ter, lus, nym). Dvě slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (zal – al, duf – vůbec neizoloval). Dvě testové položky vůbec nezopakoval, ale správně je izoloval (kan, táp). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval sedm pseudoslov. Pouze slovo ŠOLF vůbec nezopakoval a nesprávně izoloval Š.

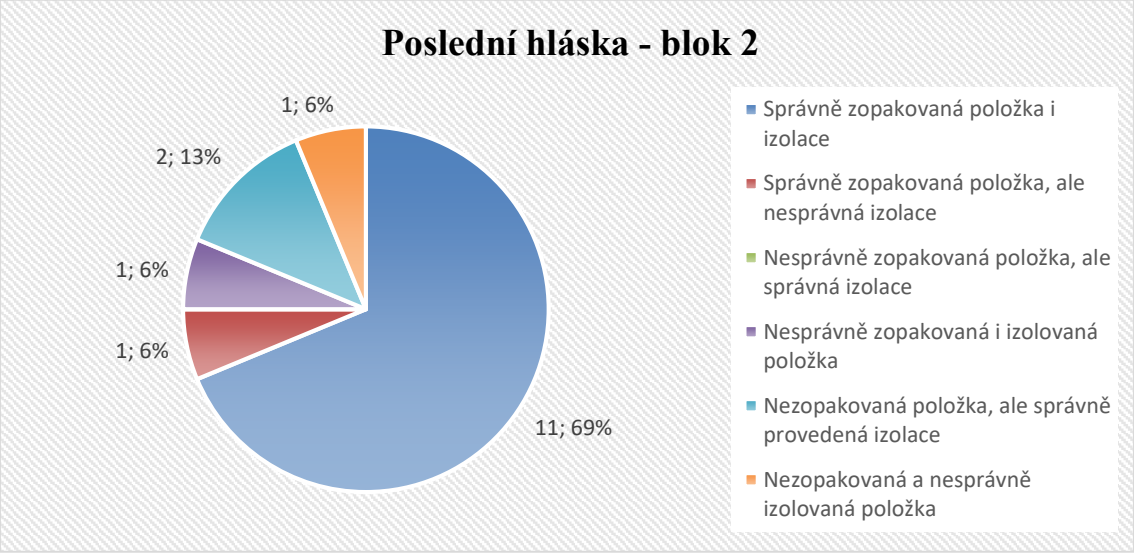

Graf 99: Chlapec č. 4 MŠ – blok 2

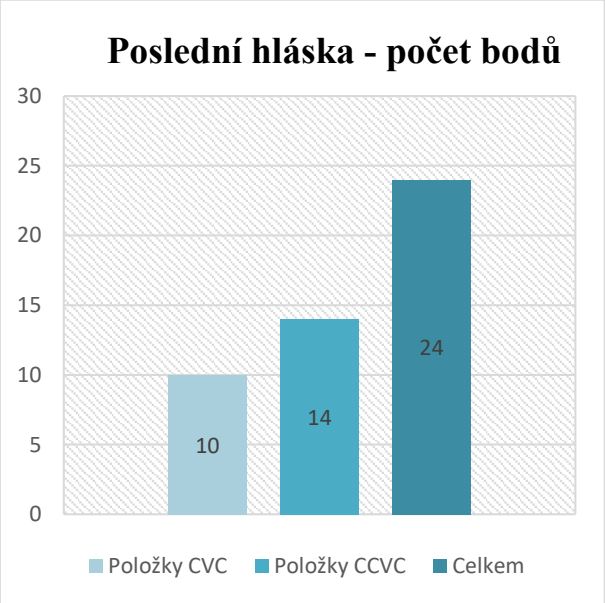

Graf 100: Chlapec č. 4 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 10 bodů, za druhou 14 bodů, celkem získal 24 bodů.

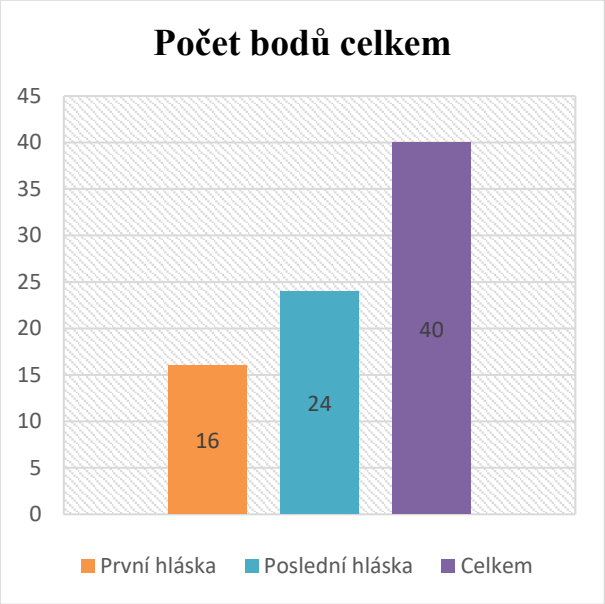

Graf 101: Chlapec č. 4 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 40 bodů, za první blok 16 bodů a za druhý blok 24 bodů.

Chlapec č. 5 byl předčasně ukončen. Slova pouze opakoval, neporozuměl instrukci.

Chlapec č. 6 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval pět pseudoslov (zik, nur, moch, vél, kep). Dvě slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (rat – vůbec neizoloval, luc – vůbec neizoloval). Slovo BÁK zopakoval nesprávně BÁM, avšak správně jej izoloval. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval čtyři testové položky (krač, švit, flát, blouch). Zbylá čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (prot – po, drůš – b, klen – kle, cvam – cva).

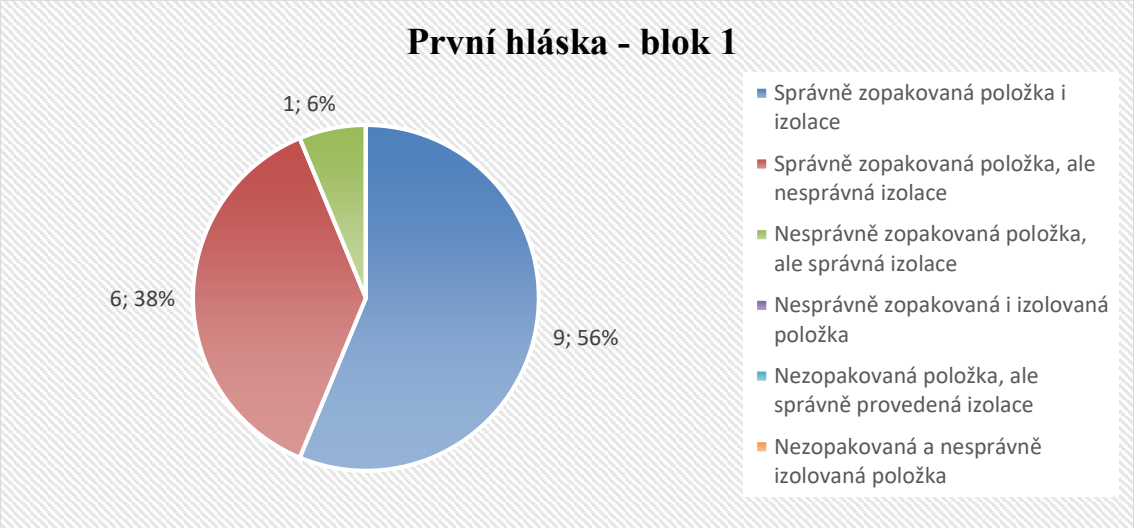

Graf 102: Chlapec č. 6 MŠ – blok 1

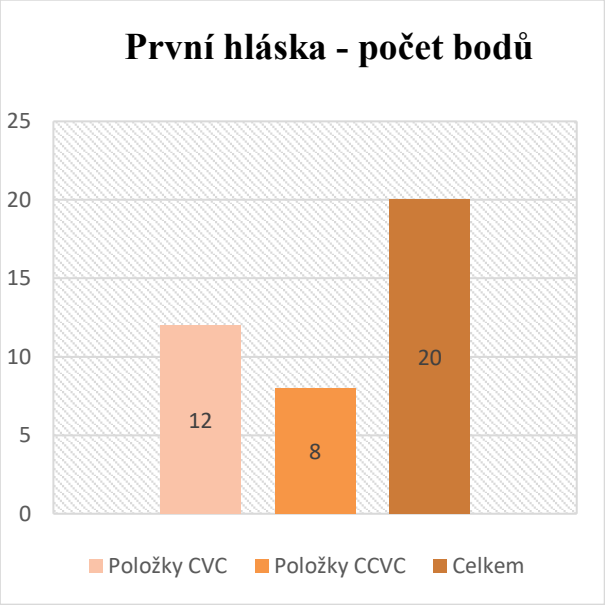

Graf 103: Chlapec č. 6 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 12 bodů, za druhou 8 bodů, celkem tedy získal 20 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval čtyři pseudoslova (ter, táp, lus, nym). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (kan – k, mir – vůbec neizoloval, zal - vůbec neizoloval, duf - vůbec neizoloval). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval pouze jedno slovo (korš). Ostatních sedm slov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (dast – l, rulp – l, hýsk - vůbec neizoloval, šolf – š, benc – š, perk – p, višť – š).

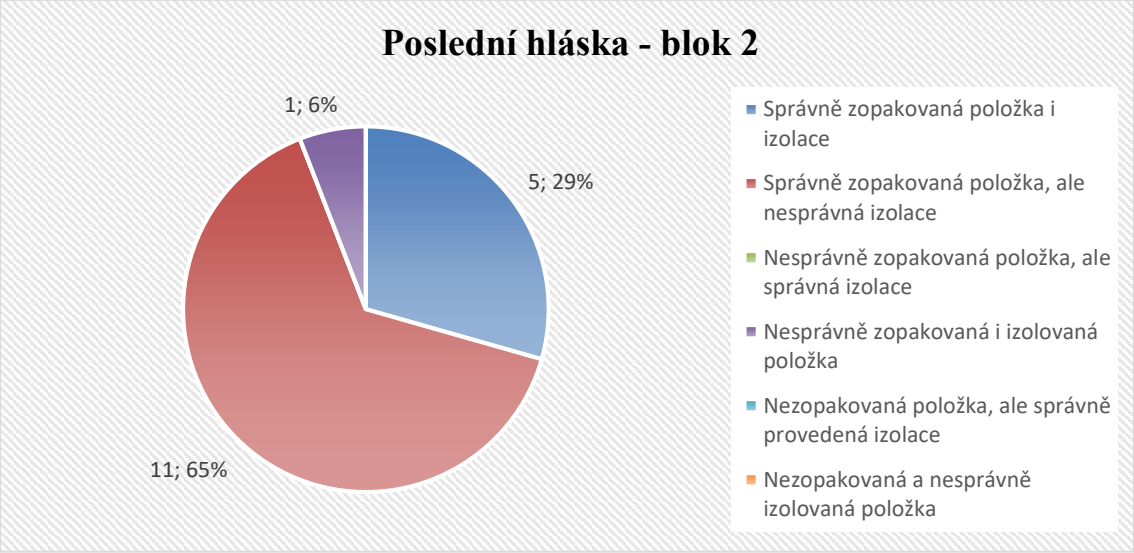

Graf 104: Chlapec č. 6 MŠ – blok 2

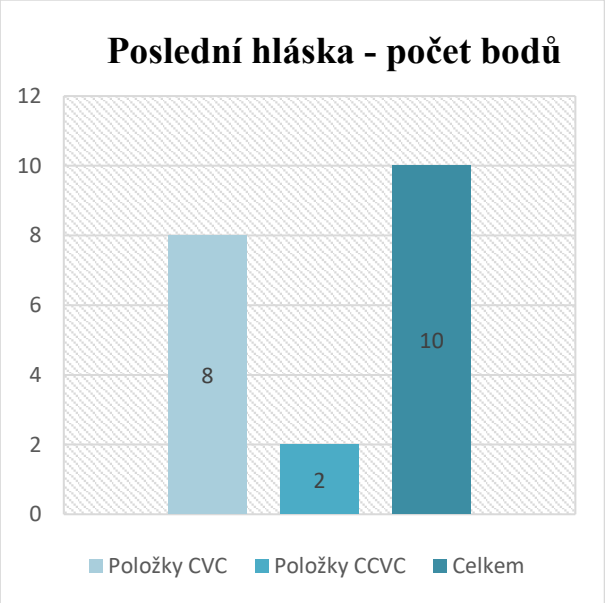

Graf 105: Chlapec č. 6 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 8 bodů, za druhou 2 body, celkem získal 10 bodů.

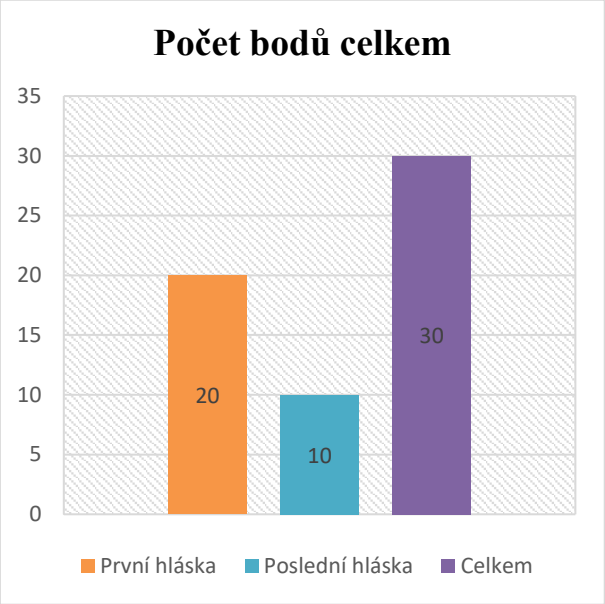

Graf 106: Chlapec č. 6 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 30 bodů, za první blok 20 bodů a za druhý blok 10 bodů.

Chlapec č. 7 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval jedno slovo (bák). Čtyři pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (rat – vůbec neizoloval, moch - vůbec neizoloval, kep – keba, luc - vůbec neizoloval). Dvě slova vůbec nezopakoval, ale správně izoloval (zik, vél). Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval jedno slovo (švit). Dvě pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (prot – pro, drůš – bro). Pět slov nesprávně zopakoval i nesprávně izoloval (krač – kreč – kre, flát – vlat - vůbec neizoloval, blouch – brouch - vůbec neizoloval, klen – kle - vůbec neizoloval, cvam – cva – cva).

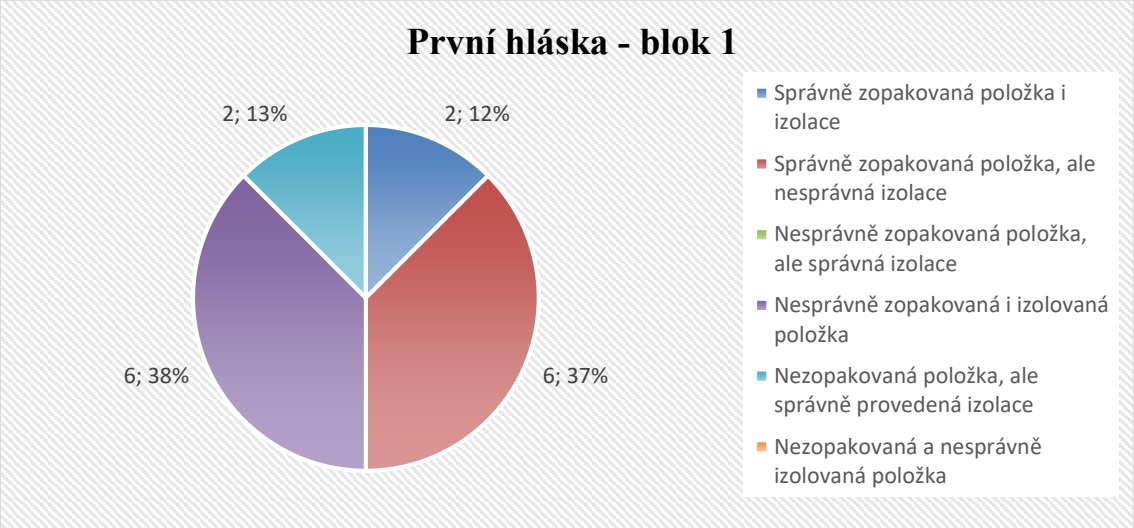

Graf 107: Chlapec č. 7 MŠ – blok 1

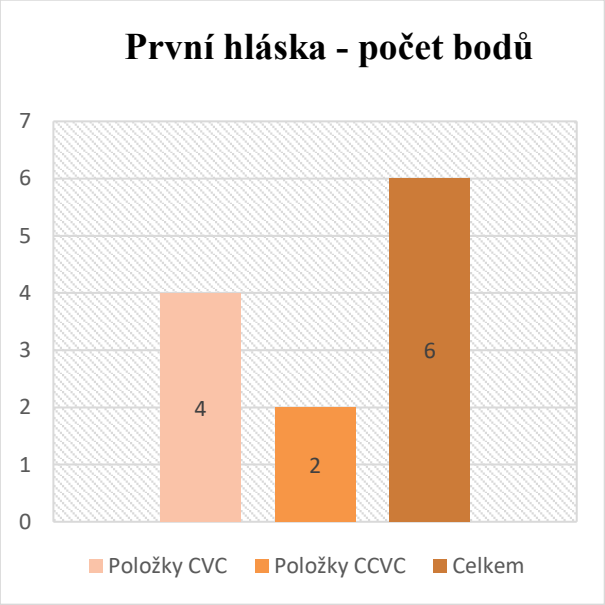

Graf 108: Chlapec č. 7 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 4 body, za druhou 2 body, celkem tedy získal 6 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval jedno slovo (duf). Tři pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (mir – vůbec neizoloval, táp - vůbec neizoloval, nym - vůbec neizoloval). Čtyři testové položky vůbec neizoloval, ale správně izoloval (kan, zal, ter, lus). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval tři slova (rulp, šolf, višť). Jedno slovo správně zopakovala, ale vůbec neizolovala (benc). Tři testové položky

vůbec nezopakoval, následně nesprávně izoloval (dast – s, korš – s, hýsk – s). Slovo PERK zopakoval TERK a izoloval nesprávně T.

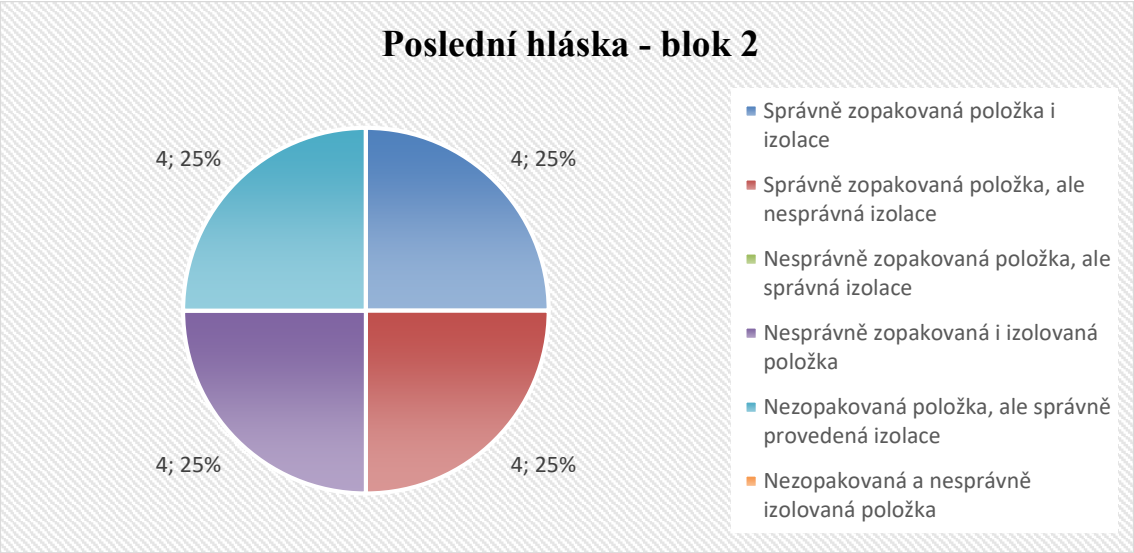

Graf 109: Chlapec č. 7 MŠ – blok 2

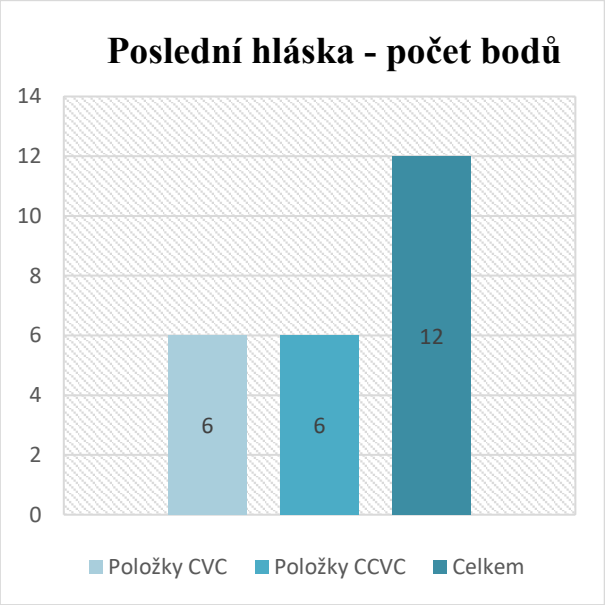

Graf 110: Chlapec č. 7 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 6 bodů, celkem získal 12 bodů.

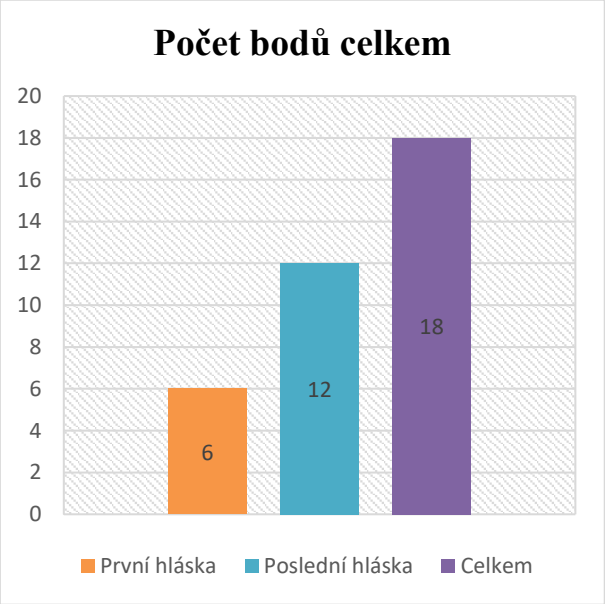

Graf 111: Chlapec č. 7 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 18 bodů, za první blok 6 bodů a za druhý blok 12 bodů.

Chlapec č. 8 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval čtyři pseudoslova (zik, nur, rat, luc). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (moch – vůbec neizoloval, vél – b, bák - vůbec neizoloval, kep - vůbec neizoloval). Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval tři slova (švit, blouch, drůš). Pět pseudoslov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (krač - vůbec neizoloval, flát - vůbec neizoloval, prot - vůbec neizoloval, klen – kle).

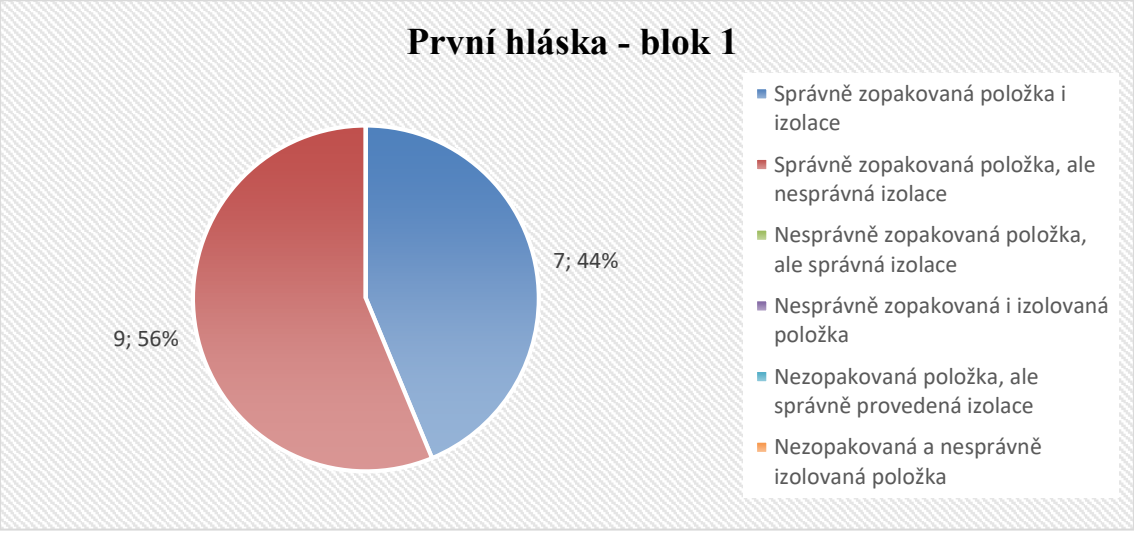

Graf 112: Chlapec č. 8 MŠ – blok 1

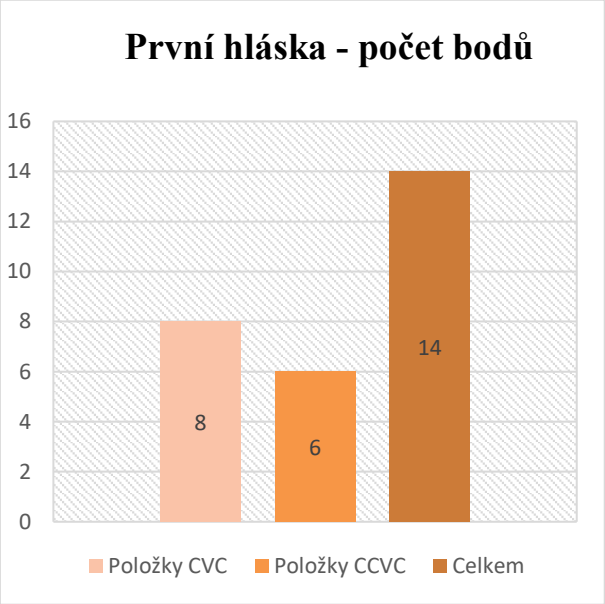

Graf 113: Chlapec č. 8 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 8 bodů, za druhou 6 bodů, celkem tedy získal 14 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval čtyři pseudoslova (zal, ter, táp, lus). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (kan – k, mir – m, nym – my, duf – vůbec neizoloval). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval pět testových položek (dast, rulp, hýsk, šolf, benc). Dvě slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (korš – vůbec neizoloval, višť – vůbec neizoloval). Slovo PERK nezopakoval a nesprávně izoloval P.

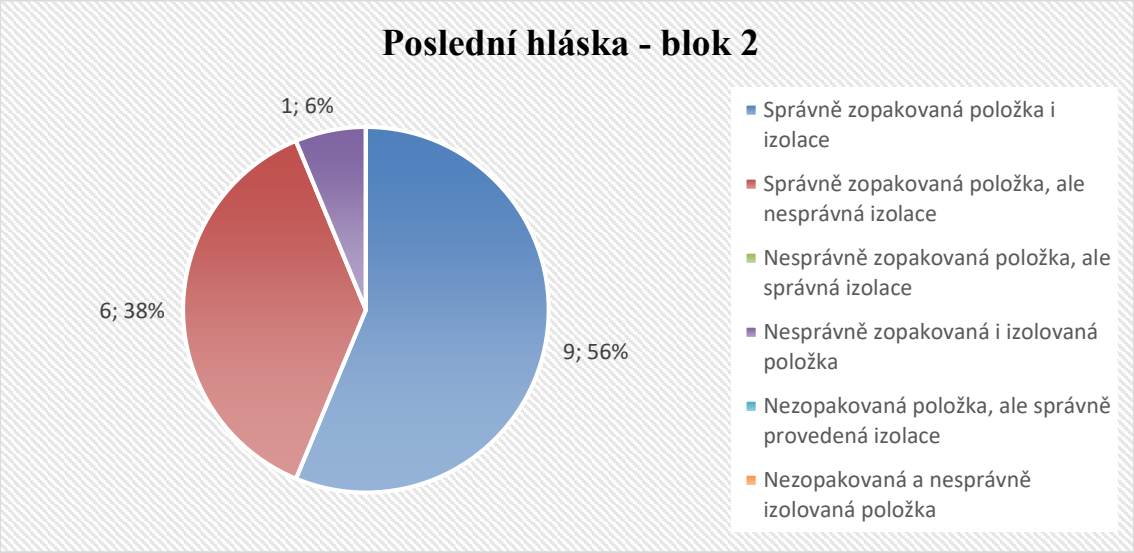

Graf 114: Chlapec č. 8 MŠ – blok 2

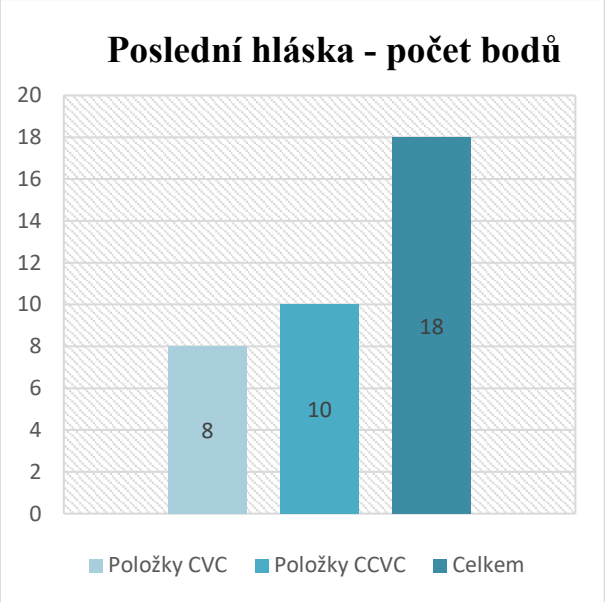

Graf 115: Chlapec č. 8 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 8 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získal 18 bodů.

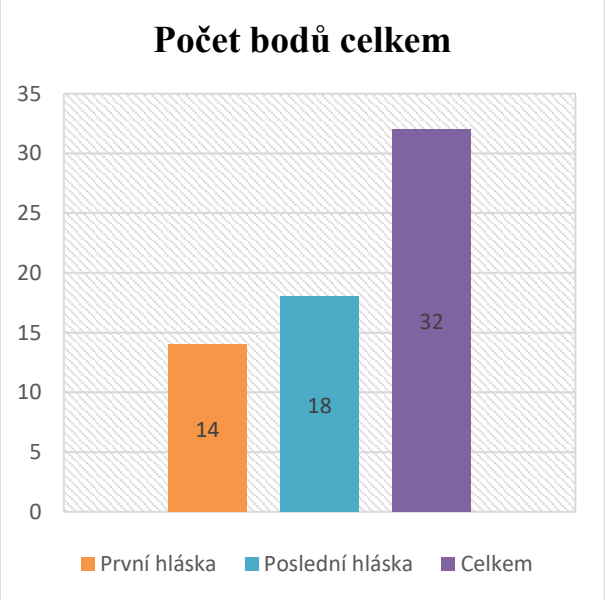

Graf 116: Chlapec č. 8 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 32 bodů, za první blok 14 bodů a za druhý blok 18 bodů.

Chlapec č. 9 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval jedno pseudoslovo (moch). Pět slov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (zik – šva, rat –

rata, bák – vůbec neizoloval, kep – ke, luc – vůbec neizoloval). Dvě testové položky vůbec nezopakoval a provedl i špatnou izolaci (nur – nu, vél – b). Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval dvě pseudoslova (prot, blouch). Pět slov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (krač – kra, švit – vůbec neizoloval, drůš – drů, klen – kle, cvam – kve). Slovo FLÁT zopakoval PLÁT a izoloval nesprávně PL.

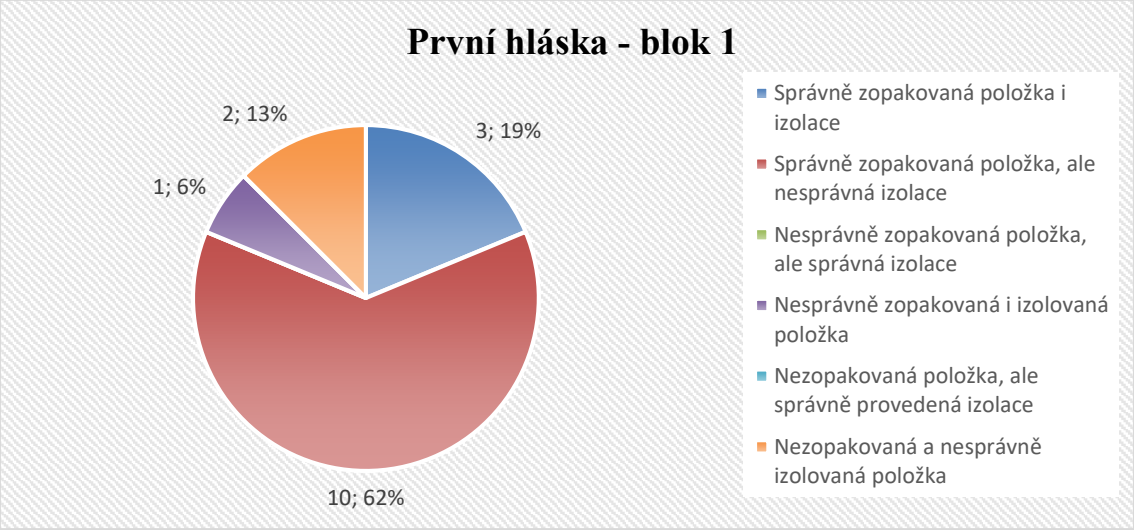

Graf 117: Chlapec č. 9 MŠ – blok 1

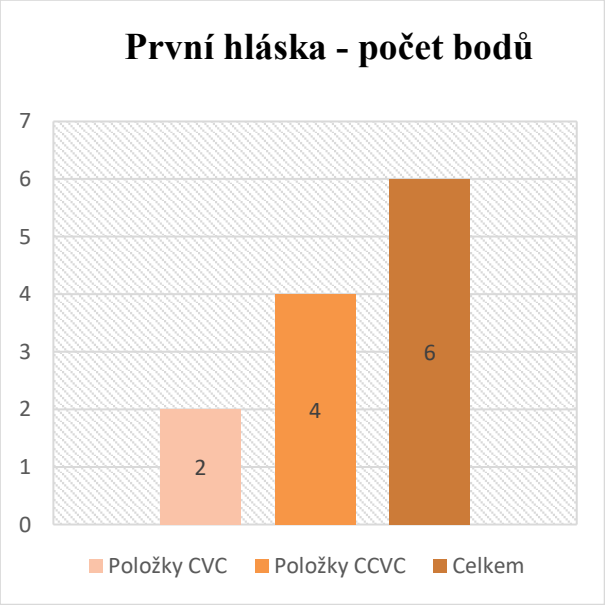

Graf 118: Chlapec č. 9 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 2 body, za druhou 4 body, celkem získal 6 bodů.

Druhá část byla předčasně ukončena. Chlapec odpověděl chybně ve čtyřech za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu.

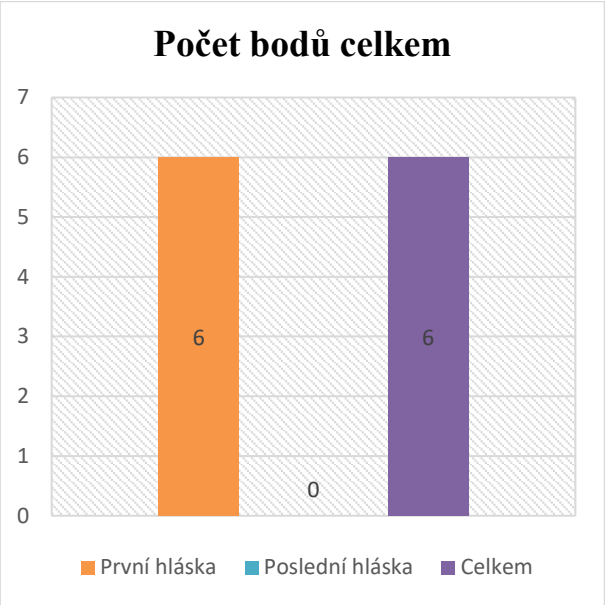

Graf 119: Chlapec č. 9 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 6 bodů, za první blok 6 bodů a za druhý blok 0 bodů.

Chlapec č. 10 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval dvě pseudoslova (vél, kep). Tři testové položky správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (zik – vůbec neizoloval, nur – nu, bák – bá. Tři slova nesprávně zopakoval (rat – vůbec nezopakoval, moch – vůbec nezopakoval, luc – lu), ale správně izoloval. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval pět slov (švit, prot, blouch, drůš, cvam). Dvě pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (krač – kra, flát – p). Slovo KLEN nesprávně zopakoval KREN, ale správně jej izoloval.

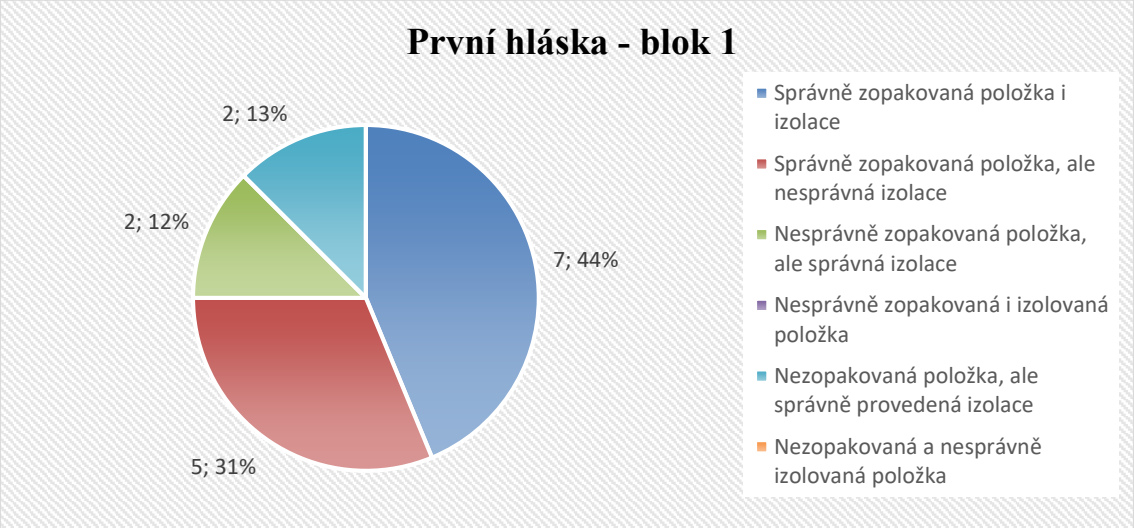

Graf 120: Chlapec č. 10 MŠ – blok 1

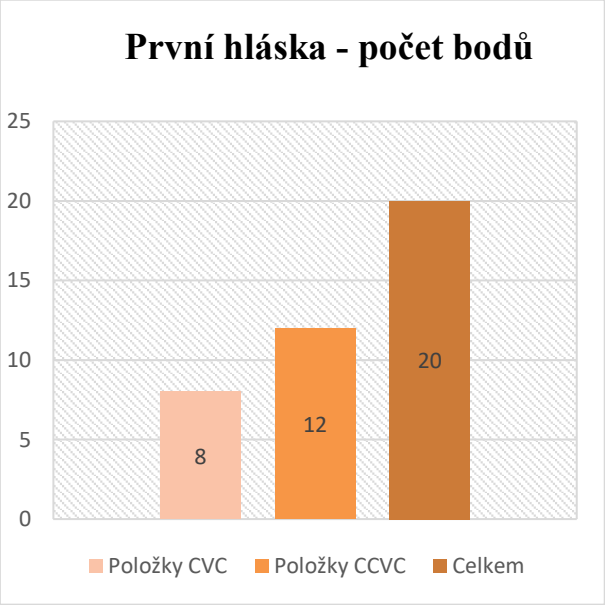

Graf 121: Chlapec č. 10 MŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 8 bodů, za druhou 12 bodů, celkem získal 20 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval tři pseudoslova (zal, ter, lus). Čtyři slova zopakoval správně, ale nesprávně izoloval (kan – ka, mir – mi, nym – my, duf – du). Slovo TÁP nesprávně zopakoval TÁPR a nesprávně izoloval PR. Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval pět pseudoslov (rulp, korš, šolf, perk, višť). Tři slova zopakoval správně, ale nesprávně izoloval (dast – d, hýsk – hý, benc – b).

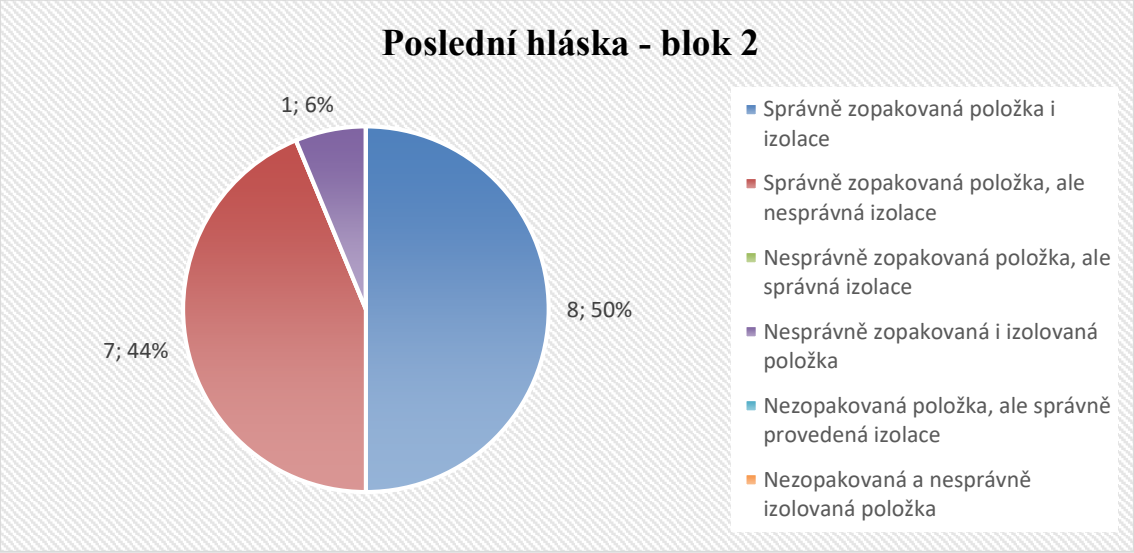

Graf 122: Chlapec č. 10 MŠ – blok 2

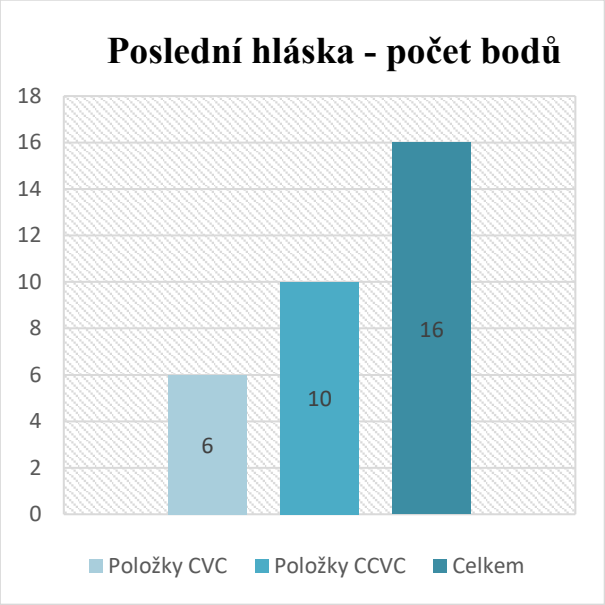

Graf 123: Chlapec č. 10 MŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 10 bodů, celkem získal 16 bodů.

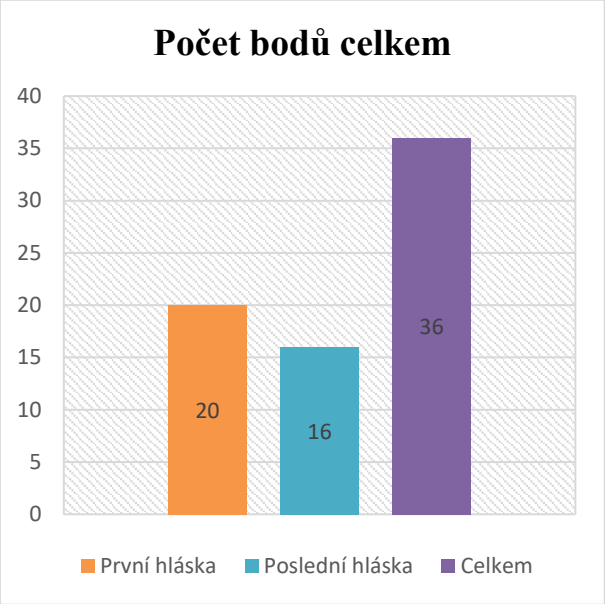

Graf 124: Chlapec č. 10 MŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 36 bodů, za první blok 20 bodů a za druhý blok 16 bodů.

Shrnutí dětí v MŠ

Pokud se shrnou výsledky dětí v MŠ, lze zjistit, že dívky dopadly o něco lépe. Většina dívek skončila průměrně, případně nadprůměrně, kdežto chlapci skončili zejména podprůměrně. Čtyři dívky skončily dokonce vysoce nadprůměrně, u chlapců nikdo vysoce nadprůměrně nedopadl. Co se týče předběžně ukončených testů, chlapci a dívky dopadli v poměru skoro stejně (u chlapců byly úplně ukončeny dva testy = 1/5, u dívek šlo o 4 plně ukončené testy = 1/5). U chlapců byl následně ukončen akorát ještě jeden test v rámci druhého bloku. Děti (chlapci i dívky) zpravidla lépe izolovaly poslední hlásku (9 dívek, 5 chlapců). Přičemž pět dívek a tři chlapci dopadli lépe v izolaci první hlásky (2 dívky získaly stejně bodů za izolaci první i poslední hlásky).

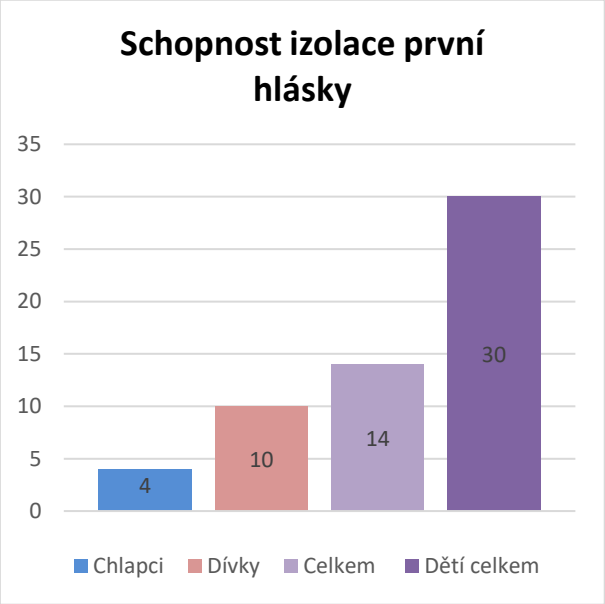

Graf 125: Schopnost izolace první hlásky MŠ

Při úspěšnosti 50% a více (16 bodů a více) jsou z celkového počtu 30 dětí schopné izolovat první hlásku 14 dětí (10 dívek, 4 chlapci).

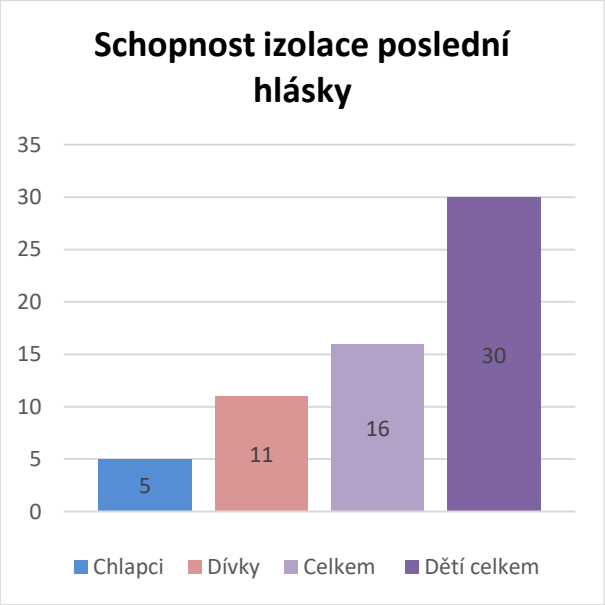

Graf 126: Schopnost izolace poslední hlásky MŠ

Při úspěšnosti 50% a více (16 bodů a více) jsou z celkového počtu 30 dětí schopné izolovat poslední hlásku 16 dětí (11 dívek, 5 chlapců).

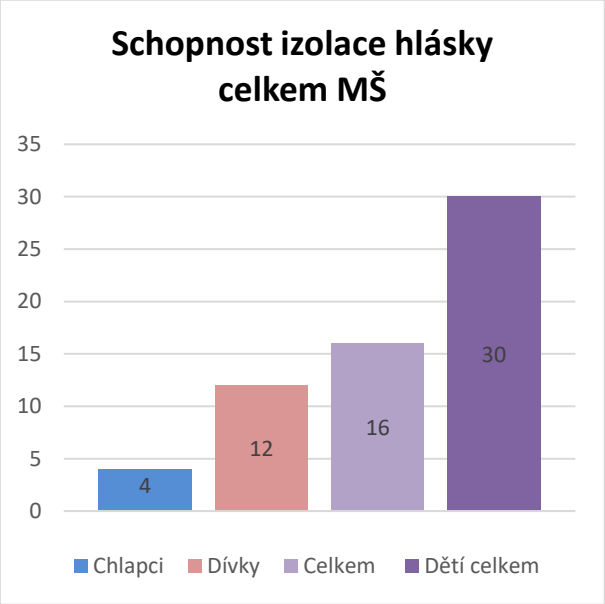

Graf 127: Schopnost izolace hlásky celkem MŠ

Pokud vezmeme v úvahu, že jsou děti schopné izolovat hlásky při úspěšnosti 50% a více, zvládá celkovou izolaci hlásek 16 dětí (12 dívek, 4 chlapci).

a) <u>Běžná základní škola:</u>

Ve třech přípravných třídách ve dvou základních školách jsem sledovala celkem 30 dětí – 15 dívek a 15 chlapců.

- ***Dívky ZŠ***

Dívky skóre	První hláska celkem	Poslední hláska celkem	Celkový výsledek	%
1	ukončeno			0%
2	ukončeno			0%
3	ukončeno			0%
4	6	0	6	9%
5	20	18	38	59%
6	ukončeno			0%
7	ukončeno			0%
8	ukončeno			0%
9	ukončeno			0%
10	15	19	34	53%
11	21	16	37	58%
12	24	22	46	72%
13	12	12	24	38%
14	18	16	34	53%
15	10	10	20	31%

Tabulka 3: Dívky skóre celkem ZŠ

Tabulka č. 3 znázorňuje celkový počet bodů u jednotlivých dívek v základní škole a zároveň nám ukazuje procentuální úspěšnost všech dívek. Test byl předem ukončen u sedmi z nich. Úspěšnost dívek ZŠ: 8 dívek vysoce podprůměrná, 2 dívky podprůměrná, 4 dívky průměrná, 1 dívka nadprůměrná, 0 dívek vysoce nadprůměrná.

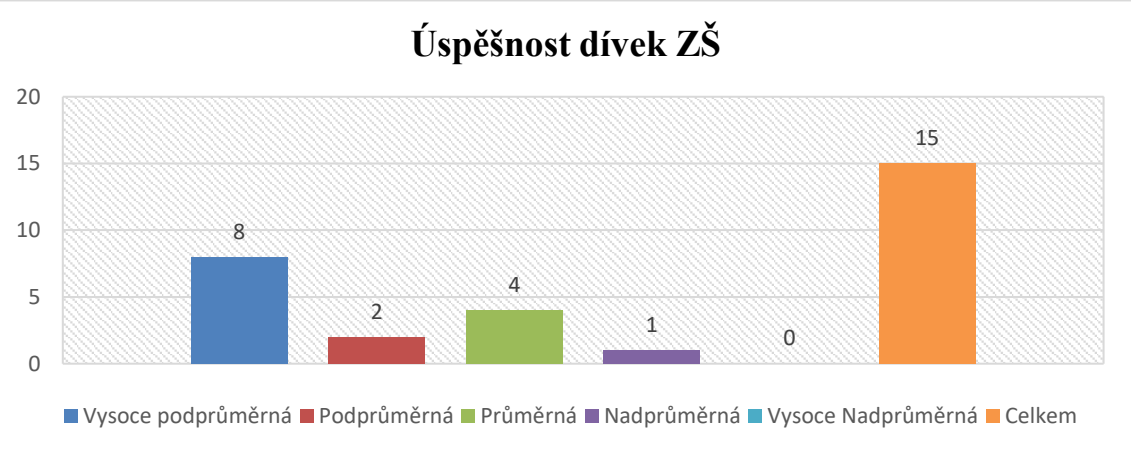

Graf 128: Úspěšnost dívek ZŠ

Dívka č. 1 byla předčasně ukončena, dívka neizolovala, pouze slova opakovala.

Dívka č. 2 byla předčasně ukončena, dívka pouze opakovala, nerozuměla instrukci, že má slova izolovat.

Dívka č. 3 byla také předčasně ukončena. Dívka neporozuměla již zácvičnému zadání, že má hlásky izolovat. Pouze slova opakovala.

Dívka č. 4 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala jedno slovo (zik). Pět pseudoslov správně zopakovala, ale vůbec neizolovala (rat, vél, bák, kep, luc). Slovo MOCH nesprávně zopakovala MUCH, ale správně izolovala. Pseudoslovo NUR nesprávně zopakovala NURA a nesprávně izolovala NUR. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala jedno slovo (krač). Čtyři pseudoslova správně zopakovala, ale vůbec neizolovala. Tři slova nesprávně zopakovala a vůbec neizolovala (švit – švih, flát – frát, cvam – svam).

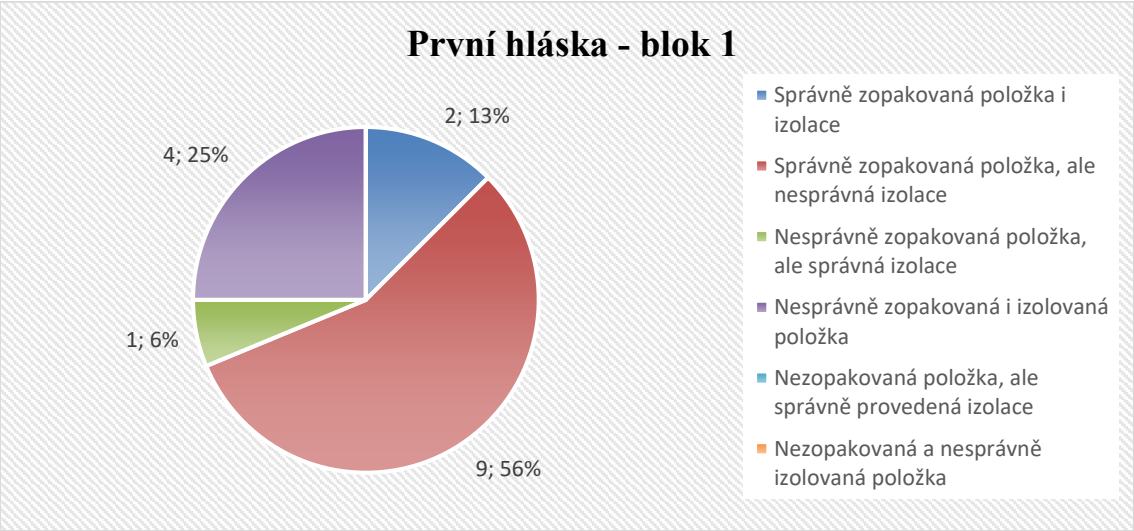

Graf 129: Dívka č. 4 ZŠ – blok 1

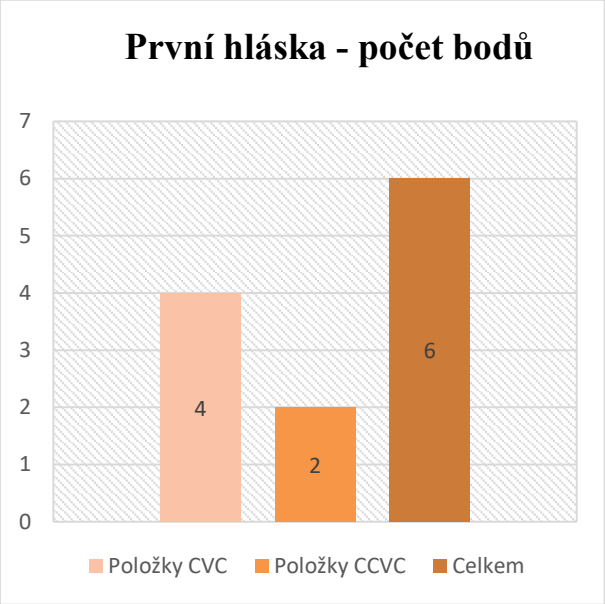

Graf 130: Dívka č. 4 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 2 body, celkem získala 6 bodů.

Druhá část byla předčasně ukončena. Dívka nepochopila zadání, slova opakovala, ale neizolovala poslední hlásku.

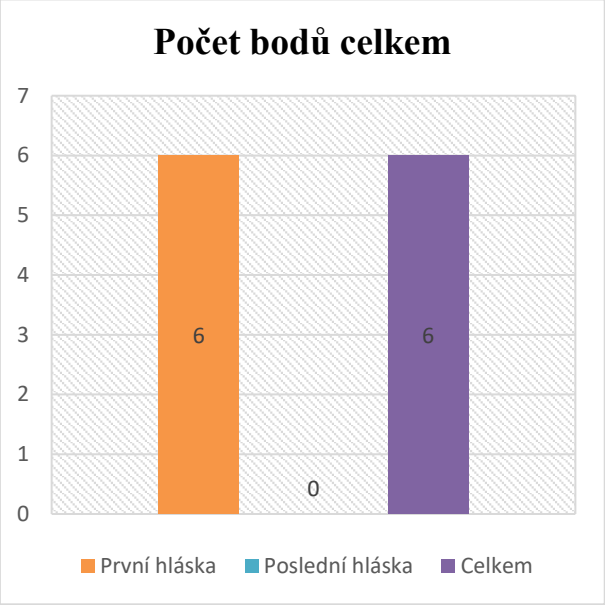

Graf 131: Dívka č. 4 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 6 bodů, za první blok 6 bodů a za druhý blok 0 bodů.

Dívka č. 5 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět pseudoslov (zik, rat, moch, bák, kep). Tři testové otázky správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (nur – vůbec neizolovala, vél – b, luc – c). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět slov (krač, flát, blouch, drůš, cvam). Tři pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (švit – s, prot – d, klen – vůbec neizolovala).

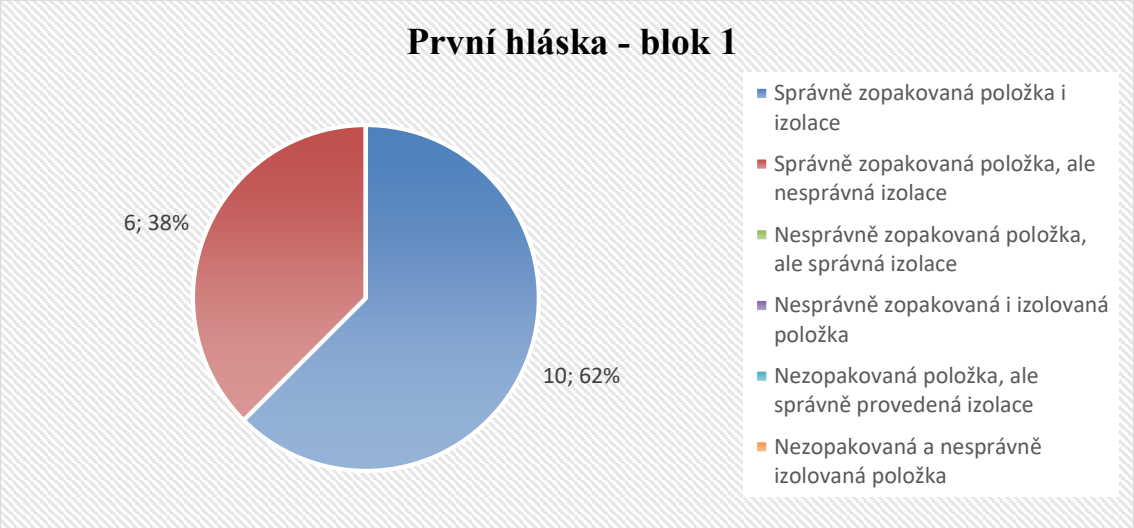

Graf 132: Dívka č. 5 ZŠ – blok 1

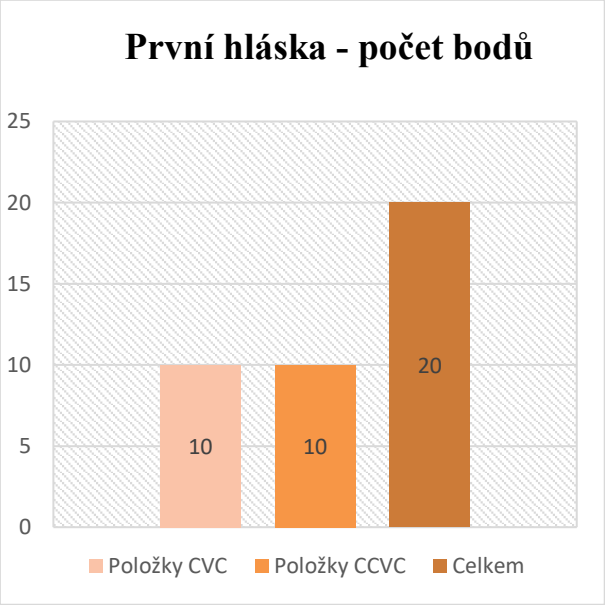

Graf 133: Dívka č. 5 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 10 bodů, celkem získala 20 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala čtyři pseudoslova (kan, zal, ter, nym). Čtyři slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (mir – m, táp – t, lus – z, duf – vůbec neizolovala). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět slov (dast, hýsk, šolf, benc, perk). Tři testové položky správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (korš – ž, rulp – d, višť – t).

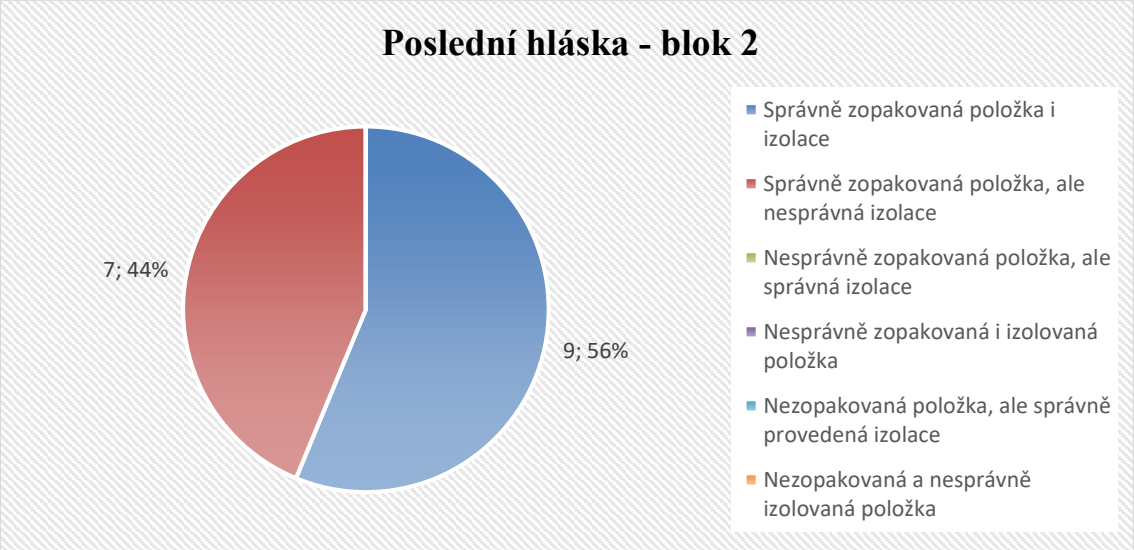

Graf 134: Dívka č. 5 ZŠ – blok 2

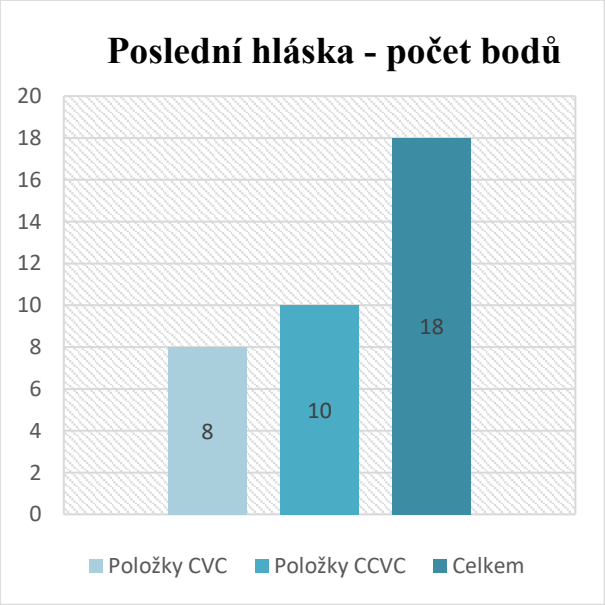

Graf 135: Dívka č. 5 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 10 bodů, celkem získala 18 bodů.

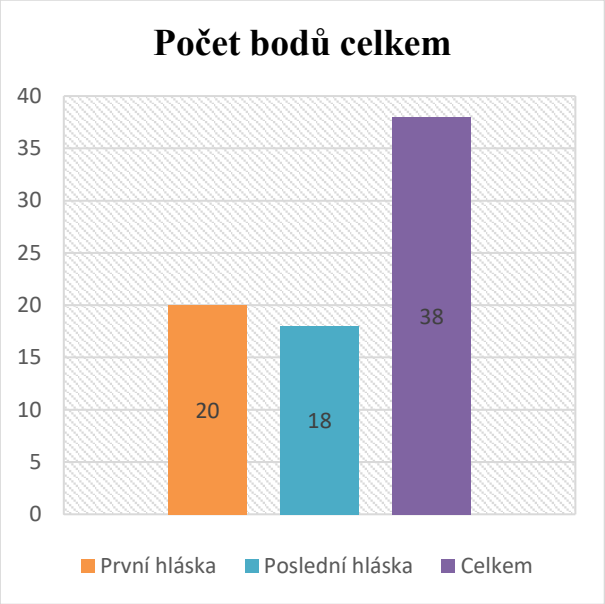

Graf 136: Dívka č. 5 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 38 bodů, za první blok 20 bodů a za druhý blok 18 bodů.

Dívka č. 6 byla předčasně ukončena. Slova opakovala správně, ale na všechny izolace říkala I.

Dívka č. 7 byla ukončena, nerozuměla instrukcím, slova ani moc neopakovala, většinou mlčela.

Dívka č. 8 byla předčasně ukončena, neporozuměla zadaným instrukcím.

Dívka č. 9 předčasně ukončena, slova pouze opakovala, neporozuměla izolaci.

Dívka č. 10 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala tři pseudoslova (zik, moch, bák). Dvě slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (kep – ke, luc – lu). Dvě slova nesprávně zopakovala i izolovala (nur – nu – vůbec neizolovala, vél – bél – vůbec neizolovala). Slovo RAT nesprávně zopakovala LAT, ale izolovala jej správně. Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (prot, cvam). Dvě slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (blouch – bo, klen – l). Slovo KRAČ nesprávně zopakovala KLAČ, ale správně jej izolovala. Dvě testové položky nesprávně zopakovala i izolovala (flát – slát – vůbec neizolovala, drůš – důš – duš). Slovo ŠVIT nesprávně zopakovala SVIT, ale správně izolovala S.

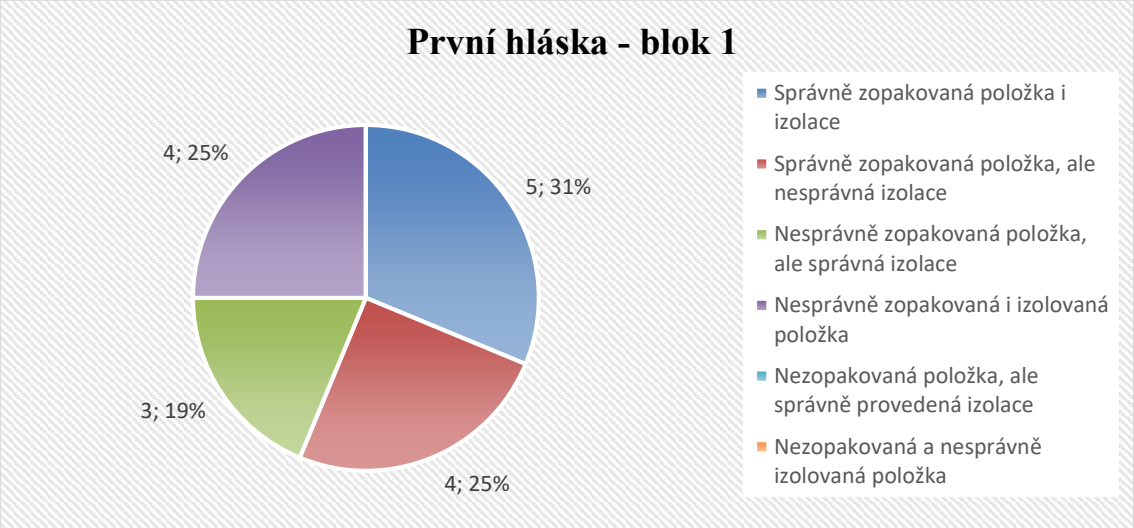

Graf 137: Dívka č. 10 ZŠ – blok 1

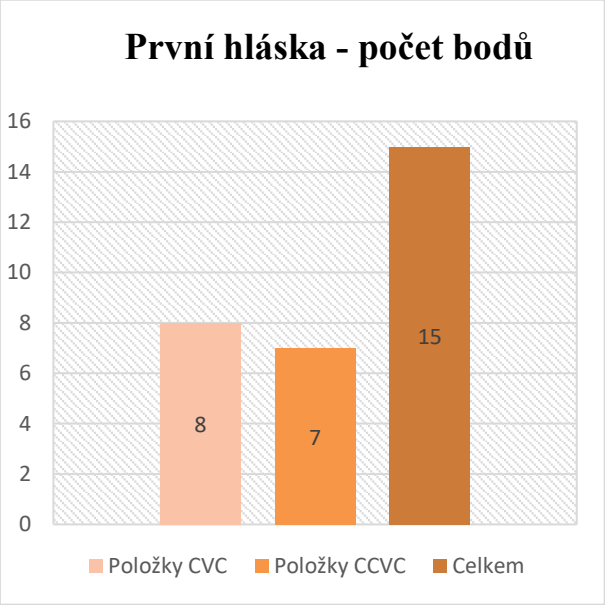

Graf 138: Dívka č. 10 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 7 bodů, celkem získala 15 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět slov (kan, zal, táp, lus, duf). Tři pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (mir – vůbec neizolovala, ter - vůbec neizolovala, nym – nymo). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět slov (rulp, hýsk, šolf, perk, višť). Dvě pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (dast – d, benc – ben). Slovo KORŠ nesprávně zopakovala KORS, ale následně správně izolovala S.

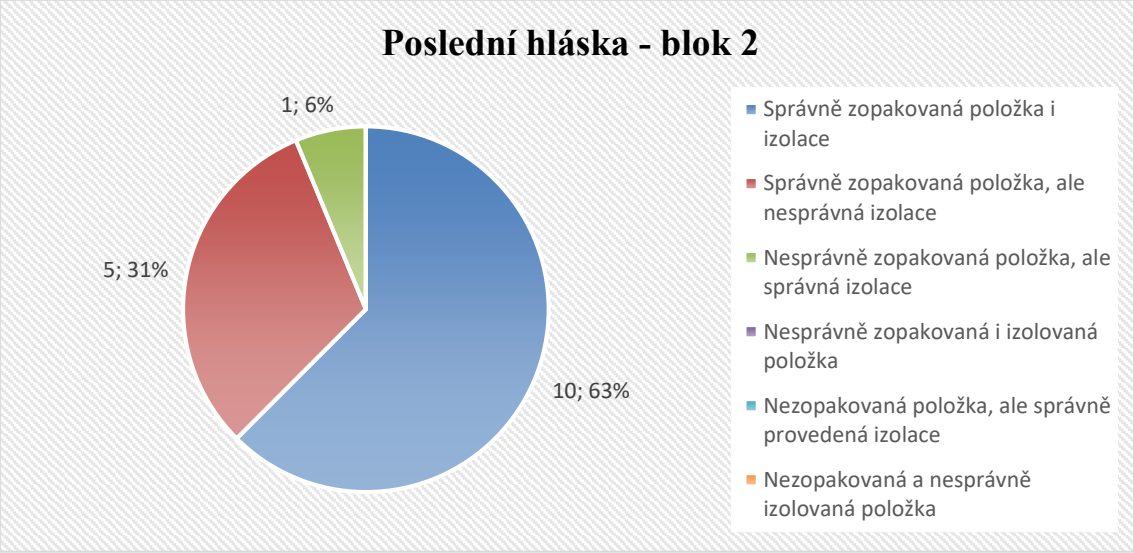

Graf 139: Dívka č. 10 ZŠ – blok 2

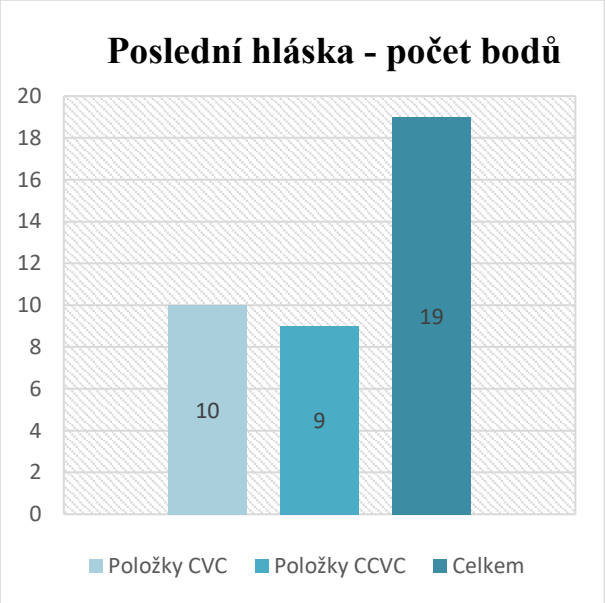

Graf 140: Dívka č. 10 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 9 bodů, celkem získala 19 bodů.

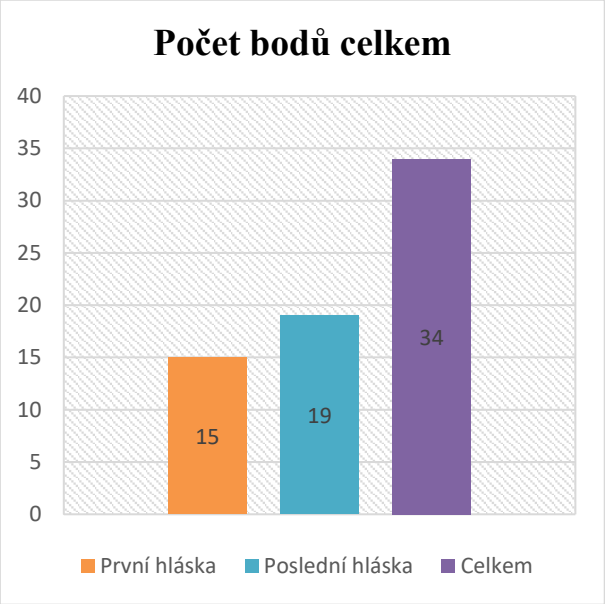

Graf 141: Dívka č. 10 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 34 bodů, za první blok 15 bodů a za druhý blok 19 bodů.

Dívka č. 11 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala čtyři slova (rat, moch, bák, luc). Tři pseudoslova zopakovala správně, ale nesprávně izolovala (zik – vůbec neizolovala, nur – vůbec neizolovala, kep – p). Slovo BÉK nesprávně zopakovala BÉL a následně správně izolovala B. Ve druhé části prvního bloku šest testových položek (krač, flát, prot, drůš, klen, cvam). Dvě slova zopakovala správně, ale nesprávně zopakovala (švit – č, blouch – t).

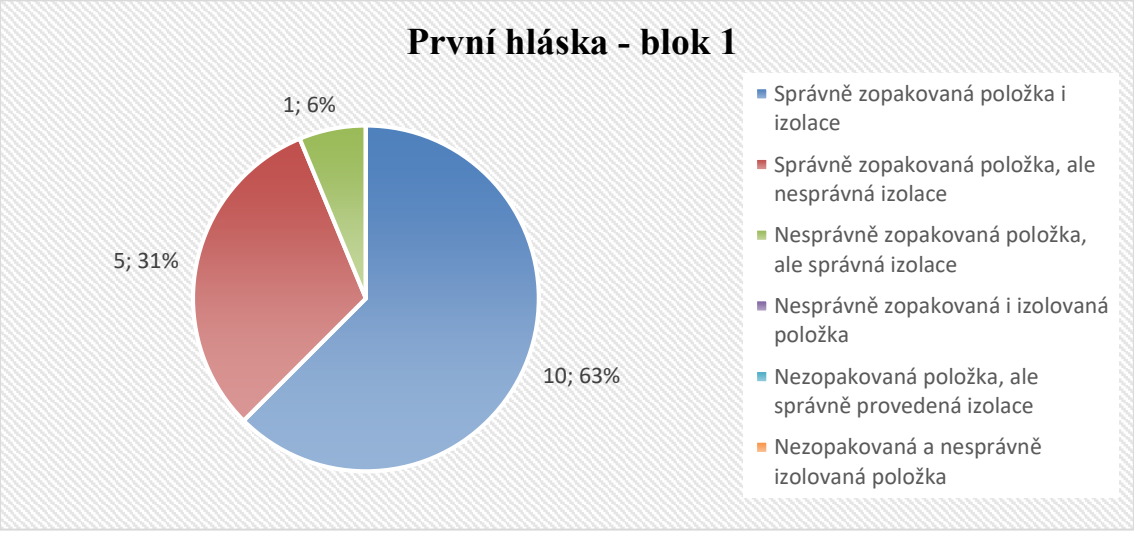

Graf 142: Dívka č. 11 ZŠ – blok 1

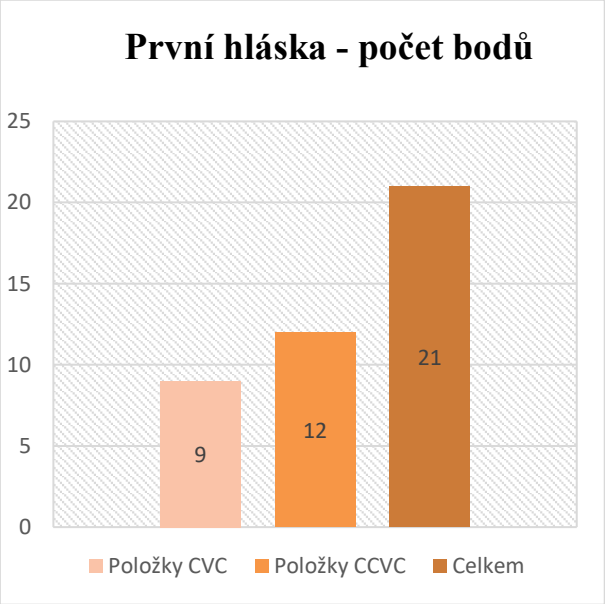

Graf 143: Dívka č. 11 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 9 bodů, za druhou 12 bodů, celkem tedy získala 21 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři slova (kan, táp, lus). Pět pseudoslov zopakovala správně, ale nesprávně je izolovala (mir – d, zal – d, ter – e, nym – n, duf – vůbec neizoloval). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět slov (dast, hýsk, šolf, benc, perk). Tři pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (korš – s, rulp – d, višť – t).

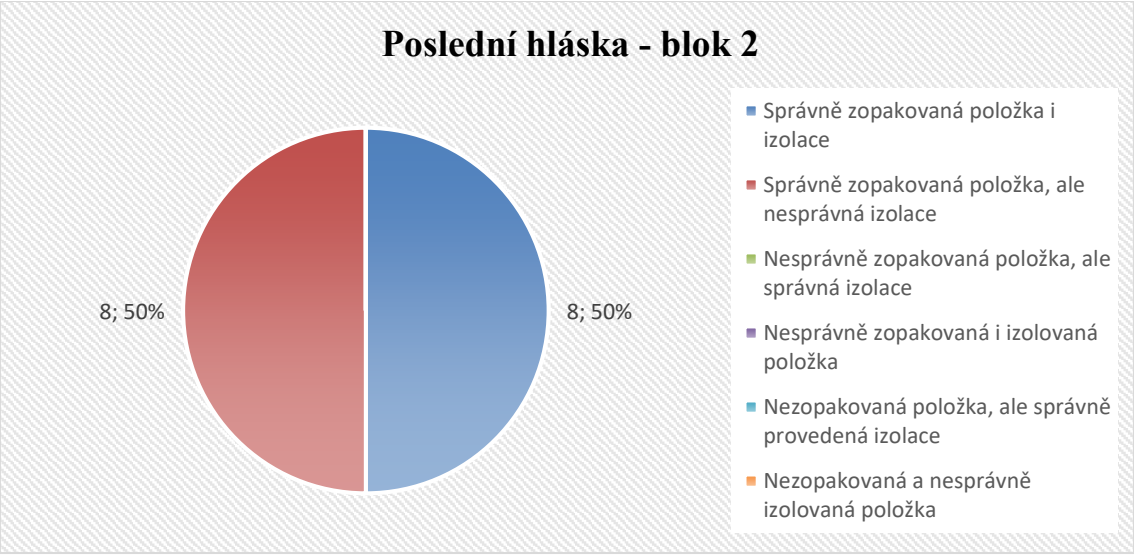

Graf 144: Dívka č. 11 ZŠ – blok 2

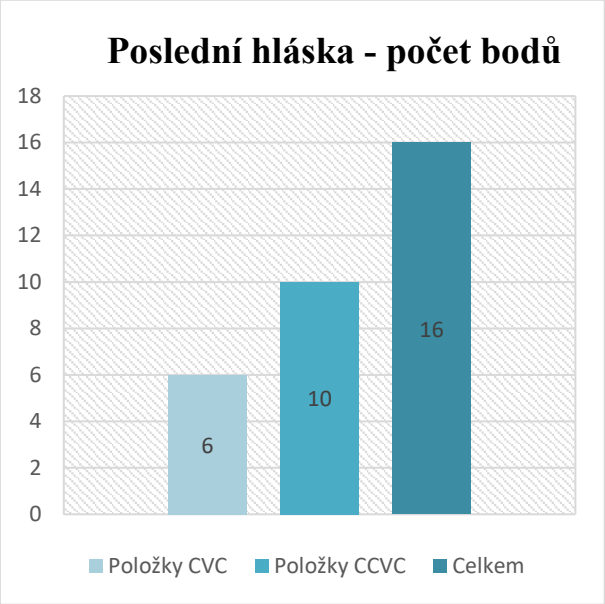

Graf 145: Dívka č. 11 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získala 16 bodů.

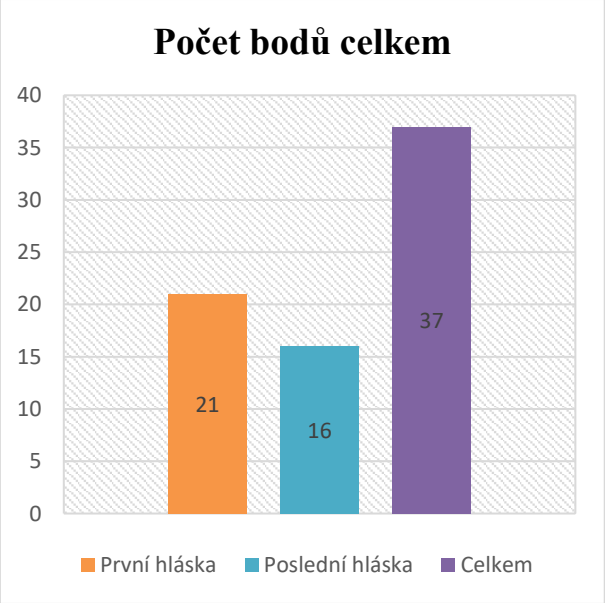

Graf 146: Dívka č. 11 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 37 bodů, za první blok 21 bodů a za druhý blok 16 bodů.

Dívka č. 12 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala šest slov (zik, nur, moch, vél, kep, luc). Dvě pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (rat – vůbec neizoloval, bák – d). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala

šest testových položek (krač, švit, prot, blouch, klen, cvam). Dvě slova správně zopakovala, ale vůbec neizolovala (flát, drůš).

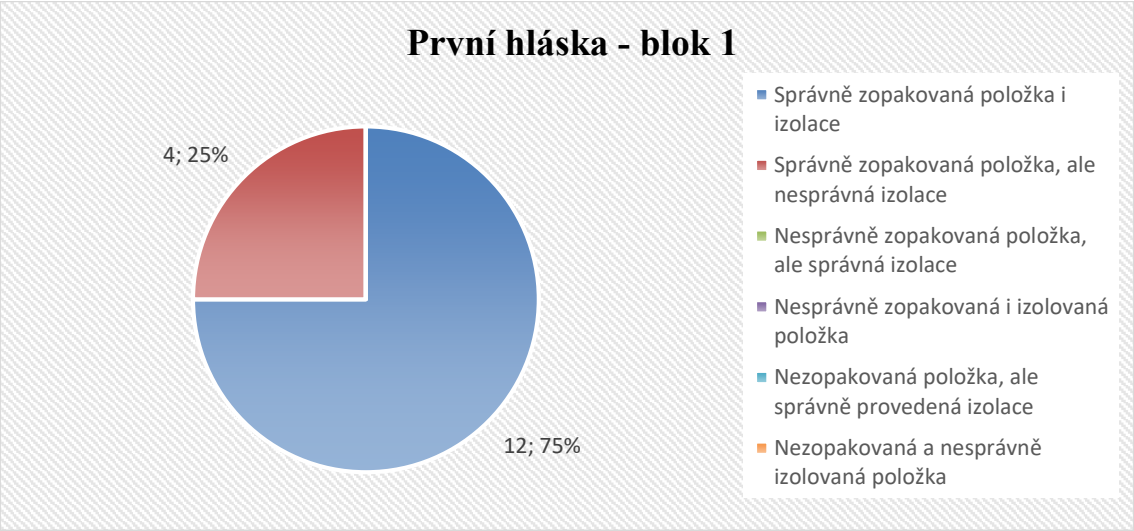

Graf 147: Dívka č. 12 ZŠ – blok 1

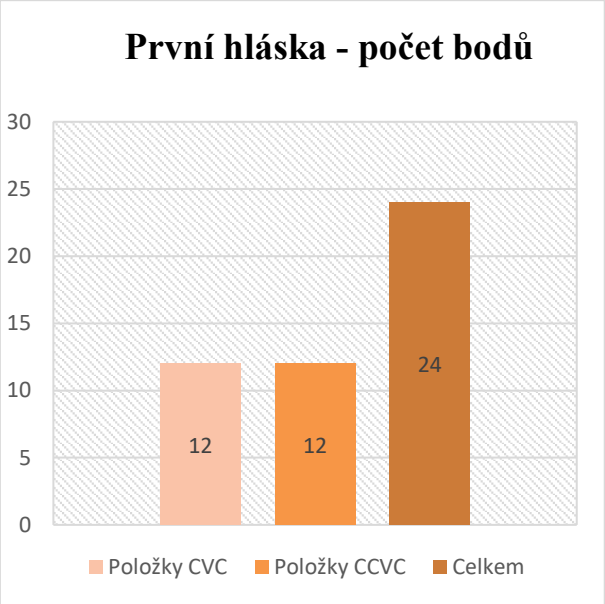

Graf 148: Dívka č. 12 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 12 bodů, za druhou 12 bodů, celkem získala 24 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět pseudoslov (kan, zal, lus, nym, duf). Tři slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (mir – vůbec neizolovala, ter – l, táp – t). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala šest slov (korš,

hýsk, šolf, benc, perk, višť). Dvě pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (dast – d, rulp – vůbec neizolovala).

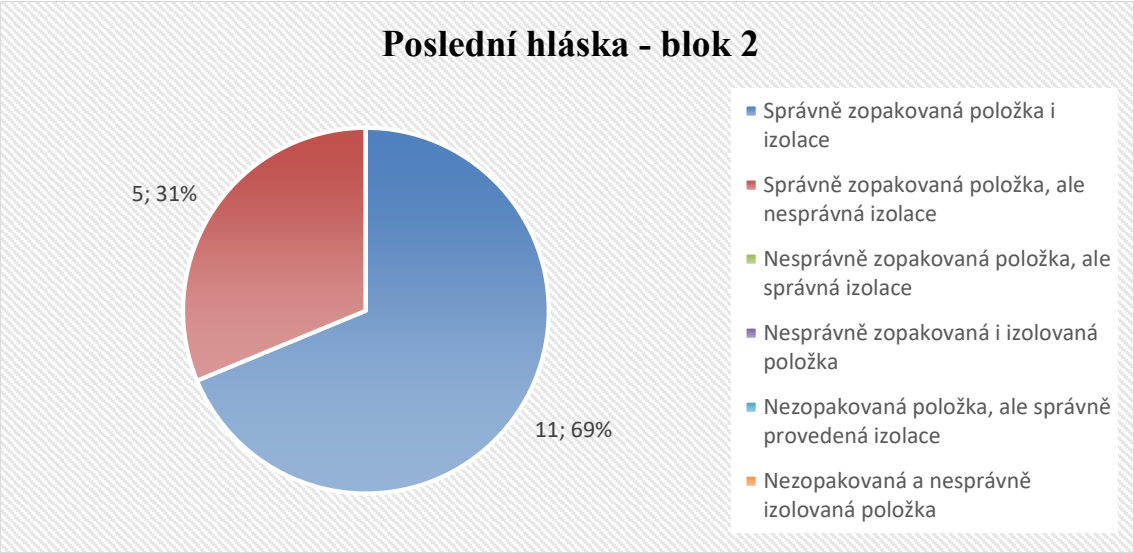

Graf 149: Dívka č. 12 ZŠ – blok 2

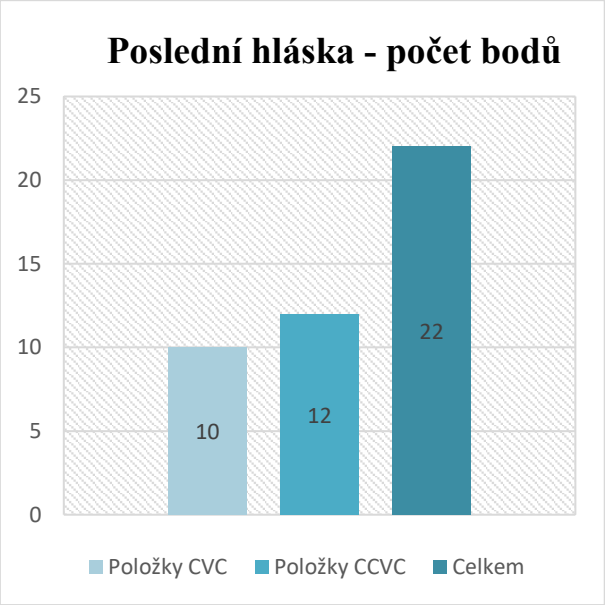

Graf 150: Dívka č. 12 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 12 bodů, celkem získala 22 bodů.

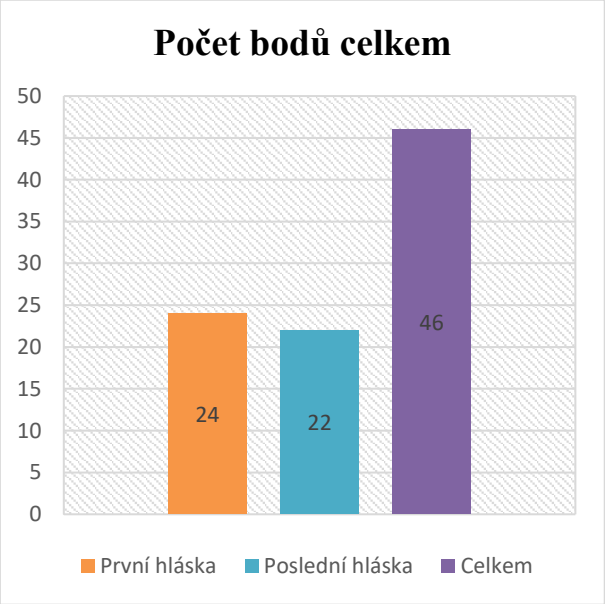

Graf 151: Dívka č. 12 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 46 bodů, za první blok 24 bodů a za druhý blok 22 bodů.

Dívka č. 13 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě slova (rat, kep). Šest pseudoslov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (zik – vůbec neizolovala, nur - vůbec neizolovala, moch – n, vél - vůbec neizolovala, bák - vůbec neizolovala, luc - vůbec neizolovala). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě slova (prot, klen). Čtyři pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (švit - vůbec neizolovala, flát - vůbec neizolovala, drůš – š, cvam - vůbec neizolovala). Dvě slova nesprávně zopakovala, ale správně izolovala (krač – kač, blouch – buch).

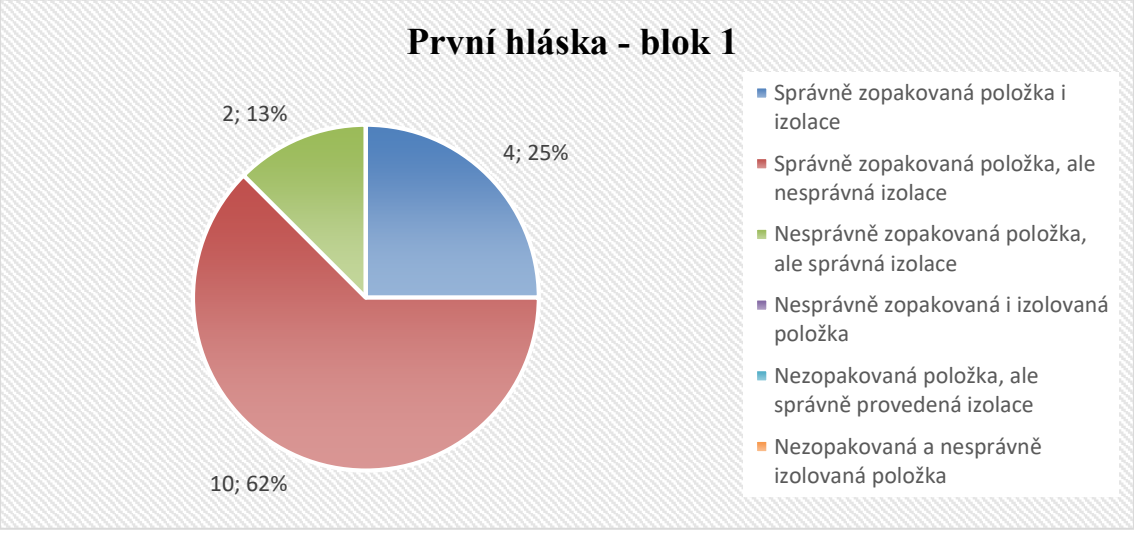

Graf 152: Dívka č. 13 ZŠ – blok 1

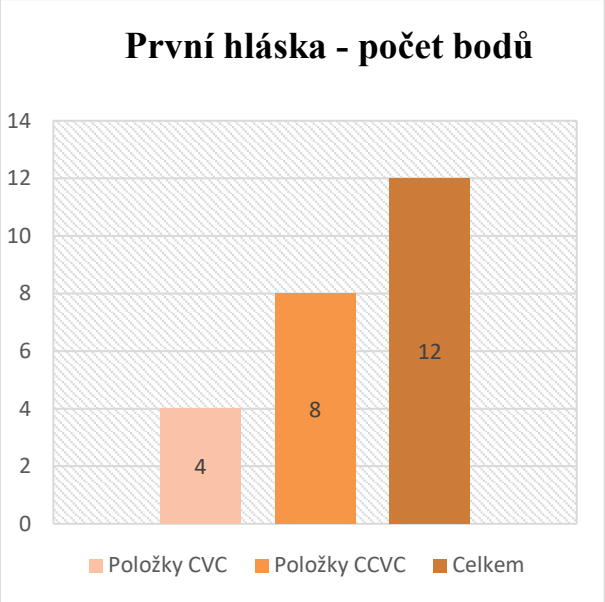

Graf 153: Dívka č. 13 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 8 bodů, celkem získala 12 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři slova (zal, ter, táp). Čtyři pseudoslova zopakovala správně, ale vůbec neizolovala (mir, lus, nym, duf). Slovo KAN zopakovala nesprávně KA, izolaci vůbec neprovedla. Ve druhé části druhého bloku tři pseudoslova (dast, korš, višť). Pět slov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (rulp – b, hýsk – vůbec neizoloval, šolf - vůbec neizoloval, benc - vůbec neizoloval, perk – t).

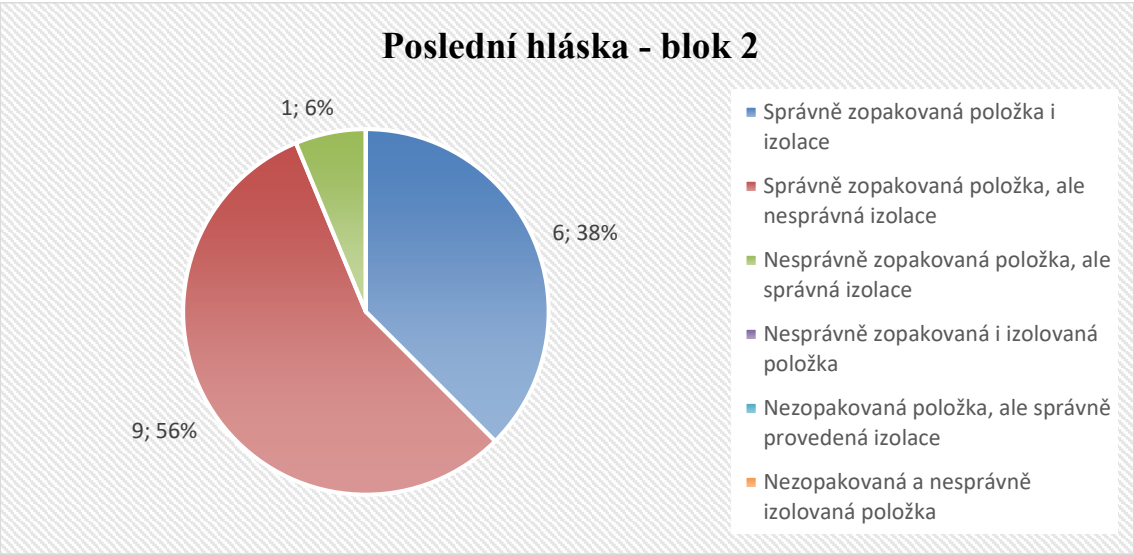

Graf 154: Dívka č. 13 ZŠ – blok 2

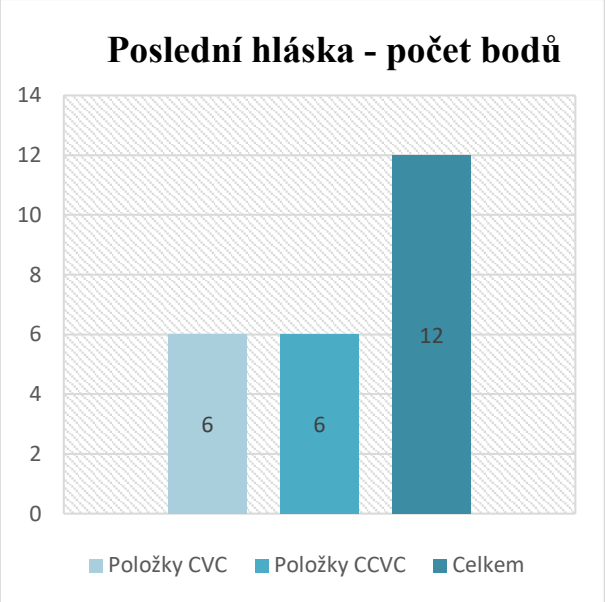

Graf 155: Dívka č. 13 ZŠ – počet bodů poslední hláska 1

Za první část získala 6 bodů, za druhou 6 bodů, celkem získala 12 bodů.

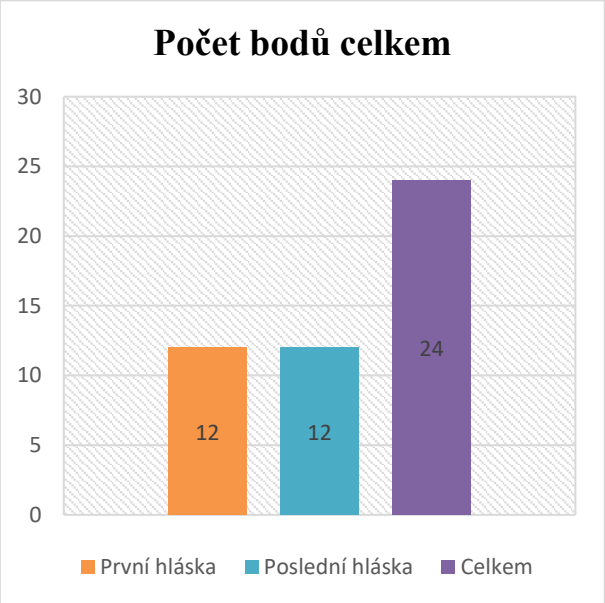

Graf 156: Dívka č. 13 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 24 bodů, za první blok 12 bodů a za druhý blok 12 bodů.

Dívka č. 14 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala čtyři slova (zik, rat, bák, kep). Čtyři pseudoslova zopakovala správně, ale nesprávně izolovala (nur – r, moch

– vůbec neizolovala, vél - vůbec neizolovala, luc - vůbec neizolovala). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala pět testových položek (krač, švit, blouch, drůš, klen). Tři slova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (flát – r, prot – d, cvam – s).

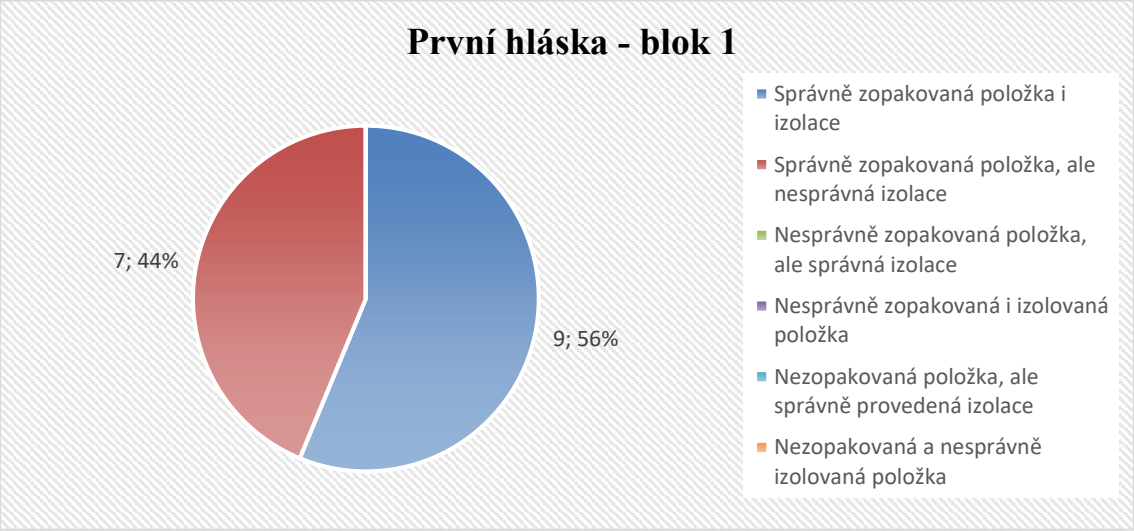

Graf 157: Dívka č. 14 ZŠ – blok 1

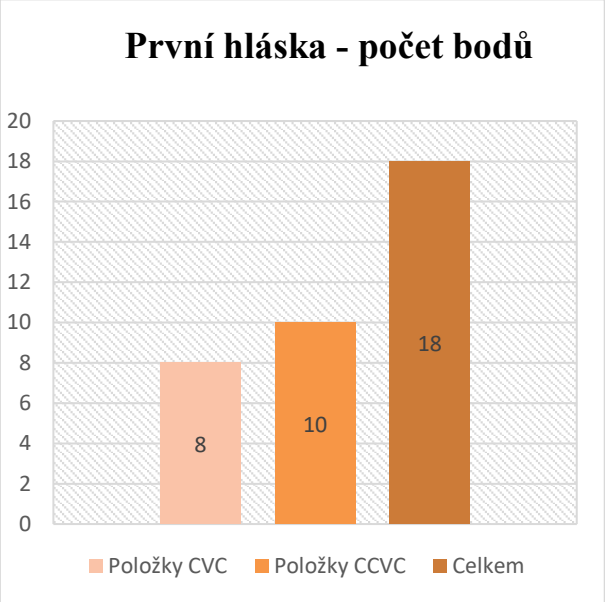

Graf 158: Dívka č. 14 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 8 bodů, za druhou 10 bodů, celkem získala 18 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala pět slov (mir, zal, táp, nym, duf). Tři pseudoslova správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (kan – vůbec neizolovala, ter

– d, lus – c). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři slova (rulp, hýsk, perk). Pět pseudoslov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (dast – d, korš – r, šolf – vůbec neizolovala, benc – s, višť – š).

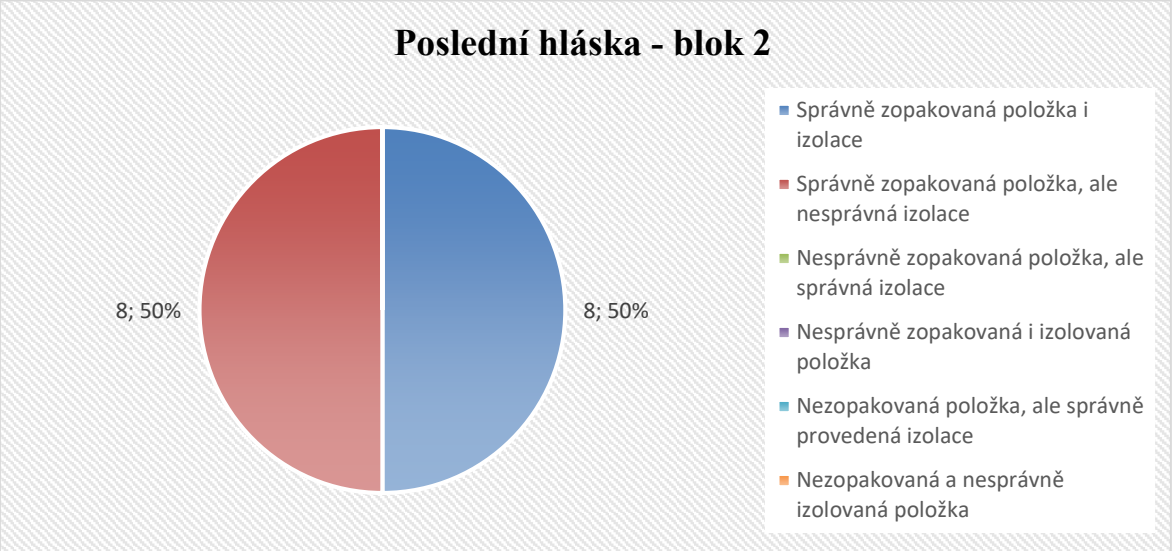

Graf 159: Dívka č. 14 ZŠ – blok 2

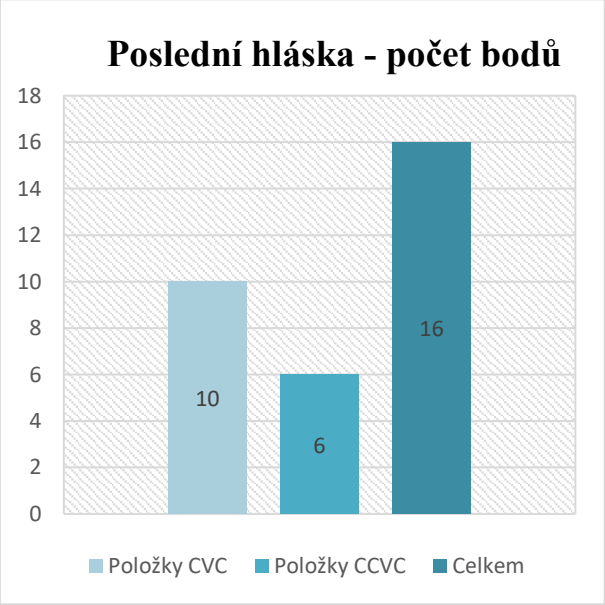

Graf 160: Dívka č. 14 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 10 bodů, za druhou 6 bodů, celkem tedy získala 16 bodů.

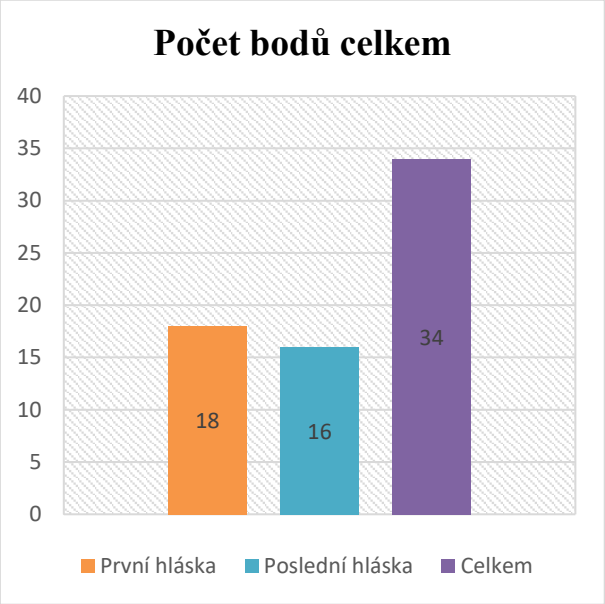

Graf 161: Dívka č. 14 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 34 bodů, za první blok 18 bodů a za druhý blok 16 bodů.

Dívka č. 15 v první části prvního bloku správně zopakovala i izolovala tři slova (moch, vél, kep). Pět pseudoslov zopakovala správně, ale izolovala nesprávně (zik – vůbec neizolovala, nur – vůbec neizolovala, rat - vůbec neizolovala, bák – k, luc – c). Ve druhé části prvního bloku správně zopakovala i izolovala dvě pseudoslova (flát, klen). Šest slov správně zopakovala, ale vůbec neizolovala (krač, švit, prot, blouch, drůš, cvam).

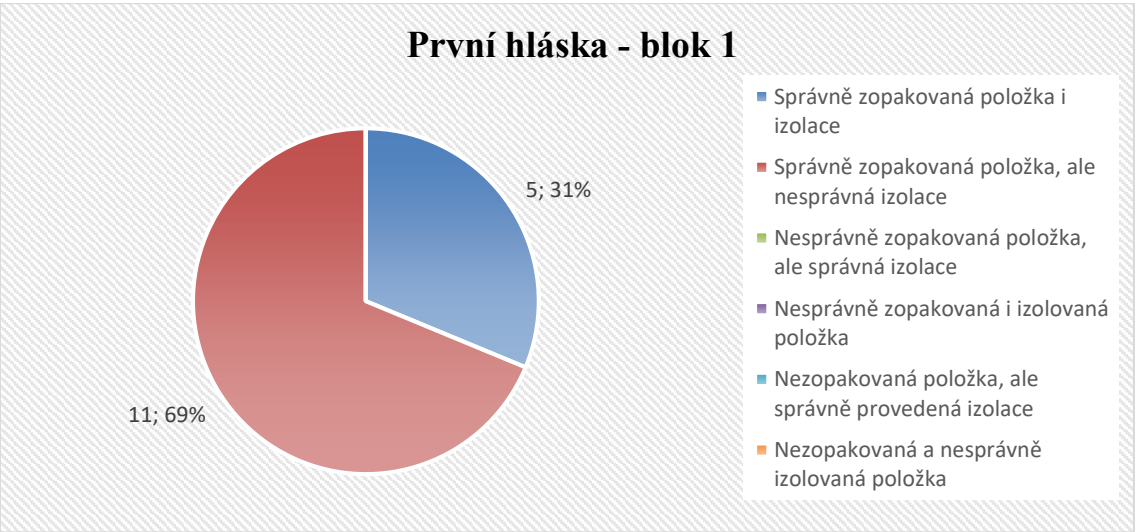

Graf 162: Dívka č. 15 ZŠ – blok 1

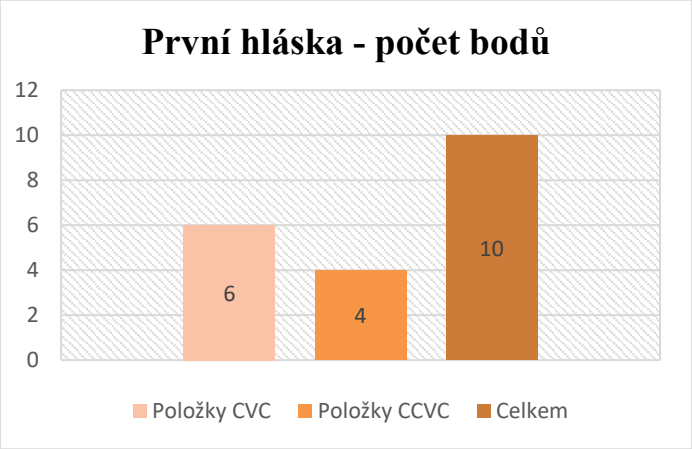

Graf 163: Dívka č. 15 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získala 6 bodů, za druhou 4 body, celkem tedy získala 10 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakovala i izolovala dvě slova (mir, ter). Šest pseudoslov správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (kan – k, zal – vůbec neizolovala, táp - vůbec neizolovala, lus - vůbec neizolovala, nym – n, duf – d). Ve druhé části druhého bloku správně zopakovala i izolovala tři pseudoslova (dast, korš, šolf). Pět testových položek správně zopakovala, ale nesprávně izolovala (rulp – b, hýsk - vůbec neizolovala, benc - vůbec neizolovala, perk - vůbec neizolovala, višť – t).

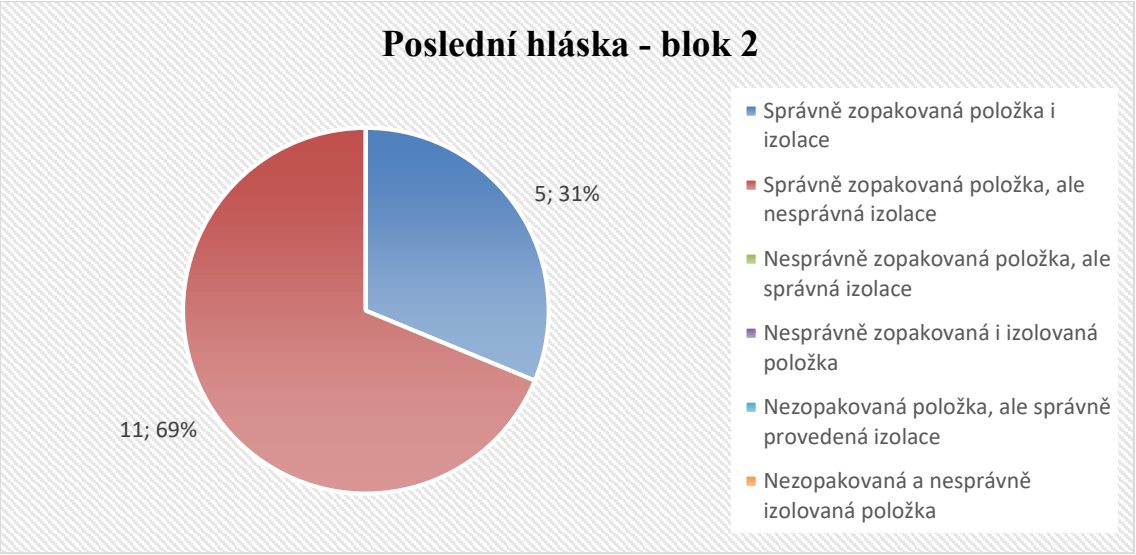

Graf 164: Dívka č. 15 ZŠ – blok 2

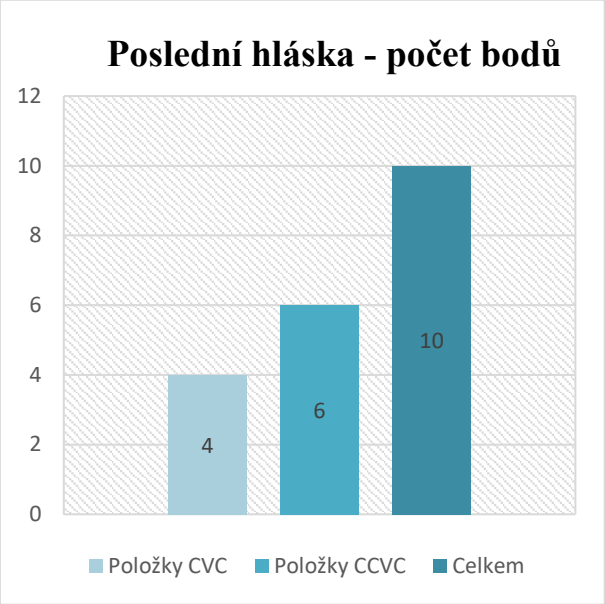

Graf 165: Dívka č. 15 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získala 4 body, za druhou 6 bodů, celkem získala 10 bodů.

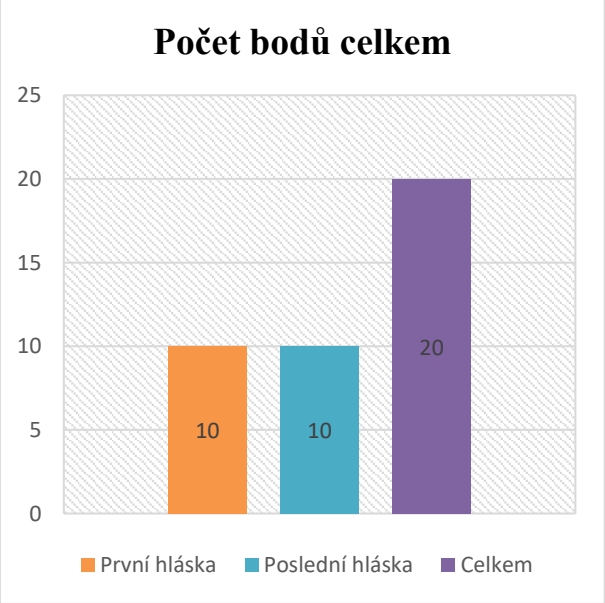

Graf 166: Dívka č. 15 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získala 20 bodů, za první blok 10 bodů a za druhý blok 10 bodů.

- ***Chlapci ZŠ***

Dívky skóre	První hláska celkem	Poslední hláska celkem	Celkový výsledek	%
1	ukončeno			0%
2	ukončeno			0%
3	ukončeno			0%
4	ukončeno			0%
5	8	12	20	31%
6	16	19	35	55%
7	ukončeno			0%
8	23	24	47	73%
9	12	12	24	38%
10	15	16	31	48%
11	ukončeno			0%
12	ukončeno			0%
13	ukončeno			0%
14	ukončeno			0%
15	ukončeno			0%

Tabulka 4: Chlapci skóre celkem ZŠ

Tabulka č. 4 znázorňuje celkový počet bodů u jednotlivých chlapců v základní škole a zároveň ukazuje procentuální úspěšnost všech chlapců. Test byl předem ukončen u deseti z nich. Úspěšnost chlapců ZŠ: 10 chlapců vysoce podprůměrná, 3 chlapci podprůměrná, 1 chlapec průměrná, 1 chlapec nadprůměrná, 0 chlapců vysoce nadprůměrná.

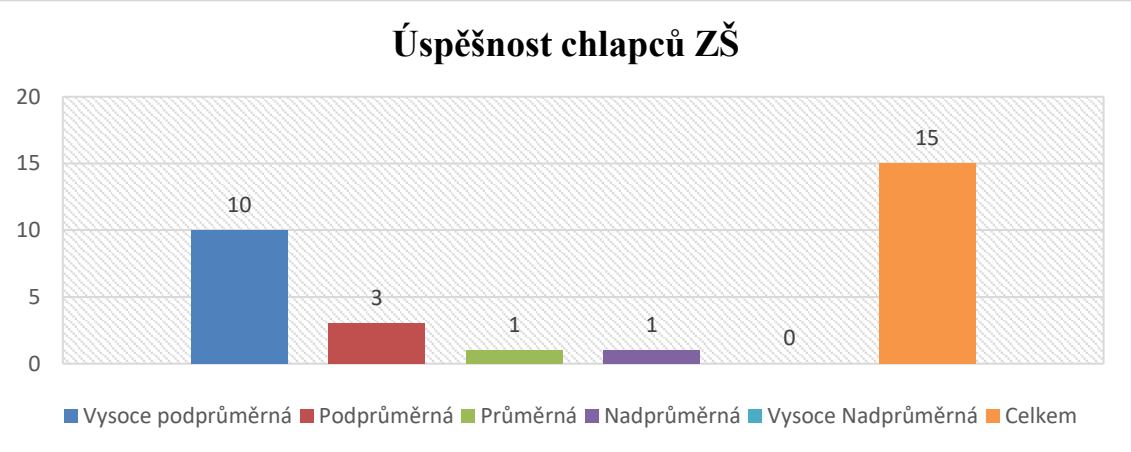

Graf 167: Úspěšnost chlapců ZŠ

Chlapec č. 1 byl předčasně ukončen pouze, slova opakoval, neizoloval.

Chlapec č. 2 byl ukončen pro pouhé opakování slov, neporozuměl zadání izolace hlásek.

Chlapec č. 3 byl ukončen, protože vůbec nemluvil.

Chlapec č. 4 byl předčasně ukončen, nerozuměl instrukcím.

Chlapec č. 5 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval dvě pseudoslova (bák, kep). Zbylá slova správně zopakoval, ale vůbec neizoloval. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval dvě slova (blouch, klen). Šest testových položek správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (krač – vůbec neizoloval, švit – č, flát – p, prot - vůbec neizoloval, drůš - vůbec neizoloval, cvam - vůbec neizoloval).

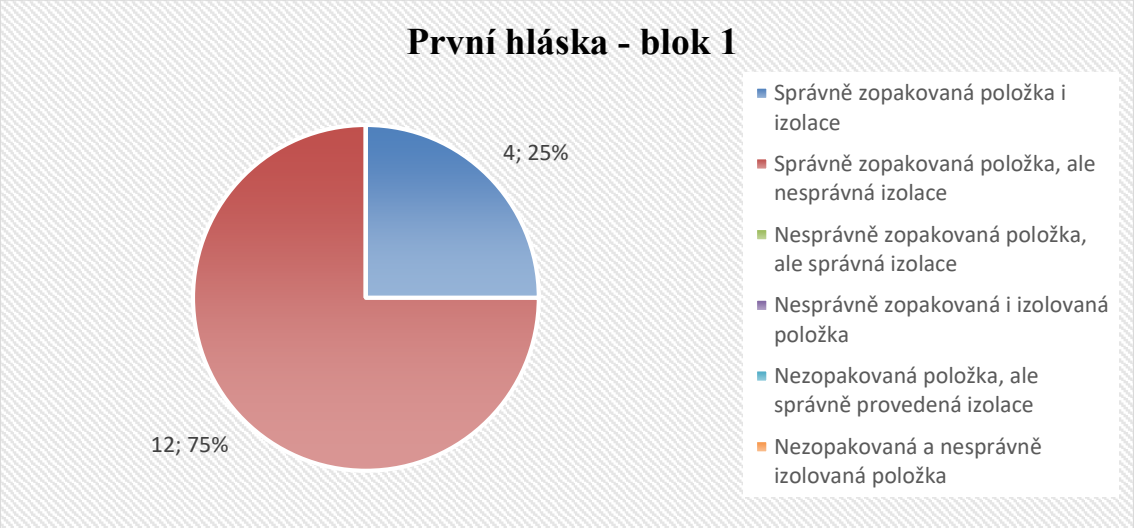

Graf 168: Chlapec č. 5 ZŠ – blok 1

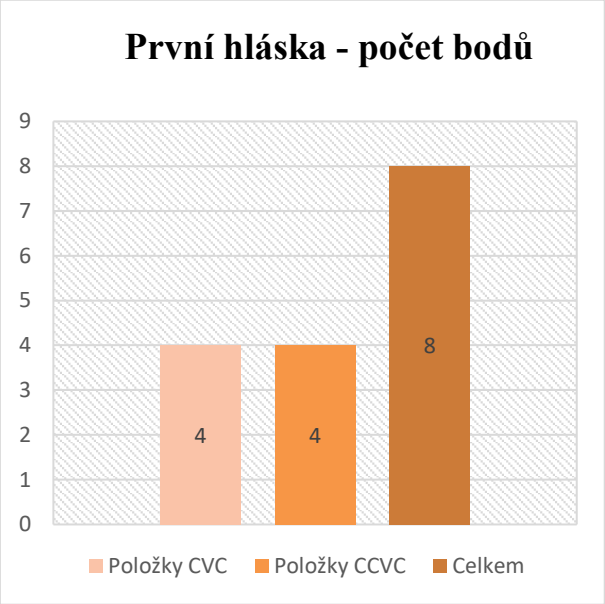

Graf 169: Chlapec č. 5 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 4 body, za druhou 4 body, celkem získal 8 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval tři slova (zal, lus, duf). Pět pseudoslov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (kan – vůbec neizoloval, mir – m, ter - vůbec neizoloval, táp – b, nym - vůbec neizoloval). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval dvě slova (hýsk, višť). Slovo DAST zopakoval nesprávně BAST, ale správně izoloval T. Čtyři pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (korš - vůbec neizoloval, rulp - vůbec neizoloval, benc – s, perk - vůbec neizoloval). Slovo ŠOLF nesprávně zopakoval ŠELF a vůbec jej neizoloval.

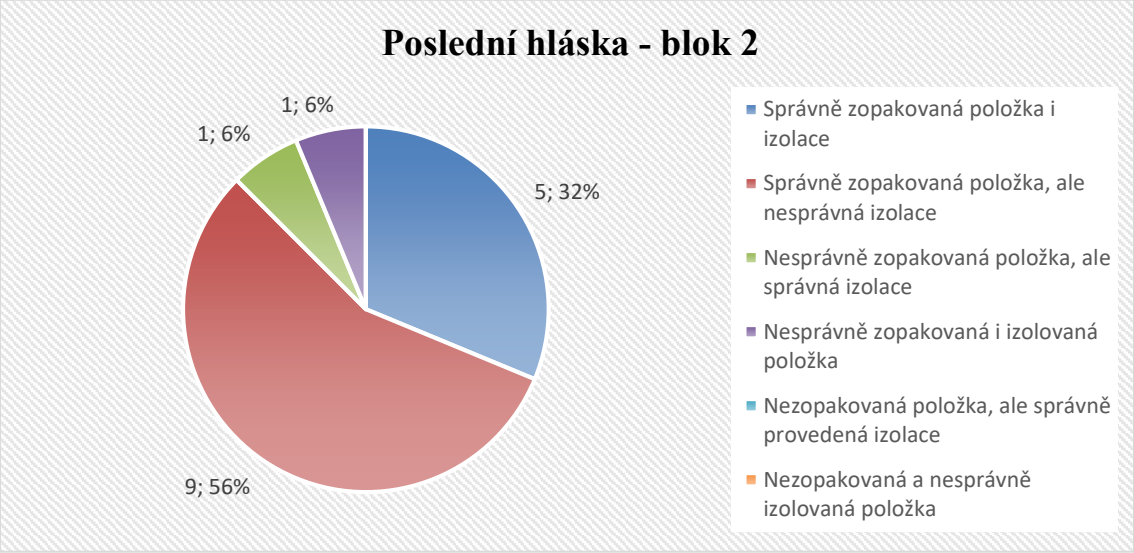

Graf 170: Chlapec č. 5 ZŠ – blok 2

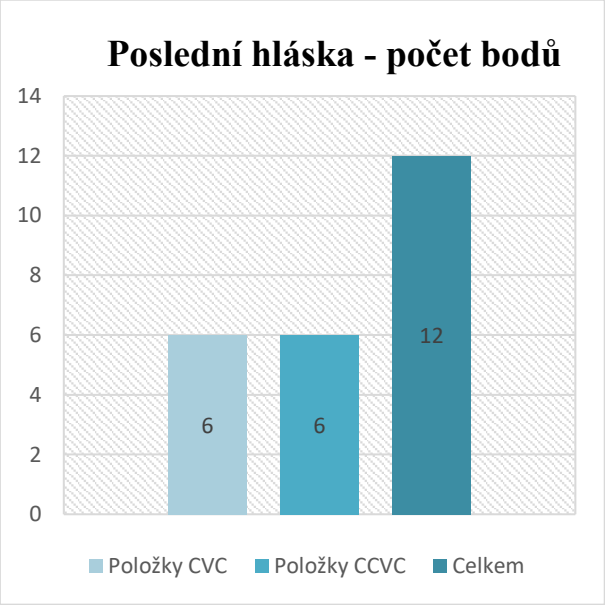

Graf 171: Chlapec č. 5 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 6 bodů, celkem získal 12 bodů.

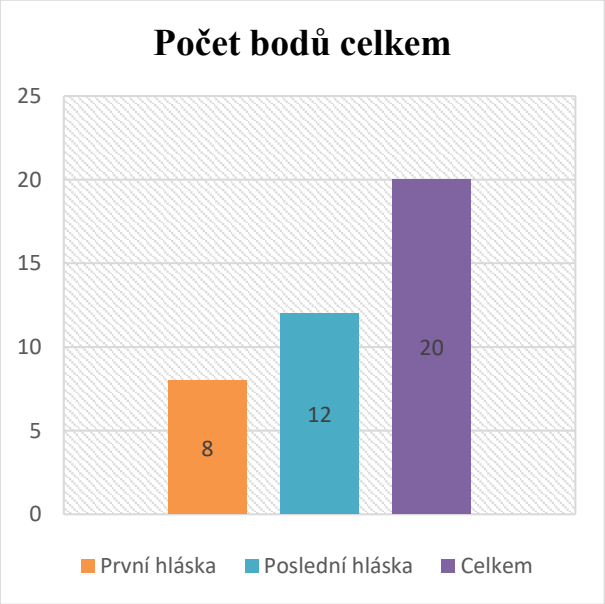

Graf 172: Chlapec č. 5 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 20 bodů, za první blok 8 bodů a za druhý blok 12 bodů.

Chlapec č. 6 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval tři pseudoslova (moch, bák, luc). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (nur – vůbec neizoloval, rat - vůbec neizoloval, vél – b, kep – p). Slovo ZIK nesprávně zopakoval SIK a vůbec jej neizoloval. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval tři slova (švit, blouch, klen). Dvě slova nesprávně zopakoval (krač – kač, drůš – důš), ale správně izoloval. Tři testové položky správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (flát – b, prot – b, cvam – s).

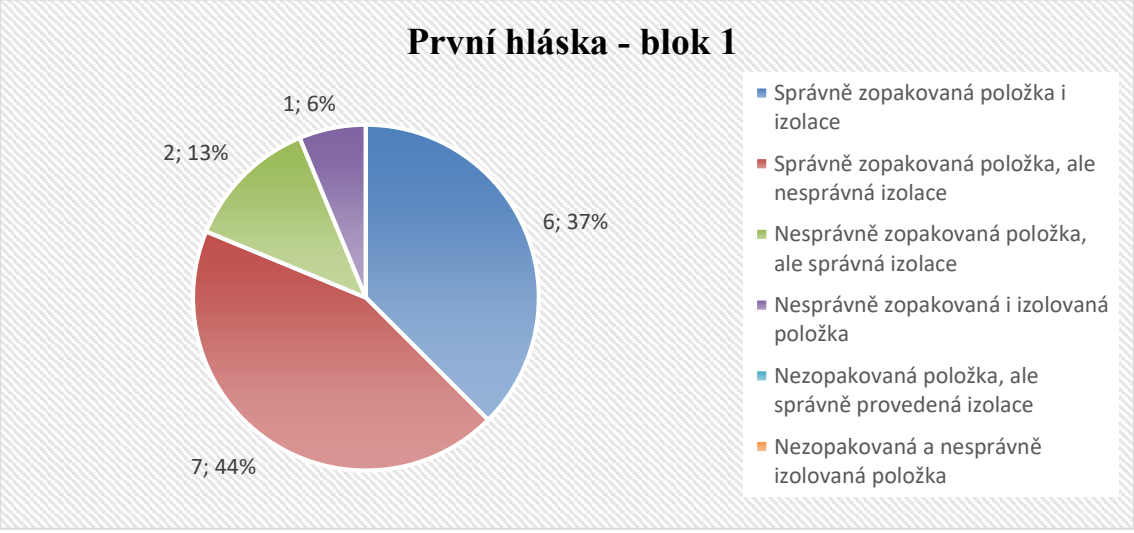

Graf 173: Chlapec č. 6 ZŠ – blok 1

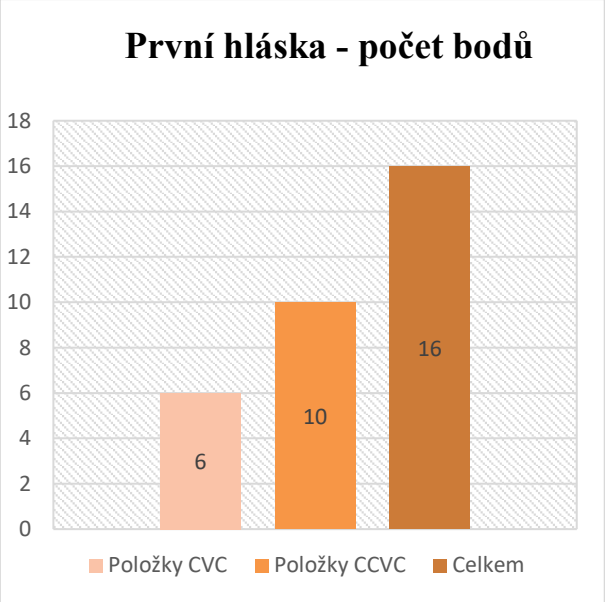

Graf 174: Chlapec č. 6 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 10 bodů, celkem tedy získal 16 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval čtyři slova (zal, ter, lus, nym). Tři pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (mir – m, táp – b, duf – vůbec neizoloval). Slovo KAN nesprávně zopakoval KAM a následně správně izoloval M. Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval pět slov (dast, korš, hýsk, perk, višť). Tři pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (rulp – b, šolf – vůbec neizoloval, benc – vůbec neizoloval).

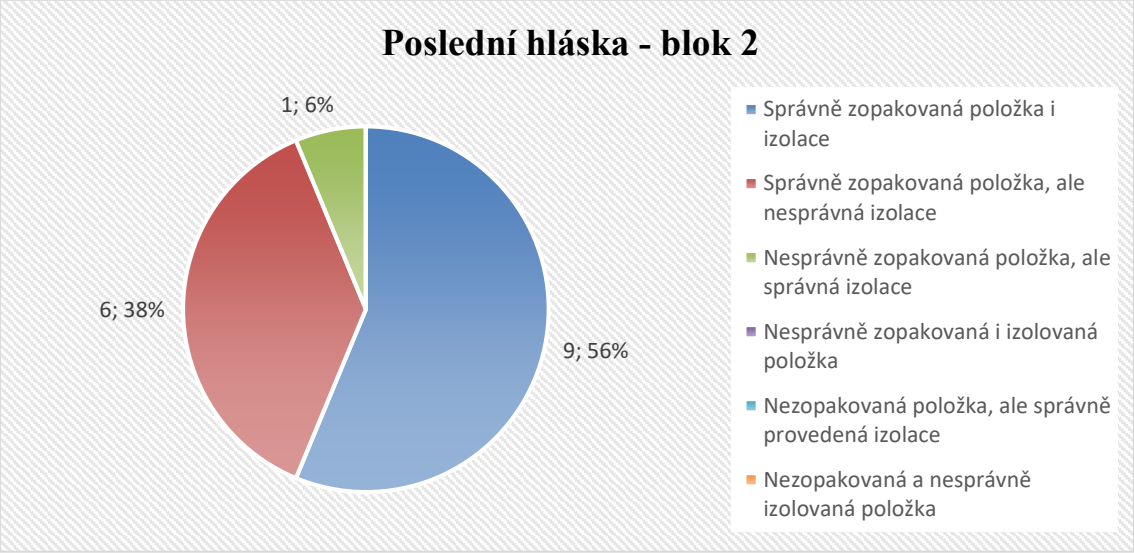

Graf 175: Chlapec č. 6 ZŠ – blok 2

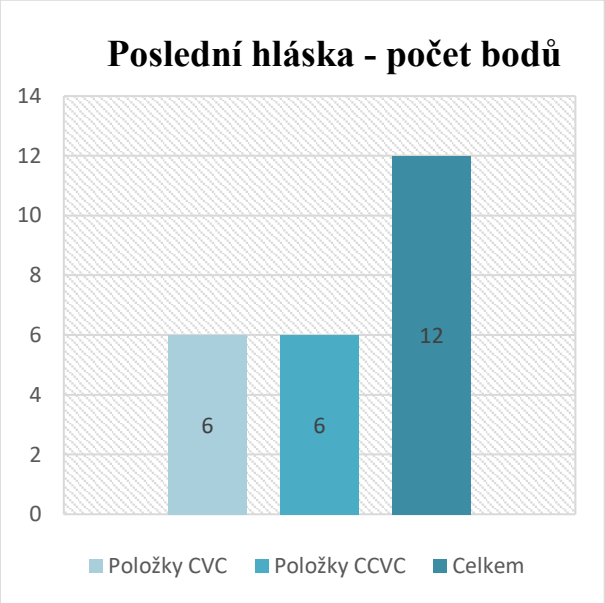

Graf 176: Chlapec č. 6 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 6 bodů, celkem získal 12 bodů.

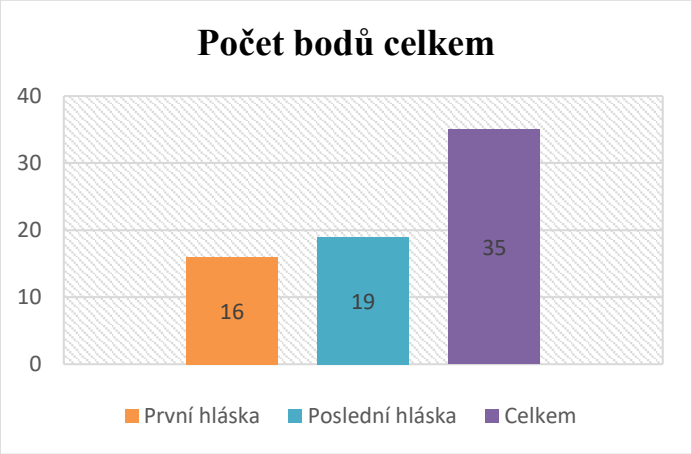

Graf 177: Chlapec č. 6 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 35 bodů, za první blok 16 bodů a za druhý blok 19 bodů.

Chlapec č. 7 byl předčasně ukončen, slova pouze opakoval, neizoloval.

Chlapec č. 8 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval pět pseudoslov (zik, nur, rat, bák, luc). Dvě slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (vél – b, kep – p). Slovo MOCH nesprávně zopakoval NOCH, ale správně následně izoloval N. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval šest pseudoslov (krač, flát, prot, blouch, klen, cvam). Dvě slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (švit – s, drůš – t).

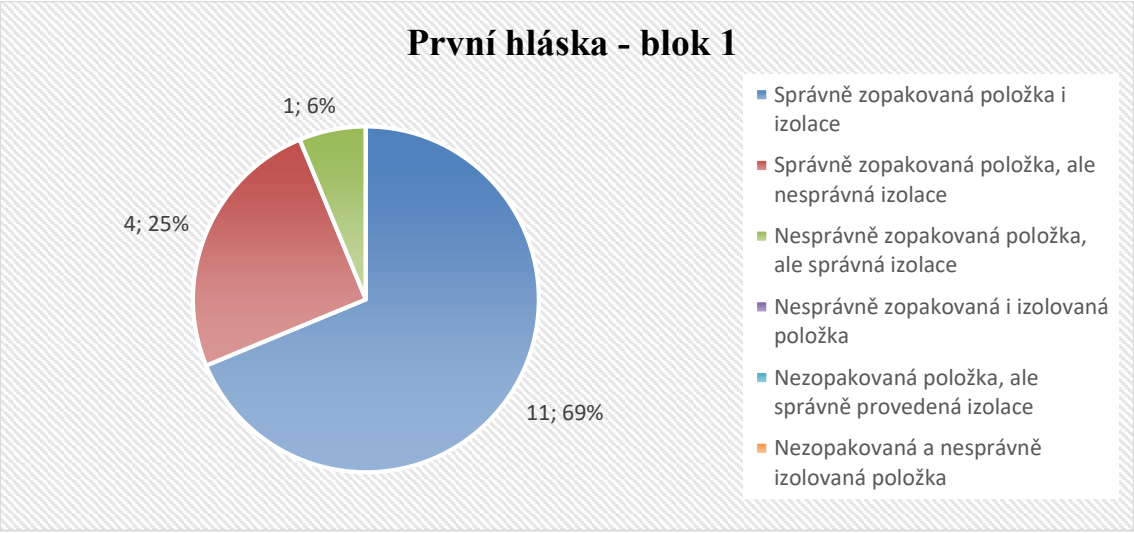

Graf 178: Chlapec č. 8 ZŠ – blok 1

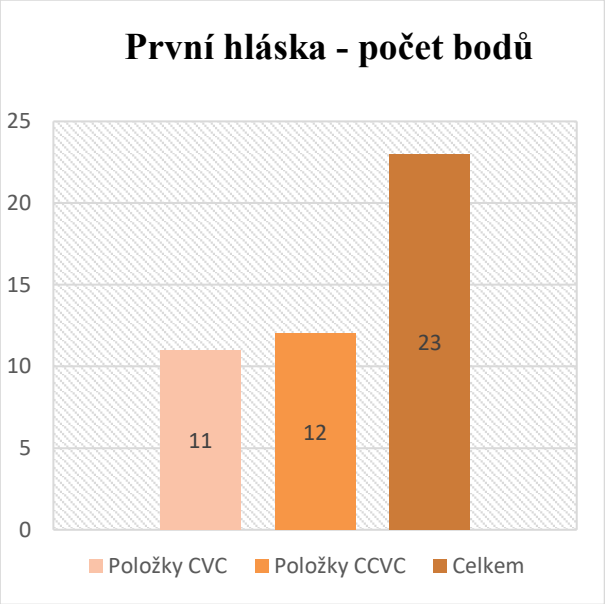

Graf 179: Chlapec č. 8 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 11 bodů, za druhou 12 bodů, celkem získal 23 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval šest slov (kan, zal, ter, lus, nym, duf). Dvě pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (mir – m, táp – b). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval pět slov (korš, rulp, šolf, perk, višť). Dvě pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (dast – d, benc – s). Slovo HÝSK nesprávně zopakoval HÝS, ale správně jej izoloval.

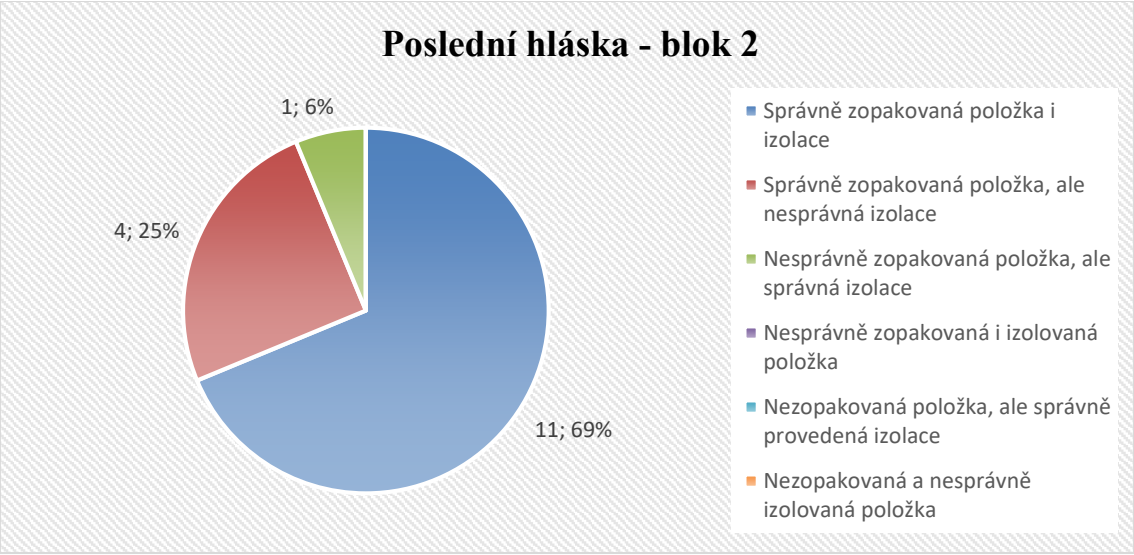

Graf 180: Chlapec č. 8 ZŠ – blok 2

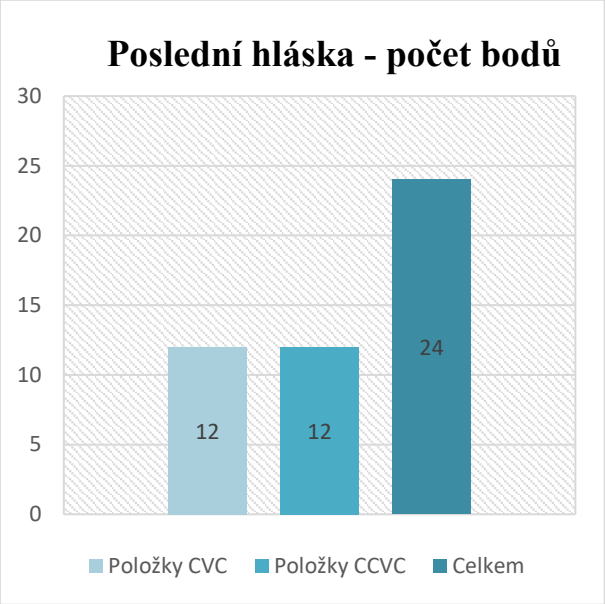

Graf 181: Chlapec č. 8 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 12 bodů, za druhou 12 bodů, celkem získal 24 bodů.

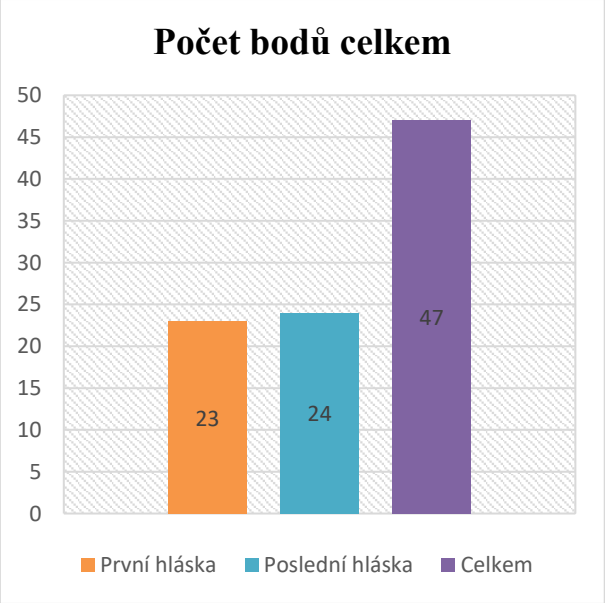

Graf 182: Chlapec č. 8 ZŠ – blok 1

Celkově získal 47 bodů, za první blok 23 bodů a za druhý blok 24 bodů.

Chlapec č. 9 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval tři pseudoslova (rat, kep, luc). Pět slov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (zik – vůbec neizoloval, nur - vůbec neizoloval, moch - vůbec neizoloval, vél - vůbec neizoloval, bák – p). Ve druhé

části prvního bloku správně zopakoval i izoloval dvě slova (flát, drůš). Pět pseudoslov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (švit - vůbec neizoloval, prot - vůbec neizoloval, blouch – d, klen - vůbec neizoloval, cvam – s). Slovo KRAČ nesprávně zopakoval KR, ale správně jej izoloval.

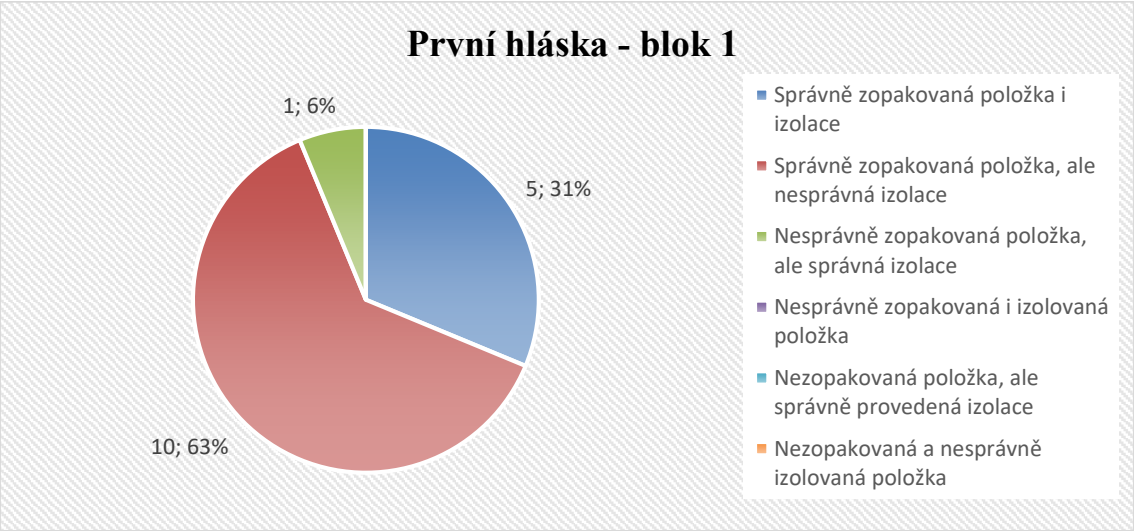

Graf 183: Chlapec č. 9 ZŠ – blok 1

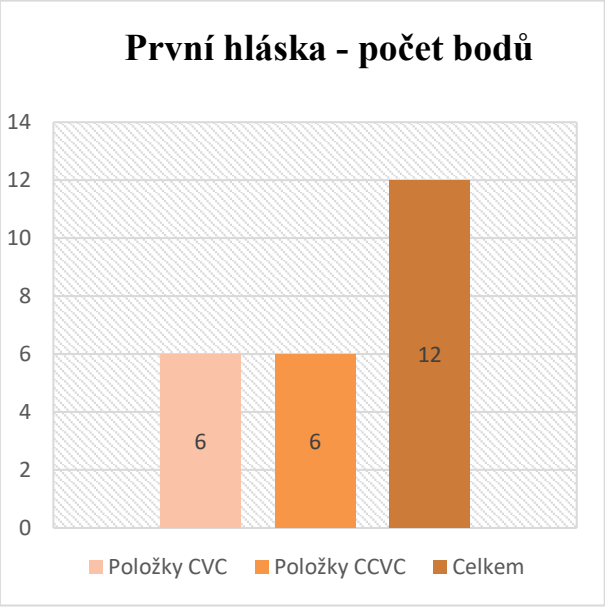

Graf 184: Chlapec č. 9 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 6 bodů, za druhou 6 bodů, celkem získal 12 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval dvě testové položky (táp, lus). Šest slov správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (kan – vůbec neizoloval, mir - vůbec neizoloval, zal - vůbec neizoloval, nym - vůbec neizoloval, duf – v). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval čtyři pseudoslova (dast, hýsk, benc, višť). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (korš – r, rulp – r, šolf – v, perk – t).

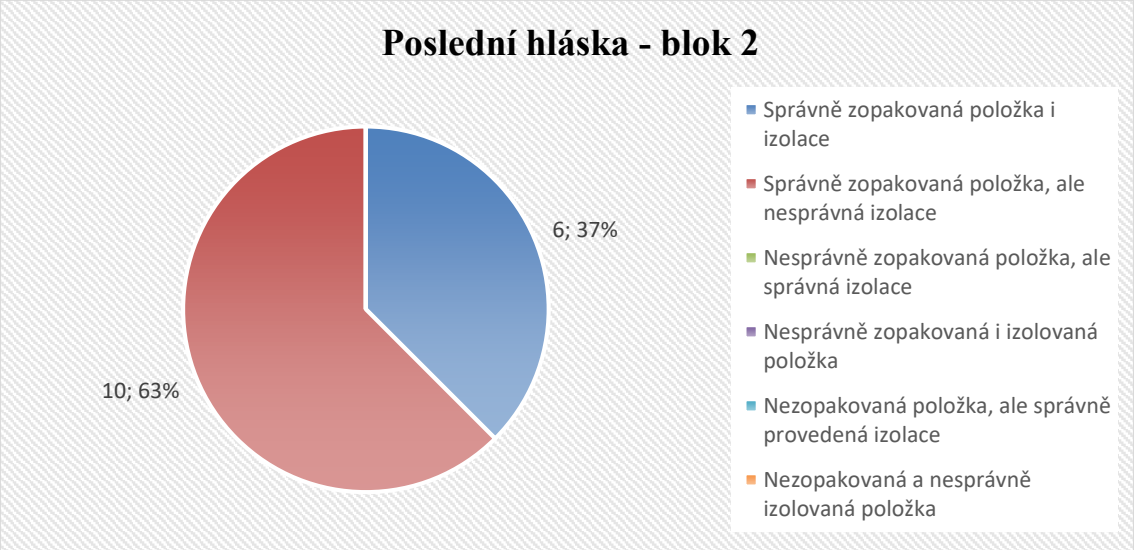

Graf 185: Chlapec č. 9 ZŠ – blok 2

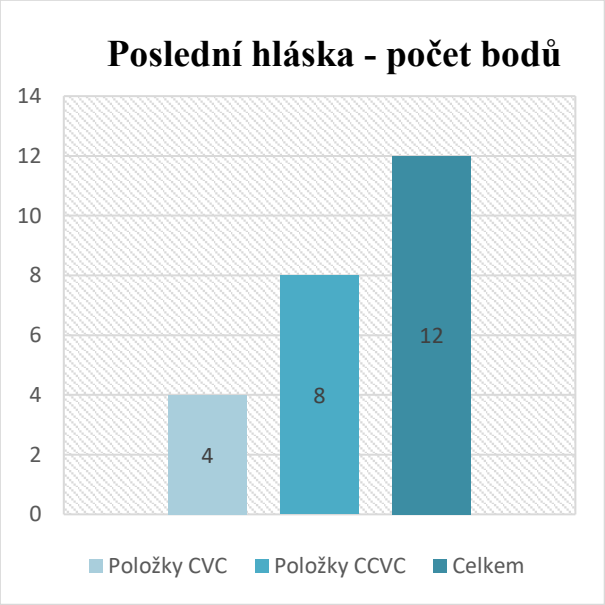

Graf 186: Chlapec č. 9 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 4 body, za druhou 8 bodů, celkem získal 12 bodů.

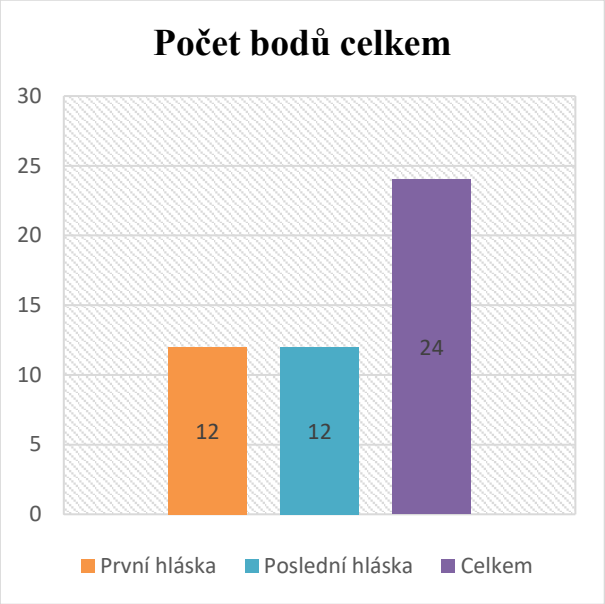

Graf 187: Chlapec č. 9 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 24 bodů, za první blok 12 bodů a za druhý blok 12 bodů.

Chlapec č. 10 v první části prvního bloku správně zopakoval i izoloval dvě pseudoslova (zik, kep). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (rat – vůbec neizoloval, moch – n, bák – k, luc – c). Jedno slovo nesprávně zopakoval (nur – nu), avšak správně jej izoloval. Slovo VÉL nesprávně zopakoval BÉL a následně správně izoloval B.. Ve druhé části prvního bloku správně zopakoval i izoloval tři pseudoslova (flát, blouch, klen). Čtyři testové položky správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (švit - s, prot – d, drůš – b, cvam – m). Slovo KRAČ nesprávně zopakoval KLAČ, ale provedl správnou izolaci.

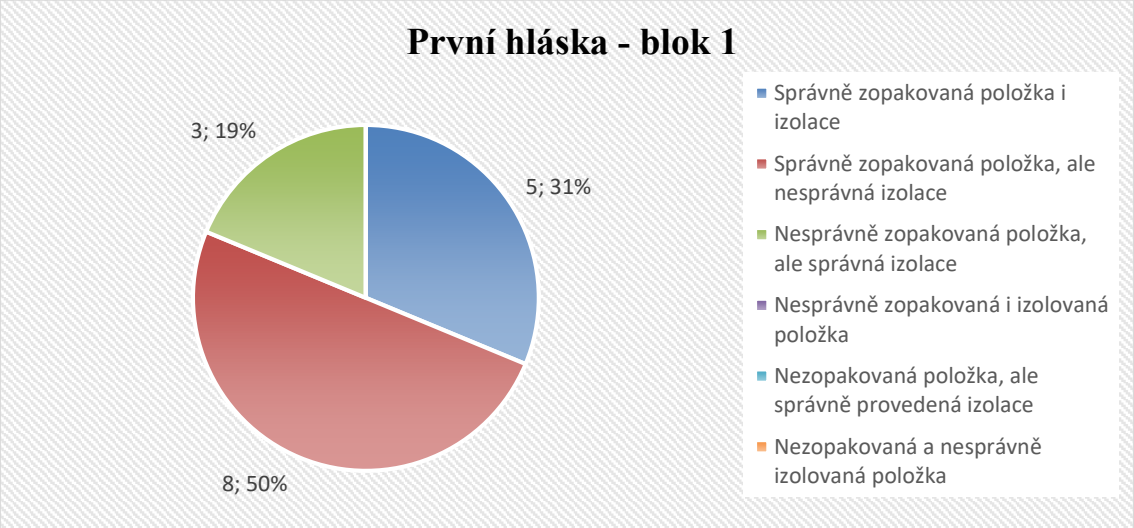

Graf 188: Chlapec č. 10 ZŠ – blok 1

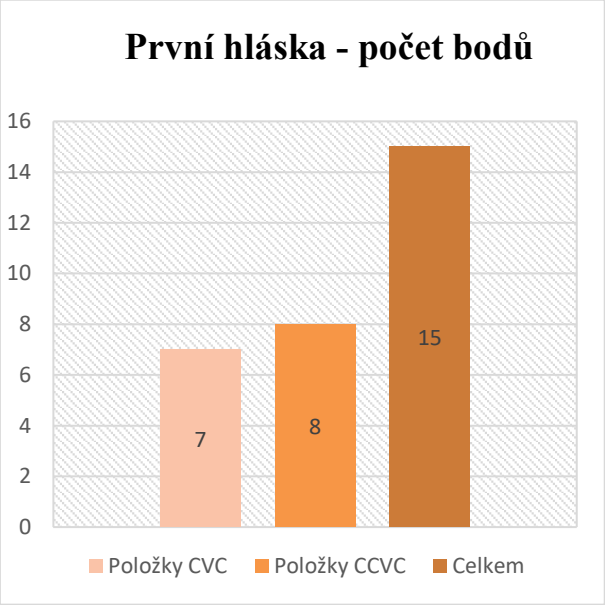

Graf 189: Chlapec č. 10 ZŠ – počet bodů první hláska

Za první část získal 7 bodů, za druhou 8 bodů, celkem získal 15 bodů.

V první části druhého bloku správně zopakoval i izoloval čtyři slova (zal, ter, nym, duf). Čtyři pseudoslova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (kan – m, mir – d, táp – t, lus – c). Ve druhé části druhého bloku správně zopakoval i izoloval tři testové položky (hýsk, šolf, perk). Čtyři slova správně zopakoval, ale nesprávně izoloval (dast – s, korš – vůbec neizoloval, benc – b, višť – č). Slovo RULP nesprávně zopakoval RUP, ale správně jej izoloval.

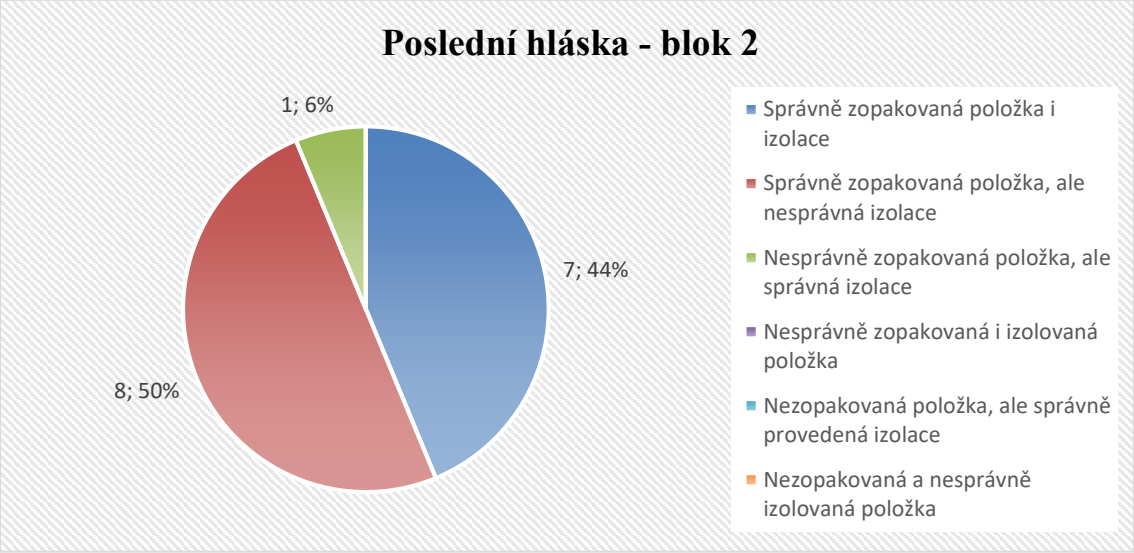

Graf 190: Chlapec č. 10 ZŠ – blok 2

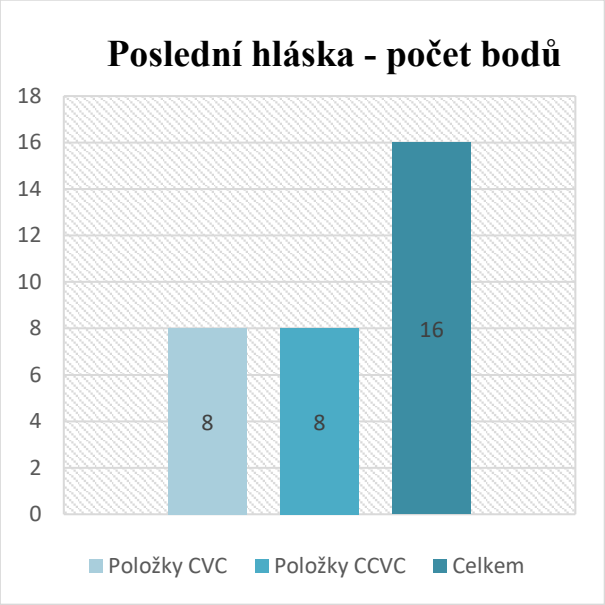

Graf 191: Chlapec č. 10 ZŠ – počet bodů poslední hláska

Za první část získal 8 bodů, za druhou 8 bodů, celkem získal 16 bodů.

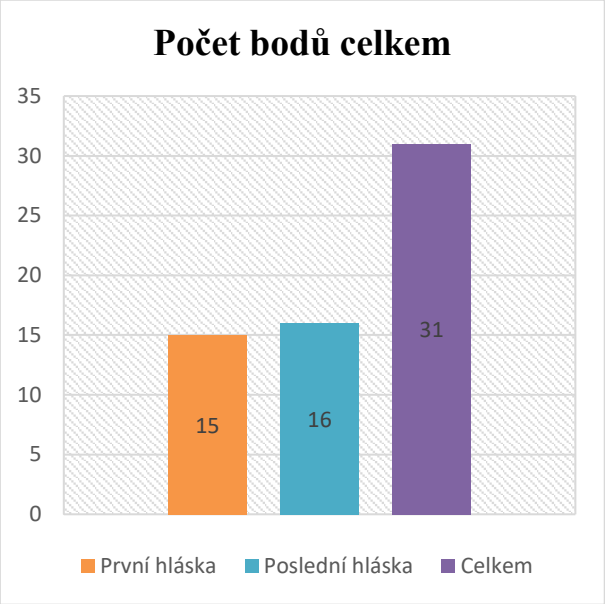

Graf 192: Chlapec č. 10 ZŠ – počet bodů celkem

Celkově získal 31 bodů, za první blok 15 bodů a za druhý blok 16 bodů.

Chlapec č. 11 byl předčasně ukončen, některá slova pouze opakoval, ale vůbec neizoloval.

Chlapec č. 12 byl ukončen, slova opakoval, většinou vůbec neizoloval, případně odpovídal automaticky jen T/D.

Chlapec č. 13 byl předčasně ukončen, slova opakoval, ale neporozuměl instrukci izolace hlásek.

Chlapec č. 14 byl ukončen pro nepochopení instrukcí, slova pouze opakoval.

Chlapec č. 15 byl předčasně ukončen, povětšinou mlčel, případně slova pouze opakoval.

Shrnutí dětí v ZŠ

Při shrnutí výsledků dětí v ZŠ, lze zjistit, že dívky dopadly o něco lépe, nicméně celkově dětem činila izolace hlásek problém. Většina dívek skončila vysoce podprůměrně, případně podprůměrně i chlapci skončili zejména vysoce podprůměrně či podprůměrně. Vysoce nadprůměrně nedopadl nikdo. Co se týče předběžně ukončených testů, dívky dopadly lépe (u dívek bylo ukončeno sedm testů, u chlapců bylo ukončeno 10 testů). Dívky

zpravidla lépe izolovaly první hlásku (5 dívek, 2 dívky izolovaly stejně první i poslední hlásku). Chlapci byli lepší v izolaci poslední hlásky (4 chlapci, 1 chlapec dopadl stejně v izolaci první i poslední hlásky). Přičemž jedna dívka dopadla lépe v izolaci poslední hlásky a žádný chlapec neskončil lépe v izolaci první hlásky.

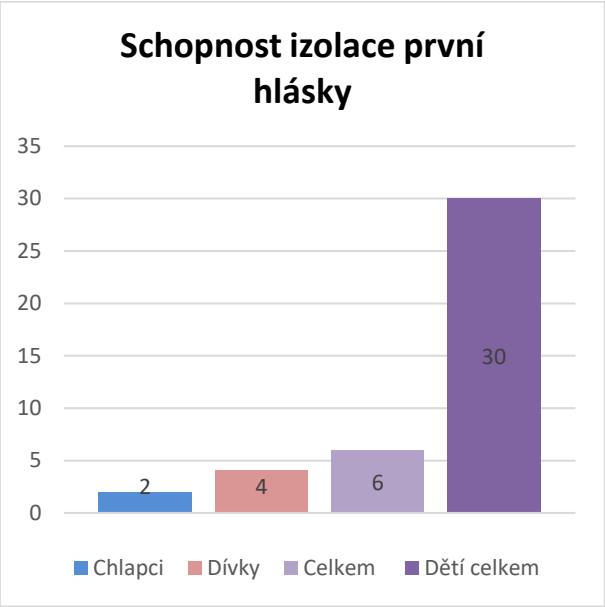

Graf 193: Schopnost izolace první hlásky ZŠ

Při úspěšnosti 50% a více (16 bodů a více) jsou z celkového počtu 30 dětí schopné izolovat první hlásku 6 dětí (4 dívky, 2 chlapci).

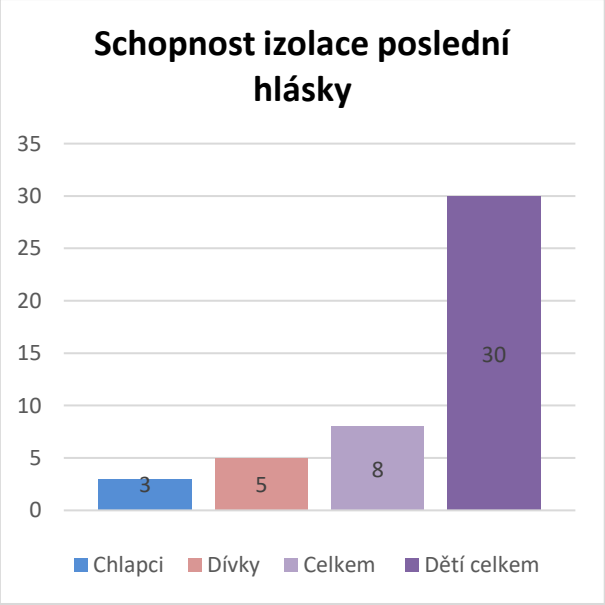

Graf 194: Schopnost izolace poslední hlásky ZŠ

Při úspěšnosti 50% a více (16 bodů a více) jsou z celkového počtu 30 dětí schopné izolovat poslední hlásku 8 dětí (5 dívek, 3 chlapci).

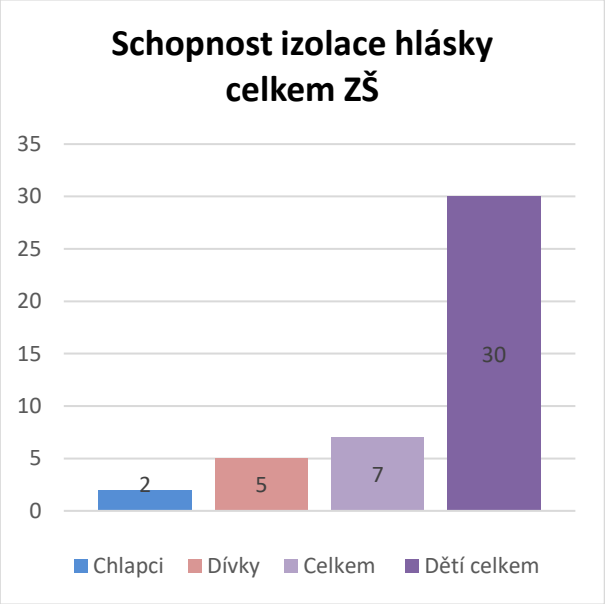

Graf 195: Schopnost izolace hlásky celkem ZŠ

Při úvaze, že jsou děti schopné izolovat hlásky při úspěšnosti 50% a více, zvládá celkovou izolaci hlásek 7 dětí (5 dívek, 2 chlapci).

Porovnání MŠ a ZŠ

Při porovnání výsledků dětí v běžné mateřské škole a přípravné třídě běžné základní školy, lze zjistit mnohem lepší výsledky dětí v MŠ, kde bylo nejen méně ukončených testů, ale většina dětí zvládla test projít celý s poměrně dobrým výsledkem. Bylo evidentní, že většina dětí má s izolací hlásek zkušenosti, potvrdily to i paní učitelky, které se snaží izolaci, trénovat. Oproti tomu na základní škole většina dětí zkušenosti s izolací hlásek nemá. Často děti slova pouze opakovaly a neporozuměly instrukci izolace hlásek. Paní učitelky vysvětlily, že většina dětí nikdy nebyla v mateřské škole, nyní jsou v přípravné třídě jen chvilku a doma je to nikdo neučí. Během září si děti teprve zvykají na nové prostředí, během roku však izolaci hlásek trénují a na konci školního roku velká část izolaci hlásek ovládá.

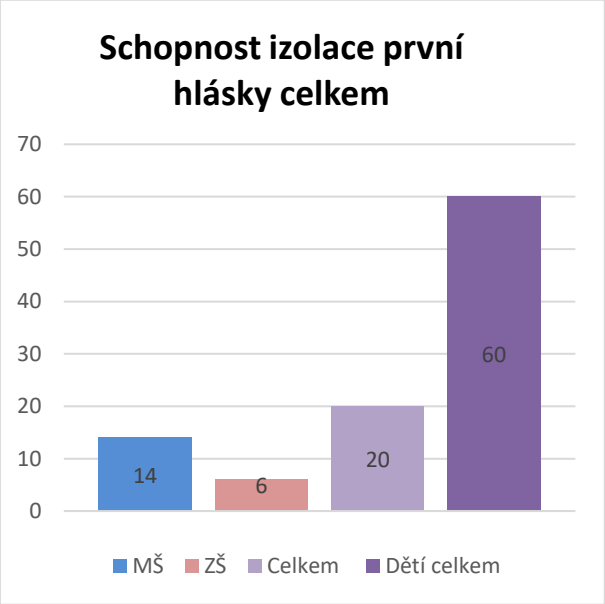

Graf 196: Schopnost izolace první hlásky celkem

Při úspěšnosti 50% a více (16 bodů a více) jsou z celkového počtu 60 dětí schopné izolovat první hlásku 20 dětí (14 MŠ, 6 ZŠ).

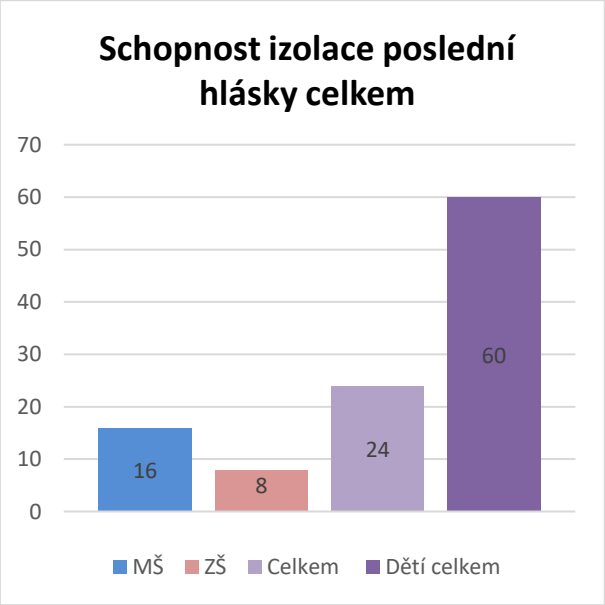

Graf 197: Schopnost izolace poslední hlásky celkem

Při úspěšnosti 50% a více (16 bodů a více) jsou z celkového počtu 60 dětí schopné izolovat poslední hlásku 24 dětí (16 MŠ, 8 ZŠ).

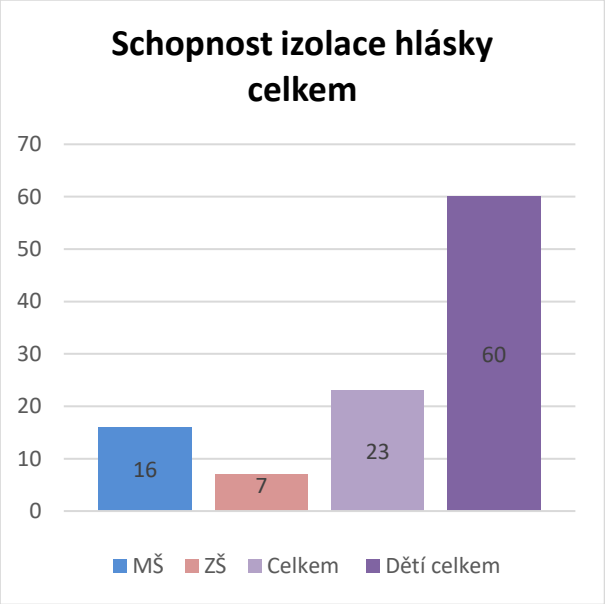

Graf 198: Schopnost izolace hlásky celkem

Při úspěšnosti 50% a více, zvládá izolaci hlásek z celkového počtu 60 dětí celkem 23 dětí (16 MŠ a 7 ZŠ).

5.3 Závěry šetření, diskuze

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo analyzovat u dětí předškolního věku schopnost izolace první a poslední hlásky slov. Vlastní šetření bylo provedeno v ústeckém regionu ve dvou třídách běžné mateřské školy a ve třech přípravných třídách běžné základní školy. Celkem bylo testováno 60 dětí (35 dívek a 25 chlapců).

Výzkumné šetření ukázalo, že zhruba třetina dětí v předškolním věku je schopná izolovat hlásky již na začátku školního roku, avšak je značný rozdíl mezi mateřskou školou a přípravnou třídou v základní škole.

- Otázka č. 1: Jsou děti předškolního věku schopné izolovat první hlásku?

Po zhlédnutí grafu č. 195, lze zjistit, že dětí, které lze hodnotit, že umí izolovat první hlásku, je celkem 20, což je třetina všech dětí. Lépe však izolují první hlásku děti z MŠ (14), než děti ze ZŠ (6).

- Otázka č. 2: Jsou děti předškolního věku schopné izolovat poslední hlásku?

Z grafu č. 196, lze vyčíst schopnost izolovat poslední hlásku, což zvládá 24 dětí (dvě pětiny všech dětí), většina dětí, které jsou schopné izolovat poslední hlásku, navštěvují MŠ (16), oproti ZŠ (8).

- Otázka č. 3: Je pro děti snazší izolovat první nebo poslední hlásku?

Porovnáním grafů č. 124,125, 192 a 193 jsou o něco lepší výsledky v izolaci poslední hlásky a to v MŠ i ZŠ (MŠ – 14 první hláska, 16 poslední hláska; ZŠ – 6 první hláska, 8 poslední hláska), z toho lze usuzovat, že je pro děti snazší izolovat poslední hlásku (pokud dítě instrukci rozumí).

- Otázka č. 4: Je rozdíl mezi dětmi v běžné mateřské škole a přípravné třídě běžné základní školy?

Grafy 195, 196 a 197 ukazují zřetelný rozdíl mezi výsledky dětí v MŠ a ZŠ. Děti v MŠ mají jednou tak lepší výsledky oproti dětem ZŠ a to i v počtech ukončených testů.

- Otázka č. 5: Liší se schopnost izolovat hlásky mezi chlapci a dívkami?

Srovnáním grafů č. 3, 85, 127, 166 a tabulek č. 1, 2, 3, 4 lze vidět lepší výsledky dívek oproti chlapcům a to i v počtech předem ukončených testů.

Po shrnutí výsledků výzkumného šetření, zvládá na 50% a více izolovat hlásky třetina předškolních dětí již na počátku školního roku. Nejvíce mě překvapil rozdíl mezi výsledky dětí MŠ a ZŠ. Předpokládala jsem lepší výsledky v ZŠ, protože jsou děti zpravidla starší (po odkladu školní docházky), avšak velká část dětí v ZŠ vůbec neměla odklad. Rozdíl mezi výsledky dětí MŠ a ZŠ hodnotím tím, že hraje důležitý faktor, zda již dítě v minulosti mateřskou školu navštěvovalo či nikoliv, neboť v MŠ izolaci hlásek procvičují. Děti, které nastoupily až daný rok, se teprve socializují a nemají žádnou zkušenost s izolací hlásek, proto zpravidla instrukci izolace hlásek nerozumí a slova pouze opakují. Potvrdily mi to i učitelky přípravných tříd, které vidí obrovský rozdíl mezi dětmi, které se školou mají zkušenost či dětmi, které jsou nově odtrhnuty z domácího prostředí, nejsou zvyklé na kolektiv dětí, školní prostředí ani jasně daný harmonogram škol.

Z provedeného šetření a výsledků vyplynula určitá doporučení pro pedagogickou praxi:

- učitel mluvním vzorem

- týmová spolupráce pedagogů

- zapojení aktivit nácviku izolace hlásek nejen v domácím prostředí, ale i do režimu mateřské školy ideálně v dopoledních hodinách při skupinové činnosti

- izolaci hlásek procvičovat s vizuální oporou obrázky

- individuální či skupinové aktivity provádět pomocí her, aby to dítě bavilo

- využívání her podporující povědomí o slabice (vytleskávání), povědomí o délce slabik (dlouhá nahlas, krátká potichu), rozlišování slov zda jsou stejná nebo jiná (buben-pupen)…

- pravidelnost činností a aktivit podporující fonematické povědomí

- využití her k rozvoji sluchového rozlišování např. slovní fotbal či hádání zvuků se zavázanýma očima

- pravidelná docházka dítěte do mateřské školy

Dle mého názoru by měly děti navštěvovat mateřskou školu co nejdříve, nejen v posledním ročníku, který je povinný. Nejen, že to napomáhá socializaci a celkovému rozvoji dítěte, ale pravidelná docházka napomáhá k rozvoji pregramotnostních dovedností, které v budoucnu souvisí s vývojem čtení a psaní. Podstatnou roli hraje i pravidelné čtení dětem, protože se u dětí navyšuje slovní zásoba a zároveň předčítání podporuje celkový vývoj jazykových schopností a porozumění čtenému.

Závěr

Zájem o fonematické povědomí dětí předškolního věku u nás roste zejména až v posledních letech. Problematika fonematického povědomí je zmiňována nejen v souvislosti s rozvojem čtení a psaní, ale také s poruchami čtení a učení.

Diplomová práce je věnována diagnostice schopnosti izolace počátečních a koncových hlásek u předškolních dětí ve třídách běžné mateřské škole a přípravných třídách běžných základních škol.

Práce je členěna na část teoretickou a praktickou. Teoretická část seznamuje čtenáře se základními informacemi k danému tématu a uvádí jej do sledované problematiky. Poslední kapitola představuje praktickou část, jejíž součástí je výzkumné šetření zabývající se diagnostikou schopnosti izolace hlásek u dětí předškolního věku.

Cílem práce bylo zjistit úroveň fonematického povědomí, konkrétně schopnost izolovat počáteční a koncovou hlásku pseudoslov u dětí předškolního věku ve třídách běžné mateřské školy a v přípravných třídách běžných základních škol v Ústí nad Labem, porovnat jejich výkony a také porovnat výsledky mezi chlapci a dívkami. Schopnost izolace hlásek byla zkoumána na základě testování pomocí testu MABEL – Test izolace hlásek. Je možné konstatovat, že cílů, vytyčených v práci, bylo dosaženo.

Z výzkumného šetření vyplývá, že zhruba jedna třetina testovaných předškolních dětí umí již v září izolovat hlásky, přičemž překvapivě byly o něco lepší výsledky v rámci izolace poslední hlásky. Výzkumné šetření také prokázalo značný rozdíl mezi výsledky dětí, které navštěvují mateřskou školu a mezi dětmi, které navštěvují přípravnou třídu v základní škole. Hlavní roli hraje zpravidla doba, kdy dítě nastoupilo do předškolního vzdělávání a také podnětnost domácího prostředí. Porovnáním výsledků mezi chlapci a dívkami vyplynul závěr, že dívky izolují počáteční i koncové hlásky u slov dříve než chlapci, u chlapců tato schopnost začíná až později. To lze vysvětlit tím, že u chlapců je celkový vývoj a zrání pomalejší, souhra obou hemisfér je u chlapců obtížnější.

V návaznosti na tuto práci by bylo možné realizovat další výzkum, který by mohl proběhnout těsně před nástupem dětí do povinné školní docházky, bylo by tak možné sledovat pokrok daných dětí.

Seznam použitých informačních zdrojů

ADAMS, M. J. *Beginning to Read: Thinking and Learning about Print*. Cambridge: MIT Press, 1990. ISBN 978-0-262-51076-9.

ALLEN, K. E.; MAROTZ, L. R. Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-614-4.

BEDNÁŘOVÁ, J.; ŠMARDOVÁ, V. *Diagnostika dítěte předškolního věku.* Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0658-1.

BEDNÁŘOVÁ, J.; ŠMARDOVÁ, V. *Edukativně stimulační skupiny pro předškolní děti.* Brno: Pedagogicko-psychologická poradna, 1999. ISBN neuvedeno.

BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3008-0.

CARAVOLAS, M.; MIKULAJOVÁ, M.; DEFIOR, S.; MÁLKOVÁ, G. S. *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy* [online]. Londýn: Univerzita Bangor, 2020 [cit. 23. 7. 2020]. Dostupné z: https://www.eldel-mabel.net/.

CARAVOLAS, M.; MIKULAJOVÁ, M.; DEFIOR, S.; MÁLKOVÁ, G. S. *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy. Tests* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2018 [cit. 23. 7. 2020]. Dostupné z: https://www.eldel-mabel.net/cs/test/

ČECHOVÁ, M. *Čeština – řeč a jazyk*. Praha: SPN, 2012. ISBN 978-80-7235-413-9.

Česká průmyslová zdravotní pojišťovna. *Psychomotorický vývoj dítěte.* [online]. Praha: ČPZP, 2018 [cit. 2020-07-04]. Dostupné z: https://cpzp.cz/clanek/3080-0-Psychomotoricky-vyvoj-ditete.html

DAVIESOVÁ, K. *Dítě a vy.* Praha: Fortuna Libri, 2008. ISBN 978-80-7321-388-6.

DVOŘÁK, J. *Logopedický slovník: (terminologický a výkladový).* Žďár nad Sázavou: Edice Logopedia clinica, 1998. ISBN 80-902536-2-8.

DVOŘÁK, J. *Vývojová fonologická porucha.* Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum, 2003. ISBN 80-902536-4-4.

DVOŘÁK, J.: *Vývojová fonologická porucha*. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum, 2003. ISBN 80-902536-4-4.

Fonetické uvědomění DORA [online]. Front Royal: Seton Testing Services, 2016 [cit. 19. 8. 2020]. Dostupné z: https://www.setontesting.com/product/dora-phonemic-awareness/.

GILLON, G. T. Phonological Awareness. From Research to Practice. New York: The Guilford Press, 2017. ISBN 978-1462532889.

GRABE, W. Reading in a Second Language. Moving from Theory to Practice. New York: CUP, 2009. ISBN 978-0-521-72974-1.

HÁLA, B. *Fonetika v teorii a v praxi*. Praha: SPN, 1975. ISBN neuvedeno.

HÁLA, B. *Úvod do fonetiky*. Praha: Melantrich, 1948. ISBN neuvedeno.

HELLBRÜGGE, T.; ŠOLTÉS, L.; ARCHALOUSOVÁ, A.; ILENČÍKOVÁ, D. *Prvních 365 dní v životě dítěte.* Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3457-6.

HEMPENSTALL, K. *Phonemic Awareness: What Does it Mean?* [online]. Melbourne: RMIT University, 2017 [cit. 27. 8. 2020]. Dostupné z: http://www.educationoasis.com/visitor-resources/articles/phonemic-awareness/.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

JOŠT, J. *Čtení a dyslexie*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3030-1.

KANSAKAR, T. R. *A Course in English Phonetics*. Chennai: Orient Longman, 1998. ISBN 81 250 14411.

KAVKA, S. Fonetika a fonologie. Ostrava: Ostravská univerzita, 1994. ISBN 80-7042-403-6.

KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1110-9.

KLENKOVÁ, J.; KOLBÁBKOVÁ, H. *Diagnostika předškoláka – správný vývoj řeči dítěte*. Brno: MC nakladatelství, 2013. ISBN 80-239-0082-X.

KOCUROVÁ, M. *Komunikační kompetence jako téma inkluzivní školy*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-23-6.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4435-3.

KRČMOVÁ, M. *Fonetika a fonologie*. Brno: Elportál, 2008. ISSN 1802-128X.

KRČMOVÁ, M. *Fonetika a fonologie*. Brno: Masarykova univerzita Elportál, 2008. ISSN 1802-128X.

KRČMOVÁ, M. *Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-213-3.

KULHÁNKOVÁ, E.; MÁLKOVÁ, G. Fonematické uvědomování a jeho role ve vývoji gramotnosti. *E-Psychologie*. Praha: ČMPS, 2008, 2(4), 24 – 37. ISSN 1802-8853.

KUTÁLKOVÁ, D. *Jak připravit dítě do 1. třídy.* Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4856-6.

LANGMEIER, J.; KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

LECHTA, V. a kol. Logopedické repetitórium. Bratislava: SPN, 1990. ISBN 80-08-00447-9.

LECHTA, V.: *Symptomatické poruchy řeči u dětí.* Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178- 572-5.

MÁJOVÁ, L. Fonologické dovednosti a jejich význam v počátečních fázích rozvoje čtení. *Pedagogika*. Praha: Pedagogika, 2009, 59(1), 17 - 23. ISSN 0031-3815.

MÁLKOVÁ, G. S. *Vývojový vztah fonematického povědomí a znalosti písmen* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2017 [cit. 20. 8. 2020]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/97567/Text%20pr%C3%A1ce.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

MÁLKOVÁ, G. S.; CARAVOLAS, M. *Baterie testů fonologických schopností.* Praha: NÚV, 2017. ISBN neuvedeno.

MATĚJČEK, Z. *Dyslexie – specifické poruchy čtení.* Praha: H+H, 1993. ISBN 80-85467-56-9.

MATĚJČEK, Z. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1.

OHNESORG, K. *Fonetika pro logopedy*. Praha: SPN, 1974. ISBN neuvedeno.

OHNESORG, K. *Naše dítě se učí mluvit.* Praha: SPN, 1991. ISBN 80-04-25233-8.

PEKÁRKOVÁ, S. Sluchové rozlišování: co předškolní dítě slyší a neslyší. *Učení v pohodě* [online]. Praha: Učení v pohodě, 2016 [cit. 12. 8. 2020]. Dostupné z: https://www.uceni-v-pohode.cz/sluchove-rozlisovani-2/.

Phonological and Phonemic Awareness: Introduction. *Reading Rockets* [online]. Colorado: WETA, 2016 [cit. 21. 8. 2020]. Dostupné z: https://www.readingrockets.org/teaching/reading101-course/modules/phonological-and-phonemic-awareness-introduction.

SMOLÍK, F.; MÁLKOVÁ, G. S. *Vývoj jazykových schopností*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4240-3.

SOBOTKOVÁ, D.; DITTRICHOVÁ, J. *Vývoj a výchova děťátka do dvou let*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3304-3.

SODORO, J.; ALLINDER, R. M.; RANKIN-ERICSSON, J. K. Assessment of phonological awareness: Review of Methods and Tools. *Educational Psychology Review.* New York: Springer, 2002, 14 (3), 223 - 260. ISSN neuvedeno.

THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0714-6.

VYŠTEJN, J. *Vady výslovnosti*. Praha: SPN, 1983. ISBN neuvedeno.

YOPP, H. K. A test for assessing phonemic awareness in young children. *The Reading Teacher* [online]. Newark: ILA, 1995, 49(1), 20-29 [cit. 26. 8. 2020]. Dostupné z: https://www.gpsd.us/cms/lib/NJ01000249/Centricity/Domain/14/OrigYoppSinger.pdf.

ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-326-0.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-800-7.

ZIEGLER, J. C.; GOSWAMI, U. Reading acquisition, developmental dyslexia, and skilled reading across language: A psycholinguistic grain size theory. *Psychological Bulletin* [online]. Washington: American Psychological Association, 2005, 131(1), 3-29 [cit. 23. 7. 2020]. Dostupné z: https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.1.3.

ZWINGER, M.; HUDEČEK, M.; ROZSÍVAL, Š.; LISÝ, M.; PAVLÍKOVÁ, V.; WOLFOVÁ, R. *Včelka* [online]. Praha: Rozečti.se, 2013 [cit. 17. 8. 2020]. Dostupné z: https://www.vcelka.cz/.

Seznam grafů

Graf 1: Počet dětí 36
Graf 2: Poměr dětí 36
Graf 3: Úspěšnost dívek MŠ 39
Graf 4: Dívka č. 1 MŠ - blok 1 39
Graf 5: Dívka č. 1 MŠ – počet bodů první hláska 40
Graf 6: Dívka č. 1 MŠ – blok 2 41
Graf 7: Dívka č. 1 MŠ – počet bodů poslední hláska 41
Graf 8: Dívka č. 1 MŠ – počet bodů celkem 41
Graf 9: Dívka č. 2 MŠ – blok 1 42
Graf 10: Dívka č. 2 MŠ – počet bodů první hláska 42
Graf 11: Dívka č. 2 MŠ – blok 2 43
Graf 12: Dívka č. 2 MŠ – počet bodů poslední hláska 43
Graf 13: Dívka č. 2 MŠ – počet bodů celkem 44
Graf 14: Dívka č. 4 MŠ - blok 1 44
Graf 15: Dívka č. 4 MŠ – počet bodů první hláska 45
Graf 16: Dívka č. 4 MŠ – blok 2 46
Graf 17: Dívka č. 4 MŠ – počet bodů poslední hláska 46
Graf 18: Dívka č. 4 MŠ – počet bodů celkem 46
Graf 19: Dívka č. 5 MŠ – blok 1 47
Graf 20: Dívka č. 5 MŠ – počet bodů první hláska 47
Graf 21: Dívka č. 5 MŠ – blok 2 48
Graf 22: Dívka č. 5 MŠ – počet bodů poslední hláska 48
Graf 23: Dívka č. 5 MŠ – počet bodů celkem 49
Graf 24: Dívka č. 7 MŠ – blok 1 50
Graf 25: Dívka č. 7 MŠ – počet bodů první hláska 50
Graf 26: Dívka č. 7 MŠ – blok 2 51
Graf 27: Dívka č. 7 MŠ – počet bodů poslední hláska 51
Graf 28: Dívka č. 8 MŠ – blok 1 52
Graf 29: Dívka č. 8 MŠ – počet bodů první hláska 52

Graf 30: Dívka č. 8 MŠ – blok 2 53
Graf 31: Dívka č. 8 MŠ – počet bodů poslední hláska 53
Graf 32: Dívka č. 8 MŠ – počet bodů celkem 54
Graf 33: Dívka č. 9 MŠ – blok 1 54
Graf 34: Dívka č. 9 MŠ – počet bodů první hláska 55
Graf 35: Dívka č. 9 MŠ – blok 2 56
Graf 36: Dívka č. 9 MŠ – počet bodů poslední hláska 56
Graf 37: Dívka č. 9 MŠ – počet bodů celkem 56
Graf 38: Dívka č. 10 MŠ – blok 1 57
Graf 39: Dívka č. 10 MŠ – počet bodů první hláska 57
Graf 40: Dívka č. 10 MŠ – blok 1 58
Graf 41: Dívka č. 10 MŠ – počet bodů poslední hláska 58
Graf 42: Dívka č. 10 MŠ – počet bodů celkem 59
Graf 43: Dívka č. 11 MŠ – blok 1 60
Graf 44: Dívka č. 11 MŠ – počet bodů první hláska 60
Graf 45: Dívka č. 11 MŠ – blok 2 61
Graf 46: Dívka č. 11 MŠ – počet bodů poslední hláska 61
Graf 47: Dívka č. 11 MŠ – počet bodů celkem 62
Graf 48: Dívka č. 12 MŠ – blok 1 63
Graf 49: Dívka č. 12 MŠ – počet bodů první hláska 63
Graf 50: Dívka č. 12 MŠ – počet bodů celkem 63
Graf 51: Dívka č. 13 MŠ – blok 1 64
Graf 52: Dívka č. 13 MŠ – počet bodů první hláska 64
Graf 53: Dívka č. 13 MŠ – blok 2 65
Graf 54: Dívka č. 13 MŠ – počet bodů poslední hláska 65
Graf 55: Dívka č. 13 MŠ – počet bodů celkem 66
Graf 56: Dívka č. 14 MŠ – blok 1 66
Graf 57: Dívka č. 14 MŠ – počet bodů první hláska 67
Graf 58: Dívka č. 14 MŠ – blok 2 67
Graf 59: Dívka č. 14 MŠ – počet bodů poslední hláska 68
Graf 60: Dívka č. 14 MŠ – počet bodů celkem 68

Graf 61: Dívka č. 15 MŠ – blok 1 69
Graf 62: Dívka č. 15 MŠ – počet bodů první hláska 69
Graf 63: Dívka č. 15 MŠ – blok 2 70
Graf 64: Dívka č. 15 MŠ – počet bodů poslední hláska 70
Graf 65: Dívka č. 15 MŠ – počet bodů celkem 71
Graf 66: Dívka č. 16 MŠ – blok 1 71
Graf 67: Dívka č. 16 MŠ – počet bodů první hláska 72
Graf 68: Dívka č. 16 MŠ – blok 2 73
Graf 69: Dívka č. 16 MŠ – počet bodů poslední hláska 73
Graf 70: Dívka č. 16 MŠ – počet bodů celkem 73
Graf 71: Dívka č. 18 MŠ – blok 1 74
Graf 72: Dívka č. 18 MŠ – počet bodů první hláska 74
Graf 73: Dívka č. 18 MŠ – blok 2 75
Graf 74: Dívka č. 18 MŠ – počet bodů poslední hláska 75
Graf 75: Dívka č. 18 MŠ – počet bodů celkem 76
Graf 76: Dívka č. 19 MŠ – blok 1 76
Graf 77: Dívka č. 19 MŠ – počet bodů první hláska 77
Graf 78: Dívka č. 19 MŠ – blok 2 78
Graf 79: Dívka č. 19 MŠ – počet bodů poslední hláska 78
Graf 80: Dívka č. 19 MŠ – počet bodů celkem 78
Graf 81: Dívka č. 20 MŠ – blok 1 79
Graf 82: Dívka č. 20 MŠ – počet bodů první hláska 79
Graf 83: Dívka č. 20 MŠ – blok 2 80
Graf 84: Dívka č. 20 MŠ – počet bodů poslední hláska 80
Graf 85: Dívka č. 20 MŠ – počet bodů celkem 81
Graf 86: Úspěšnost chlapců MŠ 82
Graf 87: Chlapec č. 1 MŠ – blok 1 82
Graf 88: Chlapec č. 1 MŠ – počet bodů první hláska 83
Graf 89: Chlapec č. 1 MŠ – blok 2 83
Graf 90: Chlapec č. 1 MŠ – počet bodů poslední hláska 84
Graf 91: Chlapec č. 1 MŠ – počet bodů celkem 84

Graf 92: Chlapec č. 2 MŠ – blok 1 85
Graf 93: Chlapec č. 2 MŠ – počet bodů první hláska 85
Graf 94: Chlapec č. 2 MŠ – blok 2 86
Graf 95: Chlapec č. 2 MŠ – počet bodů poslední hláska 86
Graf 96: Chlapec č. 2 MŠ – počet bodů celkem 87
Graf 97: Chlapec č. 4 MŠ – blok 1 88
Graf 98: Chlapec č. 4 MŠ – počet bodů první hláska 88
Graf 99: Chlapec č. 4 MŠ – blok 2 89
Graf 100: Chlapec č. 4 MŠ – počet bodů poslední hláska 89
Graf 101: Chlapec č. 4 MŠ – počet bodů celkem 90
Graf 102: Chlapec č. 6 MŠ – blok 1 91
Graf 103: Chlapec č. 6 MŠ – počet bodů první hláska 91
Graf 104: Chlapec č. 6 MŠ – blok 2 92
Graf 105: Chlapec č. 6 MŠ – počet bodů poslední hláska 92
Graf 106: Chlapec č. 6 MŠ – počet bodů celkem 93
Graf 107: Chlapec č. 7 MŠ – blok 1 94
Graf 108: Chlapec č. 7 MŠ – počet bodů první hláska 94
Graf 109: Chlapec č. 7 MŠ – blok 2 95
Graf 110: Chlapec č. 7 MŠ – počet bodů poslední hláska 95
Graf 111: Chlapec č. 7 MŠ – počet bodů celkem 96
Graf 112: Chlapec č. 8 MŠ – blok 1 96
Graf 113: Chlapec č. 8 MŠ – počet bodů první hláska 97
Graf 114: Chlapec č. 8 MŠ – blok 2 98
Graf 115: Chlapec č. 8 MŠ – počet bodů poslední hláska 98
Graf 116: Chlapec č. 8 MŠ – počet bodů celkem 98
Graf 117: Chlapec č. 9 MŠ – blok 1 99
Graf 118: Chlapec č. 9 MŠ – počet bodů první hláska 99
Graf 119: Chlapec č. 9 MŠ – počet bodů celkem 100
Graf 120: Chlapec č. 10 MŠ – blok 1 101
Graf 121: Chlapec č. 10 MŠ – počet bodů první hláska 101
Graf 122: Chlapec č. 10 MŠ – blok 2 102

Graf 123: Chlapec č. 10 MŠ – počet bodů poslední hláska 102
Graf 124: Chlapec č. 10 MŠ – počet bodů celkem 103
Graf 125: Schopnost izolace první hlásky MŠ 104
Graf 126: Schopnost izolace poslední hlásky MŠ 104
Graf 127: Schopnost izolace hlásky celkem MŠ 105
Graf 128: Úspěšnost dívek ZŠ 106
Graf 129: Dívka č. 4 ZŠ – blok 1 107
Graf 130: Dívka č. 4 ZŠ – počet bodů první hláska 108
Graf 131: Dívka č. 4 ZŠ – počet bodů celkem 108
Graf 132: Dívka č. 5 ZŠ – blok 1 109
Graf 133: Dívka č. 5 ZŠ – počet bodů první hláska 109
Graf 134: Dívka č. 5 ZŠ – blok 2 110
Graf 135: Dívka č. 5 ZŠ – počet bodů poslední hláska 110
Graf 136: Dívka č. 5 ZŠ – počet bodů celkem 111
Graf 137: Dívka č. 10 ZŠ – blok 1 112
Graf 138: Dívka č. 10 ZŠ – počet bodů první hláska 112
Graf 139: Dívka č. 10 ZŠ – blok 2 113
Graf 140: Dívka č. 10 ZŠ – počet bodů poslední hláska 113
Graf 141: Dívka č. 10 ZŠ – počet bodů celkem 114
Graf 142: Dívka č. 11 ZŠ – blok 1 114
Graf 143: Dívka č. 11 ZŠ – počet bodů první hláska 115
Graf 144: Dívka č. 11 ZŠ – blok 2 115
Graf 145: Dívka č. 11 ZŠ – počet bodů poslední hláska 116
Graf 146: Dívka č. 11 ZŠ – počet bodů celkem 116
Graf 147: Dívka č. 12 ZŠ – blok 1 117
Graf 148: Dívka č. 12 ZŠ – počet bodů první hláska 117
Graf 149: Dívka č. 12 ZŠ – blok 2 118
Graf 150: Dívka č. 12 ZŠ – počet bodů poslední hláska 118
Graf 151: Dívka č. 12 ZŠ – počet bodů celkem 119
Graf 152: Dívka č. 13 ZŠ – blok 1 120
Graf 153: Dívka č. 13 ZŠ – počet bodů první hláska 120

Graf 154: Dívka č. 13 ZŠ – blok 2 121
Graf 155: Dívka č. 13 ZŠ – počet bodů poslední hláska 1 121
Graf 156: Dívka č. 13 ZŠ – počet bodů celkem 121
Graf 157: Dívka č. 14 ZŠ – blok 1 122
Graf 158: Dívka č. 14 ZŠ – počet bodů první hláska 122
Graf 159: Dívka č. 14 ZŠ – blok 2 123
Graf 160: Dívka č. 14 ZŠ – počet bodů poslední hláska 123
Graf 161: Dívka č. 14 ZŠ – počet bodů celkem 124
Graf 162: Dívka č. 15 ZŠ – blok 1 124
Graf 163: Dívka č. 15 ZŠ – počet bodů první hláska 125
Graf 164: Dívka č. 15 ZŠ – blok 2 125
Graf 165: Dívka č. 15 ZŠ – počet bodů poslední hláska 126
Graf 166: Dívka č. 15 ZŠ – počet bodů celkem 126
Graf 167: Úspěšnost chlapců ZŠ 127
Graf 168: Chlapec č. 5 ZŠ – blok 1 128
Graf 169: Chlapec č. 5 ZŠ – počet bodů první hláska 129
Graf 170: Chlapec č. 5 ZŠ – blok 2 130
Graf 171: Chlapec č. 5 ZŠ – počet bodů poslední hláska 130
Graf 172: Chlapec č. 5 ZŠ – počet bodů celkem 131
Graf 173: Chlapec č. 6 ZŠ – blok 1 132
Graf 174: Chlapec č. 6 ZŠ – počet bodů první hláska 132
Graf 175: Chlapec č. 6 ZŠ – blok 2 133
Graf 176: Chlapec č. 6 ZŠ – počet bodů poslední hláska 133
Graf 177: Chlapec č. 6 ZŠ – počet bodů celkem 134
Graf 178: Chlapec č. 8 ZŠ – blok 1 134
Graf 179: Chlapec č. 8 ZŠ – počet bodů první hláska 135
Graf 180: Chlapec č. 8 ZŠ – blok 2 135
Graf 181: Chlapec č. 8 ZŠ – počet bodů poslední hláska 136
Graf 182: Chlapec č. 8 ZŠ – blok 1 136
Graf 183: Chlapec č. 9 ZŠ – blok 1 137
Graf 184: Chlapec č. 9 ZŠ – počet bodů první hláska 137

Graf 185: Chlapec č. 9 ZŠ – blok 2 138
Graf 186: Chlapec č. 9 ZŠ – počet bodů poslední hláska 138
Graf 187: Chlapec č. 9 ZŠ – počet bodů celkem 139
Graf 188: Chlapec č. 10 ZŠ – blok 1 140
Graf 189: Chlapec č. 10 ZŠ – počet bodů první hláska 140
Graf 190: Chlapec č. 10 ZŠ – blok 2 141
Graf 191: Chlapec č. 10 ZŠ – počet bodů poslední hláska 141
Graf 192: Chlapec č. 10 ZŠ – počet bodů celkem 142
Graf 193: Schopnost izolace první hlásky ZŠ 143
Graf 194: Schopnost izolace poslední hlásky ZŠ 144
Graf 195: Schopnost izolace hlásky celkem ZŠ 144
Graf 196: Schopnost izolace první hlásky celkem 145
Graf 197: Schopnost izolace poslední hlásky celkem 145
Graf 198: Schopnost izolace hlásky celkem 146

Seznam příloh

Příloha 1: Informovaný souhlas pro rodiče
Příloha 2: Test izolace hlásek – instrukce pro administraci a vyhodnocení testu
Příloha 3: Test izolace hlásek – záznamový arch

Přílohy

Příloha 1: Informovaný souhlas pro rodiče

Informovaný souhlas

Vážení rodiče, zákonní zástupci,

jmenuji se Simona Kreuzigerová a jsem studentkou Pedagogické fakulty na Karlově univerzitě v Praze.

V rámci své diplomové práce uskutečňuji výzkumné šetření, jehož cílem je zjistit schopnost fonematického povědomí (dovednost manipulovat se slovy) u dětí předškolního věku.

S dětmi, jejichž rodiče vyjádří svůj souhlas se zařazením dítěte do mého výzkumu, pracuji přímo v MŠ. V rámci setkání zadávám dětem herně laděné úkoly, kterými zjišťuji jejich časné předpoklady pro rozvoj čtení. S každým dítětem pracuji jednotlivě po dobu cca 15 minut. Práci s dítětem předem projednám s paní učitelkou ze třídy mateřské školy tak, abych nenarušovala harmonogram denních aktivit v MŠ.

Výzkum je zcela anonymní, získané informace jsou důvěrné a budou sloužit pouze pro účely zmiňované diplomové práce.

Pokud souhlasíte se zařazením Vašeho dítěte do mé studie, prosím Vás o vyplnění níže přiloženého informovaného souhlasu.

Případné další podrobnosti ke sběru dat ve studii nebo k její realizaci Vám mohu poskytnout na tel. 604 571 349.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci na výzkumném šetření.

Simona Kreuzigerová

Souhlasím s účastí svého dítěte ve výzkumu a s tím, že výzkumník může pořizovat zvukový záznam v průběhu setkání s mým dítětem a beru na vědomí, že bude používat tyto záznamy pouze pro analýzu výsledků výzkumu.

Jméno dítěte:	Podpis rodiče/ zákonného zástupce dítěte	Datum

Příloha 2: Test izolace hlásek – instrukce pro administraci a vyhodnocení testu (M. Caravolas; M. Mikulajová; S. Defior; G. S. Málková, 2018)

mabel multilanguage assessment battery of early literacy

IZOLACE HLÁSEK
Instrukce pro administraci a vyhodnocení testu

Popis testu

Co hodnotíme	Test izolace hlásek měří schopnost fonematického povědomí, konkrétně schopnost vydělovat hlásky z pseudoslov, které se liší mírou fonologické složitosti. Cílovými fonémy v této testové úloze jsou počáteční a koncové konsonanty (prétury a kody).
Věkové rozpětí	Izolace hlásek je snazší než Elize hlásek, z toho důvodu je tento test vhodný zejména pro děti předškolního věku a děti prvního ročníku základní školy. Pro starší děti je tato úloha vhodná, pokud pracujeme s dětmi se suspektními nebo již diagnostikovanými fonologickými deficity nebo s dětmi s výukovými obtížemi nebo poruchami v oblasti čtení a psaní.
Hodnocení (přesnost)	V této úloze sledujeme pouze přesnost plnění. V případech, kdy děti dosahují vysoké přesnosti (resp. správnosti) v plnění této úlohy a skórují nad 80% v obou částech testu (počáteční i koncová hláska), je vhodné administrovat ještě další úlohu pro posuzování fonematického povědomí. Tedy například Elizi hlásek, kde je možné sledovat nejen přesnost, ale i rychlost realizace fonematické analýzy.
Normy	Nomy k tomuto testu jsou v současné době k dispozici pro děti z posledního ročníku mateřské školy a 1. ročníku základní školy.
Materiály a pomůcky pro administraci testu	Rekordér Izolace hlásek- záznamový arch

Postup pro administraci testu- PRVNÍ HLÁSKA

1. Představení testu

Administrátor řekne: „Budeme hrát hru s legračními slovíčky. Ta slovíčka jsou vymyšlená a nic neznamenají. Vysvětlím ti, jak se tato hra hraje. Já ti vždy řeknu nějaké slovo a ty mi řekneš, čím začíná, jeho první hlásku. Prostě jaký "zvuk" slyšíš na začátku. Teď ti předvedu, co tím myslím a pak to budeme zkoušet spolu."

„Nejdříve ti to předvedu se slovíčkem, které znáš, které není vymyšlené. Je to slovíčko **PES**. První hláska ve slově **PES** je **P**. P jako PES. Je to hláska, kterou to slovo PES začíná. Slyšíš to?"

© Caravolas, M., Mikulajová, M., Defior, S., & Seidlová Málková, G. (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy*. Všechna práva vyhrazena. Jakékoli reprodukování, kopírování, rozšiřování nebo publikování těchto materiálů je možné pouze se souhlasem autorek.

2. Zácvičné položky

Zácvik 1.

Administrátor řekne: „Teď zkusíme několik vymyšlených slov. Já ti vždy řeknu nějaké takové slovo, ty ho zopakuješ a pak mi řekneš, čím začíná. První slovo je ... **DOCH**. Zopakuj ho ...." [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo vámi prezentované slovo.*] „A teď mi řekni, čím začíná slovo **DOCH**?" [*Zdůrazněte hlásku D].*

Pokud dítě odpoví správně D, administrátor řekne: „Výborně, první hláska ve slově **DOCH** je D." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 2. zácvičné položky.]*

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **DOCH** je **D. DOCH–D**. Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo DOCH a jeho první hlásku* - D.*]*
„Zkusíme ještě jiné slovíčko... ." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 2. zácvičné položky.]*

Zácvik 2

Administrátor řekne: „Je to ... **ŠAP**. Zopakuj ho... ." [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo vámi prezentované slovo.*]. „Teď mi řekni, čím začíná slovíčko **ŠAP**?" [*Zdůrazněte hlásku Š].*
Pokud dítě odpoví správně Š, administrátor řekne: „Výborně, první hláska ve slově **ŠAP** je **Š.**" [*Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.]*

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **ŠAP** je **Š. ŠAP–Š**. Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo ŠAP a jeho první hlásku* - Š.*]*
„Zkusíme ještě jiné slovíčko." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.]*

Zácvik 3

Administrátor řekne: „Zkusíme další slovíčko ... **SPIK**. Zopakuj ho... ." [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo SPIK*]. „A teď mi řekni, čím začíná **SPIK** ?" [*Zdůrazněte hlásku S].*

Pokud dítě odpoví správně S, administrátor řekne: „Výborně, první hláska ve slově **SPIK** je **S.**" [*Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]*

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **SPIK** je **S. SPIK–S.** Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo SPIK a jeho první hlásku* - S.] „Ještě si zkusíme jiné slovíčko... ." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]*

Zácvik 4

Administrátor řekne: „Je to slovo ... **ZLOP**. Zopakuj ho. [*Dříve, než budete pokračovat v testu dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo ZLOP*]. „A teď mi řekni, čím začíná **ZLOP** ?" [*Zdůrazněte hlásku Z].*

Pokud dítě odpoví správně Z, administrátor řekne: „Výborně, první hláska ve slově **ZLOP** je **Z.**" [*Administrátor následně pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].*

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... . První hláska ve slově **ZLOP** je **Z. ZLOP–Z.** Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo ZLOP a jeho první hlásku* - Z. *Pak pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].*

V průběhu instrukce i zadávání testu si dávejte pozor, abyste dítěti vždy prezentovali jednotlivé hlásky, ne názvy písmen (např. /K/ a ne /KÁ/ , /L/ a ne /EL/.

Je důležité, aby dítě vždy nejprve zopakovalo výzvovou položku a až potom provádělo izolaci hlásky. Věnujte nácviku tohoto postupu v průběhu instrukce pozornost.

Pokud v průběhu zácvičné fáze dítě chybně zopakuje některou zácvičnou položku, řekněte ji znovu a vyzvěte dítě, aby ji po vás opět zopakovalo. (Pochopitelně, zohledňujeme případy, kdy dítě trpí řečovou vadou, která mu znemožňuje položku správně zopakovat. Pak k opakování dítě nenutíme.)

Každou zácvičnou nebo testovou položku je možné dítěti jednou zopakovat, pokud se při prezentaci položky objevily rušivé podněty (ruch v místnosti, kašel, apod.) nebo pokud si to samo vyžádá.

3. Testové položky

Před zadáním testových položek administrátor řekne: „Takto se hraje tato hra se slovy. Uslyšíš teď ještě další slova a zkusíš u nich také poznat, čím začínají. Každé slovo, které uslyšíš, nejprve zopakuješ a pak mi řekneš, čím začíná. Řekneš jeho první hlásku. Pojďme na to."

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

V průběhu administrace testu připomínejte dítěti, že má výzvové slovo nejprve vždy zopakovat a až potom provádět izolaci počáteční hlásky.

Pro test platí pravidlo pro ukončení v případě, že dítě chybuje ve 4 za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu (jeden oddíl je zde tvořen osmi testovými položkami, např. osm testových položek CVC).

Jak test zadáváme:

- Pro administraci testu používáme **Záznamový arch testu Izolace hlásek**.
- Administrátor testu zaznamenává, jak dítě zopakovalo každou testovou položku a jak provedlo izolaci. Chybné nebo jiné než očekávané odpovědi dítěte zapisujeme.

Postup pro vyhodnocení testu

- **Dva (2) body udělujeme v těchto případech**:
  - Dítě správně zopakuje položku a provede správně izolaci (tj. realizuje řešení uvedené v záznamovém archu; například položku **ZIK** zopakuje jako **ZIK** a odpovídá (izoluje) **Z**.)
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale odpovídá v souladu s očekávanou odpovědí (tj. provádí správnou izolaci, jak je uvedena v záznamovém archu; například: položku **ZIK** zopakuje jako **SIK** a odpovídá (izoluje) **Z**.)
- **Jeden (1) bod udělujeme v těchto případech**:
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale z tohoto nesprávně zopakovaného slova provede správně izolaci; například položku **ZIK** zopakuje jako **SIK** a odpovídá (izoluje) **S**.
  - Dítě nezopakuje testovou položku, ale provede správně izolaci; například položku **ZIK** nezopakuje a odpovídá (izoluje) **Z**. Tyto případy značíme v záznamovém archu. Dříve, než postoupíme k administraci další testové položky, řekneme dítěti: „Nezapomeň, vždy to slovo *nejprve zopakuj* a teprve *potom* mi řekni, na co začíná."
- **Ve všech dalších případech hodnotíme nesprávné odpovědi nula (0) body**.

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy*. Všechna práva vyhrazena.

Postup pro administraci testu - POSLEDNÍ HLÁSKA

1. Představení testu

Administrátor řekne: „Teď budeme ještě jednou hrát hru s vymyšlenými slovy, ale trochu jinak. Tentokrát budeme hledat poslední hlásku ve slově. Tu, kterou slovo končí. Teď ti předvedu, co tím myslím, a pak to budeme zkoušet spolu."

„Nejdříve si to zkusíme se slovem, které určitě znáš. Je to slovo **KŮŇ**. Poslední hláska ve slově **KŮŇ** je **Ň**. Je úplně na konci slova **KŮŇ**. Slyšíš to? **KŮŇ - Ň**. Slyšíš to?"

2. Zácvičné položky

Zácvik 1

Administrátor řekne: „Teď zkusíme ještě několik dalších vymyšlených slov spolu. Já ti vždy řeknu nějaké takové slovo, ty ho zopakuješ, a pak mi řekneš, čím to slovo končí. Zkusíme třeba slovo... **MOS.** Zopakuj ho ...." [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo MOS.*]. „A teď mi řekni, čím končí slovo **MOS**?" [*Zdůrazněte hlásku S.*]

Pokud dítě odpoví správně S, administrátor řekne: „Výborně, poslední hláska ve slově MOS je S." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 2. zácvičné položky.*]

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **MOS** je **S. MOS – S** . Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo MOS a jeho poslední hlásku* - S.]
„Zkusíme ještě jiné slovíčko... ." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 2. zácvičné položky.*]

Zácvik 2

Administrátor řekne: „Je to ... **BEL.** Zopakuj ho... ." [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo BEL.*]. „Teď mi řekni, čím končí slovíčko **BEL**?" [*Zdůrazněte hlásku L.*]

Pokud dítě odpoví správně L, administrátor řekne: „Výborně, poslední hláska ve slově **BEL** je L." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.*]

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **BEL** je **L. BEL – L.** Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo BEL a jeho poslední hlásku* - L.]
„Zkusíme ještě jiné slovíčko... ." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.]*

Zácvik 3

Administrátor řekne: Zkusíme další slovíčko... **KOLP**. Zopakuj ho... ." [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo KOLP*]. „A teď mi řekni, čím končí **KOLP** ?" [*Zdůrazněte hlásku P.]*

Pokud dítě odpoví správně P, administrátor řekne: „Výborně, poslední hláska ve slově **KOLP** je **P.**" [*Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]*

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **KOLP** je **P. KOLP – P.** Řekni si to." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo KOLP a jeho poslední hlásku* - P.] „Ještě si zkusíme jiné slovíčko... ." [*Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]*

Zácvik 4

Administrátor řekne: „Je to slovo ... **ZEST**. Zopakuj ho... . [*Dříve, než budete pokračovat v testu dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo ZEST*]. „A teď mi řekni, čím končí **ZEST** ?" [*Zdůrazněte hlásku T.*]

Pokud dítě odpoví správně T, administrátor řekne: „Výborně, poslední hláska ve slově **ZEST** je **T.**" [*Administrátor následně pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].*

Pokud dítě chybuje, administrátor řekne: „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **ZEST** je **T. ZEST – T.** Řekni si to... ." [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo ZEST a jeho poslední hlásku* - T. *Pak pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].*

V průběhu instrukce i zadávání testu si dávejte pozor, abyste dítěti vždy prezentovali jednotlivé hlásky, ne názvy písmen (např. /K/ a ne /KÁ/ , /L/ a ne /EL/.

Je důležité, aby dítě vždy nejprve zopakovalo výzvovou položku a až potom provádělo izolaci hlásky. Věnujte nácviku tohoto postupu v průběhu instrukce pozornost.

Pokud v průběhu zácvičné fáze dítě chybně zopakuje některou zácvičnou položku, řekněte ji znovu a vyzvěte dítě, aby ji po vás opět zopakovalo. Pochopitelně, zohledňujeme případy, kdy dítě trpí řečovou vadou, která mu znemožňuje položku správně zopakovat. Pak k opakování dítě nenutíme.

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

Každou zácvičnou nebo testovou položku je možné dítěti jednou zopakovat, pokud se při prezentaci položky objevily rušivé podněty (ruch v místnosti, kašel, apod.) nebo pokud si to samo vyžádá.

Před zadáním testových položek administrátor řekne: „Uslyšíš teď ještě další slova a zkus u nich také poznat, čím končí, jakou hlásku mají na konci. Každé slovo, které uslyšíš, nejprve zopakuješ a pak hned řekneš, čím končí. Řekneš jeho poslední hlásku. Pojďme na to."

V průběhu administrace testu připomínejte dítěti, že má výzvové slovo vždy nejprve zopakovat a až potom provádět izolaci poslední hlásky.

Pro test platí pravidlo pro ukončení v případě, že dítě chybuje ve 4 za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu (jeden oddíl je zde tvořen osmi testovými položkami, např. osm testových položek CVC).

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

Jak test zadáváme:

- Pro administraci testu používáme **Záznamový arch testu Izolace hlásek**.
- Administrátor testu zaznamenává, jak dítě zopakovalo každou testovou položku a jak provedlo izolaci. Chybné nebo jiné, než očekávané odpovědi dítěte, zapisujeme.

Postup pro vyhodnocení testu

- **Dva (2) body udělujeme v těchto případech**:
  - Dítě správně zopakuje položku a provede správně izolaci koncové hlásky (tj. realizuje řešení uvedené v záznamovém archu; například položku **KAN** zopakuje jako **KAN** a odpovídá (izoluje) **N)**.
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale odpovídá v souladu s očekávanou odpovědí (provádí správnou izolaci) ze záznamového archu; například položku **KAN** zopakuje jako **KAM** a odpovídá (izoluje) **N.**
- **Jeden (1) bod udělujeme v těchto případech:**
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale z tohoto nesprávně zopakovaného slova provede správně izolaci; například položku KAN zopakuje jako KAM a odpovídá (izoluje) M.
  - Dítě nezopakuje testovou položku, ale provede správně izolaci; například položku KAN nezopakuje a odpovídá (izoluje) N. Tyto případy značíme v záznamovém archu. Dříve, než postoupíme k administraci další testové položky, řekneme dítěti: „Nezapomeň, vždy to slovo *nejprve zopakuj* a teprve *potom* mi řekni, na co začíná."
- **Ve všech dalších případech hodnotíme nesprávné odpovědi nula (0) body**.

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

Příloha 3: Test izolace hlásek – záznamový arch (M. Caravolas; M. Mikulajová; S. Defior; G. S. Málková, 2018)

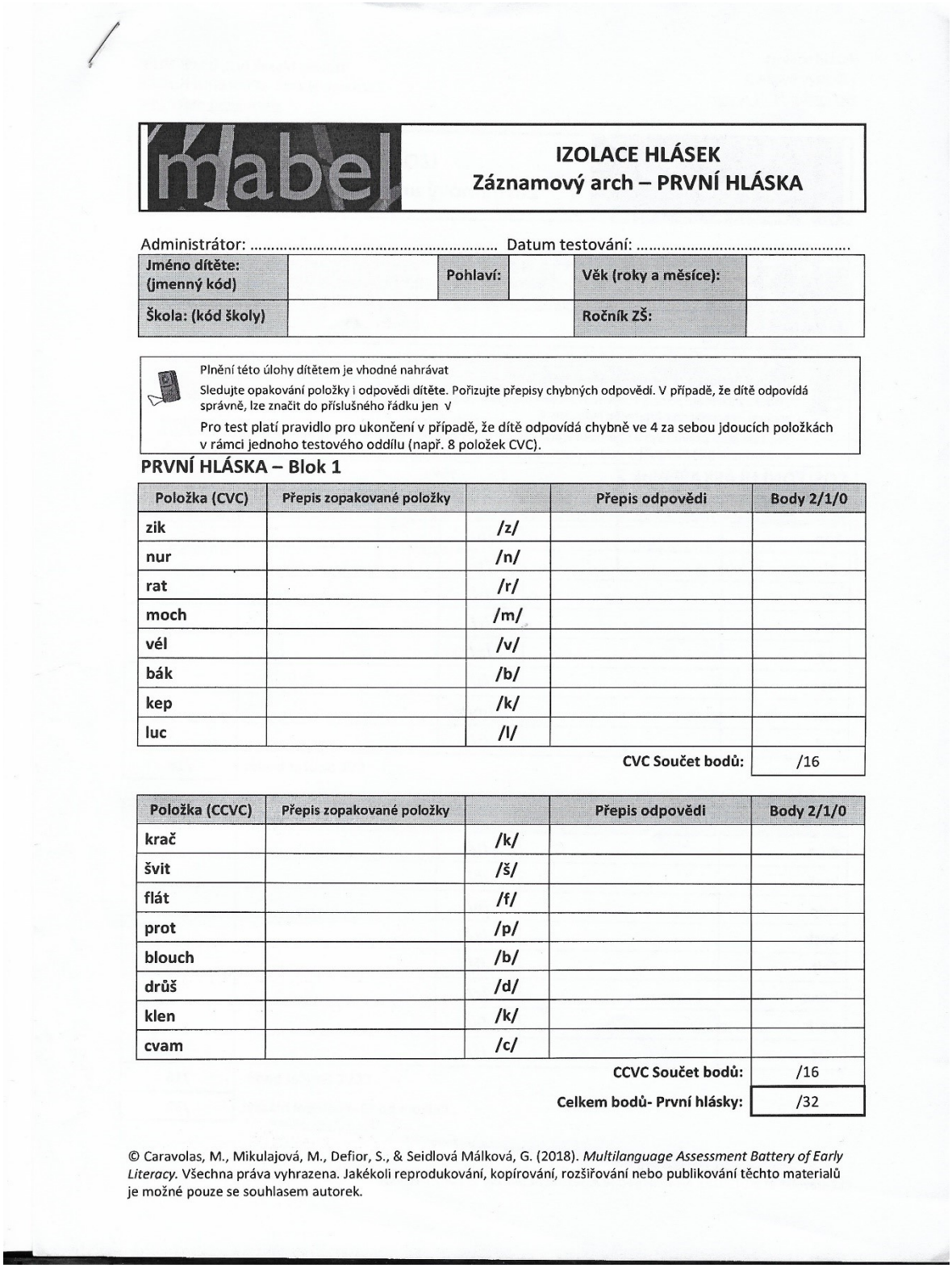

IZOLACE HLÁSEK
Záznamový arch – PRVNÍ HLÁSKA

Administrátor: ..... Datum testování: .....

Jméno dítěte: (jmenný kód)		Pohlaví:		Věk (roky a měsíce):	
Škola: (kód školy)				Ročník ZŠ:	

Plnění této úlohy dítětem je vhodné nahrávat

Sledujte opakování položky i odpovědi dítěte. Pořizujte přepisy chybných odpovědí. V případě, že dítě odpovídá správně, lze značit do příslušného řádku jen √

Pro test platí pravidlo pro ukončení v případě, že dítě odpovídá chybně ve 4 za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu (např. 8 položek CVC).

PRVNÍ HLÁSKA – Blok 1

Položka (CVC)	Přepis zopakované položky		Přepis odpovědi	Body 2/1/0
zik		/z/		
nur		/n/		
rat		/r/		
moch		/m/		
vél		/v/		
bák		/b/		
kep		/k/		
luc		/l/		
			CVC Součet bodů:	/16

Položka (CCVC)	Přepis zopakované položky		Přepis odpovědi	Body 2/1/0
krač		/k/		
švit		/š/		
flát		/f/		
prot		/p/		
blouch		/b/		
drůš		/d/		
klen		/k/		
cvam		/c/		
			CCVC Součet bodů:	/16
			Celkem bodů- První hlásky:	/32

© Caravolas, M., Mikulajová, M., Defior, S., & Seidlová Málková, G. (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena. Jakékoli reprodukování, kopírování, rozšiřování nebo publikování těchto materiálů je možné pouze se souhlasem autorek.

IZOLACE HLÁSEK
Záznamový arch – POSLEDNÍ HLÁSKA

Administrátor: ..... Datum testování: .....

Jméno dítěte: (jmenný kód)		Pohlaví:		Věk (roky a měsíce):	
Škola: (kód školy)				Ročník ZŠ:	

Plnění této úlohy dítětem je vhodné nahrávat

Sledujte opakování položky i odpovědi dítěte. Pořizujte přepisy chybných odpovědí. V případě, že dítě odpovídá správně, lze značit do příslušného řádku jen v

Pro test platí pravidlo pro ukončení v případě, že dítě odpovídá chybně ve 4 za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu (např. 8 položek CVC).

POSLEDNÍ HLÁSKA – Blok 2

Položka (CVC)	Přepis zopakované položky		Přepis odpovědi	Body 2/1/0
kan		/n/		
mir		/r/		
zal		/l/		
ter		/r/		
táp		/p/		
lus		/s/		
nym		/m/		
duf		/f/		
			CVC Součet bodů:	/16

Položka (CVCC)	Přepis zopakované položky		Přepis odpovědi	Body 2/1/0
dast		/t/		
korš		/š/		
rulp		/p/		
hýsk		/k/		
šolf		/f/		
benc		/c/		
perk		/k/		
višť		/ť/		
			CCVC Součet bodů:	/16
			Celkem bodů- Poslední hlásky:	/32

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.

IZOLACE HLÁSEK
Celkové výsledky

Zapište součet bodů z obou dílčích skórů testu, tj. součet bodů z Bloku 1 (První hlásky), součet bodů z Bloku 2 (Poslední hlásky) a následně celkový součet bodů, které dítě získalo v Bloku 1 a Bloku 2 tohoto testu dohromady (sloupec Celkový výsledek)

První hláska	Přesnost	Poslední hláska	Přesnost	Celkový výsledek	Přesnost
Hrubý skór		Hrubý skór		Hrubý skór	
Standardní skór		Standardní skór		Standardní skór	
Interval spolehlivosti		Interval spolehlivosti		Interval spolehlivosti	
Percentil		Percentil		Percentil	

© Caravolas et al., (2018). *Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy.* Všechna práva vyhrazena.